

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2016

Petr Brejcha

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Centrum školského managementu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Možnosti uplatnění konceptu celoživotního vzdělávání v pražských
základních uměleckých školách

Possibilities of Application of the Concept of Lifelong Education in Basic Art
Schools in Prague

Bc. Petr Brejcha, DiS.

Vedoucí práce: PhDr. Michaela Tureckiová, CSc.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Management vzdělávání

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Možnosti uplatnění konceptu celoživotního vzdělávání v pražských základních uměleckých školách vypracoval pod vedením vedoucí práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 15. července 2016

.....

podpis

Děkuji vedoucí diplomové práce PhDr. Michaelé Tureckiové, CSc. za profesionální a zároveň kolegiální přístup při vedení mé práce. Také velice děkuji všem blízkým, kteří mě při práci podporovali.

ABSTRAKT

Tato práce řeší možnosti uplatnění konceptu celoživotního vzdělávání v základních uměleckých školách. Cílem práce je navržení základního modelu vzdělávání dospělých aplikovatelného v základních uměleckých školách. Zaměřuje se na analýzu odborné literatury v oboru celoživotního učení, všeživotního učení, dalšího vzdělávání, dále pak na analýzu strategických dokumentů Evropské unie a České republiky v oblasti celoživotního učení a dalšího vzdělávání. Na základě analýz těchto dokumentů a vnějšího prostředí je navržen model vzdělávání dospělých v ZUŠ, jehož aplikovatelnost v ZUŠ je ověřena výzkumným šetřením. Dotazníkové šetření zjišťuje existenci vzdělávání různých cílových skupin dospělých (laické i odborné veřejnosti) v pražských základních uměleckých školách, poměr počtu dospělých k mladším žákům a používané způsoby jejich vzdělávání. Strukturované rozhovory s pěti řediteli pražských ZUŠ objasňují konkrétní detaily procesu vzdělávání dospělých v ZUŠ a přinášejí další postřehy k tématu. Přínosy této práce jsou rozvoj koncepce celoživotního učení v oblasti základního uměleckého vzdělávání, uvedení možnosti využití uvolněných kapacit ZUŠ ke vzdělávání dospělých při předpokládaném postupném odlivu mladších žáků z důvodu prognózy klesající porodnosti v ČR a pojmenování pozitivních dopadů vzdělávání dospělých nejen na samotné vzdělávané, ale i na pedagogy a školu, která doposud vzdělávala hlavně děti a mládež.

KLÍČOVÁ SLOVA

celoživotní vzdělávání, celoživotní učení, všeživotní učení, vzdělávání dospělých, další vzdělávání, andragogika, zájmové vzdělávání, základní umělecká škola, model vzdělávání dospělých v ZUŠ

ABSTRACT

The thesis discusses possibilities of application of the concept of lifelong education in Basic Art Schools. The goal of the thesis is to propose a basic model of adult education which could be applied in Basic Art Schools. It focuses on the analysis of the literature on lifelong learning, lifewide learning, further education, and also on the analysis of strategic documents of the European Union and the Czech Republic in the field of lifelong learning and further education. Based on the analyses of the documents and external environment, a model of adult education in Basic Art Schools is proposed, the applicability of which is verified by a research investigation. A survey research examines the existence of education of diverse target groups of adults (both laymen and experts) in Basic Art Schools in Prague, the ratio of adult to younger students and the employed methods of their education. Structured interviews among five headteachers of Basic Art Schools in Prague clarify specific details of the process of educating adults in Basic Art Schools and provide more observations on the topic. The thesis contributes to the advancement of the concept of lifelong learning in the sphere of Basic Art Schools. Also, it brings forward possibilities of use of vacancies in Basic Art Schools for adult education, taking into account the expected gradual decline in the number of younger students due to the decreasing birth rate projection in the Czech Republic. Moreover, it articulates the positive impact of adult education not only on students themselves, but also on teachers and schools, which have so far educated mainly children and youngsters.

KEYWORDS

Lifelong Education, Lifelong Learning, Lifewide Learning, Adult Education, Further Education, Andragogy, Leisure Education, Basic Art School, Model of Adult Education in Basic Art Schools

Obsah

1	Úvod	8
2	Úvod do problematiky celoživotního učení.....	10
2.1	Celoživotní učení, vzdělávání	10
2.2	Další vzdělávání – další profesní, občanské a zájmové vzdělávání.....	15
3	Celoživotní učení a další vzdělávání z pohledu strategických dokumentů	19
3.1	Strategické dokumenty Evropské unie	19
3.2	Strategické dokumenty České republiky	27
4	Podmínky pro rozvoj CŽV v uměleckých institucích	32
4.1	Právní ukotvení celoživotního vzdělávání v ZUŠ	32
4.2	Celoživotní vzdělávání v uměleckých institucích v Evropě	35
4.3	Příklady dobré praxe v ČR.....	38
4.4	PEST analýza prostředí.....	41
4.5	Verifikace prvního základního předpokladu.....	43
5	Návrh modelu vzdělávání dospělých v ZUŠ	44
6	Výzkumné šetření	48
6.1	Metodika výzkumného šetření	48
6.2	Analýza a interpretace výzkumného šetření	49
6.2.1	Studium pro dospělé (SPD)	50
6.2.2	Vzdělávání rodičů s dětmi	52
6.2.3	Akademie umění a kultury pro seniory	53
6.2.4	Profesní vzdělávání organizované ZUŠ	56
6.2.5	E-learningové kurzy	57
6.2.6	Všeobecně k vzdělávání dospělých v ZUŠ.....	58
6.3	Verifikace druhého a třetího základního předpokladu.....	59

7	Revize výše navrženého modelu vzdělávání dospělých v ZUŠ na základě výstupů z výzkumného šetření	61
8	Závěr	62
9	Seznam použitých informačních zdrojů	64
10	Seznam příloh	69

1 Úvod

Základní umělecké školy jsou tradiční a nedílnou součástí české vzdělávací soustavy již od roku 1960, kdy byly ustanoveny tehdejším školským zákonem jako Lidové školy umění. Již v té době byly určeny ke vzdělávání nadané mládeže a pracujících, z dnešního pohledu se tedy už tehdy jednalo o celoživotní vzdělávání, nebo spíše celoživotní učení. Tento princip je však v současnosti opomíjen a základní umělecké školy (tento název nesou od roku 1990) dnes vzdělávají převážně děti a mládež (ČSSR, 1960, § 22; ČSFR, 1990, § 6a).

Dnešní svět podléhá vlivu globalizace, rychlost změn ve společnosti se neustále zvyšuje a každý z nás se s tímto stavem musí nejen vyrovnávat, ale i hledat nové tvůrčí principy, jak přispět svým dílem k prosperitě své i celé společnosti z hlediska ekonomického, občanského, ale hlavně osobního rozvoje. Osobní a osobnostní rozvoj každého člověka iniciovaný sebou samým vnímá autor jako základní kámen možného pozitivního vývoje společnosti. Stejně tak jako dnes učení dělíme na formální, neformální a informální a tyto tři složky chápeme jako rovnocenné, měli bychom rovnocenně vnímat profesní, občanský a zájmový rozvoj každého jedince. Tyto tři složky jsou si rovny ve své důležitosti, jedna bez druhé postrádá smysl, nebo nevede ke kýženému cíli.

Zájmové vzdělávání, a to především dospělých, je politiky opomíjeno, přitom umožňuje osvojit si znalosti, dovednosti a postoje, které třeba nejsou okamžitě využitelné v pracovním procesu, ale mají daleko trvalejší hodnotu, jsou přenosné v celé šíři lidského konání. Žijeme ve znalostní společnosti, tedy znalosti mají opravdovou hodnotu. Často se mluví o tom, že zanikají staré pracovní pozice a vznikají nové, že tomuto trendu se má přizpůsobit vzdělávací systém a částečně upustit od učení konkrétních vědomostí nyní v práci uplatnitelných a doplnit vzdělávací proces o osvojení si dovedností multidisciplinárních, které jsou naopak prosty profesní zátěže. Zájmové vzdělávání, ač se to tak na první pohled nemusí jevit, zprostředkovává rozvoj právě takových kompetencí. Učí kreativnímu myšlení, týmové práci, odbourává stereotypy, dodává sebeúctu a zdravé sebevědomí, staví kvalitní žebříček hodnot aj. Tyto dovednosti jsou přece ty cenné v pracovním i osobním životě a přitom jsou v zájmovém vzdělávání nabývány příjemnou, nenásilnou formou, podpořeny osobním zájmem, beze strachu z neúspěchu a s tím spojeného možného existenčního ohrožení, jak tomu může být třeba při dalším profesním

vzdělávání v zaměstnání. Úkolem managementu vzdělávání může být zprostředkovat cesty k uskutečňování koncepce celoživotního učení v ZUŠ, ukázat různé pohledy na věc, navrhnout modely, způsoby vzdělávání.

Cílem této práce je navržení základního modelu vzdělávání dospělých aplikovatelného v základních uměleckých školách. Práce hledá možné cílové skupiny a způsoby vzdělávacího procesu (kromě kontaktní výuky např. e-learningové kurzy). Výzkumným problémem diplomové práce je možnost uplatnění konceptu celoživotního vzdělávání v základních uměleckých školách. Dotazníkové šetření zjišťuje existenci vzdělávání různých cílových skupin dospělých (laické i odborné veřejnosti) v pražských základních uměleckých školách, poměr počtu dospělých k mladším žákům a používané způsoby jejich vzdělávání. Strukturované rozhovory s pěti řediteli pražských ZUŠ objasňují konkrétní detaily procesu vzdělávání dospělých v ZUŠ a také další postřehy k tématu. Tato diplomová práce na základě analýzy dokumentů a prostředí navrhuje základní model vzdělávání dospělých aplikovatelný v ZUŠ. Základními předpoklady jsou: 1. v České republice neexistuje komplexní model celoživotního vzdělávání v základních uměleckých školách; 2. koncepce celoživotního vzdělávání je v pražských ZUŠ naplňována jen v omezené míře; 3. koncepce celoživotního vzdělávání se v pražských ZUŠ týká jen některých cílových skupin. První předpoklad je ověřován analýzou dokumentů v první části práce. Druhý a třetí předpoklad jsou ověřovány výzkumným šetřením v další části práce.

Podle ministerstva práce a sociálních věcí, které vydalo Prognózu populačního vývoje České republiky na období 2008–2070, se sníží roční porodnost v ČR mezi lety 2015–2030 o více než 20 000 narozených dětí, tj. asi o jednu pětinu. To bude pravděpodobně způsobovat postupné snižování počtů žáků ve všech typech škol a školských zařízení, včetně ZUŠ. Nyní, v době velkého zájmu žáků a naplněnosti ZUŠ, je ten pravý čas přemýšlet o možnostech využití případných budoucích uvolněných kapacit v ZUŠ (Prognóza populačního vývoje České republiky, 2010, [online]).

2 Úvod do problematiky celoživotního učení

Myšlenka celoživotního vzdělávání a učení není nová, v současnosti ovšem existuje politická snaha ji realizovat. Reaguje na potřebu nových kompetencí vyžadovaných ve znalostní společnosti, které stávající školská soustava nemůže zprostředkovat. Celoživotní vzdělávání a učení je cílem a koncepcí dnešní vzdělávací politiky na národní i nadnárodní úrovni (OECD, EU atd.) a politiky rozvoje lidských zdrojů (Beneš, 2014, s. 36).

2.1 Celoživotní učení, vzdělávání

Pojem celoživotní učení obsahuje všechny učební aktivity v průběhu celého života člověka, jejichž cílem je rozvoj znalostí, dovedností a kompetencí a umožňují osobnostní růst a občanské, sociální a profesní uplatnění. Celoživotní vzdělávání je plánovaná, cílevědomá a institucionalizovaná aktivita v rámci celoživotního učení, při které se realizuje přenos společenských priorit. Současná preference pojmu učení na úkor pojmu vzdělávání je výrazem toho, že odpovědnost za znalosti a kompetence se přenáší na jednotlivce. Tyto myšlenky odpovídají nárokům znalostní společnosti a jejím požadavkům na kompetence, kterých člověk nemůže dosáhnout jen v rámci stávající školské soustavy (Průcha, 2009, s. 29).

„Stále více lidí, a to nejen ve vyspělých zemích západního světa, žije v prostředí primárně založeném na získávání a distribuci znalostí. Participace na celoživotním učení se zde stává nutností a nikdy nekončícím procesem. Učení tak nehraje pouze roli významného faktoru kvality života jednotlivých občanů, ale stává se základním elementem života celé společnosti“ (Šerák, 2009, s. 13).

Proces celoživotního učení spojuje v jeden celek všechny možnosti učení. Tím je myšleno vzdělávání v tradičních vzdělávacích institucích i mimo ně a zároveň mimovolné i záměrné učení se ve společnosti, získávání informací, znalostí, dovedností, zkušeností. Důležitá je možnost rozmanitých a četných přechodů mezi zaměstnáním a vzděláváním a možnost získání stejné kvalifikace a kompetence různými cestami a kdykoli během života. Dnešní formalizovaný systém vzdělávání představuje nezbytnou základnu pro toto pojetí celoživotního učení. Škola má v žákovi a studentovi probudit zájem o celoživotní učení, naučit jej jemu. Škola však tvoří jen jednu část celoživotního učení. Člověk má mít díky

celoživotnímu učení možnost se ve všech stádiích svého vývoje vzdělávat až do úrovně svých možností a zájmů, úkolů a potřeb (Palán, 2012, [online]).

„Celoživotní vzdělávání a učení je cílem a koncepcí dnešní vzdělávací politiky a politiky rozvoje lidských zdrojů. Prosazení této koncepce není jen pedagogickou a andragogickou záležitostí, ale vyžaduje řadu koordinovaných právních, administrativních, organizačních, didaktických a metodických rozhodnutí. V současné EU jde především o zaměstnatelnost, konkurenční schopnost ekonomiky, sociální soudržnost a aktivní občanství. Jako přínos pro jedince se vyzdvihuje především možnost jeho seberealizace. Příležitosti, které mu celoživotní učení nabízí, nejsou ovšem chápány jako garance vysokého profesního a společenského statusu“ (Průcha, 2009, s. 29).

Celoživotní učení dělíme na dvě etapy, počáteční a další vzdělávání. Počátečním vzděláváním rozumíme veškeré učební aktivity všeobecného i odborného charakteru na základní, střední i terciární úrovni, které naučí člověka učení se a dají mu pozitivní postoj k učení. Zároveň ho připraví na vstup na trh práce a pro plnohodnotný život vůbec. Další vzdělávání probíhá po dosažení určitého stupně vzdělání, resp. po prvním vstupu vzdělávajícího se na trh práce. Negativně vymezuje další vzdělávání § 2 zákona č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání jako veškeré učební aktivity, které nejsou počátečním vzděláváním (MŠMT, 2007, s. 11).

Dnešní základní umělecké školy se pohybují především na poli počátečního vzdělávání. Přesto však je možné (a omezeně se tak i děje), aby se zapojily do dalšího vzdělávání lidí v produktivním, nebo seniorském věku. Koncepce celoživotního učení je otevřená i pro základní umělecké školy, mohou přispět na poli odborného i zájmového vzdělávání dospělých.

Další dimenzi, která rozšiřuje pohled na vzdělávání a učení se, popisuje pojem všeživotní učení. Zdůrazňuje celkovou šíři záběru, kterou celoživotní učení obsahuje, propojuje a zrovnoprávňuje formální, neformální a informální učení (Průcha, 2009, s. 29).



Graf č. 1, Matice celoživotního a všeživotního učení (vlastní zdroj, podle Šerák, 2009, s. 17).

Formální učení probíhá ve formálních vzdělávacích institucích, především ve školách. Práci těchto institucí charakterizují normativně vymezené cíle, funkce, obsahy, prostředky i způsoby hodnocení. Formální učení reflektuje politické, ekonomické, sociální a kulturní potřeby společnosti a vzdělávací tradici, probíhá ve stanoveném čase a formách. Výstupem probíhajících aktivit je nějaký druh oficiálního a celospolečensky uznávaného certifikátu, který většinou potvrzuje získaný stupeň vzdělání (vysvědčení, diplom, titul atd.). Formální učení mělo v celém vzdělávacím systému až do nedávné doby dominantní a monopolní postavení (Šerák, 2009, s. 16; Průcha, et al., 2013, s. 79).

Formálního učení se v rámci povinné školní docházky účastní děti a později studenti při přípravě na budoucí povolání, nebo další studium. Účastní se ho ale také dospělí v rámci zvyšování, rozšiřování, změny kvalifikace.

Neformální učení je nejčastěji definováno jako sféra takových systematických a organizovaných vzdělávacích aktivit, které se odehrávají vně oficiálních, formálních vzdělávacích institucí. Poskytuje vzdělání pro dospělé i mládež s různým obsahovým zaměřením a s různými nároky na učení vzdělávajících se subjektů. Organizují je podniky, vzdělávací agentury, nadace, kulturní a sportovní zařízení kluby i školy. MŠMT ČR

používá tento pojem pro označení oficiálních vzdělávacích programů, které probíhají mimo školní prostředí. Termín se často využívá také pro specifické programy zaměřené na specifické skupiny obyvatel (vzdělávání žen, sociální práce, činnost komerčních vzdělávacích agentur). Ve svém nejširším pojetí zahrnuje tento název veškeré vzdělávací aktivity mimo školský systém, včetně vzdělávacího působení médií. Tyto činnosti se mohou realizovat samostatně, případně i jako součást širších aktivit. Typickým příkladem neformálního učení je vedle většiny aktivit zájmového vzdělávání i podnikové vzdělávání (Šerák, 2009, s. 16; Průcha, et al., 2013, s. 170).

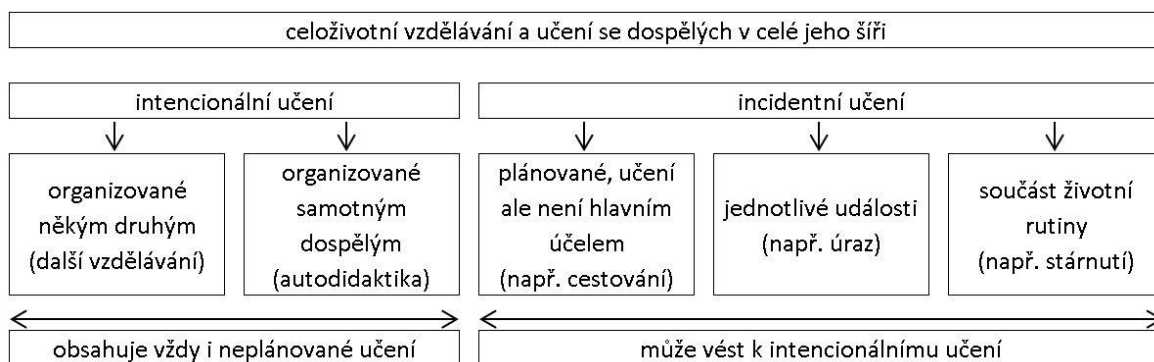
V rámci neformálního učení lidé tedy získávají, doplňují, obnovují si znalosti, dovednosti, schopnosti ve svém oboru nebo v oblasti jiných svých zájmů.

Informální učení se vyznačuje postupným, neorganizovaným, nesystematickým, institucionálně nekoordinovaným, často nezáměrným akumulováním vědomostí, dovedností, postojů a denních zkušeností v domácím i pracovním prostředí, ve chvílích volna, odpočinku i pracovního nasazení v průběhu celého života. Probíhá v rodině, mezi vrstevníky, v práci, ve volném čase, při cestování. Zahrnuje rovněž poznatky získané četbou či sledováním TV nebo rozhlasu. Ačkoli jde o proces z velké části neorganizovaný a nesystematický, jeho přínos pro celkový rozvoj osobnosti je zásadní (Šerák, 2009, s. 16; Průcha, et al., 2013, s. 104).

Někdy též hovoříme o formálním a neformálním vzdělávání a informálním učení. Toto pojetí zdůrazňuje pozici člověka v jednotlivých typech vzdělávání, podíl jeho vůle a aktivity na obsahu a formách vzdělávání. V rámci formálního a neformálního vzdělávání se z větší části vzdělávaný podřizuje regulím, vzdělávacím programům, obsahům a formám jednotlivých vzdělávacích institucí. Samozřejmě moderní vzdělávání staví také na osobní iniciativě, zapojení se vzdělávaného do procesu vzdělávání. Informální učení však vychází hlavně ze zájmu jedince, jeho aktuálních potřeb, postojů, zkušeností, znalostí, které si doplňuje, rozšiřuje a získává nové, které mu z jeho pohledu chybí.

Neztotožňujme pojmy celoživotní učení a vzdělávání dospělých, neboť vzdělávání dospělých je jednou ze složek celoživotního učení.

„Diskuse nejméně posledních třiceti let vedla k tomu, že se obecně uznává zásadní význam vzdělávání a učení se dospělých jako předpokladu řešení v podstatě všech společenských a individuálních otázek. Toto mínění nezastávají již jen elity, ale i stále rostoucí množství skupin a jednotlivců“ (Beneš, 2014, s. 72).



Graf č. 2, Celoživotní vzdělávání a učení se dospělých v celé jeho šíři (vlastní zdroj, podle Beneš, 2014, s. 56).

Termín vzdělávání dospělých pokrývá širokou oblast vzdělávacích procesů, institucí, programů, způsobů řízení a podpůrných aktivit. Vzdělávání dospělých se realizuje jako řádné školské vzdělávání dospělých (získání stupně vzdělání), nebo jako další vzdělávání a vzdělávání seniorů. Vzděláváním dospělých také nazýváme systém institucionálně organizovaných i individuálních (sebevzdělávacích) vzdělávacích aktivit, které nahrazují, doplňují, rozšiřují, inovují, mění nebo jinak obohacují počáteční vzdělání dospělých osob, které záměrně a intencionálně rozvíjejí své znalosti a dovednosti, hodnotové postoje, zájmy a jiné osobní a sociální kvality. S jistým zjednodušením bývá pojem vzdělávání dospělých ztotožňován s pojmem další vzdělávání. Vzdělávání dospělých je dnes také principem vzdělávací politiky všech zemí vzhledem k jeho závažnosti pro pracovní trh, kulturní a vědecký rozvoj. V ČR je vědecká teorie rozvíjena v rámci andragogiky a androdidaktiky (Palán, 2012, [online]; Průcha, et al., 2013, s. 370).

„Andragogika je teorie vzdělávání dospělých, která se vyvíjí jako samostatný vědní obor vedle klasické (školské) pedagogiky. Andragogika má interdisciplinární charakter (čerpá z psychologie, sociologie, ekonomie, teorie profesí aj.), vědecky se rozvíjí zejm. od 60. let na vysokých školách, má svou infrastrukturu, odborné časopisy, konference aj.“ (Průcha, et al., 2013, s. 18)



Graf č. 3, Systém vzdělávání dospělých (vlastní zdroj, podle Šerák, 2009, s. 20)

2.2 Další vzdělávání – další profesní, občanské a zájmové vzdělávání

Další vzdělávání je vzdělávací proces zaměřený na poskytování vzdělávání po absolvování určitého školského vzdělávacího stupně, nebo po prvním vstupu na trh práce. Realizuje se v institucích formálního vzdělávání (střední a vysoké školy), nebo v institucích mimoškolního neformálního vzdělávání. Významnost dalšího vzdělávání pro rozvoj jednotlivce a společnosti je vysoká, proto je toto vzdělávání legislativně zakotveno, zejména v zákonu č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Další vzdělávání členíme na další profesní vzdělávání, občanské vzdělávání a zájmové (sociokulturní) vzdělávání (Palán, 2012, [online]; Průcha, Veteška, 2014, s. 64).

„Další profesní vzdělávání je významnou součástí dalšího vzdělávání. Rovněž je součástí profesního vzdělávání. Označuje všechny formy profesního a odborného vzdělávání v průběhu aktivního pracovního života, po skončení odborného vzdělávání a přípravy na povolání ve školském systému. Jeho posláním je rozvíjení postojů, znalostí a schopností vyžadovaných pro výkon určitého povolání. Má přímou vazbu na profesní zařazení a uplatnění dospělého, a tím i na jeho ekonomickou aktivitu. Jeho podstatou je vytváření a udržování pokud možno optimálního souladu mezi kvalifikací subjektivní (reálná pracovní způsobilost jednotlivce) a kvalifikací objektivní (nároky na výkon konkrétní profese), tedy stálé přizpůsobování kvalifikace pracovníka kvalifikovanosti práce“ (Palán, 2012, [online]).

Další vzdělávání obsahuje též občanské vzdělávání, které vytváří širší předpoklady pro kultivaci člověka jako občana, pro jeho adaptaci na měnící se společenské a politické podmínky. Občanské vzdělávání také slouží k urychlení a dotváření socializace a občanské hodnotové orientace. Je v něm obsažena etická, estetická, právní, ekologická, všeobecně

vzdělávací, zdravotnická, tělovýchovná, filozofická, náboženská, politická, občanská a sociální problematika, a proto by mělo být jednoznačně v zájmu státu a státem podporováno (Palán, 2012, [online]).

„Zájmové vzdělávání vytváří širší předpoklady pro kultivaci osobnosti na základě jejích zájmů, uspokojuje vzdělávací potřeby v souladu s osobním zaměřením. Dotváří osobnost a s rozmanitostí lidských zájmů je i jeho obsahová orientace velmi široká. Zahrnuje problematiku všeobecně vzdělávací, kulturní, etickou, filozofickou, náboženskou, zdravotnickou, sportovní apod.“ (Palán, 2012, [online]).

Diskuse o vzdělávání dospělých se často zužuje pouze na odborné, podnikové, kvalifikační a rekvalifikační vzdělávání, zaškolování atd., tedy jakýkoli typ edukačních aktivit zaměřených odborně, profesně a na určitý praktický cíl. Podle grafu č. 3 (viz výše) se jedná o další profesní vzdělávání. Existuje tedy reálné nebezpečí, že pojem vzdělávání dospělých se zúží na oblast kvalifikace a škola bude vnímána pouze jako prostředek k vytváření zásobárny kvalifikované pracovní síly. Kvalifikačně zaměřené vzdělávání však samo o sobě není schopno dostát všem požadavkům aktuálně probíhajících společenských změn. Pokud chápeme klíčovou roli vzdělanosti ve vyspělé společnosti, ohrožuje jakýkoli nesystematický přístup budoucí prosperitu i existenci celé společnosti. Od trhu samotného nelze očekávat vymezení konkrétního směru vzdělávání, které budou další generace potřebovat. Tvorba dlouhodobé koncepce rozvoje vzdělanosti, která zahrnuje také předpokládané budoucí změny nároků na vzdělání, je základním předpokladem budoucí nejen ekonomické prosperity společnosti. Zdá se, že z dnešní společnosti vymizelo dřívější pojetí vzdělávání (scholé nebo educatio), tedy koncepce vzdělávání jako aktivní formy odpočinku, relaxace. Vzdělávání bylo dříve chápáno také jako doprovodný jev života, ne jen jako příprava na praktický život (Šerák, 2009, s. 21–22).

Životní spokojenost člověka nevyplývá pouze z hmotného zabezpečení, tedy získání a udržení práce. Člověk, který je spokojeným a zároveň platným členem společnosti, vnímá široké kulturně historické souvislosti naší společnosti. A právě instituce zájmového vzdělávání mají jedinečnou možnost naplňovat myšlenky širšího rozvoje osobnosti. Umožňují lidem aktivní zapojení do tvorby kultury společnosti při vědomí sociokulturních

souvislostí. Důležitý je princip dobrovolnosti a konkrétního cíleného využití volného času. To zaručuje, že člověk vykonává takovou aktivitu dobrovolně a z vlastního přesvědčení, vychází tedy z vlastního požadavku na doplnění chybějících schopností, vědomostí, dovedností.

„Organizace zájmového vzdělávání dnes vlastně v určitém ohledu přebraly některé principy, které dříve představovalo právě pojetí výchovy ve smyslu připomenutého konceptu scholé. Ten je vázán na volný čas a představuje vlastně útěk od každodennosti a všední praxe. Objevuje se snaha zprostředkovat studentovi obraz intelektuálního a duchovního bohatství, k němuž se může kdykoli později vrátit a celý život z něj čerpat“ (Šerák, 2009, s. 23).

Zájmové a profesní vzdělávání však nemusí být jen ve vzájemné opozici. Podnikové vzdělávání, jako jedna z nejdynamičtějších oblastí vzdělávání, propojuje zájmové vzdělávání s profesním. Chápe totiž vzdělávání nejen jako předávání poznatků, ale jako permanentní zkvalitňování lidských zdrojů. A zde se otevírá prostor také pro zájmové vzdělávání, které znamená především kultivaci osobnosti na základě jejích zájmů, jako uspokojování vzdělávacích potřeb v souladu s osobnostním zaměřením. Dotváří tedy hodnotovou orientaci osobnosti a je nezbytnou součástí kvalifikačního vzdělávání (Šerák, 2009, s. 23–24).

V současné době roste hodnota a prestiž vzdělání. Stále více lidí vnímá potřebu účastnit se dalšího vzdělávání. Zatím však nelze hovořit o tom, že by vzdělávání dospělých vytvořilo čtvrtý subsystém vzdělávací soustavy vedle všeobecného, odborného a vysokého školství. Je nutná větší angažovanost státu v této oblasti. Mnoho komerčních organizací již pochopilo význam dalšího vzdělávání a začlenilo jej do své personální politiky. Převažuje zde získávání profesních kompetencí a kvalifikací, ale součástí bývá též zájmové a všeobecné vzdělávání. Vzdělávání neprobíhá vždy přímo v organizaci zaměstnavatele vzdělávaného, často se odehrává v jiných specializovaných nestátních subjektech. Díky tomu roste trh komerčních vzdělávacích nabídek. Učení se stalo pro část obyvatelstva součástí života, ať už z pohledu plánování vlastní profesní kariéry, nebo při kultivaci osobnosti. Z dnešního pohledu jsou důležitými funkcemi vzdělávání dospělých sociálně-integrativní funkce umožňující rozvoj osobnosti jako součásti společnosti, demokratizační

funkce, která podporuje demokratizaci společnosti a rozvoj občanských kvalit, funkce emancipační pro rozvoj nových forem společenského soužití, pro zvyšování účasti a sebeurčení v politickém a ekonomickém procesu a pro rozvoj a tvorbu identity jednotlivců vzhledem k individualizaci a pluralizaci života. V neposlední řadě vidíme důležitost funkce kvalifikační, spojené s odborným vzděláváním, sociální mobilitou, rovností šancí, konkurenční schopností jednotlivců, organizací, států apod. (Beneš, 2014, s. 35 - 39).

„Skutečně roste autonomie vůči institucím, a tím i nutnost převzetí zodpovědnosti za vlastní osud. Individualizace vede zároveň k nutnosti se učit, a to nejenom ve smyslu získávání kvalifikací dle jinými definovaných potřeb. Jedinec se musí učit reflexivně, to znamená, musí při plánování svého učení zohlednit i jeho důsledky a strategický význam. Nejde jen o získávání poznatků a dovedností, ale o integraci učení do zodpovědného formování a plánování života. Individualizace vede ke zdůraznění nároků na osobnostní kvality, které musí jednatel získat jak ve vlastním zájmu, tak i v zájmu organizace. V rámci předávání zodpovědnosti na jednotlivce mohou vznikat motivační problémy a dezorientace. Společnost a organizace se nutně stávají „výchovnými“ tím, že vytvářejí podmínky a tlak, aby jedinec vychovával sám sebe“ (Beneš, 2014, s. 73).

3 Celoživotní učení a další vzdělávání z pohledu strategických dokumentů

Již mnoho let se mezi odbornou i laickou veřejností hovoří o uvedení konceptu celoživotního učení do praxe, o zvýšení počtu dospělých učících se osob. Na celosvětové úrovni, úrovni Evropské unie i na národní úrovni ČR vznikla řada dokumentů vyzdvihujících potřebu rozvoje systému celoživotního učení. Jsou to dokumenty obecného charakteru i dokumenty, které myšlenku celoživotního učení rozpracovávají a navrhuji konkrétní kroky. Autor prostudoval více strategických dokumentů, z důvodu rozsahu práce zde zpracovává jen několik nejvýraznějších příkladů. Starší strategické dokumenty se v rámci celoživotního učení nejčastěji zabývají profesním vzděláním vedoucím k získání a udržení zaměstnání. Tyto myšlenky autor akceptuje, ale z důvodu zaměření této práce je uvádí pouze v nezbytné míře.

3.1 Strategické dokumenty Evropské unie

Jedním z významných evropských dokumentů je Memorandum o celoživotním učení, v němž Evropská komise naznačila své záměry v uskutečňování koncepce celoživotního učení. Memorandum konstatuje, že úspěšný přechod k ekonomice a společnosti založené na znalostech jde ruku v ruce s posunem k celoživotnímu učení. Vyzývá členské státy, Evropskou radu a Komisi aby v rámci oblastí své působnosti formulovaly dlouhodobé strategie a praktická opatření, která by zpřístupnila celoživotního učení všem. Zároveň připomíná, že podporovat zaměstnatelnost a aktivní občanství jsou vzájemně propojené a stejně důležité úkoly celoživotního učení. (Evropská komise, 2001, s. 2–3).

„Klíčem k úspěchu je pocit sdílené odpovědnosti za celoživotní učení u všech aktérů – členských států, evropských institucí, sociálních partnerů a světa podnikání, regionálních a místních úřadů, lidí pracujících ve vzdělávání všeho druhu, organizací občanské společnosti, sdružení a seskupení a v neposlední řadě i samotných občanů. Naším společným cílem je vybudovat Evropu, v níž bude mít každý příležitost plně rozvíjet svůj potenciál tak, aby pocítoval, že může společnosti přispět a že do ní patří“ (Evropská komise, 2001, s. 3).

Uvedení celoživotního učení do praxe má vysokou prioritu ze dvou stejně významných důvodů. Prvním z nich je již zmiňovaná proměna Evropy ve společnost a ekonomiku založenou na znalostech. Druhým důvodem je sociální a politická složitost života dnešních Evropanů. Vzdělání je v nejširším slova smyslu klíčem k pochopení a učení toho, jak plnit úkoly spojené s plánováním vlastního života, aktivním přispíváním společnosti, reálným učním se žítí ve společnosti tak kulturně, jazykově a etnicky rozmanité, jako je dnešní Evropa (Evropská komise, 2001, s. 4).

Povšimněme si, že se Memorandum o celoživotním učení nezabývá zájmovým vzděláváním, ačkoli je to také důležitý atribut pro vývoj zdravé osobnosti člověka, jeho sebeuvědomění, přenosu kultury společnosti dalším generacím nebo jiným zemím.

Pro úspěšnost konceptu celoživotního učení je nutná vhodná příležitost k učení, která je dostupná, co se týče časového rozvrhu, tempa, místa, financí. Důležité je též hledání vzdělávací cesty samotným jedincem k dosažení jím vytyčených cílů, nikoli určování cesty systémem. Systémy vzdělávání by se tedy měly přizpůsobovat individuálním potřebám a požadavkům vzdělávaných, spíše než aby tomu bylo naopak (Evropská komise, 2001, s. 6).

Jednou z myšlenek Memoranda je podpora inovací ve vzdělávání. Za cíl si klade vyvinout účinné vyučovací a učební metody pro učení v průběhu celého života a učení dotýkající se všech oblastí života. Memorandum také hovoří o zapojení informačních a komunikačních technologií při zachování kontextu reálného času a vztahů mezi učiteli a žáky. Vzdělávací systémy se musejí přizpůsobit novým způsobům, jakými dnes lidé žijí a učí se. Bude potřeba investic veřejného sektoru do přizpůsobení, zlepšení a udržení dovedností vzdělávatelů ve formálním i neformálním vzdělávání. Role vyučujících se v budoucnu změní. Z učitelů a instruktorů se stanou rádci, tutoři a prostředníci, jejichž úlohou bude poskytovat pomoc a podporu učícím se, kteří se pokud možno ujmou svého vlastního učení (Evropská komise, 2001, s. 12–13).

Další myšlenkou Memoranda je přiblížení učení domovu. Jejím cílem je poskytovat příležitosti k celoživotnímu učení co nejblíže ke studujícím, v jejich vlastních obcích a využívat přitom metod založených na informačních a komunikačních technologiích. Každý region by měl svým obyvatelům zajistit rozmanité příležitosti k celoživotnímu učení. Lidé si tak budou moci vybrat, zda se vzdělávat ve známém prostředí, nebo za vzděláváním

cestovat a načerpat tak jiné zkušenosti vlivem odlišností prostředí. Některé skupiny, např. handicapovaní, potřebují ještě větší přiblížení vzdělávání, aby bylo zajištěno právo rovného přístupu k učení. ICT nabízejí velký potenciál k uskutečňování učení se na dálku. Čtyřiadvacetihodinový přístup ke vzdělávacím službám on-line umožňuje učení se ve volném čase, tedy i zaměstnaným lidem bez zásahu do jejich práce. Je také důležitá podpora vzniku vhodných druhů učebních středisek v lokalitách, kde se lidé každodenně shromažďují, nejen v samotných školách, ale také například v obecních střediscích, v obchodech a nákupních střediscích, v knihovnách a muzeích aj. (Evropská komise, 2001, s. 16–17).

Dalším klíčovým dokumentem pro koncepci celoživotního učení v Evropě je Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení, jehož přílohou je dokument s názvem Klíčové schopnosti pro celoživotní učení – Evropský referenční rámec. Evropský parlament a Rada Evropské unie v tomto dokumentu doporučily členským státům podpořit u všech osob rozvoj klíčových schopností v rámci strategií celoživotního učení a k tomu využívat dokument Klíčové schopnosti pro celoživotní učení – Evropský referenční rámec. Dále autor uvádí některé vybrané cíle Doporučení, které souvisejí se zaměřením této diplomové práce.

Jedním z cílů je zajistit potřebnou infrastrukturu pro potřeby dalšího vzdělávání a odborné přípravy dospělých, včetně učitelů a školitelů, postupy ověřování a hodnocení vzdělávání, opatření zaměřená na zajištění rovného přístupu k celoživotnímu učení i na pracovní trh a podporu studujících dospělých s ohledem na jejich rozdílné potřeby a schopnosti (Evropský parlament a Rada Evropské unie, 2006, s. 2–3).

Příloha Klíčové schopnosti pro celoživotní učení – Evropský referenční rámec hovoří v tom smyslu, že pokud se každý občan Evropské unie má pružně přizpůsobit rychle se měnícímu a úzce propojenému globalizovanému světu, bude potřeba, aby ovládal širokou škálu klíčových schopností. Evropský referenční rámec zahrnuje osm klíčových schopností (Evropský parlament a Rada Evropské unie, 2006, s. 4).

Autor se domnívá, že ZUŠ se mohou podílet především na rozvoji těchto čtyřech klíčových schopností: schopnost práce s digitálními technologiemi, schopnost učit se, smysl pro

iniciativu a podnikavost a kulturní povědomí a vyjádření. Tyto vybrané schopnosti definuje referenční rámec takto:

„Schopností práce s digitálními technologiemi se rozumí jisté a kritické používání technologií informační společnosti (dále jen „TIS“) při práci, ve volném čase a v komunikaci. Předpokladem je základní znalost informačních a komunikačních technologií, tj. používání počítačů k získávání, hodnocení, ukládání, vytváření a výměně informací a ke komunikaci a spolupráci v rámci sítí prostřednictvím internetu“ (Evropský parlament a Rada Evropské unie, 2006, s. 6).

Do rozvoje této schopnosti základní umělecké školy přispívají teoretickou i praktickou výukou ve vzdělávacím zaměření Elektronické zpracování hudby a zvuková tvorba – technika záznamu, zpracování a reprodukce zvuku, tvorba hudby prostřednictvím digitálních technologií a také výukou v oblasti nových médií ve výtvarném oboru – pořizování a zpracování fotografií, grafická tvorba, pořizování a zpracování videozáznamů, animace, práce se světlem, 3D grafika, 3D tisk (Bořek, 2010, s. 20).

„Schopností učit se se rozumí schopnost provádět tuto činnost a v procesu učení vytrvat a schopnost zorganizovat si učení a efektivně hospodařit se svým časem a s informacemi, a to jak samostatně, tak v rámci skupin. Tato schopnost zahrnuje povědomí o vlastních postupech učení a vlastních potřebách, schopnost rozpoznávat dostupné možnosti a překonávat překážky za účelem úspěšnosti procesu učení. To znamená získávat, zpracovávat a osvojovat si nové znalosti a dovednosti, vyhledávat rady a využívat je. V rámci procesu učení, jak se učit, je nutné, aby studující vycházeli ze zkušeností z dřívějšího učení a ze životních zkušeností a znalosti a dovednosti používali v různých souvislostech doma, v práci, při vzdělávání a odborné přípravě. Rozhodujícími aspekty schopnosti je motivace a sebedůvěra jedince“ (Evropský parlament a Rada Evropské unie, 2006, s. 7).

Tuto schopnost rozvíjejí základní umělecké školy vrchovatou měrou. Žák, či student v kterémkoli věku poznává potřebu pravidelné, soustředěné průpravy, zaměřené na konkrétní krátkodobé i dlouhodobé cíle. Zjišťuje, že již naučená látka se musí opakovat. Učí se vlastní trpělivosti, schopnosti udržet soustředění, zajistit si podmínky k práci. Zjišťuje hodnotu své práce, kterou pak umí ocenit a váží si jí. Učí se efektivní metody

vlastního učení. Učí se samostatnosti v procesu učení, kdy se pedagog postupně stává jen průvodcem. Student si osvojuje schopnost plánovat si čas na učení, jeho pravidelnost a potřebné množství. Prochází procesem sebepoznání, učí se přiměřenému sebehodnocení, zažívá pocity úspěchu při překonání problému a při prezentování své práce v hodině, nebo na vystoupení. Učí se zvládat psychiku ve vypjatých momentech. Ve školním, případně i vnějším prostředí pak porovnává svoje dosažené dovednosti s ostatními studenty, umí kriticky porovnat jejich a svoji práci. Pod správným, podpůrným vedením pedagoga tak mimoděk roste jeho kvalitní osobnost.

„Smyslem pro iniciativu a podnikavostí se rozumí schopnost jedince převádět myšlenky do praxe, která předpokládá tvořivost, schopnost zavádět novinky a nést rizika i plánovat a řídit projekty s cílem dosáhnout určitých cílů. Tato schopnost je přínosná pro jednotlivce nejen v jejich každodenním životě doma a ve společnosti, ale i na pracovišti, pomáhá pochopit souvislosti jejich práce a umožňuje jim chopit se příležitostí a je základem specifitějších dovedností a znalostí, které potřebují osoby zabývající se sociálními nebo obchodními činnostmi nebo podílející se na těchto činnostech a které by měly zahrnovat povědomí o etických hodnotách a podporovat řádnou správu“ (Evropský parlament a Rada Evropské unie, 2006, s. 8).

V základní umělecké škole studenti často pracují ve skupinách, připravují společná vystoupení, výstavy. Učí se tak týmové práci, nacházejí svou roli v rámci skupiny a její snaze dosáhnout cíle. Učí se procesu přípravy a realizace, přemýšlejí nad společným výsledkem, přicházejí s řešeními, diskutují nápady ve skupině, nacházejí společně nejlepší řešení. Učí se poznat potřebné množství času pro přípravu realizace. Zažívají pocit společného úspěchu a z něho plynoucí odpovědnost a motivaci do další práce. Učí se zpětné vazbě při vyhodnocení realizace a aplikaci poznatků pro budoucí práci.

Evropský referenční rámec definuje schopnosti kulturního povědomí a vyjádření takto: *„Uznání důležitosti tvůrčího vyjadřování myšlenek, zážitků a emocí různými formami, včetně hudby, divadelního umění, literatury a vizuálního umění“* (Evropský parlament a Rada Evropské unie, 2006, s. 9).

Evropský referenční rámec považuje za důležitou znalost místního, národního a evropského kulturního dědictví, zahrnující znalost významných kulturních děl, včetně

současné populární kultury. Zdůrazňuje důležitost pochopení kulturní a jazykové rozmanitosti v Evropě (a jiných částech světa), potřebu jejího zachování a porozumění důležitosti estetických faktorů v každodenním životě. Podstatné dovednosti se týkají nejen porozumění, ale též vlastního vyjadřování různými uměleckými a výrazovými prostředky na základě vrozených a dále rozvíjených schopností člověka. Zásadní je též dovednost dávat do souvislostí vlastní umělecké a tvůrčí názory s názory jiných a realizovat kulturní činnosti na základě objevení jejich společenských a hospodářských možností (Evropský parlament a Rada Evropské unie, 2006, s. 9).

Rozvoj schopnosti kulturního povědomí a vyjádření je stěžejním prvkem v činnosti základních uměleckých škol. Pracují na zvýšení kulturního povědomí a rozšiřování obzorů dětí, dospívajících i dospělých. Přínos ZUŠ je třeba vidět komplexně, jedinec si už pouhým pobytem v kulturně aktivním prostředí uvědomuje šíři kulturní sféry. Při různých činnostech v rámci svého studia získává na základě sebepoznání a poznání druhých a okolí schopnost reálně posoudit kvality své, svého výkonu, kvality ostatních, kvality jednotlivých kulturních děl. A ačkoli třeba nebude aktivním umělcem ve veřejném prostředí, je schopen posoudit např. kvalitu a uměleckou úroveň veřejných produkcí, výstav, literatury, televizních, rozhlasových a internetových pořadů a zaujmout k nim kritický postoj, čímž aktivně podporuje udržení a rozvoj evropské i jiné kultury.

V roce 2009 byl ministry školství členských zemí EU přijat dokument Education and Training 2020 (navazuje na dokument ET 2010 z roku 2002). Je vizí rozvoje vzdělávání v Evropě do roku 2020 a kromě jiného vyjmenovává čtyři strategické cíle, které se zaměřují na celoživotní formální, neformální a informální učení.

„Evropská spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy v období do roku 2020 by měla být uskutečňována prostřednictvím strategického rámce, který se na systémy vzdělávání a odborné přípravy zaměřuje jako na celek a z hlediska celoživotního učení. Právě celoživotní učení je totiž třeba vnímat jako základní zásadu, na které spočívá celý rámec, jenž je koncipován tak, aby zahrnoval učení ve všech prostředích, ať již jde o formální, neformální a informální učení, a na všech úrovních: od vzdělávání v raném věku a ve školách až po vysokoškolské vzdělávání, odborné vzdělávání a přípravu a vzdělávání dospělých“ (Rada Evropské unie, 2009, s. 3).

Strategický cíl č. 1 (Realizovat celoživotní učení a mobilitu v učení) reflektuje výzvy plynoucí z demografických změn, potřebu pravidelně rozvíjet a aktualizovat dovednosti ve spojitosti s měnícími se sociálními a ekonomickými souvislostmi. Apeluje na zavedení flexibilnějších výukových přístupů, včetně lepšího zajištění přechodu mezi jednotlivými oblastmi vzdělávání a odborné přípravy, dále na otevřenější přístup k neformálnímu a informálnímu učení. Zasazuje se za větší podíl vzdělávání dospělých, mimo jiné za pomoci nových výukových a studijních technologií (Rada Evropské unie, 2009, s. 3).

V příloze I dokumentu ET2020 jsou stanoveny Referenční úrovně evropských průměrných výsledků, které mají sloužit jako nástroj ke sledování pokroku a k podpoře výše uvedených strategických cílů. Tyto referenční úrovně nemají být chápány jako pevně stanovené cíle, ale spíše tak, aby každý členský stát na základě svých vnitrostátních politik zvážil, jakým způsobem může a hodlá přispět k dosažení těchto referenčních úrovní.

První z pěti referenčních úrovní je Účast dospělých na celoživotním učení. Stanovuje alespoň 15% účast dospělých na programech celoživotního učení v roce 2020 (Rada Evropské unie, 2009, s. 7).

Autor se domnívá, že základní umělecké školy mohou k dosažení této referenční úrovně přispět zaváděním kurzů pro profesionální umělce a pedagogy, které by doplňovaly a zvyšovaly znalosti a dovednosti zúčastněných v oblastech uměleckých předmětů, používání ICT, vedení uměleckých souborů, dramatechniky, muzikoterapie, arteterapie aj.

Rada Evropské unie přijala v roce 2011 Usnesení Rady o obnoveném evropském programu pro vzdělávání dospělých. Tento program je pokračováním, doplněním a upevněním činnosti v oblasti vzdělávání dospělých vyvíjené v rámci čtyř strategických cílů stanovených Radou ve strategickém rámci „ET 2020“. Rada si mimo jiné uvědomuje, že by se také ve vzdělávání dospělých měl vyvinout model umožňující dospělému vzdělávat se na pracovišti, doma, v místní komunitě, v rámci dobrovolné činnosti nebo v institucích vzdělávání a odborné přípravy. Ústředním bodem pak má být autonomní vzdělávající se osoba. Dospělí mají mít přístup ke kvalitním vzdělávacím příležitostem v kterékoli fázi jejich života bez ohledu na pohlaví a jejich osobní a rodinnou situaci s cílem podpořit jejich osobní a profesní rozvoj, odpovědnost, přizpůsobivost, zaměstnatelnost a aktivní účast ve společnosti (Rada Evropské unie, 2011, s. 1–3).

„Je zde nicméně stále větší shoda v tom, že vzdělávání dospělých je při rozvíjení vnitrostátních systémů celoživotního učení v současnosti nejslabším článkem. Účast na vzdělávání dospělých se stále snižuje, z 9,8 % obyvatelstva ve věku 25–64 let v roce 2005 na pouhých 9,1 % v roce 2010, čímž se cíl zvýšit tuto účast do roku 2020 na 15 %, stanovený ve strategickém rámci ET 2020, stává ještě větší výzvou. Proto je třeba zaměřit pozornost na překážky, jako je nízká motivace a nedostatek zařízení péče o děti, která by ženám i mužům umožnila lépe sladit rodinné a pracovní povinnosti s učením“ (Rada Evropské unie, 2011, s. 3).

Přílohou tohoto dokumentu je Evropský program pro vzdělávání dospělých, ve kterém Rada vyzývá členské státy, aby se s přihlédnutím na svoji aktuální situaci, v souladu se svými vnitrostátními prioritami a případně za podpory Komise zaměřily na ty z níže uvedených oblastí, které jsou z hlediska jejich konkrétních potřeb nejpodstatnější. Program vychází ze strategie ET 2020 (viz výše), jeho čtyři prioritní oblasti se tedy pohybují v též intencích, jako cíle ET 2020.

Za nejdůležitější pro tuto práci autor považuje oblast č. 4. - Posílit tvořivost a inovace dospělých a jejich vzdělávacího prostředí. V této oblasti v zájmu podpory vzdělávání dospělých jako prostředku k posílení tvořivosti a inovačních kapacit občanů vyzývá Rada členské státy, aby se zaměřily na:

„podporu získávání klíčových průřezových kompetencí, jako například schopnosti učit se, smyslu pro iniciativu a podnikání a kulturního povědomí a vyjadřování, a to zejména uplatňováním evropského rámce klíčových kompetencí v sektoru vzdělávání dospělých; posílení úlohy kulturních organizací (například muzeí, knihoven atd.), občanské společnosti, sportovních organizací a jiných subjektů, jež představují kreativní a inovativní prostředí pro neformální a informální vzdělávání dospělých; lepší využívání informačních a komunikačních technologií v kontextu vzdělávání dospělých jakožto prostředku k rozšíření přístupu a zlepšení kvality jeho poskytování, například využíváním nových příležitostí k distančnímu vzdělávání a vytvořením nástrojů a platforem elektronického učení, s cílem oslovit nové cílové skupiny, zejména skupiny osob se zvláštními potřebami nebo skupiny žijící v odlehlých oblastech“ (Rada Evropské unie, 2011, s. 6). (Zmiňované schopnosti učit se, smysl pro iniciativu a podnikání a kulturní povědomí a vyjadřování

vycházejí z dokumentu Klíčové kompetence pro celoživotní učení – evropský referenční rámec, viz výše).

Tato čtvrtá oblast zřetelně legitimizuje myšlenku uplatnění konceptu celoživotního vzdělávání v ZUŠ, neboť podle autora splňují všechny uvedené požadavky. Podporují získávání uvedených klíčových průřezových kompetencí. Představují kreativní a inovativní prostředí pro neformální a informální vzdělávání dospělých. Mohou vytvářet příležitosti k distančnímu vzdělávání a vytvářet nástroje a platformy elektronického učení. Je proto nasnadě, že při navrhování modelu vzdělávání dospělých v ZUŠ je vhodné tyto požadavky Rady Evropské unie akceptovat.

3.2 Strategické dokumenty České republiky

Základním dokumentem pro podporu koncepce celoživotního učení v České republice je Strategie celoživotního učení ČR, kterou schválila vláda ČR usnesením č. 761 ze dne 11. 7. 2007. Jedná se o strategický dokument pro tvorbu politiky v této oblasti a jeho hlavním cílem je sloužit jako plnohodnotný zdroj informací pro odbornou a širokou veřejnost.

V Analytické části se Strategie mimo jiné zabývá rozbořem dalšího vzdělávání, které považuje za málo rozvinuté, nejlepší je situace v sektoru neformálního vzdělávání, kde ČR s 13 % účastníků ztrácí nejméně na průměr Evropské unie (17 %). Ve SWOT analýze se kromě jiných uvádí jako silná stránka široké teritoriální pokrytí vzdělávacími institucemi všech stupňů a typů nebo rozmanitost a pestrost poskytovatelů zájmového vzdělávání a velký věkový rozptyl jeho účastníků. Za slabou stránku je považována také nízká účast dospělých ve všech formách dalšího vzdělávání. Jako příležitosti jsou mimo jiných vnímány zvýšení poptávky po volnočasových aktivitách dětí, mládeže i dospělých, které umožní jejich další rozvoj, dále využití kapacit základních a středních škol pro další vzdělávání – školy jako centra vzdělanosti obce, anebo rozvoj distančního vzdělávání, které zapojí do vzdělávání další cílové skupiny, zejména ekonomicky aktivní dospělé. Hrozbu vidí mimo jiné v nedostatečné péči o talenty – orientaci na průměr (MŠMT, 2007, s. 47–50).

Mezi instituce, které mohou přispět k rozvoji dalšího vzdělávání, patří zcela jistě i základní umělecké školy, které jsou široce teritoriálně dostupné, mohou nabídnout pestrou škálu

prezenčního i distančního vzdělávání také dospělým zájemcům a mohou tedy přispět ke zvýšení počtu účastníků v dalším vzdělávání.

Strategie považuje za důležité vzdělávat pedagogické pracovníky v inovativních pedagogických přístupech pro podporu kurikulární reformy, která klade důraz na přechod od pouhého předávání dovedností k rozvoji obecnějších klíčových kompetencí založených především na činnostním, kooperativním a projektovém učení a na propojování informací se životními zkušenostmi žáka. Učitelé by měli mít možnost sdílet příklady dobré praxe, získávat metodickou podporu a další podpůrné služby, aby se mohli více věnovat výuce. Tento podpůrný sektor je podle Strategie v ČR značně poddimenzovaný (MŠMT, 2007, s. 59).

I zde můžeme nalézt možnou roli ZUŠ. Velká část výuky v nich právě probíhá formou výše zmíněného činnostního, kooperativního a projektového učení, pedagogové v ZUŠ tedy mají s takovou výukou bohaté zkušenosti a mohou je s kolegy z jiných typů škol sdílet, vyměňovat si zkušenosti a obohatit tak škálu výukových metod svých i druhých.

V oddílu Návrhy opatření pro podporu celoživotního učení Strategie uvádí bod *„Rozvíjet mimoškolní aktivity a zájmové činnosti žáků – podporovat rozšíření funkce škol a školských zařízení i do oblasti naplňování volného času a zájmové činnosti žáků, jejich rodičů a celých komunit tak, aby se škola stala zejména v místech s nízkou kulturní vybaveností centrem kultury a vzdělanosti obce (...) – podporovat participaci škol a vzdělávacích institucí na udržitelném rozvoji lokálního prostředí (zejm. na komunitním životě) (MŠMT, 2007, s. 67–68).*

Základní umělecké školy tuto funkci již naplňují, rodiče žáků studujících v ZUŠ se zapojují do aktivit školy, nebo přímo ve škole studují (viz výzkumné šetření níže). ZUŠ zároveň velmi výrazně ovlivňují kulturní dění ve svém lokálním prostředí. Podobné je to i u dalších zařízení pro zájmovou činnost dětí a mládeže (Domy dětí a mládeže, sportovní kluby aj.). Je otázkou, proč Strategie tuto skutečnost nezmiňuje a nevyužívá ji.

Zcela zásadním dokumentem pro českou vzdělávací politiku je dokument Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, který schválila vláda ČR usnesením

č. 538 dne 9.7.2014. Tento dokument na základě zhodnocení aktuálního stavu vzdělávacího systému nově stanovuje základní rámec pro jeho další rozvoj.

„Vzdělávací politika České republiky směřuje obecně k rozvoji vzdělávacího systému založeného na konceptu celoživotního učení, tak aby zodpovědně naplnila základní smysl vzdělávání: osobnostní rozvoj přispívající ke zvyšování kvality lidského života, udržování a rozvoj kultury jako soustavy sdílených hodnot, rozvoj aktivního občanství vytvářející předpoklady pro demokratické vládnutí a přípravu na pracovní uplatnění“ (MŠMT, 2014, s. 3).

Povšimněme si důležitého faktu, že Strategie uvádí jako hlavní smysl vzdělávání osobnostní rozvoj a udržování a rozvoj kultury, dále rozvoj aktivního občanství a až na poslední místo (samozřejmě při zachování důležitosti) klade přípravu na pracovní kariéru. Tento posun lze vysledovat i v dalších novějších dokumentech také na evropské úrovni.

Celoživotní vzdělávání je jedním z východisek Strategie, pro tuto práci je nejpodstatnější v oblasti dalšího vzdělávání. Podle Strategie školy zahájily svou přeměnu na centra celoživotního učení, tedy kromě počátečního vzdělávání poskytují též další vzdělávání. Strategie deklaruje, že v následujících letech budou rozvíjena opatření s cílem: Vytvářet podmínky pro rozvoj dostatečně pestré nabídky dalšího vzdělávání; Podporovat a rozvíjet práci škol, školských zařízení a knihoven jako center celoživotního učení, která poskytují nejen počáteční vzdělávání pro žáky a studenty, ale i širokou nabídku dalšího vzdělávání (profesního, zájmového, občanského, rekvalifikací) zaměřeného na dospělou populaci, včetně seniorů (MŠMT, 2014, s. 22–23).

Jiným důležitým cílem Strategie je posílit další vzdělávání a metodickou podporu učitelů a ředitelů. V pedagogické praxi existuje poptávka po podpoře prvků, jako jsou mentoring, supervize, sdílení příkladů dobré praxe a také podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, jehož nabídka v současné době dostatečně neodpovídá potřebám učitelů. Současná nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků je často hůře dostupná velké části škol z organizačních (složitě zastupování za nepřítomné učitele) a finančních důvodů (drahé zastupování a nedostatek prostředků na úhradu vzdělávacích akcí). Důležité je též posilovat motivaci učitelů se dalšího vzdělávání účastnit (MŠMT, 2014, s. 28).

Strategie na základě těchto požadavků plánuje rozvoj opatření s cílem: „*zajistit, aby každý učitel mohl využívat programy dalšího vzdělávání a aby měl k dispozici individuální podporu založenou na reflexi vlastní pedagogické činnosti pod odborným vedením kdykoli v průběhu své profesní dráhy; omezovat příčiny nedostupnosti nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků; podporovat efektivní formy vzájemného sdílení zkušeností mezi pedagogy; zmapovat a zveřejňovat pro inspiraci zkušenosti českých škol s touto formou zlepšování; na vyšších stupních kariérního systému vymezit pozici mentora pro učitele, kteří dosáhli zdatnosti v některé profesní oblasti (bez ohledu na věk nebo délku praxe) a mají předpoklady k pedagogickému vedení, a vytvořit systém rozvoje mentorských dovedností pro pedagogy*“ (MŠMT, 2014, s. 28).

Také pedagogové základních uměleckých škol mají potenciál sdílet s kolegy ze stejných i jiných typů škol a školských zařízení příklady dobré praxe. Jak již bylo výše zmíněno, v ZUŠ často výuka probíhá kooperativním projektovým způsobem, kdy žáci pod pedagogickým vedením připravují různorodá vystoupení a výstavy. Při této činnosti žáci i jejich učitel procházejí různými fázemi od plánování, přes přípravu obsahu, technickou přípravu prezentace, samotnou prezentaci a její vyhodnocení. Je tedy nasnadě, že vzhledem k četnosti takových produkcí vzniká penzum zkušeností, které je dobré sdílet. Ale nejen to, základní umělecká škola se může stát centrem pro předávání znalostí a dovedností odborníkem (interním nebo externím specialistou), který díky vlastnímu nadání, studiu a praxi získal mandát předávat znalosti a dovednosti jiným. Takto mohou ZUŠ pomáhat realizovat zmíněné cíle Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020.

Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 doplňuje a rozpracovává Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020, který schválila vláda ČR usnesením č. 277 dne 15. 4. 2015. Dlouhodobý záměr ČR konstatuje, že základní umělecké školství je významným článkem vzdělávacího systému. Ačkoli se v české populaci postupně snižuje počet dětí věkové skupiny 6–18 let, počty žáků v ZUŠ se od školního roku 2005/2006 neustále zvyšují. V roce 2005 navštěvovalo ZUŠ cca 216 tis. žáků, v roce 2013 již téměř 243 tis. a ve školním roce 2014/2015 navštěvovalo ZUŠ dokonce více než 244 tis. žáků. Podle Dlouhodobého záměru ČR je nutné vytvořit základní pilíř vzdělávání pedagogů základních uměleckých škol a k dalšímu vzdělávání pedagogů ZUŠ nadále využívat seznam lektorů a seznam

autorů metodických materiálů pro jednotlivé umělecké obory ZUŠ vzniklé v rámci udržitelnosti projektu Podpora ZUŠ. Dlouhodobý záměr ČR dále předkládá opatření vytvořit základní pilíř vzdělávání pedagogů pro budoucí kariérní systém (cílené vzdělávací programy, začínající učitel, zkušený učitel, management v ZUŠ) (MŠMT, 2015, s. 34–64).

Autor se domnívá, že rozvoj různých druhů kurzů pro pedagogy ZUŠ, akreditovaných i neakreditovaných MŠMT pro Další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP), je zcela v souladu s opatřeními Dlouhodobého záměru ČR. Tyto kurzy mohou být pořádány přímo základními uměleckými školami, nebo jinými institucemi, mohou je vést pedagogové ZUŠ i jiní odborníci, mohou mít prezenční i distanční formu, mohou být vedeny různou formou od přednášek, přes workshopy, mistrovské kurzy, až po e-learningové kurzy.

4 Podmínky pro rozvoj CŽV v uměleckých institucích

Následující text konkretizuje právní podmínky, za kterých může být celoživotní vzdělávání v ZUŠ organizováno, uvádí informace ze zahraničí v oblasti vzdělávání dospělých v uměleckých institucích, přináší příklady dobré praxe v České republice, mapuje vnější prostředí analýzou PEST. Závěr této kapitoly obsahuje verifikaci prvního výzkumného předpokladu, že v České republice neexistuje komplexní model celoživotního vzdělávání v základních uměleckých školách.

4.1 Právní ukotvení celoživotního vzdělávání v ZUŠ

Uplatnění konceptu celoživotního vzdělávání v ČR potažmo celé EU předpokládá aktivní zapojení vzdělávaných a učících se dospělých osob do různých forem vzdělávacích procesů během celého života. Základní umělecké školy jsou součástí vzdělávací soustavy ČR a jako takové se na celoživotním vzdělávání mohou výrazně podílet. Tato možnost je specifikována ve školském zákoně, vyhlášce o základním uměleckém vzdělávání i v Rámcovém vzdělávacím programu základního uměleckého vzdělávání.

Školský zákon v § 109 stanovuje, že: „*Základní umělecká škola organizuje přípravné studium, základní studium I. a II. stupně, studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin a studium pro dospělé*“ (Česko, 2004a, § 109).

Rámcový vzdělávací plán základního uměleckého vzdělávání deklaruje, že studium pro dospělé umožňuje zájemcům o tento typ studia další rozvoj v uměleckých oblastech v metodicky fundovaném prostředí v souladu s koncepcí celoživotního vzdělávání. V oblasti očekávaných vzdělávacích výstupů žáků ZUŠ formuluje RVP ZUV pouze očekávané výstupy pro I. a II. stupeň základního studia. Pro přípravné studium si vytváří škola své školní výstupy v souladu se svým ŠVP. Výstupy pro studium pro dospělé tvoří učitel s ohledem na individuální potřeby a zaměření příslušného žáka a v souladu s ŠVP. Vzdělávací obsah studia pro dospělé, jeho způsob i forma realizace jsou omezeny pouze souladem s ŠVP, stanovuje je učitel na základě vzdělávacích potřeb žáků a studentů. Výuka se uskutečňuje minimálně v rozsahu jedné vyučovací hodiny týdně v případě hudebního oboru a dvou hodin týdně ve výtvarném, tanečním a literárně-dramatickém oboru. V neposlední řadě stanovuje RVP ZUV, že kolektivní výuku je možné organizovat

společně pro žáky I. a II. stupně základního studia, studia s rozšířeným počtem vyučovacích hodin a studia pro dospělé (Bořek, 2010, s. 13–49).

Vyhláška č. 71/2005 Sb. o základním uměleckém vzdělávání také hovoří o studiu pro dospělé. Studium pro dospělé má nejvýše 4 ročníky, délka vzdělávání v tomto studiu se určuje podle individuálních schopností žáka s přihlédnutím k jeho věku. Do základního studia I. a II. stupně a studia pro dospělé jsou přijímáni uchazeči na základě úspěšného vykonání talentové zkoušky a doporučení přijímací komise, jejíž členy jmenuje ředitel školy. Talentová zkouška může být nahrazena úspěšným ukončením základního studia předcházejícího stupně. U studia pro dospělé stanoví ředitel školy výši úplaty za vzdělávání a) u žáků, kteří se zároveň vzdělávají v denní formě vzdělávání ve střední škole, v denní formě vzdělávání v konzervatoři nebo v denní formě vzdělávání ve vyšší odborné škole podle odstavce 1, b) u žáků, kteří nejsou uvedeni v písmeni a), nejvýše v plné výši průměru skutečných neinvestičních výdajů na žáka v uplynulém kalendářním roce (Česko, 2005a, § 1–8).

Jak vidíme, základní umělecké školy mají poměrně široké možnosti pro zájmové umělecké vzdělávání dospělých. Omezuje se jen maximální délka studia dospělého na 4 roky. Toto omezení je zřejmě dáno kapacitními možnostmi ZUŠ, aby případní vytrvalí dospělí studující neblokovali místo dalším zájemcům. Dalším a naprosto pochopitelným omezením je povinnost pro dospělé studenty, kteří již nestudují střední nebo vyšší odborné školy, anebo konzervatoře, hradit škole veškeré náklady spojené s jejich výukou, neboť v jejich případě ZUŠ nemají nárok na dotaci ze státního rozpočtu. Často diskutovaná je otázka proč nedostávají ZUŠ dotaci ze státního rozpočtu na vysokoškolské studenty do 26 let. Důvodem je zřejmě finanční náročnost pro státní rozpočet. Tato otázka však není tématem pro tuto práci. Výzkumné šetření se mimo jiné snaží odpovědět na otázku, proč je nízký nebo nulový počet dospělých žáků v ZUŠ.

Několik pražských ZUŠ od října 2015 otevřelo Akademie umění a kultury pro seniory. Vyučování jsou zde lidé důchodového věku, kteří mají chuť a čas věnovat se aktivně umění na neprofesionální úrovni. Studovat zde mohou i spoluobčané, kteří se pohybují na hranici seniorského věku, ale ještě nemají přiznaný důchod (např. nezaměstnaní, kteří čekají na důchod) a v případě dostatečných kapacitních možností i lidé

v kategorii od 50 let. Náklady spojené s touto výukou hradí Magistrát hlavního města Prahy, výuka je pro účastníky zdarma. Nejdůležitějším přínosem této aktivity je zkvalitnění života lidem v důchodovém věku a neméně důležitá je mezigenerační všestranná výměna zkušeností mezi seniory, žáky a pochopitelně pedagogy. Všichni se od všech mohou něčemu naučit (Akademie umění a kultury pro seniory HMP, 2015, [online]).

Základní umělecké školy však mají možnost se stát i centrem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Ti mají podle zákona č. 563/2004 (Zákon o pedagogických pracovnících) povinnost dalšího vzdělávání pro obnovu, udržení a doplnění kvalifikace. Mohou si také dalším vzděláváním kvalifikaci zvyšovat (získávat, či rozšiřovat). Další vzdělávání pedagogických pracovníků organizuje ředitel školy a musí při tom přihlížet ke studijním zájmům pedagogického pracovníka, potřebám a rozpočtu školy. DVPP se uskutečňuje na vysokých školách, v zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a v jiných zařízeních (tedy i v základních uměleckých školách) na základě akreditace udělené ministerstvem školství, nebo též samostudiem. Dokladem o absolvování DVPP je osvědčení vydané vzdělávací institucí, která další vzdělávání uskutečňovala. Ministerstvo školství stanovuje vyhláškou druhy a podmínky DVPP a způsob jeho ukončení (Česko, 2004b, § 24).

Vyhláška č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků stanovuje druhy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Druhy dalšího vzdělávání jsou: a) studium ke splnění kvalifikačních předpokladů, b) studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů, c) studium k prohlubování odborné kvalifikace. Pro potřeby této práce se autor bude dále zabývat pouze studiem k prohlubování odborné kvalifikace. Podle vyhlášky se jedná o průběžné vzdělávání, které je zaměřeno na aktuální teoretické a praktické otázky související s procesem vzdělávání a výchovy. Obsahem průběžného vzdělávání jsou mimo jiné nové poznatky z uměleckých oborů a jejich oborových didaktik. Formy průběžného vzdělávání jsou zejména účast na kurzu a semináři. Délka trvání vzdělávacího programu průběžného vzdělávání činí nejméně 4 vyučovací hodiny. Dokladem o absolvování průběžného vzdělávání je osvědčení (Česko, 2005b, § 1–10).

Z výše uvedených právních předpisů vyplývá, že základní umělecké školy mohou na základě akreditace MŠMT otevírat kurzy a semináře dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a pomoci tak předávat příklady dobré praxe, nové poznatky.

4.2 Celoživotní vzdělávání v uměleckých institucích v Evropě

Z mezinárodního šetření o vzdělávání dospělých Adult Education Survey (AES) 2011 vyplývá, že se do dalšího (formálního i neformálního) vzdělávání v zemích Evropské unie průměrně zapojuje 43 % osob ve věku 25–64 let. Zatímco v České republice je účast mírně podprůměrná (37 %), vysoká účast (až dvě třetiny populace) byla zaznamenána ve skandinávských zemích, v Lucembursku a Švýcarsku a přibližně polovina populace se účastnila dalšího vzdělávání v Německu a Rakousku. Vliv na takto vysoké zapojení populace do dalšího vzdělávání má zřejmě značná flexibilita a individualizace vzdělávacích programů a angažovanost jednotlivých států v této oblasti. Vzhledem k tomu, že umělecké vzdělávání se ve statistice objevuje pod zastřešujícím pojmem „Humanitní vědy a umění“, nelze z dat bohužel přesně vyčíst, které země se zapojují nejvíce právě v tomto odvětví (Vzdělávání dospělých v České republice v evropském kontextu, 2014, s. 21–29).

Informace o zapojení dospělých do uměleckého vzdělávání přináší statistika Unie evropských hudebních škol z roku 2010. Unie evropských hudebních škol (European Music School Union, EMU) je nevládní, nezisková organizace, která představuje nadnárodní platformu zaštiťující jednotlivé národní asociace (mj. Asociaci základních uměleckých škol České republiky – AZUŠ ČR) a přes 6000 hudebních škol v zemích EU. Z jejích dat vyplývá, že mezi země s výrazným podílem žáků starších 25 let patří již tradičně Španělsko, dále pak Rakousko či Německo. (Česká republika uvedla v této statistice nulový počet žáků starších 25 let.) V případě Německa navíc EMU uvádí, že zde se zvyšujícím se podílem dospělých žáků nabývá celoživotní vzdělávání v hudebních školách na důležitosti (Maffli, Eicker, 2011, s. 2–15, vlastní překlad).

Pro výše uvedené kvality autor pro tuto práci vybral SRN jako příklad dobré praxe. V Německu je hudební vzdělání tradičně vysoce ceněno. Existuje zde proto široká nabídka kurzů organizovaných četnými veřejnými i soukromými institucemi pro všechny věkové kategorie i různé cílové skupiny. V poslední době se do popředí veřejného zájmu vzhledem

k demografickému vývoji dostává vzdělávání dospělých a seniorů, ale také různých etnických skupin. Německá hudební rada (Deutscher Musikrat), zastupující Německo v Mezinárodní hudební radě (International Music Council) organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO), v roce 2012 jako svou hlavní zásadu stanovila Hudební vzdělávání pro všechny (Musikalische Bildung für alle) (Deutscher Musikrat, 2012, s. 5, vlastní překlad).

Svaz německých hudebních škol (Verband deutscher Musikschulen, VdM), založený roku 1952, sdružoval k 1. 1. 2014 celkem 929 veřejných hudebních škol (Musikschulen, obdoba našich ZUŠ). Od 90. let 20. století začal VdM zaměřovat svoji pozornost na dospělé žáky – jak začátečníky, tak ty, kteří se k hudbě vrací po delší době. Nyní tvoří dospělí starší 19 let téměř 10 % a senioři starší 60 let okolo 1,2 % všech žáků. Studium se na základě závazného strukturálního plánu z roku 2009 dělí do čtyř úrovní: elementární, nižší, střední a pokročilé. Zatímco elementární úroveň je výhradně zaměřena na děti předškolního a mladšího školního věku, dospělí žáci se mohou účastnit výuky v ostatních úrovních. Ani elementární úroveň jim ale není zcela zapovězena, protože mohou navštěvovat kurzy pro rodiče s dětmi. Mezi hlavní vyučované obory v nižší, střední a pokročilé úrovni patří hra na hudební nástroj či zpěv, ke kterým neodmyslitelně patří souborová hra, mezi doplňkové obory se pak řadí například tanec, hudební divadlo, skladba či dějiny hudby. Je však důležité zmínit, že na rozdíl od základních uměleckých škol v České republice nevyučují ve výtvarných oborech. Téměř polovina veřejných hudebních škol také nabízí přípravné kurzy k přijímacím zkouškám na vysoké školy hudebního zaměření. Součástí těchto kurzů není jen zdokonalování hry na nástroj, ale i hra na další nástroj, hudební teorie či sluchová analýza (Mitgliedschulen im VdM, 2014, [online], vlastní překlad; Schulmeistrat, 2011, s. 51–56, vlastní překlad).

Mezi další úlohy veřejných hudebních škol patří cílená nabídka pro dospělé a seniory, a to formou kolektivní, skupinové nebo individuální výuky, kurzů, workshopů, exkurzí, klubů apod. Dále by měly spolupracovat s organizacemi a zařízeními pro seniory (Die öffentliche Musikschule, 2009, [online], vlastní překlad).

Dalšími institucemi, které se v Německu zabývají vzdělávání dospělých, jsou Lidové vysoké školy – Volkshochschulen (VHS). Ačkoliv se v názvu těchto institucí objevuje

spojení „vysoká škola“, nemají s terciárním vzděláváním nic společného. „*U nás užíváno pouze jako překladový pojem pro rakouské a německé Volkshochschule nebo skandinávské lidové vysoké školy. (...) Jde o tradiční, většinou státní (nebo státem podporované) instituce pro vzdělávání dospělých*“ (Palán, 2012, [online]).

Svaz německých lidových vysokých škol (Der Deutsche Volkshochschul-Verband, DVV) podporuje další vzdělávání a vzdělávací činnost lidových vysokých škol (dále jen VHS) a zastupuje jejich zájmy na spolkové, evropské a mezinárodní úrovni. V současnosti zastiťuje více než 900 VHS v Německu (Der Deutsche Volkshochschul-Verband, 2015, [online], vlastní překlad).

VHS nabízejí kurzy, které můžeme rozdělit do šesti základních tematických skupin: 1. jazyky, 2. kultura – tvorba, 3. zdraví, 4. politika – společnost – životní prostředí, 5. práce – povolání, 6. základní vzdělání – ukončení studia. Nabídka v oblasti kultury a tvorby tvořila v roce 2009 téměř 16 % všech kurzů. Přes 1 milion lidí tak každý rok může rozvíjet svůj umělecký potenciál. Jednotlivé VHS nabízejí nejrozumnější kurzy pokrývající hudební, taneční, výtvarný i dramatický obor formou přednášek, seminářů, workshopů, exkurzí, krátkodobých i dlouhodobých, skupinových či individuálních kurzů. Zároveň však k činnosti VHS patří úzká spolupráce s místními kulturními institucemi, knihovnami nebo sociokulturními centry (DVV, 2011, s. 6, vlastní překlad).

O velkém zájmu o umělecké vzdělání mezi dospělými svědčí fakt, že mimo výše zmíněné instituce existují další, místní sdružení, která jim umožňují se umělecky realizovat a rozvíjet. Příkladem takového sdružení může být Fórum hudebního vzdělání pro dospělé (Forum Musikalische Erwachsenenbildung e.V.), které organizuje kulturní život a nabízí hudební vzdělání v regionu Osnabrück. Mezi nabízené aktivity patří přednášky, koncerty, exkurze, skupinová i individuální výuka či poradenství (Forum Musikalische Erwachsenenbildung E.V., 2015, [online], vlastní překlad).

Další vzdělávání profesionálů nabízejí tzv. spolkové akademie (Bundesakademien), které najdeme v téměř každé spolkové zemi. Často se specializují na určitou uměleckou oblast. Například Akademie Remscheid pro kulturní vzdělávání nabízí mezi deseti obory hudbu, rytmiku a tanec; Spolková akademie pro kulturní vzdělávání Wolfenbüttel vedle hudby nabízí ještě výtvarné umění, scénická umění a literaturu, ale i manažerské obory v oblasti

muzejnictví a kultury; Zemská a spolková akademie Rheinsberg klade důraz na hudbu 20. století a hudební divadlo. Všechny spolkové akademie nabízejí kvalifikační kurzy formou studia při zaměstnání. V roce 2013 bylo na území SRN 26 akademií financovaných z veřejných zdrojů (Ermert, Riemer, 2015, s. 8–9, vlastní překlad).

4.3 Příklady dobré praxe v ČR

Pro lepší orientaci v již nabízených možnostech celoživotního vzdělávání uvádíme některé příklady, které lze považovat za přínosné – za příklady dobré praxe.

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v současné době pořádá kurzy celoživotního vzdělávání, které se zaměřují především na získávání, doplňování a prohlubování odborné kvalifikace. Jejich cílem je dosažení či zvýšení odborné způsobilosti v rozličných pedagogických činnostech, ne však získání akademického titulu. Dále fakulta nabízí pestrrou škálu akreditovaných kurzů v rámci DVPP i kurzy zájmové a v neposlední řadě umožňuje fakulta seniorům studium několika programů v rámci Univerzity třetího věku (Celoživotní vzdělávání, 2015, [online]).

Konkrétně Katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty UK pořádá kurzy celoživotního vzdělávání v délce jednoho, nebo dvou semestrů a také studium v délce tří let. Jednosemestrální kurz Hudební výchova pro učitele MŠ a ZŠ je zaměřen na prohloubení praktických dovedností v hudebním vzdělání, např. hlasová a hudebně pohybová výchova, instrumentální činnosti ve školní praxi, improvizace klavírních doprovodů, hra na zobcovou flétnu, vedení dětských pěveckých sborů, moderní trendy hudebního vzdělávání v předškolním a mladším školním věku. Dvousemestrální kurzy jsou zaměřeny především na rozvoj individuálních dovedností studentů v rámci zvoleného předmětu a současné rozšiřování teoretických znalostí. V současné nabídce jsou programy hudebních dovedností ve hře na kytaru, zobcovou flétnu, v práci se sborem a ve zpěvu. Tyto dovednosti a znalosti se studenti naučí využívat ve své vlastní pedagogické praxi. Kurzy jsou určeny pro učitele ze všech stupňů škol (Celoživotní vzdělávání, 2016a, [online]).

Divadelní fakulta Akademie múzických umění pořádá v rámci celoživotního vzdělávání dva druhy kurzů. Prvním je čtyřsemestrální kurz pořádaný Katedrou výchovné dramatiky určený pedagogům různých typů škol (ZŠ, ZUŠ, SŠ atd.) a vzdělávacích zařízení (domy

dětí a mládeže, centra volného času apod.). Předpokladem pro přijetí je ukončené VŠ vzdělání v oblasti edukační práce nebo SŠ vzdělání s doloženou praxí v oboru dramatické výchovy. *„Cílem studia v rámci vzdělávacího programu je vybavit účastníky takovými vědomostmi a základními dovednostmi a rozvinout jejich osobnostní a talentové předpoklady, aby byli schopni poučeně a kvalifikovaně pracovat se svými svěřenci na divadelním nebo přednesovém tvaru, prohlubovat a rozvíjet jejich dovednosti a kompetence v oblasti divadelní tvorby a umělecké percepce a dovednosti využívat prostředků a postupů dramatického umění v práci s dětmi a mládeží ve vyučování i v zařízeních zaměřených na volný čas, případně i v rámci edukační práce s jinými věkovými skupinami“* (Celoživotní vzdělávání, 2016b, [online]). Druhým je kurz Univerzity třetího věku, který otevírá DAMU především pro seniory. Nejde v něm o zvyšování kvalifikace, nabízí spíše prostor pro přemýšlení o divadle a dramatickém umění vůbec. Kurzy jsou vypisovány každoročně, a to na dobu jednoho akademického roku. Sestávají z přednášek interních pedagogů DAMU (Celoživotní vzdělávání, 2016c, [online]).

Pražská konzervatoř pravidelně pořádá mezinárodní letní klavírní kurzy. Tyto mistrovské klavírní kurzy jsou přístupny všem zájemcům od věku 11 let, tedy žákům a pedagogům uměleckých škol, studentům konzervatoří i vysokých škol, amatérům, nebo profesionálům. Kurz umožňuje aktivní i pasivní účast. Aktivním účastníkům se v pěti lekcích desetidenního intenzivního kurzu dostane plné péče špičkových klavírních pedagogů – koncertních umělců (Mezinárodní letní klavírní kurzy, 2016, [online]).

Mezi základními uměleckými školami je v oblasti DVPP aktivní ZUŠ F. Pišingera v Trhových Svinech, která během každého školního roku pořádá na dvacet kurzů (nejen) pro pedagogy ZUŠ. Nabídka je velice pestrá od metodiky výuky hry na nástroje, přes hlasovou hygienu, interpretaci různých hudebních stylů, vedení souborů a sborů, až po analýzu nových výtvarných směrů v ZUŠ a metody taneční výchovy (DVPP, 2016, [online]).

Základní umělecká škola Řevnice otevírá pro veřejnost kurzy kresby, malby, sochařství, nebo přípravy na střední a vysoké umělecké školy. *„Speciální kurz tzv. Open Space je určen pro absolventy všech kurzů, kteří chtějí dál pokračovat ve studiu pod odborným*

vedením s individuálním plánem. (...) Věk studentů nemá horní hranici, spodní hranice se určuje podle osobní konzultace s lektorem. Kurz je určen pro začátečníky, mírně pokročilé i pokročilé studenty. (...) Současně se seznamují s dějinami výtvarné kultury až po současné trendy a tendence ve výtvarném umění. ZUŠ pod vedením lektorů organizuje několikrát do roka cesty za uměním (výstavy, muzea)“ (Výtvarné kurzy, 2016, [online]).

Další široce dostupné možnosti celoživotního vzdělávání můžeme najít na internetu. Velice přínosným elektronickým zdrojem je Informační portál pro umělecké vzdělávání. Přináší informace k možnostem financování projektů ZUŠ z fondů EU, informuje o seminářích, webinářích a vícedenních školeních pro management a pedagogy ZUŠ, přináší e-learningové kurzy projektového managementu, ukázky typových (vzorových) projektů, dále pedagogickou dílnu (prostor pro sdílení nových výukových metod a materiálů) a vysvětluje možnosti doplňkových činností ZUŠ. „Častou doplňkovou činností na ZUŠ je realizace seminářů a kurzů pro dospělé“ (Informační portál pro umělecké vzdělávání, 2016, [online]).

Součástí dnešního moderního vzdělávání je e-learning. Lze jej definovat jako řízené samostudium prostřednictvím počítače připojeného k Internetu. „Nejrozšířenější typ e-learningu je blended learning – tedy kombinace e-výuky s běžnou výukou ve třídách (například kombinace distančního e-learningového kurzu spojená s úvodním a závěrečným seminářem)“. Jednou z nejrozšířenějších elektronických platforem e-learningu je prostředí Moodle. „Jedná se o softwarový balíček pro tvorbu výukových systémů a elektronických kurzů na internetu. Moodle je poskytován zdarma jako otevřený software spadající pod obecnou veřejnou licenci GNU. První verze Moodlu byla zveřejněna v roce 2002 a do dnešního dne tento systém využívají miliony uživatelů“ (Rohlíková, 2015, [online]).

Z výše uvedeného plyne, že celoživotnímu vzdělávání odborné i laické veřejnosti se věnují různé typy škol včetně ZUŠ. Vznikají elektronické platformy, které přinášejí managementu i pedagogům ZUŠ potřebné informační zázemí. Podle autora to podporuje zatím nepříliš rozšířenou myšlenku uplatnit koncepci celoživotního vzdělávání také na základních uměleckých školách.

4.4 PEST analýza prostředí

Z hlediska managementu vzdělávání považuje autor za vhodné zmapovat vnější prostředí ovlivňující ZUŠ při zavádění koncepce celoživotního učení do své praxe. Jako vhodný nástroj byla vybrána analýza PEST, která zkoumá politicko-právní, ekonomické, sociální a technické faktory.

Politicko-právní faktory	<p>Výše uvedený text potvrzuje, že existuje politická vůle k prosazování konceptu celoživotního učení také v základních uměleckých školách. Strategické dokumenty na úrovni Evropské unie i České republiky podporují získávání klíčových průřezových kompetencí u dětí i dospělých, vybízejí k vytváření inovativního prostředí pro formální, neformální vzdělávání a informální učení, předpokládají vznik příležitostí k distančnímu vzdělávání a vytváření nástrojů a platforem elektronického učení.</p> <p>Z právního hlediska vzdělávání dospělých v ZUŠ umožňuje a specifikuje Zákon 561/2004 Sb. (Školský zákon), Vyhláška č. 71/2005 Sb. o základním uměleckém vzdělávání i RVP ZUV. Podmínky pro pořádání kurzů DVPP určuje Zákon č. 563/2004 Sb. (Zákon o pedagogických pracovnících) a Vyhláška č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.</p>
Ekonomické faktory	<p>Rozšíření možností vzdělávání v ZUŠ o další vzdělávání nevyžaduje vysoké finanční investice. ZUŠ mají dostatečné prostorové, personální i logistické kapacity, které mohou být efektivně využity také pro vzdělávání dospělých.</p> <p>Vzdělávání žáků v ZUŠ je ve velké míře dotováno prostředky ze státního rozpočtu. Vzdělávání seniorů (nový trend v ZUŠ) v Praze je saturováno Magistrátem hl. m. Prahy, autor předpokládá, že i v ostatních krajích ČR je (bude) tento druh vzdělávání podobně podporován. Poněkud odlišná situace je v případě, kdy ZUŠ vzdělává vysokoškolské studenty, nebo</p>

	<p>pracující. Tato cílová skupina si vzdělávání v ZUŠ obvykle hradí ze svých prostředků, vzniká tak bariéra bránící většímu přílivu těchto studentů do ZUŠ. Kurzy DVPP jsou financovány z kurzovného, které pedagogickým pracovníkům proplácí zaměstnavatel, zvláště pokud se jedná o kurz akreditovaný MŠMT.</p>
Sociální faktory	<p>Podle Prognózy populačního vývoje České republiky na období 2008–2070, se sníží roční porodnost v ČR mezi lety 2015–2030 o více než 20 000 narozených dětí, tj. zhruba o jednu pětinu. Můžeme předpokládat, že se tato změna dotkne i počtů žáků v ZUŠ. Nyní, v době velkého zájmu žáků a dostatečné naplněnosti ZUŠ, je vhodné připravovat možnosti využití uvolněných kapacit v budoucnu. ZUŠ mohou přijmout tento vývoj jako výzvu k využití nových možností vzdělávání včetně rozvoje vzdělávání dospělých (Prognóza populačního vývoje České republiky, 2010, [online]).</p>
Technické faktory	<p>V současné době jsou počítačové technologie (hardware i software) široce dostupné a práce s nimi se považuje za běžnou součást pracovního i soukromého života. Z toho plyne potřeba průběžného doplňování znalostí a dovedností v oboru ICT, aby pak mohly být efektivně využívány při výuce a činnostech s výukou souvisejících. Součástí moderních výukových trendů je e-learning, který může v menším či větším měřítku doplnit prezenční výuku a zefektivnit tak výukový proces, nebo může být samostatným způsobem vzdělávání. Tyto trendy by měly ZUŠ akceptovat při plánování svých vzdělávacích aktivit.</p>

Tabulka č. 1 – Analýza PEST

Podle této analýzy existují vhodné vnější podmínky pro rozšíření vzdělávání dospělých v ZUŠ. Jako jedna z mála překážek se jeví financování studia pro dospělé. Tato problematika může v budoucnu být řešena změnou financování SPD při případném odlivu žáků ZUŠ z důvodu klesající porodnosti. Pokud by studenti SPD (částečně, nebo úplně)

nahradili chybějící mladší žáky v ZUŠ, není důvodu jim nepřiznat dotaci na studium ze státního rozpočtu. Finanční zátěž pro státní rozpočet by se tím nezvýšila.

4.5 Verifikace prvního základního předpokladu

Při studiu strategických dokumentů EU a ČR k tématu celoživotního vzdělávání, závazných dokumentů pro vzdělávání v základních uměleckých školách a dalších materiálů, z nichž některé jsou zpracovány výše, autor nenalezl systémový pohled zaměřený konkrétně na oblast celoživotního vzdělávání v ZUŠ. Strategické dokumenty hovoří o celoživotním vzdělávání plošně, zaměřují se především na získávání a prohlubování kvalifikačních předpokladů. Zájmového vzdělávání dospělých se dotýkají jen okrajově v obecné rovině. Závazné dokumenty determinují vzdělávání dětí, mladších i dospělých studentů, nebo pedagogických pracovníků ZUŠ a určují pravidla, za nichž vzdělávání probíhá. Další dokumenty se věnují jen některé cílové skupině. Na základě těchto poznatků autor konstatuje, že se potvrdil první základní předpoklad této diplomové práce, že v České republice neexistuje komplexní model celoživotního vzdělávání v základních uměleckých školách.

5 Návrh modelu vzdělávání dospělých v ZUŠ

Navrhovaný model vzdělávání dospělých v základních uměleckých školách (dále jen Model) vychází z prostudované odborné literatury, strategických materiálů Evropské unie a České republiky k tématu celoživotního učení a vzdělávání dospělých, ze závazných dokumentů z oblasti školství ČR, příkladů dobré praxe a autorovy znalosti prostředí základních uměleckých škol (pracuje jako zástupce ředitele ZUŠ). Jedná se o teoretický návrh možností, které ZUŠ mohou nabízet. Zda jsou konkrétní součásti tohoto Modelu využívány v praxi, podrobnosti k jednotlivým částem a praktickou proveditelnost Modelu zjišťuje výzkumné šetření v další části této práce.

A Studium uměleckých předmětů pro laickou veřejnost		
Vzděl. program	cílová skupina	vzdělávací obsah
A.1	studenti ve studiu pro dospělé – studující, nebo pracující absolventi 2. stupně ZUŠ, kteří kontinuálně pokračují ve SPD	individuální, skupinová nebo kolektivní výuka v hudebním, literárně dramatickém, tanečním a výtvarném oboru
A.2	studenti ve studiu pro dospělé – začátečníci, nebo bývalí žáci nebo absolventi ZUŠ, kteří se po čase vrátili ke studiu	individuální, skupinová nebo kolektivní výuka v HO, LDO, TO a VO
A.3	rodiče společně se vzdělávající se svými dětmi	skupinová nebo kolektivní výuka v HO, LDO, TO a VO
A.4	senioři, handicapovaní – začátečníci i pokročilí	individuální, skupinová nebo kolektivní výuka v HO, LDO, TO a VO
ZUŠ vzdělává dospělé z řad laické veřejnosti v hudebním, literárně dramatickém, tanečním nebo výtvarném oboru. Výuka probíhá podle ŠVP, nebo speciálních programů (např. pro seniory). Lektory jsou pedagogové ZUŠ. Přínosy pro studenty: osobnostní rozvoj, rozšíření obzorů, nenásilná forma nácviku týmové		

práce, stavění kvalitního žebříčku hodnot, rozvoj zdravého sebevědomí, získání schopnosti kritického hodnocení vlastní a cizí práce, pochopení problematiky a obtížnosti studia jako součást podpory dítěte – žáka ZUŠ, osobní příklad dítěti, aktivní trávení času rodiče s dítětem, sociální aspekt, zkvalitnění života seniora.

Přínosy pro školu: získávání a sdílení nových pedagogických nebo spíše andragogických zkušeností a jejich využití při výuce dětí, příklon ke zkvalitnění samotného vzdělávacího procesu od pouhého dosahování výsledků, zlepšení image školy.

Přínosy pro společnost: rozšiřování kulturního povědomí veřejnosti, posílení rodinných vazeb, zkvalitnění života ohrožených cílových skupin (senioři, handicapovaní, nezaměstnaní).

Tabulka č. 2 – Model – Studium uměleckých předmětů pro laickou veřejnost

B Výuka dospělých pedagogů a profesionálních umělců		
Vzděl. program	cílová skupina	vzdělávací obsah
B.1	učitelé ZUŠ	příklady dobré praxe a nové trendy v technice a metodice: výuky zpěvu a hry na nástroj; výuky předmětů v literárně dramatickém, tanečním a výtvarném oboru; dále pedagogika, psychologie (např. práce s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami včetně žáků mimořádně nadaných), ICT aj.
B.2	učitelé a lektori z jiných typů škol	znalosti a dovednosti pro: výuku hudební, výtvarné, dramatické, tělesné výchovy (např. práce se sborem, orchestrem, aranžování hudby, nové výtvarné techniky, režijní techniky, rétorika, pohybová výchova, práce se specializovaným softwarem,

		zvuková tvorba aj.); realizaci průřezových témat Osobnostní a sociální výchova (dramatechniky, muzikoterapie, arteterapie), Mediální výchova (fotografie, video, 3D tisk, zvuková tvorba aj.)
B.3	profesionální umělci	novinky z oboru, doplňování a obnovování příbuzných znalostí a dovedností, ICT, zvuková tvorba

ZUŠ pořádá teoretické a praktické kurzy, náslechy, semináře nebo workshopy z umělecké, pedagogické, ICT oblasti. Lektorem může být externí specialista, nebo přímo pedagog ZUŠ s konkrétní specializací. Účastníci kurzu jsou z okruhu pedagogů ZUŠ, pedagogů jiných typů škol a školských zařízení, profesionální umělci. Předpokladem je vyšší specializace a úroveň znalostí a dovedností lektora, než jaká je potřeba pro výuku žáků ZUŠ. Pro lepší konkurenceschopnost a vyhledávanost kurzu může ZUŠ usilovat o získání akreditace kurzu MŠMT pro DVPP.

Přínosy pro frekventanty: profesní rozvoj, prevence syndromu vyhoření, poznání nového vzdělávacího prostředí a způsobů výuky, materiální a technické vybavení.

Přínosy pro školu (ZUŠ): seberealizace učitele ZUŠ v roli lektora, získávání a sdílení nových pedagogických nebo spíše andragogických zkušeností, kariérní postup, prevence syndromu vyhoření (pestrost práce), finanční přínos pro lektora i školu, prestiž školy.

Přínosy pro školství: sdílení příkladů dobré praxe, rozšíření nabídky DVPP, zkvalitnění a modernizace výuky.

Tabulka č. 3 – Model – Výuka dospělých pedagogů a profesionálních umělců

C E-learningové kurzy		
Vzděl. program	cílová skupina	vzdělávací obsah
C.1	uchazeči o studium na odborné umělecké škole	teoretická (dějiny, terminologie, odborná teorie) i praktická (intonace, rytmus, sluchová analýza) příprava na úspěšné zvládnutí přijímací zkoušky na

	(různé věkové skupiny)	uměleckou školu (hudební gymnázium, konzervatoř, VOŠ, VŠ)
C.2	frekventanti prezenčního kurzu pořádaného ZUŠ (různé věkové skupiny)	vyrovnání vstupní úrovně znalostí před zahájením prezenčního kurzu, průběžné distanční aktivity
C.3	zájemci z řad amatérské veřejnosti (různé věkové skupiny)	rozšiřování znalostí zajímavou formou kdykoli z pohodlí domova, zvládnutí jednoduššího kurzu otevírá možnost absolvovat těžší kurz

ZUŠ umožňuje laické i odborné veřejnosti vzdělávání v e-learningových kurzech, které mohou být součástí prezenčního studia (předběžné, nebo průběžné distanční aktivity), nebo samostatným kurzem. E-learningový kurz může pomoci získat a procvičit teoretické a některé praktické znalosti a dovednosti potřebné pro úspěšné složení přijímací zkoušky na uměleckou školu. V e-learningovém kurzu je také možno získat potřebné teoretické znalosti pro úspěšný vstup a absolvování následného prezenčního kurzu, pořádaného ZUŠ. E-learningový kurz může končit testem, který může být opakovaně skládán, dokud student nedosáhne potřebné úrovně. E-learningový kurz je veden zábavnou formou (s ohledem na konkrétní věk cílové skupiny), aby byl atraktivní.

Přínosy pro frekventanty: časová úspora, flexibilita, možnost práce individuálním tempem, práce v „bezpečném“ prostředí (vhodné pro introvertní jedince), možnost individuálního opakování kurzu pro lepší osvojení látky, zábavná forma, nové způsoby výuky.

Přínosy pro školu (ZUŠ): další využití specializovaných znalostí a dovedností pedagogů ZUŠ, seberealizace pedagoga ZUŠ, získávání nových znalostí a dovedností pro tvorbu výukových materiálů a jejich přenos do prezenční výuky, kariérní postup pedagoga, prevence syndromu vyhoření (pestrost práce), finanční přínos pro pedagoga i školu, prestiž a zviditelnění školy.

Přínosy pro společnost: zvyšování kulturního povědomí laické i odborné veřejnosti, široká dostupnost odborného vzdělání, popularizace ZUŠ, potažmo uměleckého vzdělávání.

Tabulka č. 4 – Model – E-learningové kurzy

6 Výzkumné šetření

První základní předpoklad, že v České republice neexistuje komplexní model celoživotního vzdělávání v základních uměleckých školách, byl zpracován analýzou dokumentů v předchozí části. Výzkumné šetření bylo provedeno za účelem potvrdit, či vyvrátit druhý a třetí základní předpoklad této práce, tedy že koncepce celoživotního vzdělávání je v pražských ZUŠ naplňována jen v omezené míře a že koncepce celoživotního vzdělávání se v pražských ZUŠ týká jen některých cílových skupin.

6.1 Metodika výzkumného šetření

Předmětem výzkumného šetření byla existence a pojetí kurzů, náslechů, seminářů, workshopů pro dospělé v pražských ZUŠ, které mohou být otevírány pro profesionály (pedagogy různých typů škol a školských zařízení nebo umělce) nebo pro zájemce z řad laické veřejnosti. Zároveň kurzy mohou být vedeny formou prezenční, kombinované, nebo distanční.

Objektem výzkumu byly základní umělecké školy, zastupované jejich řediteli, kteří jsou zodpovědní za obsah vzdělávání. Základním a zároveň výběrovým souborem bylo všech 36 veřejných, soukromých a církevních základních uměleckých škol, které byly v době výzkumného šetření evidovány ve školském rejstříku v Hlavním městě Praze. Byl to ideálně velký počet pro zvládnutí šetření, neboť pro docílení vysoké návratnosti dotazníků byli ředitelé předem telefonicky požádáni o spolupráci. Zároveň vzorek obsahoval školy veřejné, soukromé a církevní, školy, které mají statut pouze ZUŠ, nebo kombinace se ZŠ, MŠ, dokonce s víceletým gymnáziem. Byl to tedy vzorek dostatečně pestrý, nikoli však reprezentativní, neboť v ČR je podle školského rejstříku v současné době 489 ZUŠ (MŠMT, 2016, [online]).

Primární technikou sběru dat bylo dotazníkové šetření mezi řediteli pražských veřejných, soukromých a církevních základních uměleckých škol. V rámci předvýzkumu byli osloveni tři ředitelé mimopražských ZUŠ, kteří ochotně připomínkovali připravený dotazník a provedli jeho vyplnění podle skutečnosti vlastní školy. Jejich připomínky autor zapracoval do dotazníku. Provedením vyplnění a odeslání dotazníků v předvýzkumu byla ověřena technická funkčnost dotazníku. Dotazník měl čtyři části. První zjišťovala počty

dospělých studentů v různých typech studia v jednotlivých ZUŠ. Druhá část zjišťovala, zda dotazované školy vzdělávají v rámci profesního vzdělávání pedagogické pracovníky ZUŠ, nebo jiných typů škol a školských zařízení, anebo profesionální umělce. Třetí část zjišťovala, zda ZUŠ ke vzdělávání používají také e-learning, konkrétně ve třech oblastech vzdělávání. Čtvrtá část dotazníku obsahovala identifikátory, které zjišťovaly celkové počty žáků ZUŠ kvůli porovnání s počty žáků ve studiu pro dospělé a umožnily kontaktovat ředitele, kteří nabídli možnost uskutečnění rozhovoru.

Nejprve byli jednotliví ředitelé telefonicky dotázáni, zda budou ochotni dotazník na téma vzdělávání dospělých v ZUŠ vyplnit. Posléze jim byl emailem odeslán průvodní dopis (viz Přílohu 1) s odkazem na elektronický dotazník (viz. Přílohu 2). Dotazník byl vytvořen v aplikaci Google Forms a měl 18 otevřených nebo uzavřených otázek. Dotazníkové šetření proběhlo v období od 9. března do 4. dubna 2016.

Na základě výsledků dotazníkového šetření byl jako doplňková technika sběru dat proveden řízený rozhovor s pěti respondenty dotazníkového šetření, tj. řediteli ZUŠ, kteří v dotazníku uvedli, že se rozhovoru zúčastní. Tyto rozhovory pomohly získat detailnější informace o formách výuky dospělých v oslovených ZUŠ, zkušenosti s výukou a nové podněty. Rozhovory byly strukturované, obsahovaly vždy stejné otázky směřující k doplnění informací k dotazníkovému šetření, ale pro každého respondenta byly otázky strukturovány a specifikovány podle jeho odpovědí v dotazníkovém šetření. Řízené rozhovory se konaly v období od 5. do 20. dubna 2016. Jejich anonymizovaný přepis je obsahem Přílohy 3.

6.2 Analýza a interpretace výzkumného šetření

Základním souborem byly všechny ZUŠ v Praze (veřejné, soukromé a církevní), kterých je 36. Osloveny byly všechny, tedy výběrový soubor se rovnal základnímu souboru. Dotazník vyplnilo 21 ředitelů, návratnost tedy činila 58,33 %. Této relativně dobré návratnosti bylo dosaženo díky tomu, že každý z 36 ředitelů byl nejprve telefonicky kontaktován autorem této práce (který pracuje jako zástupce ředitele ZUŠ v Praze) a požádán o následné vyplnění a odeslání dotazníku. Někteří ředitelé při telefonické žádosti o vyplnění dotazníku konstatovali, že obvykle na podobná šetření nereagují, ale pro kolegu

to udělají. Z toho plyne, že již samotné telefonické adresné kontaktování konkrétních ředitelů a pracovní kolegiální pozice tazatele přispěly k vyšší návratnosti dotazníků.

Vyhodnocení dotazníků je obsahem Přílohy 4. Pro snazší orientaci byli respondenti označeni písmeny A–X. Odpovědi A–C byly získány v rámci předvýzkumu. Dále tedy bylo pracováno s respondenty D–X. Respondent J odeslal dotazník prázdný, jeho odpověď proto byla vyřazena. Podobně byl vyřazen respondent V, jehož odpovědi sice byly k věci, jejich struktura však neodpovídala zadání a neumožňovala tak zpracování.

Všechny otázky v dotazníku se vztahovaly ke školnímu roku 2015/2016. Ve školách, jejichž ředitelé na dotazník odpověděli, bylo 30. září 2015 zapsáno 14 720 žáků. Jedná se o součet žáků v přípravných ročnících, žáků I. a II. stupně a účastníků studia pro dospělé. K 30. září ZUŠ odesílají tzv. zahajovací výkaz, který kromě jiných údajů vždy obsahuje i aktuální celkový počet žáků v ZUŠ. Po tomto datu se v průběhu školního roku mohou počty žáků měnit. Toto datum proto bylo vybráno pro jednotný čas k získání celkového počtu žáků v ZUŠ a také proto, že je pravděpodobné, že ředitelé tento údaj obvykle znají z paměti a bude se jim tedy tato otázka dobře zodpovídat. Rozpětí počtu žáků v těchto ZUŠ se pohybovalo od 270 po 1 440. Průměr činil 775 žáků.

První část dotazníkového šetření zjišťovala počty dospělých studentů, kteří se v ZUŠ účastní vzdělávání v rámci studia pro dospělé (dále jen SPD) a to ve čtyřech různých kategoriích, dále pak počty seniorů a zdravotně znevýhodněných dospělých občanů, případně rodičů, kteří studují v hodině se svým dítětem.

6.2.1 Studium pro dospělé (SPD)

SPD poskytovalo 17 ZUŠ. Celkem se v SPD vzdělávalo 329 studentů, což je 2,24 % z celkového počtu žáků v ZUŠ (viz Přílohu 5, graf Počty studentů v devatenácti pražských ZUŠ). Procentuální poměr dospělých žáků v ZUŠ je nutno brát orientačně s ohledem na fakt, že celkový počet žáků v ZUŠ se v průběhu školního roku může měnit. Vzdělávání dospělých probíhá ve všech čtyřech oborech (hudební, taneční, literárně dramatický a výtvarný obor), jejich procentuální zastoupení v rámci SPD se nepodařilo zjistit, respondenti neuvedli přesně selektovaná data podle pokynu v dotazníku. SPD mohou navštěvovat v rámci celoživotního vzdělávání různé kategorie studentů. Dotazník zjišťoval jejich počty.

První kategorií jsou studenti, kteří absolvovali druhý stupeň studia v ZUŠ, pokračují v SPD a zároveň studují jinou školu (SŠ, VOŠ, konzervatoř, VŠ) jako kvalifikační přípravu před vstupem do zaměstnání. Je třeba si uvědomit, že tento druh vzdělávání dospělých nelze považovat za další vzdělávání, neboť tito lidé ještě neukončili kontinuální studijní přípravu na pracovní život. O dalším vzdělávání hovoříme v případě ukončení této přípravy, vstupu do pracovního života a následně v jeho průběhu opět započítí dalšího studia. V rámci SPD je těchto studentů 199, tedy 60,48 % (viz Přílohu 5, graf Počty studentů SPD v devatenácti pražských ZUŠ). Druhou kategorií jsou studenti ZUŠ, kteří absolvovali druhý stupeň ZUŠ a pokračují v SPD při zaměstnání. Těchto studentů je 116, což je v rámci SPD 35,26 %. Třetí kategorií jsou dospělí studenti, kteří se v některé etapě svého produktivního věku rozhodli vrátit ke studiu v ZUŠ a pokračovat v započatém studiu, které v mládí opustili. V dotazníkovém šetření byli uvedeni pouze 2 studenti, což je 0,61 % v rámci SPD. Čtvrtou kategorií jsou studenti, kteří se v dospělosti rozhodli začít s uměleckým vzděláváním v ZUŠ v oboru, který dosud nestudovali, jsou tedy začátečníci. Podle dotazníkového šetření je jich 12, to odpovídá 3,68 % z počtu studentů SPD. Někteří ředitelé ale uvedli, že nesledují skutečnost, zda studenti, kteří vstoupili do ZUŠ v dospělosti, jsou začátečníci, nebo se ke studiu vrací. V otázce „*Jiné možnosti*“ uvedl ředitel G, že „*19 bývalých žáků navštěvuje hru v souboru (Big Band, komorní orchestr)*“. Dá se předpokládat, že tato odpověď mohla být zařazena do předchozích otázek: SPD - absolventi II. stupně ZUŠ studující zároveň SŠ, VOŠ, VŠ a SPD - absolventi II. stupně ZUŠ, kteří již pracují.

Ředitelům byla v rámci rozhovorů položena otázka, zda si myslí, že pokud by nestálo v cestě vysoké školné, byl by počet dospělých studentů vyšší a zda by podle jejich názoru měla ZUŠ vzdělávat více pracujících dospělých. Názor ředitelů je, že ZUŠ jsou zřízeny především pro vzdělávání dětí základního a středního vzdělávání. Vysokoškolským studentům – talentovaným absolventům obou stupňů ZUŠ – bývá umožněno pokračovat ve studiu v rámci SPD obvykle z důvodu reprezentace školy. Recipročně jim bývá ředitelem sníženo školné. Standardní úplata za vzdělávání studenta SPD je totiž zhruba čtyřikrát vyšší (platí veškeré náklady spojené s jeho vzděláváním) oproti studentům ZUŠ, kteří se zároveň vzdělávají v denní formě vzdělávání v ZŠ, SŠ, konzervatoři, nebo VOŠ, jejichž vzdělávání v ZUŠ je dotováno ze státního rozpočtu. Ředitelé vnímají jako nevhodnou představu, že by upřednostňovali vzdělávání dospělých před přijímáním dětí. V současné

době má totiž většina ZUŠ naplněnou kapacitu a proto není tendence vzdělávat studenty v SPD. Výjimku tvoří několik málo nadaných, kteří pokračují ve studiu z reprezentačních důvodů. Nejedná se však o nástup do SPD v ZUŠ v produktivním věku.

Když byla ale autorem otázka postavena hypoteticky, že by škola měla volnou kapacitu pro přijímání dospělých studentů a v cestě by nestálo vysoké školné, vnímají ředitelé příchod dospělých studentů pozitivně, přínosně: *„Pro školu? No určitě, samozřejmě. Protože každý kantor má pak vlastně z jakékoliv jiné práce určitý přínos, určitou inspiraci a podobně. Když to porovnáme - třeba začínající děti s dospělými studenty naší školy - tak to je úplně jiná práce, že. Natož kdyby šlo o rozdíl několik desetiletí, tak určitě by to bylo přínosem i pro ty kantory. Ono jde taky o takovou tu životní moudrost, kterou načerpá. Takže může z toho kantora obohatit“* (ředitel K).

Z výše uvedeného vyplývá, že vzdělávání dospělých v produktivním věku není prioritou oslovených ředitelů, z kapacitních důvodů dávají přednost vzdělávání mladších žáků, což vnímají jako poslání ZUŠ. Pokud by však byly příhodné podmínky ke vzdělávání dospělých (volná kapacita, finanční dostupnost, zájem dospělých), nebudou vzdělávání dospělých bránit, naopak vidí v takové možnosti také přínosy pro ZUŠ.

6.2.2 Vzdělávání rodičů s dětmi

Dále v některých ZUŠ studují rodiče v hodině se svými dětmi, v dotazníkovém šetření to uvedli tři ředitelé, celkem se jedná o 19 studentů – rodičů. Ředitel L do kolonky *„Jiné možnosti“* uvedl, že ve čtyřech případech příležitostně v hudebním oboru spolupracují rodiče na vystoupeních se žákem – svým dítětem. Tato odpověď však spíše také patří do otázky: Rodiče studující v hodinách se svými dětmi.

V rozhovorech ředitelé uváděli, že nebrání přítomnosti rodičů v hodinách individuální výuky v hudebním oboru, v některých případech je to vhodné pro zklidnění žáka (jindy naopak), je to také v zájmu kvalitní domácí přípravy, kdy rodič si je spíše než malé dítě schopen zapamatovat, jakým způsobem pracovat na probíraném učivu. Autora však zajímaly případy, kdy rodič pracuje v hodině spolu se žákem. V ZUŠ ředitelé CH se v několika případech z pouhé přítomnosti prarodičů v hodině vnoučat vyvinula aktivní činnost při hře na nástroje a mezigenerační spolupráce. Ředitel M uvedl: *„...jsou to většinou děti smyčcového oddělení a rodiče s panem učitelem, který si to vymyslel, se*

zapojili do hry v orchestru. Takže vlastně mají společné zkoušky s dětmi rodiče dohromady a dělají společné koncerty. ... Je to vlastně poměrně čerstvý, ale myslím si, že stojí to za to určitě. Že jak ty děti, tak ty rodiče to pak úplně jinak všechno vnímají celou tu výuku a tu školu vlastně a je to vlastně skvělý. ... jsou rádi (rodiče, pozn. autora), jsou šťastný a zažívají vlastně takový ty stavy, který vlastně dlouho nezažili. Taková ta tréma před koncertem a takový to, že teda teď musej dobře zahrát, takový ty stavy s tím, že teď vlastně hrajou s těmi dětmi a ty děti, když jsou menší, tak je to dobrý, že sami vlastně navzájem se podporují, že?“. Jindy se jedná o komorní hru rodiče s dítětem: „Taky se často stává, že s rodiči nacvičíme komorní hru – třeba tatínek přinese violoncello, zahraje s dcerou komořinu a prezentuje se to na koncertech. Takže určitě něco takového bych řekl, že je přínosem. Že to upevňuje i ty rodinné vazby, že jo, v tom kulturním vzdělávání“ (ředitel K).

Z výše uvedeného vyplývá, že aniž by byla jakkoli popsána v příslušných dokumentech (školský zákon, vyhláška o ZUŠ, RVP ZUV) spolupráce, nebo spolustudium rodinných příslušníků v rámci výuky dítěte, přirozeně se tak děje. Ředitelé ZUŠ tomuto fenoménu nebrání, vnímají jeho přínosy. Tento trend nelze vnutit školám za každou cenu, ale je dobré o něm vědět a vytvářet mu podmínky, jít mu naproti.

6.2.3 Akademie umění a kultury pro seniory

Čtyři ředitelé v dotazníkovém šetření uvedli, že vzdělávají seniory nebo zdravotně znevýhodněné dospělé občany. Z následných rozhovorů vyplynulo, že jedna z těchto ZUŠ je soukromá a vzdělávání seniorů se věnuje již mnoho let v tanečním a výtvarném oboru. V ostatních třech školách ve školním roce 2015/2016 otevřeli Akademie umění a kultury pro seniory. Součet za tyto čtyři ZUŠ je 294 studujících. Povšimněme si poměru počtu žáků SPD a studujících seniorů. SPD studuje 329 studentů v sedmnácti ZUŠ (to je 19,4 studenta na jednu ZUŠ), 294 seniorů studuje ve čtyřech ZUŠ (to je 73,5 seniora na jednu ZUŠ).

Záměr založit síť Akademie umění a kultury pro seniory na pražských ZUŠ byl schválen Radou hlavního města Prahy dne 25. 8. 2015. V říjnu 2015 bylo na šesti pražských ZUŠ (příspěvkových organizacích HMP) zahájeno pilotní ověřování tohoto projektu. Akademie pro seniory HMP se primárně zaměřuje na občany důchodového věku, kteří bydlí na území HMP a mají zájem se aktivně věnovat umění na neprofesionální úrovni (viz Přílohu 6).

„Akademie umění a kultury pro seniory HMP poskytuje lidem v postproduktivním věku, tj. seniorům („55 +“), odborné studium ve všech uměleckých oborech (hudební, výtvarný, taneční, literárně-dramatický). Na jednotlivé základní umělecké školy se postupně přihlásili zájemci do tříletého studia (v průběhu září). Projekt je realizován v prostorách již existujících základních uměleckých škol zřizovaných HMP. Je personálně zabezpečen kvalifikovanými pedagogy z řad pedagogických pracovníků ZUŠ. Výuka probíhá formou didakticky přizpůsobených individuálních nebo skupinových výuk, přednášek, cvičení, seminářů, návštěv koncertů a představení, rozdělených do pololetních částí (semestrů). Vzdělávání je realizováno jednou týdně nebo jednou za čtrnáct dní a trvá 1 vyučovací hodinu (45 minut) u individuální výuky a 2–3 hodiny u výuky kolektivní“ (viz Přílohu 6).

V rámci rozhovorů s řediteli ZUŠ se autor ptal na motivy, které vedly k založení Akademie v jejich ZUŠ, zda vzešly z jejich školy, nebo to byla společenská poptávka, nebo je k tomu přivedl zřizovatel. Ředitel X uvedl: *„Často slýchávám od prarodičů, kteří nám sem vodí vnoučata, že by si také rádi na něco zahráli. Ale také jsem přemýšlel nad tím, jestli by se ta ZUŠ neměla více otevřít a být více přístupná, když už teď máme ty limity toho typu přijímání pouze talentovaných, přesných osnov, učebních plánů, a že ta otevřenost té školy by mohla být větší. ... Ale úplně ta první pohnutka nebyla nabízet nějaký servis, nebo nějaké kurzy, nebo nějakou další aktivitou jakési zájmové činnosti, ale spíš jsem hodně myslel na ty svoje učitele a na ty svoje děti. Že se tady promění atmosféra v tom, že vznikne ta mezigenerační solidarita, kterou pokládám za důležitou ... Takže teď mám školu, kde se potkávají staré babičky, dědečkové s holema, nejstarší student tady má 81 let, a potkávají se s mými žáky a oni často pracují na společných skladbách.“* Další ředitelé uvedli, že motivy k založení Akademie mohou být společenská poptávka, rozšíření portfolia nabízených aktivit školy, tím pádem získávání nové klientely a jejich příbuzných a známých, což může mít pozitivní dopad i na další příliv žáků do ZUŠ. Ředitel CH také vnímá jako vnitřní motiv svoje vlastní rodiče v seniorském věku a jejich potřeby. Ředitel F uvedl, že popud ke vzniku Akademie vzešel také ze sociálního odboru úřadu městské části, který chtěl rozšířit paletu nabízených aktivit pro aktivní seniory.

Na otázku, jak náročné je pro učitele vzdělávat seniory, když doposud byli zvyklí učit pouze děti a mladé studenty, se dotázaní ředitelé shodli, že učitele vzdělávání seniorů

rozhodně nevyčerpává, neubírá jim síly pro odpolední výuku dětí – právě naopak. Jelikož senioři k výuce zpravidla přistupují zodpovědně, připravují se pravidelně na výuku, studium je baví, učitel cítí zadostiučinění, že jeho práce je prospěšná a má znatelné výsledky. Těmito výsledky je však míněn hlavně pozitivní proces výuky, ne jen samotné dosahování výsledků v podobě vystoupení nebo výstav. Tato zkušenost učitele psychicky dobíjí a motivuje k podobnému přístupu i ve výuce žáků. Ředitelé popisují progres způsobu práce pedagogů se žáky od dosahování výsledků k procesnímu přístupu a zlepšení vztahu k žákům, což je velmi zajímavý dopad Akademie z pohledu managementu vzdělávání.

Na otázku, jaké přínosy vidí v Akademii, ředitelé jmenovali pochopitelně společenský přínos pro samotné seniory a společnost, mezigenerační učení a solidaritu, zpestření práce učitelů, jejich novou zkušenost, navýšení částečných úvazků. Často chodí do ZUŠ zároveň vnouče seniora, na které má jeho studium pozitivní dopad, dochází k vzájemnému porozumění obtížnosti studia a lepší motivovanosti k přípravě obou. Dochází ke zlepšení image konkrétní školy. „*No a ta ZUŠ potřebuje tuhle reklamu. Ne reklamní trička, ne reklamní prostě...já nevím, „My jsme byli první na soutěži.“ Ne, oni potřebují prostě vědět, že jsou otevřená škola a ten senior pak řekne tomu svému dítěti „Hele vem ty vnoučata, a dej to tam, jo, je to prima.“ A to je ta přirozená reklama, kterou by ta škola měla mít“* (ředitel CH).

Na otázku, zda mají ředitelé ZUŠ nějakou zpětnou vazbu od frekventantů a učitelů Akademie, byl autor odkázán na výsledky tehdy probíhajícího dotazníkového šetření prováděného právě mezi frekventanty a učiteli Akademie. Bylo shrnuto ve Výroční zprávě pilotního ověřování Akademie umění a kultury pro seniory HMP (viz Přílohu 6). Vyplývá z něj splnění očekávání seniorů, velká spokojenost seniorů s přístupem lektorů, s prostředím, dostatečná informovanost studentů před začátkem a v průběhu studia. Učitelé v dotazníkovém šetření potvrdili výše uvedenou myšlenku, že výuka seniorů přenáší pozitivní efekt i na výuku mladších žáků. Za všechny autor uvádí jednu z odpovědí: „*Jeden z pozitivních dopadů, které mohu uvést, je, že výuka seniorů se stává novou příležitostí pro další stmelování zainteresovaných pedagogů – pedagogové sdílejí své nové zkušenosti, které se mnohdy mohou využít i při vzdělávání mladších žáků. Zajímavé je*

srovnání výukových fází mezi seniory a dětmi a uvědomění si silných (i slabých) stránek obou skupin. Senioři o nových poznatcích velmi zodpovědně přemýšlí a často se nebojí s vyučujícím diskutovat a sdělovat i své návrhy. Mladší žáci přistupují k výuce zase mnohem bezprostředněji a víceméně bez zábran, což může být velká výhoda při veřejném vystupování (i na hodinách před učitelem) i osvojování si nových a nezřídka obtížných dovedností“ (viz Přílohu 6).

Ředitelé se při rozhovorech také shodli na tom, že je vhodné pokračovat v tomto projektu, rozšiřovat Akademii na další nejen pražské ZUŠ, které tak mohou lépe využít svůj potenciál v podobě kvalitních učitelů, volných prostor v dopoledních hodinách, nástrojového a jiného vybavení.

Akademii umění a kultury pro seniory lze tedy považovat za vhodný způsob začlenění vzdělávání dospělých do základních uměleckých škol. Pilotní ověřování prokázalo dobrou životnost tohoto projektu z finančního, personálního i logistického pohledu. Přínosy jsou mnohostranné: od frekventantů – seniorů a žáků ZUŠ, přes jejich učitele, přes efektivní využívání ZUŠ, zvyšování jejich renomé, po společenský mezigenerační význam této aktivity.

6.2.4 Profesní vzdělávání organizované ZUŠ

Ve druhé části dotazníkové šetření zjišťovalo, zda dotazované školy vzdělávají v rámci profesního vzdělávání pedagogické pracovníky z různých typů škol a školských zařízení nebo profesionální umělce. Zde jsou odpovědi na otázku zjišťující, zda ZUŠ pořádají kurzy pro učitele jiných ZUŠ. Odpověděli čtyři respondenti. Ředitel D – „*nové metody a techniky hry na nástroje – 20*“ (frekventantů kurzu ve školním roce 2015/2016, pozn. autora); ředitel F – „*většinou se jedná o kurzy pro pedagogy různých hudebních oborů, zaměřeny buď na pedagogiku, či na interpretaci děl různých období*“; ředitel CH – „*Multimedia v hudebním vzdělávání*“; ředitel O – „*oborové didaktiky, cca 15 účastníků na každý seminář*“. Někteří respondenti přes pokyn autora neposkytli počty účastníků kurzů, nelze tedy zjistit jejich celkový počet. Ale vzhledem k tomu, že podle odpovědí pouze čtyři ZUŠ z devatenácti pořádají kurzy pro pedagogy ostatních ZUŠ, lze konstatovat, že je to spíše okrajová aktivita. Další dvě otázky, zjišťující zda ZUŠ pořádají kurzy pro pedagogy jiných typů škol a školských zařízení nebo kurzy pro profesionální umělce, zůstaly bez odpovědi,

pouze ředitel CH odpověděl, že pořádá kurz Multimedia v hudebním vzdělávání na PedF UK.

V rozhovoru autor požádal ředitele, kteří vyplnili do dotazníku, že pořádají kurzy pro pedagogy ZUŠ, aby tyto kurzy více popsali. Podle ředitele F je základem osobnost lektora, která má ostatním co sdělit. Tento lektor může být pedagogem té konkrétní ZUŠ, nebo externím odborníkem. Ředitel takový kurz pořádá pro své zaměstnance, ale jelikož jde o zajímavé téma, rozešle nabídku i ostatním školám. Ředitele CH, který pořádá kurzy Multimedia v hudebním vzdělávání, vedla k jeho založení myšlenka podpořit učitele ve snaze co nejvíce zaujmout děti při výuce. V kurzu se pedagogové naučí, jak připravit moderní interaktivní výukové materiály, které děti zaujmou, přitom jsou vytvořeny v souladu s autorským právem, metodicky správně a kvalitně zpracované. V současné době kurz probíhá na Katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty UK jako předmět pro její studenty. Z časových důvodů ředitel CH nyní nepořádá tento kurz v rámci DVPP.

Z úst většiny dotazovaných ředitelů (zprostředkovali i názor z porad ředitelů ZUŠ) zazněla poptávka po lepším uchopení DVPP pro pedagogy ZUŠ. Nejčastěji volají po tom, aby Ústřední umělecká rada ZUŠ, nebo Asociace ZUŠ systematicky pracovaly na vzniku kurzů pro učitele ZUŠ, využívaly při tom potenciálu kvalitních pedagogů ZUŠ, nebo jiných odborníků z praxe a kurzy realizovaly za pomoci NIDV, který má potřebnou infrastrukturu, databázi, podporu financování. Důležité však podle ředitelů je, aby podnět vycházel ze samotných ZUŠ a lektori byli lidé z praxe.

Ředitelé nepodpořili myšlenku pořádání kurzů samotnými ZUŠ, pokud se tak v současnosti děje, je to z důvodu absence systémové nabídky. Tím spíše nepodpořili myšlenku na pořádání kurzů pro pedagogy jiných typů škol, školských zařízení, ani pro profesionální umělce.

6.2.5 E-learningové kurzy

Třetí část dotazníkového šetření se zaměřila na e-learningové kurzy pořádané ZUŠ. Šetření ukázalo, že e-learningové vzdělávání probíhá jen výjimečně, pouze dva respondenti (D, CH) uvedli, že pořádají přípravné kurzy pro přijetí na uměleckou školu (SŠ, konzervatoř, VOŠ, VŠ) a respondent CH zároveň nabízí další kurzy – Moodle, FlippingBook Publisher. Tato odpověď však nemůže být uznána, neboť z rozhovoru s ředitelem CH vyplynulo, že

tyto e-learningové prostředky používá při výuce svých žáků, nejedná se tedy o výukový kurz v prostředí Moodle a FlippingBook Publisher. Otázka zjišťující existenci Přípravných e-learningových kurzů pro budoucí frekventanty jakéhokoli kurzu pořádaného ZUŠ zůstala bez odpovědi, stejně jako otázka na Zájmové nezávazné e-learningové kurzy pro širokou veřejnost, která si chce obnovit, rozšířit, prohloubit znalosti zajímavou formou z pohodlí domova.

Jak již bylo řečeno, ředitel CH v rozhovoru upřesnil, že prostředí Moodle a FlippingBook Publisher používá k domácí přípravě žáků Hudební nauky, kteří z časových důvodů mají nízkou docházku. V klidu domova si dostudují zmeškanou látku, vyzkoušejí si test nanečisto, který pak přijdou vykonat do ZUŠ, otázky jsou stejné, ale v jiném pořadí a jedná se o stejný test, který musí splnit i žáci prezenční. Látku Hudební nauky zveřejňuje na internetu i ředitel F, pochopitelně hlavně pro své žáky, ale z principu jsou tyto znalosti přístupné všem.

Obecně se ředitelé k zavádění e-learningu do ZUŠ stavěli spíše zdrženlivě, zastávají názor, že výuka má probíhat v osobní rovině. O přínosech pro širokou laickou veřejnost nepřemýšleli, ačkoli uznávají, že znalostní potenciál ZUŠ mají. Pokud připravují své studenty na přijetí na odbornou školu, činí tak v prezenčním kurzu. Jelikož nepořádají žádné prezenční kurzy, které by od frekventantů vyžadovaly vyrovnanou vstupní úroveň znalostí (k vyladění stejné úrovně znalostí se ideálně hodí e-learningový kurz), ani tato možnost využití e-learningu jim nepřijde zajímavá.

6.2.6 Všeobecně k vzdělávání dospělých v ZUŠ

Ve čtvrté doplňkové části dotazníkového šetření měli ředitelé kromě jiného možnost se vyjádřit. Někteří vyjadřují kapacitní a finanční problémy spojené se vzděláváním dospělých (respondenti D, I, K, M, U + E v první části). D – *„Dospělé nevyučujeme, máme plnou kapacitu školy a nemáme je kde učit.“* I – *„v současné době jsme natolik vytížení studenty do 18 let, že na dospělé chybí kapacita.“* K – *„SPD pro studující omezujeme, protože nedostáváme na ně dotace, pracující dospělé nevyučujeme.“* M – *„Vzdělávání dospělých výdělečných osob neprovozujeme, protože nemáme kapacity. Máme neuspokojenou větší základnu dětí školního věku.“* U – *„Nejsem příznivcem vzdělávání dospělých. Kapacita nestačí pro vzdělávání dětí, kteří splňují předpoklady pro umělecké*

vzdělávání. Dospělí mají možnost studovat v jiném zařízení.“ E – „dospělé vyučujeme výhradně ve výtvarném oboru, výuka v hudebních oborech je z ekonomického hlediska mimo jakoukoliv realitu!“ Jiní respondenti podporují myšlenku vzdělávání seniorů (F, G). F – „Bude-li to možné, setrváme u vzdělávání seniorů, což považuji v současné době, za velmi dobrou a prospěšnou věc, ke které jsme přistoupili díky finanční podpoře MHMP“ G – „Do budoucnosti plánujeme otevření Akademie pro seniory.“

Autor se v rozhovorech ředitelů ptal, jaký je podle nich důvod relativně nízkého počtu dospělých, kteří se vzdělávají v ZUŠ. Všichni ředitelé se shodli na tom, že je to hlavně finanční náročnost studia, která většinu potenciálních dospělých zájemců odradí. Dále ředitelé hovořili o tom, že aby se zvýšil počet pracujících dospělých studujících v ZUŠ, jsou k tomu potřeba tři splněné podmínky. Nabídka ze strany ZUŠ, poptávka dospělých a politická vůle tento trend podpořit zejména finančně. Nabídka vzdělávání dospělých ze strany ZUŠ je nyní spíše teoretická z kapacitních důvodů. Veřejnost o této možnosti většinou neví, nebo neuvažuje, a pokud ano, odradí ji finanční podmínky. Změna tohoto nastavení je v rukou politiků, pro které je to však podle dotázaných ředitelů spíše okrajové téma.

Aniž by je k tomu autor směřoval, shodli se ředitelé na tom, že by bylo vhodné podporovat kolektivní aktivity, které nebudou omezené věkem, fundovaností, vztahem k ZUŠ. Typicky např. mysleli na podporu orchestrů (tuto myšlenku však lze rozšířit na veškeré kolektivní aktivity v ZUŠ), ve kterých by se setkávali žáci ZUŠ, senioři, kteří v důchodu najdou čas i chuť se k hudbě vracet, rodiče a prarodiče žáků ZUŠ, nebo jiní dospělí zájemci. Ředitel CH jmenoval např. nezaměstnané. Jde o vznik komunity, smysluplného trávení času, kulturně sociální přínos pro zúčastněné i pro region. Zřejmě by toto otevření ZUŠ veřejnosti nebylo ani finančně příliš náročné, vycházelo by z personálních a prostorových kapacit ZUŠ. Pochopitelně určité náklady by vznikly (pronájem sálu, nákup materiálu apod.), společenský přínos by však byl nesporně důležitější.

6.3 Verifikace druhého a třetího základního předpokladu

Dotazníkové šetření přineslo tyto podstatné informace: V devatenácti ZUŠ (které odpověděly) se vzdělávalo na konci září 2015 14 720 žáků, kteří byli v ZUŠ zapsáni v přípravných ročnících, v I. a II. stupni základního studia a ve studiu pro dospělé. ZUŠ

tedy poskytují vzdělávání v rámci konceptu celoživotního učení. Konkrétní čísla však prozradí míru, v jaké se vzdělávání v ZUŠ účastní mladí žáci a studenti (účastníci počátečního vzdělávání) a studenti dalšího vzdělávání. Ve studiu pro dospělé v tomtéž období bylo zapsáno 329 studentů. Je třeba si však uvědomit, že většina z nich (315) jsou právě účastníci počátečního vzdělávání, neboť po absolvování základního studia v ZUŠ kontinuálně pokračují v SPD. Pouze 14 studentů SPD lze považovat za skutečné účastníky dalšího vzdělávání. To je méně než 0,1 % ze všech žáků zapsaných v ZUŠ. Některé pražské ZUŠ vzdělávají seniory, podle dotazníkového šetření jich studuje ve čtyřech ZUŠ 294. V devatenácti případech rodiče navštěvují vyučovací hodinu svého dítěte a více či méně aktivně se účastní výuky. Pouze 4 ZUŠ z 19 pořádají kurzy pro pedagogy jiných ZUŠ. Profesní kurzy pro jiné cílové skupiny nepořádají vůbec. E-learningové kurzy pořádají pouze dvě ZUŠ. Jelikož se vždy jedná o přípravné kurzy pro přijetí na uměleckou školu (SŠ, konzervatoř, VOŠ, VŠ) naprostou většinu jejich frekventantů nelze považovat za účastníky dalšího vzdělávání, nýbrž za účastníky počátečního vzdělávání.

Vzhledem k výše uvedeným nízkým počtům účastníků dalšího vzdělávání v ZUŠ vztaženým k celkovému počtu žáků ZUŠ lze druhý základní předpoklad této práce, že koncepce celoživotního vzdělávání je v pražských ZUŠ naplňována jen v omezené míře, považovat za potvrzený. Rovněž třetí základní předpoklad této práce, že koncepce celoživotního vzdělávání se v pražských ZUŠ týká jen některých cílových skupin, se potvrdil, neboť se v prostředí ZUŠ vzdělávají žáci v počátečním vzdělávání, senioři, zanedbatelné množství dospělá laická veřejnost, a pedagogové ZUŠ. Celoživotního vzdělávání a učení na půdě ZUŠ se v rámci dalšího vzdělávání neúčastní dospělá populace v produktivním věku (resp. účastní se v zanedbatelném množství), pedagogové jiných typů škol a školských zařízení, či profesionální umělci. ZUŠ zároveň v rámci dalšího vzdělávání neotevírají e-learningové kurzy, ve kterých by se mohla vzdělávat laická i odborná veřejnost.

7 Revize výše navrženého modelu vzdělávání dospělých v ZUŠ na základě výstupů z výzkumného šetření

Podle názoru dotázaných ředitelů jsou ZUŠ zřizovány hlavně pro vzdělávání žáků základního a středního vzdělávání, výjimečně pro talentované vysokoškoláky, kteří reprezentují školu. Ředitelé nezaznamenali velký zájem ze strany dospělých o vzdělávání v ZUŠ, překážkou je hlavně vyšší cena vzdělávání, která odrazuje případné zájemce. Pokud by ale nestála v cestě vysoká cena a ZUŠ by měla volnou kapacitu, považovali by ředitelé vzdělávání dospělých jako přínosné, nejen kvůli doplnění kapacity, ale kvůli získání nových zkušeností a obohacení učitelské práce, zlepšení klimatu školy aj. Tyto přínosy potvrzují ředitelé, kteří uskutečňují vzdělávání seniorů, nebo umožňují současnou výuku rodiče s jeho dítětem.

Podle výše navrženého Modelu se v praxi uplatňují vzdělávací programy A.1, A.3, A.4, výjimečně i program A.2. Potvrdila se tak praktická aplikovatelnost části A Modelu.

Ředitelé nepodporují myšlenku organizovat další profesní vzdělávání samotnou ZUŠ. Vhodnější by podle nich byl vznik systematické nabídky kurzů DVPP pro pedagogy ZUŠ, která by vycházela z jejich reálných potřeb a ze základny kvalitních lektorů a profesionálních umělců, kteří se na půdě ZUŠ dnes pohybují.

Aplikovatelnost části B Modelu se tak jeví spíše teoretickou. V praxi se objevuje pouze vzdělávací program B.1 spíše v neformální rovině, a to v případě, že schází systémová nabídka konkrétních kurzů DVPP.

O zavádění e-learningových metod do vzdělávání v ZUŠ ředitelé v současnosti spíše neuvažují. Ale vzhledem k tomu, že je to trend relativně mladý, nelze v tuto chvíli odhadnout, zda se v budoucnu neprosadí. Část C Modelu tak lze považovat v současné době za materiál k zamyšlení a případnému budoucímu využití. Téma využití e-learningu ve školách (nejen v ZUŠ) by mohlo být rozpracováno v dalších pracích z oblasti managementu vzdělávání.

8 Závěr

Výzkumným problémem této diplomové práce byla možnost uplatnění konceptu celoživotního vzdělávání v základních uměleckých školách. Cílem této diplomové práce bylo navržení základního modelu vzdělávání dospělých aplikovatelného v ZUŠ. Tohoto cíle bylo dosaženo, neboť na základě analýz dokumentů a prostředí byl navržen model vzdělávání dospělých v ZUŠ. Výzkumné šetření potvrdilo (s některými omezeními) aplikovatelnost tohoto modelu v základním uměleckém vzdělávání.

První základní předpoklad, že v České republice neexistuje komplexní model celoživotního vzdělávání v základních uměleckých školách, se potvrdil, neboť v dostupných prostudovaných strategických dokumentech EU a ČR k tématu celoživotního vzdělávání, závazných dokumentech pro vzdělávání v základních uměleckých školách a dalších materiálech, nebyl nalezen systémový a komplexní pohled zaměřený konkrétně na oblast celoživotního vzdělávání v ZUŠ. Dotazníkové šetření prokázalo nízký počet dospělých účastníků vzdělávání v poměru k celkovému počtu všech žáků a studentů v pražských ZUŠ, které se šetření zúčastnily. Tato skutečnost potvrdila druhý základní předpoklad, že koncepce celoživotního vzdělávání je v pražských ZUŠ naplňována jen v omezené míře. Třetí základní předpoklad, že koncepce celoživotního vzdělávání se v pražských ZUŠ týká jen některých cílových skupin, byl výzkumným šetřením rovněž potvrzen, neboť spolu s mladšími žáky se ze všech cílových skupin vyjmenovaných v navrženém modelu vzdělávání dospělých v ZUŠ účastní jen senioři a pedagogové základních uměleckých škol.

Hlavním přínosem této práce pro obor Management vzdělávání je podpora rozvoje koncepce celoživotního učení v oblasti základního uměleckého vzdělávání, především dalšího profesního a zájmového uměleckého vzdělávání v ZUŠ. Dalším přínosem je uvedení možnosti využití uvolněných kapacit ZUŠ ke vzdělávání dospělých po předpokládaném postupném odlivu žáků věkové skupiny 5–19 let z důvodu prognózy klesající porodnosti v ČR. Nezanedbatelným přínosem je také pojmenování pozitivních dopadů vzdělávání dospělých nejen na samotné vzdělávané, ale i na pedagogy a školu, která doposud vzdělávala hlavně děti a mládež.

Z práce mimo jiné vyplývá, že účast v dalším (formálním i neformálním) vzdělávání je v České republice pod průměrem Evropské unie, nadprůměrnou účast vykazují skandinávské země, Lucembursko, Švýcarsko, Německo a Rakousko. Nejvyšší počty dospělých v uměleckém vzdělávání vykazují Španělsko, Německo a Rakousko. Proto bychom příklady dobré praxe v uměleckém vzdělávání dospělých mohli hledat právě v Německu a Rakousku, jako našich nejbližších sousedech, nám kulturně blízkých. V Německu je hudební vzdělání tradičně vysoce ceněno. Existuje zde široká nabídka kurzů organizovaných četnými veřejnými i soukromými institucemi pro všechny věkové kategorie i různé cílové skupiny. Tato nabídka se v poslední době vzhledem ke stárnutí populace více zaměřuje na vzdělávání dospělých a seniorů nebo různých etnických skupin. Svaz německých hudebních škol zaměřuje od 90. let minulého století svou pozornost na dospělé žáky různých úrovní, od začátečníků až po pokročilé, zajímavá je například nabídka uměleckých kurzů pro rodiče s dětmi. Také v dalším profesním vzdělávání profesionálních umělců je SRN aktivní. Tzv. spolkové akademie nabízejí kvalifikační kurzy formou studia při zaměstnání. Vedle hudebního vzdělávání nabízí také vzdělávání v oboru výtvarného umění, scénického umění a literatury, ale i v manažerských oborech v oblasti muzejnictví a kultury.

Autor tedy doporučuje všem zúčastněným stranám se problematikou dalšího vzdělávání v ZUŠ zabývat. Debata by měla vzejít z úrovně základních uměleckých škol a jejich sdružujících orgánů, protože znají své možnosti a mohou tvůrce české vzdělávací politiky přesvědčovat o důležitosti problému a navrhnout potřebná opatření. Z části se tak již děje při zavádění Akademií umění a kultury do pražských ZUŠ. Tato aktivita vzešla z iniciativy škol a sociálních odborů městských částí. Jedním z nutných kroků k jejich vzniku bylo nalezení legislativně-ekonomických podmínek a podpory u nadřazených orgánů.

Tato práce též nastínila možnosti nového trendu ve vzdělávání – e-learningu. Výzkumné šetření ukázalo, že zatím tento trend zůstává u managementu základních uměleckých škol spíše v pozadí. Autor navrhuje hlubší rozpracování tématu možností využití e-learningu ve vzdělávání v ZUŠ a nejen v nich.

9 Seznam použitých informačních zdrojů

Akademie umění a kultury pro seniory HMP. *Školství Hlavního Města Prahy* [online]. Praha: MHMP, 2015 [cit. 2016-07-13]. Dostupné z: http://skoly.praha-mesto.cz/87818_AKADEMIE-UMENI-A-KULTURY-PRO-SENIORY-HMP

BENEŠ, Milan. *Andragogika*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 176 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4824-5.

BOŘEK, Lubor. *Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010, 63 s. ISBN 978-80-87000-37-3.

Celoživotní vzdělávání. *Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: <http://www.pedf.cuni.cz/PEDF-66.html>

Celoživotní vzdělávání. *Katedra hudební výchovy, Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta* [online]. Praha, 2016a [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/khv/celozivotni-vzdelavani/>

Celoživotní vzdělávání: Informace o kurzech celoživotního vzdělávání organizovaných katedrou výchovné dramatiky. *DAMU: Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta* [online]. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2016b [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: <https://www.damu.cz/cs/katedry/katedra-vychovne-dramatiky/celozivotni-vzdelavani>

Celoživotní vzdělávání: Univerzita třetího věku. *DAMU: Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta* [online]. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2016c [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: <https://www.damu.cz/cs/studium/celozivotni-vzdelavani>

ČESKO. *Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. In: Sbírka zákonů České republiky. 2004a, částka 190, s. 10262-10324. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2004/190-2004.pdf>

ČESKO. *Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*. In: Sbírka zákonů České republiky. 2004b, částka 190, s. 10333-10345. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2004/190-2004.pdf>

ČESKO. *Vyhláška č. 71/2005 Sb. o základním uměleckém vzdělávání*. In: Sbírka zákonů České republiky. 2005a, částka 20, s. 487-490. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2005/020-2005.pdf>

ČESKO. *Vyhláška č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků*. In: Sbírka zákonů České republiky. 2005b, částka 111, s. 5654-5674. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2005/111-2005.pdf>

ČSSR. *Zákon č. 186/1960 o soustavě výchovy a vzdělávání (školský zákon)*. In: Sbírka zákonů České republiky. 1960, částka 82. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1032>

ČSFR. *Zákon č. 171/1990, kterým se mění a doplňuje zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon)*. In: Sbírka zákonů České republiky. 1990, částka 30, s. 673-681. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2341>

Der Deutsche Volkshochschul-Verband. *VHS, Deutscher Volkshochschul-Verband* [online]. Bonn: Deutscher Volkshochschul-Verband e.V., 2015 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: <http://www.dvv-vhs.de/der-verband/deutscher-volkshochschul-verband-dvv.html>

DEUTSCHER MUSIKRAT. *Musikalische Bildung in Deutschland: Ein Thema in 16 Variationen* [online]. Deutscher Musikrat, 2012 [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: http://www.miz.org/dokumente/2012_DMR_Grundsatzpapier_Musikalische_Bildung.pdf

Die öffentliche Musikschule: Konzept, Aufbau und Struktur. Verband Deutscher Musikschulen [online]. Bonn: Verband Deutscher Musikschulen, 2009 [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.musikschulen.de/musikschulen/strukturplan2009/weitere-aufgaben/index.html>

DVPP. *Základní umělecká škola F. Pišingera, Trhové Sviny* [online]. Trhové Sviny, 2016 [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: http://www.zustsviny.cz/trhove_sviny/dvpp.html

DVV, Deutscher Volkshochschul-Verband e. *Die Volkshochschule - Bildung in öffentlicher Verantwortung*. Bonn: Deutscher Volkshochschulverband, 2011. ISBN 9783942755993.

ERMERT, Karl a Franz RIEMER. Musikalische Fort- und Weiterbildung. *Deutscher Muskrat* [online]. Bonn: © Deutsches Musikinformationszentrum, 2013, , 13 s. [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: http://www.miz.org/static_de/themenportale/einfuehrungstexte_pdf/01_BildungAusbildung/ermert_riemer.pdf

EVROPSKÁ KOMISE. *Memorandum o celoživotním učení: Pracovní materiál Evropské komise*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, Zpravodaj odborné vzdělávání v zahraničí, 2001, 28 s.

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE. *Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení*. Úřední věstník Evropské unie, L 394, svazek 49, 30. 12. 2006, 9 s. ISSN 1725-5074

Forum Musikalische Erwachsenenbildung E.V. : *Veranstaltungen für Hobbymusiker und Musikliebhaber und praxisorientierte Fortbildung für Musiker in der Region Osnabrück* [online]. Osnabrück: Forum Musikalische Erwachsenenbildung E.V., 2015 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: <http://www.fmeev.de/fme-ev>

Informační portál pro umělecké vzdělávání [online]. Praha: Portedo, 2016 [cit. 2016-07-09]. Dostupné z: <http://eurohudebka.cz/index.html>

MAFFLI, Helena, Gerd EICKER a Erica-Long MICHALKE (překl.). *EMU 2010: Statistical information about the European Music School Union* [online]. Holandsko: © European Music School Union, 2011 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: http://www.musicschoolunion.eu/fileadmin/downloads/statistics/EMU_Statistics_2010.pdf

Mezinárodní letní klavírní kurzy. *International Summer Piano Courses* [online]. Praha: Pražská konzervatoř, 2016 [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: <http://www.prgconspianocourses.czechtrio.cz/cesky/>

Mitgliedschulen im VdM. *Verband Deutscher Musikschulen* [online]. Bonn: Verband Deutscher Musikschulen, 2014 [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.musikschulen.de/musikschulen/fakten/vdm-musikschulen/index.html>

MŠMT. *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, 89 s. ISBN 978-80-254-2218-2.

MŠMT. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2014, 52 s. [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/Strategie_2020_web.pdf

MŠMT. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015, 85 s. [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/35167_1_1/

MŠMT. *Rejstřík škol a školských zařízení* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016 [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <http://rejskol.msmt.cz/>

PALÁN, Zdeněk. Andragogický slovník. *Andromedia.cz: Databanka dalšího vzdělávání* [online]. Praha: AIVD, 2012 [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník>

Prognóza populačního vývoje České republiky, 2008 - 2070. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha: MPSV, 2010 [cit. 2016-07-12]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/8838>

PRŮCHA, Jan. (ed.) *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.

PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 320 s. ISBN 978-80-247-4748-4.

RADA EVROPSKÉ UNIE. *Závěry Rady ze dne 12. května 2009 o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020)*. Úřední věstník Evropské unie, C 119, svazek 52, 28. 5. 2009, 13 s. ISSN 1725-5163.

RADA EVROPSKÉ UNIE. *Usnesení Rady o obnoveném evropském programu pro vzdělávání dospělých*. Úřední věstník Evropské unie, C 372, svazek 54, 20. 12. 2011, 41 s. ISSN 1977-0863.

ROHLÍKOVÁ, Lucie. E-learning v kontextu uměleckého vzdělávání. In: *Digitální technologie v uměleckém vzdělávání* [online]. Praha: Portedo, 2015 [cit. 2016-07-09]. Dostupné z: http://eurohudebka.cz/data/seminar_8.10.2015.pdf

SCHULMEISTRAT, Stephan (ed.) a Margot WALLSCHEID (ed.). *Musical life in Germany: structure, facts and figures*. Bonn: German Music Council, 2011, 370 s. ISBN 978-3-940768-24-7.

ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 207 s. ISBN 978-80-7367-551-6.

Výtvarné kurzy. *Základní umělecká škola Řevnice* [online]. Řevnice: Základní umělecká škola Řevnice, 2016 [cit. 2016-07-09]. Dostupné z: <http://www.zus-revnice.cz/?p=2269>

Vzdělávání dospělých v České republice v evropském kontextu: specifické výstupy z šetření Adult Education Survey 2011. Praha: Český statistický úřad, 2014, 32 s. Lidé a společnost. ISBN 978-80-250-2548-2.

10 Seznam příloh

Příloha 1 – Průvodní dopis

Příloha 2 – Elektronický dotazník

Příloha 3 – Anonymizovaný přepis rozhovorů s řediteli ZUŠ

Příloha 4 – Vyhodnocení dotazníků

Příloha 5 – Grafy Počty studentů v pražských ZUŠ a Počty studentů v SPD

Příloha 6 – Výroční zpráva pilotního ověřování Akademie umění a kultury pro seniory

11 Přílohy

Příloha 1 – Průvodní dopis

Vážený pane řediteli (paní ředitelko) [příjmení],

na základě našeho telefonického rozhovoru Vás prosím o vyplnění dotazníku ([odkaz zde](#)), který se týká vzdělávání dospělých v ZUŠ. Prosím, vyplňte tento dotazník i v případě, že na Vaší ZUŠ je malý, nebo nulový počet dospělých studentů. I taková data jsou velmi významná. Výstupy z tohoto šetření budou anonymně zpracovány a využity jako podstatný zdroj informací v mé diplomové práci, jejímž cílem je navrhnout model vzdělávání dospělých v ZUŠ. Prosím o vyplnění a odeslání dotazníku do týdne od našeho telefonického rozhovoru. Dotazník má jen 18 otázek, jeho vyplnění by Vás proto nemělo příliš zatížit.

Nelichotivá [prognóza](#) porodnosti v ČR nás nutí zamýšlet se nad problémem, jak dorovnat předpokládaný úbytek žáků v následujících letech. Možná je to prostor pro větší zpřístupnění vzdělávání v ZUŠ dospělým, tedy laické i odborné veřejnosti. Školský zákon, Vyhláška o ZUV i RVP ZUV vzdělávání dospělých v ZUŠ přesně vymezují, tento dotazník však otevírá i další otázky, které by mohly přispět k diskusi na toto téma.

Dnes často zmiňovaná koncepce celoživotního učení (vychází z ní např. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020) předpokládá, že se každý člověk v průběhu celého svého života učí a vzdělává různými formami v oblasti profesní, zájmové a občanské. ZUŠ mohou přispět k uskutečňování tohoto konceptu rozšířením výuky dospělých, mají pro to potřebné znalosti, zkušenosti i možnosti. Podle současných strategických dokumentů EU i ČR existuje politická vůle ke změnám ve vzdělávacím systému tímto směrem.

Toto výzkumné šetření se záměrně nezabývá finanční stránkou věci, proto jsou např. v jedné otázce sčítáni společně studenti ZUŠ, kteří zároveň studují SŠ, VOŠ nebo VŠ, ačkoli je jejich studium v ZUŠ financováno odlišně. Dotazník hledá spíše cílové skupiny vzdělávaných.

Mnohokrát děkuji za spolupráci. Pokud byste měl zájem o výsledky tohoto šetření, neváhejte se na mě obrátit.

S přáním pěkného dne,

Bc. Petr Brejcha,

zástupce ředitele,

ZUŠ, Praha 9, U Prosecké školy 92,

student Centra školského managementu,

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Dotazník pro ředitele ZUŠ

Vzděláváte dospělé amatéry?

Vyplňte, prosím, počty dospělých, kteří ve Vaší ZUŠ ve školním roce 2015/2016 studují (studovali).

Může se jednat i o neoficiální studenty, kteří např. vypomáhají pravidelně v orchestrech. Jde o zmapování zájmu veřejnosti a možností a potřeb ZUŠ.

1. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ studující zároveň SŠ, VOŠ, VŠ

Uveďte celkový počet a obory (HO, LDO, TO, VO).

Vaše odpověď

2. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ, kteří již pracují

Uveďte celkový počet a obory.

Vaše odpověď

3. SPD - dospělí žáci, kteří se vrátili v dospělosti do ZUŠ a pokračují ve studiu

Uveďte celkový počet a obory.

Vaše odpověď

4. SPD - dospělí žáci, kteří začali až v dospělosti jako začátečníci

Uveďte celkový počet a obory.

Vaše odpověď

5. Senioři a zdravotně znevýhodnění dospělí občané

Uveďte celkový počet a obory.

Vaše odpověď

6. Rodiče studující v hodinách se svými dětmi

Uveďte počet rodičů a obory.

Vaše odpověď

7. Jiné možnosti

Uveďte celkový počet a stručný popis.

Vaše odpověď

DALŠÍ

Dotazník pro ředitele ZUŠ

Vzděláváte dospělé profesionály?

Organizujete vaše ZUŠ kurzy, semináře, workshopy pro odbornou veřejnost? Není podstatné, zda lektoři jsou z řad Vašich zaměstnanců, nebo externisté. Uveďte kurzy, které jste uskutečnili, nebo je plánujete ve školním roce 2015/2016.

8. Kurzy pro učitele jiných ZUŠ

Například techniky, metody, nové trendy, pedagogika, psychologie, ICT aj. Uveďte počet frekventantů a stručný popis kurzu(ů).

Vaše odpověď

9. Kurzy pro učitele a lektory z jiných typů škol

Například učitelé HV, VV, DV, TV; průřezové téma Osobnostní a sociální výchova (dramatechniky, muzikoterapie, arteterapie); průřezové téma Mediální výchova aj. Uveďte počet frekventantů a stručný popis kurzu(ů).

Vaše odpověď

10. Kurzy pro profesionální umělce

Například novinky z oboru, elektronické zpracování hudby, zvuková tvorba, odborné PC programy aj. Uveďte počet frekventantů a stručný popis kurzu(ů).

Vaše odpověď

11. Jiné kurzy

Uveďte počet frekventantů a stručný popis kurzu(ů).

Vaše odpověď

ZPĚT
DALŠÍ

Dotazník pro ředitele ZUŠ

Uskutečňujete e-learningové vzdělávání?

E-learning je vzdělávací proces využívající informační a komunikační technologie k tvorbě kurzů, k distribuci studijního obsahu, komunikaci mezi studenty a pedagogy a k řízení studia.

12. Přípravné kurzy pro přijetí na uměleckou školu (SŠ, konzervatoř, VOŠ, VŠ)

Nabízíte takový e-learningový kurz?

Ano

Ne

13. Přípravné kurzy pro budoucí frekventanty jakéhokoli kurzu pořádaného ZUŠ

Nabízíte takový e-learningový kurz?

Ano

Ne

14. Zájmové nezávazné kurzy pro širokou veřejnost, která si chce obnovit, rozšířit, prohloubit znalosti zajímavou formou z pohodlí domova

Nabízíte takový e-learningový kurz?

Ano

Ne

15. Jiné e-learningové vzdělávání

Stručně popište.

Vaše odpověď



ZPĚT
DALŠÍ

Dotazník pro ředitele ZUŠ

Doplňující část

16. Prostor k vyjádření

Zde máte prostor k vyjádření Vašich názorů, podnětů ke vzdělávání dospělých v ZUŠ. Můžete také uvést jiné druhy vzdělávání dospělých v ZUŠ, které poskytujete, a které nebyly v dotazníku obsaženy. Případně pokud jste uskutečňovali jakékoli vzdělávání dospělých v minulosti, nebo je plánujete v budoucnosti a nemohli jste je v dotazníku uvést, neboť se týkal jen školního roku 2015/2016.

Vaše odpověď

17. Počet všech žáků Vaší ZUŠ

Uveďte počet žáků na konci září 2015. Celkový počet žáků všech dotazovaných ZUŠ bude porovnán s celkovým počtem dospělých vzdělávajících se tamtéž.

Vaše odpověď

18. Byli byste ochotni poskytnout krátký rozhovor na toto téma? Pak prosím zanechte kontakt.

Součástí tohoto výzkumného šetření je uskutečnění několika rozhovorů, které budou anonymně zpracovány. Pokud byste byli ochotni poskytnout rozhovor na toto téma, uveďte prosím kontakt, nebo mě, prosím, kontaktujte na e-mailu brejcha.zus.prosek@seznam.cz.

Vaše odpověď

Děkuji za vstřícnost a spolupráci.

ZPĚT

ODESLAT

Příloha 3 – Anonymizovaný přepis rozhovorů s řediteli ZUŠ

Rozhovor s ředitelem F

Pane řediteli, dovolíte mi, abych si tento rozhovor nahrál? Jeho anonymizovaný přepis poslouží jako podklad při psaní mé diplomové práce.

Ano, beze všeho.

Děkuji. Takže proč jsem si vybral to téma vzdělávání dospělých v ZUŠ. Žijeme ve znalostní společnosti a velkým tématem je celoživotní učení. Všichni by se měli vzdělávat celý život, aby uspěli. Tak to je jeden pohled na věc. A druhý pohled na věc je, že křivka porodnosti podle Statistického úřadu bude klesat příštích patnáct let a propad bude asi až o 23 000 narozených dětí ročně, takže předpokládám, že bude znatelný, nebo alespoň viditelný úbytek i v ZUŠ. I když to úplně nekoresponduje. Tím, že my si žáky vybíráme, že počet talentovaných v té populaci určitý je, tak přeci jenom si myslím, že to je důležité alespoň na to myslet, když už nic jiného. Tak, jak jsem Vám posílal ten dotazník, tak tam jste mi něco vyplnil a v otázkách k Akademii třetího věku a vzdělávání dospělých, tedy seniorů, ve Vaší ZUŠ jste se mi vyjádřil, že tedy organizujete Akademii třetího věku. Já bych se chtěl zeptat, jaké motivy vedly k jejímu založení – jestli to byl Váš popud, nebo společenská poptávka, nebo spíš zřizovatel se Vás na to zeptal.

Ten popud v podstatě vznikl jak tady na (název městské části), kde jsem já, tak i v podstatě na (název městské části), na ZUŠ (název školy), kde je ředitelem pan ředitel X. Kdy vlastně každá městská část nějakým způsobem provádí určité věci, nebo nějakým způsobem se stará o seniory. My jsme na území jednotlivý Prahy, přestože naším zřizovatelem není městská část, ale je to Magistrát Hlavního města Prahy, a v podstatě každá ta škola s tou městskou částí ráda spolupracuje. A v podstatě k tomu prvnímu kontaktu došlo tady u nás na městský část, kdy samotná městská část měla zájem na tom, zda by se dalo vytvořit něco smysluplného pro seniory, v tom, že z jejich strany by určitě zájem byl, ale je otázka, jakým způsobem tohleto realizovat a tohleto dělat. My jsme řekli fajn, zkusíme to, ale potřebujeme na to nějaký finanční prostředky. Takže jsme se domluvili na jistých finančních prostředcích, které by pokryly nějakým způsobem, řekněme, výuku těch jednotlivých lektorů, ke kterým by senioři chodili. Ty přihlášky se daly, myslím že, přes ty noviny městský část, přes inzerci. Tam se to uvedlo, že tato možnost je. A ty lidi se nám začali hlásit a přihlásilo se nám poměrně dost velký množství. A protože jsme čtyř-oborová škola – HO, VO, LDO a TO – tak v podstatě jakoby se přihlásili lidi do všech tady těch čtyř oddělení, což byla docela zajímavá věc. Ale my jsme tady tu záležitost měli jak časově uzavřenou, protože to byla záležitost, která se odehrávala před volbami, tak i finančně. Takže vlastně cosi se vytvořilo, za těch čtyři, pět měsíců, a pak to nějakým způsobem se to vyhodnotilo a jakoby tohle to skončilo. Kolega X dostal větší investici od toho městského úřadu, a v podstatě tam rozjel celoroční výstup. V okamžiku, kdy se trochu změnila politická situace na magistrátu, tak když přichází nový vedení na magistrát, tak se vždycky snažíme upozornit to nové vedení magistrátu, že zde ještě existuje jeden segment, který se jmenuje ZUŠ, který dělá tohleto, tohleto, tohleto, zabývá se tím, navštěvuje ho tolik dětí atd. A v té době tam byla dáma, která se starala o tyto záležitosti, o záležitosti školství, Mgr. Irena Robková.

Jen jestli si rozumíme, abych tomu správně rozuměl. Bavíme se o nějakém minulém školním roce...

Bavíme se o době, která v podstatě byla před dvěma lety a která byla docela klíčová, protože jistý akademie vznikly na těch ZUŠ, a protože paní Robková měla na starosti jak sociální záležitosti a sociální politiku, tak vlastně i školství, tak jí ten záměr toho, co pan X prováděl na tý (název městské části) a potažmo teda i my na tý (název městské části), i když, jak říkám, v omezenějším množství, natolik zaujalo, že řekla, že by měla zájem na tom, aby se to vlastně rozjelo na několika školách jako pilotní projekt. A protože, jak všichni víme, politici, jak něco řeknou, tak to chtějí nejlépe druhý den, tak jsme velice rychle v podstatě připravili celý projekt pro šest pražských škol, který v současné době vytvářejí po roce účinkování výroční zprávu, kterou Vám mohu potom poskytnout do Vaší práce.

Já už jsem mluvil s panem X...

Jste mluvil s panem X, takže víte, že máme před výroční zprávou, a vlastně tady těch šest škol to rozjelo na tři roky s tím, že zájem magistrátu, který to financuje, je takový, aby se to ještě rozšířilo v té Praze, protože o to skutečně je velké zájem. Čili tolik asi k té historii.

Tak jestli můžete popsat, jak to tedy v současné době probíhá, protože jste napsal, že máte 75 těch seniorů, už jste mi odpověděl, že ve všech oborech, tak jenom jestli k tomu můžete nastínit od kterého do kterého měsíce třeba a jak to začíná, protože jsem se dočetl o slavnostní imatrikulaci.

Ta slavnostní imatrikulace byla. Začínáme stejně jako vysoké školy, končíme posledního června. A myslím si, že ta výuka probíhá k naprosté spokojenosti všech. Bohužel došlo k tomu, s čím se možná setkáte na všech školách, že vzhledem k financím, který jsou svým způsobem omezený, se, financím... V podstatě, my jsme zadali před tím, než se to začalo vyučovat, jsme vlastně udělali nějaký učební plán. Ten učební plán vycházel z něčeho, co by vlastně ty senioři se měli naučit. My jsme je vlastně nepřijímali na základě žádných přijímacích pohovorů nebo přijímacích zkoušek, nic takového neproběhlo. Jsou lidi, kteří v mládí hráli na piano a měli strašný zájem v tom pokračovat. Jsou lidi, kteří vždycky po něčem toužili a řekli si, „tak teď konečně mám tu dobu, kdy si tohleto můžu dovolit, protože a) to mám kousek od baráku, a b) to mám úplně zadarmo, což mi nikdo jinej nenabízí, takže proč to nezkusit“, jo. Těch pohnutek mohla být celá řada, ale dostali jsme se třeba do situace, že kolegyně ve výtvarném oddělení vytvořila plán pro ty seniory na ty tři roky, včetně různých technik, a pak tam přijdou dámy a řeknou, „ale my chceme malovat olejem“. „My prostě, tady to nás, nějaký vystřihovánky, to si dělejte s dětma, my budeme malovat s olejem.“ Jo, a ona jim říká, „no, to je sice fajn, ale zaprvé, olejové barvy jsou drahé jako prase“, to všichni víme, že jo, „ted“ k tomu potřebujete tohleto, tohleto, tohleto, plátna a tak dále a tadyty věci, a to už jsou užité...“ „No, ale když vy to tohleto máte pro nás, tak prostě my to takhle chceme.“ Takže tam dochází, říkám, to je strašně málo případů, ale i tady k tomu může třeba tady v těch oborech docházet. Protože tam jsou třeba ženský, který chodily třeba, co já vím, někdy na keramiku. Ony si za to platily, ale teď choděj na stejnej obor, ale neplatí za to nic, což je báječný, nicméně to taky, tam byly zvyklý, že když něco udělaj, tak si to odnesou, a tady jsou zvyklý taky si to odnést. Ale pochopitelně, že ty finance my nemáme takový, abychom z toho třeba ještě pokryli třeba ještě tady ty učební pomůcky, který jsou už poměrně drahý, jo, některý jsou drahý. Nicméně, neříkám, že ty lidi nebudou malovat barvama, nebudou si vypalovat prostě jako nějaký věci atd., určitě ano. Ale je to daný do určitého učební plánu, a ten učební plán pochopitelně taky vycházel z množství hodin, který tady stráví, a množství času, který tady stráví. A došlo k tomu, že první semestr jsme v podstatě dělali tak, že chodili každéj tejden, a teď ten druhý semestr máme udělaný tak, že

choděj jednou za čtrnáct dní. A to se některým velmi nelíbí. A opět došlo k tomu, že si stěžují na to, proč to je jednou za čtrnáct dní. Ale protože oni si nestěžují učitelé, nebo mně, nebo někomu, oni si rovnou stěžují na tom magistrátu a na tom ministerstvu, protože mají ČAS. Ale v podstatě na každý, neřeknu na každý, ale na dvou školách, se vyskytly tady ty problémy. V podstatě na některých školách, skoro na všech, nesouhlasí s tím, že to je takhle, ale na dvou školách byly ty problémové dány prostě, který to dotahovaly až tak, že chodily...

To je o lidech... To je vždycky...

To je o lidech. Ale tady je, paradoxně, je to o tom, že si nikdo nestěžoval na úroveň výuky, na podobný věci, ale vlastně jenom na to, že by sem chtěli chodit častěji, protože je to strašně baví.

To je vlastně dobře...

Což je vlastně dobře, ale když potom ty zastupitelé na tom magistrátu říkají, „zase jsme tu měli babku, si prostě stěžovala, že tam na tý hudebce, udělejte s tím něco...“. Takže jste mluvil s panem X, takže víte, že se připravuje něco jako školní řád pro děti. Čili vlastně i nějaký podmínky, za kterých oni sem budou chodit, což vychází z toho, že jsme pilotní škola, a vychází z toho, že tady ty věci Vás třeba nenapadnou, když to dáváte dohromady, nebo zakládáte, nebo předpokládáte, že to bude nějak fungovat. Čili se snažím znormálnit tady ty vztahy tak, aby to opravdu fungovalo. Tady je nějaký plán, který jsme pro vás vytvořili na základě toho, že tu jsou osobnosti, který to můžou vyučovat, a tak by to mělo vypadat.

Takže se ten plán nyní snažíte naplnit a ve chvíli, kdy si budou stěžovat, se o něčem můžete bavit.

Přesně tak.

Rozumím Vám. Tak, ještě tady mám dotaz, jestli třeba vystupují veřejně, nebo mají třeba výstavy veřejně nějaké.

Určitě budou mít. Chtějí veřejně vystoupit a výstavy taky určitě budou mít. Ale, říkám, zatím vzhledem k tomu, co máme teď, duben, počítám ten první rok, vůbec takovej ten zájezdovej rok, který je, než to všechno začne, ale někteří chtějí, někteří nechtějí. Jsou tu rodiče, nebo jsou tu dědečkové a babičky, i když já jsem dneska taky děda, i když se moc za dědu nepovažuji, dobře, ale jsou tu taková, kterým sem chodí vnuci, vnučky. A někteří se styděl, ještě toho neumí tolik, aby vystoupili, a někteří naopak, že by si jako hrozně rádi s tím vnučetem zahráli. Čili je to stejný případ od případu, ale já si myslím, že v každém člověku je něco takového, jako že když něco dělá, že by to rád někomu ukázal. Čili si nemyslím, že v tom bude takový problém, ale je to zase – domluvit se s nima a spíš na tý bázi toho, že ty seniory mezi sebou si to předvedou, než že se to udělá jako veřejně pro všechny.

No, přesně o tom mluvil pan X, že říkal „první koncert jsme udělali přímo pro ně, aby se nemuseli stydět před jiným publikem.

A byli ostýchaví a moc jich nebylo, ale příště už..., ale ty ostatní se tam šli podívat a příště už všichni chtěli, jo.“ Takže to je...

Přesně, přesně tak.

Ale Vy mi vlastně odpovídáte na další otázku, což jsem rád. Jaký je podle Vás přínos Akademie a pro koho? Mám tady ty skupiny – pro frekventanty, pro ty seniory, tam je asi jasný přínos; pro vaše žáky, kteří sem chodí, takže třeba ty jejich vnučata; pro učitele, kteří je učí, například prevence syndromu vyhoření, jiný způsob výuky, něco se musejí naučit; pro školu; pro společnost.

Poslyšte, já Vám můžu zopakovat to, co už Vám řekl p. ředitel X, jestli jste s ním mluvil. On to umí dobře formulovat. Mluvíli jsme o tom společně mnohokrát. Bude v tom mít ještě větší zkušenosti, než v tom máme my, protože to má o nějakou tu dobu dýl, než to máme my. Ale, abych nemluvil dlouze, já si myslím, že ten význam toho v podstatě je pro všechny. Nedá se říct, že pro někoho víc, pro někoho míň, pro někoho vůbec. Já si myslím, že kdo se chce věnovat pedagogickým práci, tak mu obrovsky moc dává ta možnost pracovat se seniorama. Nevím, jak je to u pana kolegy X, protože to rozvrstvení jeho pedagogického sboru tam u nich opravdu neznám, ale zajímavý třeba je, že víc s téma seniorama chtějí spolupracovat starší, než ti vyložené mladí pedagogové. Tam může být nějaká ostýchavost, nebo tam může být něco osobního – „stačí mi děti, nebudu učit ještě jejich rodiče,“ nebo něco podobného. Ale tak to tady je. Pochopitelně jsou výjimky, ale když to vezmu v tom globále, takže tak to tady je. Ale přínos pro všechny tady v tom si myslím, že je jednoznačný. Způsob komunikování, když to máte v té jedné rodině, což je několik případů takových, poznáte víc tu rodinu. Ten malej řekne, co mě to ten učitel blbě řek a on [děda] řekne, blbej seš ty, protože, podívej se, mě ten učitel řek úplně něco jiného, pochopitelně má pravdu a ty seš na tom, jak na tom seš. I pro lidi, který nikdy do té školy nikdy nechodili a třeba sem teď choděj, tak viděj, že zaprvé na těch hudebkách jsou velký odborníci, lidi, který opravdu to dělají a dělají to dobře, a že to má nějaký smysl, že jim to něco přináší a nakonec proto sem choděj. Takže, říkám, nechci o tom mluvit dlouze, ale ten přínos je naprosto evidentní.

Ještě k těm učitelům. Jak je to pro ně náročné, když doposud učili pouze děti, ten přechod na výuku dospělých nebo seniorů. Nemyslím, stěžují si, ale řeknou třeba nějakou připomínku, že je třeba něco jinak...

Nestěžují. Zaprvé si nikdo nestěžuje. Když si bude stěžovat, tak já mu řeknu, tak to nedělej. To je strašně jednoduchý, protože to je otázka dobrovolnosti a otázka toho, že si během toho dopoledne, dobře, mám to nějakým způsobem ještě, řeknu to normálně, vydělám si, že jo. Takže nikdo si nestěžuje. Je to záležitost pochopitelně pedagogiky, protože nikdo nevystudoval pedagogiku, která je zaměřena na výuku seniorů. Možná, že by to bylo třeba jiný v jiných oborech, to je otázka, jestli ten obrovský rozdíl je v tom oboru hudebním, výtvarným a tady v těch uměleckých oborech až tak moc, ale všeobecně otázka pedagogiky u nás je maličko možná problematická. Nemyslím si, že jde až tak třeba tak do hloubky jako někde jinde, jo. Koneckonců to vidíme v tom základním školství, tak i tady. I když na druhou stranu ty hudebky mají obrovskou výhodu v té individuální výuce oproti těm základním školám. A v možnosti neposkytovat, nebo ne nutně poskytovat stupeň vzdělání. Čili někde ta výuka vzhledem k osobnosti toho dítěte může být více rozvolněnější, někde prostě jako se to dá víc napresovat na talent toho dítěte. Ty rodiče sem choděj s tím, že to dítě je buďto talentovaný, ale to my možná ani nevíme, protože se to špatně pozná v těch šesti letech, když prochází těmi talentovými zkouškami. Zatleskaj, zazpívaj, něco předvedou, ale to prostě není otázka toho, jestli někdo má talent, protože k tomu talentu potom přichází píle a práce a schopnost rozvoje...

Naprosto Vám rozumím. A vidíte třeba tyhle ty věci u těch seniorů? Jako třeba nějaký rozvoj, změnu třeba přístupu v průběhu, když nastoupí a pak pokračuje dál, že třeba měl nějaké očekávání a řekl si „aha, tak asi to bude spíš takhle, ale rád to budu dělat takhle“...

Já vám na tuhleto otázku odpovím až po tom prvním roce.

Hm, je to brzo, ještě.

Jo, je to brzo. Rád bych Vám na to odpověděl, ale ještě to nevím.

Rozumím, bez problémů. Tím pádem asi smeteme ze stolu otázku, jakou máte zpětnou vazbu od kantorů, frekventantů, jiných.

Od kantorů mám zpětnou vazbu dobrou. Kantori jsou spokojení s téma lidma, který tam k nim choděj, a říkají „bezvadný, oni cvičí.“ Oni na rozdíl od těch dětí cvičí, protože oni to dělají proto, že se to prostě chtějí naučit. Řada těch dětí to dělá proto, že to chtějí rodiče, ale dobře, když to můžu vzít na hůl, tak se na to vykašlu. Ale oni cvičí. Takže ta zpětná vazba od těch kantorů je bezvadná. To je skvělý.

Když se zeptám trochu návodným způsobem, myslíte si, že je to teda spíš ty kantory jako vysává, nebo dobíjí. K čemu byste se přiklonil?

No, vysává... Vysává Vás někdo, komu to jednou vysvětlíte a pak mu to vysvětlujete to samý dalšího půl roku. To Vás vysává. A dobíjí Vás to, když někomu něco vysvětlíte a příští týden prostě ten člověk na to reaguje, že to tam funguje. Čili jednoznačně ty lidi to dobíjí, nevysává.

To jsem rád, že jste tohle řekl. Takže podle dosavadních zkušeností, má se podle Vás pokračovat, má se rozšiřovat Akademie na další ZUŠ?

Já si myslím, že jo. Je to něco, co si myslím, že je dobrý. Myslím si, že to je dobrý. Bez jakýchkoliv velkých řečí o tom, jak je to báječná věc atd., myslím si, že je to dobrá věc. Myslím si, že ty lidi, který – pochopitelně, že jich je obrovský procento, který sedí doma a od rána do večera je puštěná televize a koukají do zdi, takový jsou. Pak jsou aktivní důchodci, který vyhledávají výstavy atd. a já si myslím, že k těm patří tady ty, kteří si našli, řekli si „Ježíši, tady to by mě možná zajímalo“ a zaškrtili. Že to neudělali tak, jako to dělají ty ostatní, co se na to podívali a řekli si „aha, dobře, přejdu to a podívám se, jestli neprodává někdo lacině sekačku“. Je to otázka zájmu od okamžiku, kdy zjišťuju, jestli něco takového existuje. Ale pro ty, který se tomu chtějí věnovat, nebo který mají zájem – proto to není o tom, tam nikdo z nich nebude vystupovat koncertně, z nikoho z nich se nestane herec, výtvarník, z nikoho. Ale ty lidi to mají jako součást svého života a to je v tom smyslu obrovsky cenný.

Tady byste mohli víc specifikovat. Co je vlastně to jejich očekávání od toho, dejme tomu, hudebního kurzu?

To Vám taky řeknu po tom prvním roce. My máme pro ně připravený dotazník a jsem zvědavý, co na to ty lidi odpoví. Protože, takhle, upřímně, nikdo z nás nemá čas chodit za každým jednotlivě, aby se ho ptal. A tady to budeme mít zpracovaný a já si myslím, že když děláte tuhle práci, tak Vám to kolega X určitě přepoše, anebo já Vám poskytnu ty informace.

On mluvil o tom, že koncem května máte nějakou poradu a že...

Tam budeme tyhle věci řešit.

Výborně, pojďme dál, směrem od Akademie. Já jsem tam v tom dotazníku zjišťoval, zda některé ZUŠ pořádají kurzy pro jiné pedagogy ZUŠ nebo, dejme tomu, pro základky, učitele ze základní školy, nebo třeba i pro profesionály. Vy jste tam uvedl, jestli jsem to dobře pochopil z toho, že... V otázce, která zjišťovala, zda ZUŠ pořádají kurzy pro učitele jiných ZUŠ, jste uvedl, že většinou se jedná o kurzy pro pedagogy různých hudebních oborů zaměřených buď na pedagogiku, nebo na interpretaci děl různých období. Tak jenom se chci ujistit, že jsme si rozuměli, že opravdu pořádáte nějaký kurz i pro jiné učitele z jiných ZUŠ. Můžete více přiblížit, jak kurzy probíhají, jak často, jaký je o ně zájem?

My když si ráno otevřeme e-mail, tak v podstatě v tom e-mailu takřka každý den dostáváme nabídky na nějaký DVPP. A protože to různé školy kumulují, tak to ještě vždycky čistíme, protože v tom jsou nabídky na výuku matematiky, fyziky a tady těch věcí. Takže když se od toho všeho oprostíme, tak z toho vznikne pár věcí, který jsou i dost četný, zájmu o výuku různých záležitostí v hudebních nebo v oborech, který jsou umělecky zaměřené. Vlastně takřka každá škola, která něco podobného pořádá, a my asi nejsme výjimkou, to dělá na základě toho 1) že tady má třeba nějakýho kantora, nějakou osobnost, která má těm ostatním co sdělit. A čili ten udělá třeba kurz interpretace na flétnu, na zobcovku, na něco podobného. Měl jsem tady Vadima Petrova, který – my se léta známe – povídal o improvizaci, o tady těch záležitostech. Ale to bylo pro naše kantory. Já to mám tak, že v podstatě, když tady něco takového máme, tak to rozesílám na všechny školy s tím, že kdo má zájem, nechť se zúčastní. Když to jde z vlastních prostředků, jsou to mnohdy semináře, který my nebereme jako akreditovaný, ale který bereme jako semináře proto, že to je třeba natolik zajímavý, že oslovíme ty ostatní hudebky – kdo má zájem, ať si to přijde poslechnout. Není z toho teda žádný výstup, který já si pověším na stěnu, že jsem něco takového udělal, ale těm lidem to může třeba něco dát nebo přinést pro tu jejich práci s dětma. Čili tohleto spíš děláme. Co se týká akreditovaných seminářů, který pochopitelně dostáváme, tak přeposílám lidem – teď tady byl kolega, jestli v létě bude moct jít na nějakou interpretaci klasické hudby na kytaru a pochopitelně řeknu ano. Každý ředitel tohleto dělá tak, aby ty jeho kantorů vlastně navštěvovali semináře, o který mají zájem, jo. Já jsem se zatím nikdy nedostal k tomu, že bych někdy někomu nařídil – půjdete tam a tam. Spíš to vychází z toho zájmu. Ale není to pravidelnost, že bych říkal – jednou za půl roku musíme tohle udělat – ale spíš to vychází z toho zájmu těch lidí na pedagogických radách. Měli bysme zájem o tohleto, měli bysme zájem o tohleto. Teď jsme měli minulej tejden poradu s ředitelama, kde jsme vlastně se dostali i k tady tomu tématu a vyplynulo z toho, že všichni máme zájem o to, aby kantorů chodili na další vzdělávání, ale že mnohdy klíčovou osobností, nebo klíčovým takovým tím podstatným, kvůli čemu tam jdou, je třeba osobnost. A teď se to ještě rozděluje na osobnost interpretační a potom i třeba osobnost pedagogickou. V tomto našem případě mnohdy je zajímavější seminář s osobností pedagogickou než tou interpretační, protože špičkových interpretů má každá škola spousty, ale skvělých pedagogů – sehnat vynikajícího učitele na housle, jo, není vůbec žádná legrace.

Já to doplním. Jiní ředitelé mi v dotazníku jmenovali kurzy nových metod a technik hry na nástroje, kurzy zaměřené na oborové didaktiky, multimédia v hudebním vzdělávání. Měly by se ZUŠ podle Vás více angažovat v pořádání kurzů pro učitele ZUŠ? Já to tady oddělím. Myslíte si, že je právě lepší, aby to organizovaly, iniciovaly ty ZUŠ? Jakože ony to potřebují, ony mají tu potřebu, ony mají tu znalost, co vlastně jim chybí, anebo si myslíte, že by měly tlačit na NIDV, aby oni byli v tom aktivnější a víc nám toho přinášeli?

Poslyšte, ten institut NIDV se změnil v posledním roce nebo dvou letech, protože tam jsou kurzy, který jsou opravdu zaměřeny pro ZUŠ, což nebyvalo, nebyvalo. Tam to bylo všeobecně daný, ale vyložené pro ZUŠ strašně málo. Ale já zastávám ten názor, že to gró by mělo vycházet z těch ZUŠ.

Takže jste pro to třeba i pominout to, že to nemá tu akreditaci, a jako nabízet jako ZUŠ jedna druhej...

To je jedna možnost. Ale pochopitelně, že ta akreditace je dobrá věc, to všichni víme, jo. Čili, já spíš bych preferoval to, že by se dokázali ředitelé, nebo umělecká rada Asociace, domluvit na tom, co by bylo ideální teď momentálně třeba podpořit a to nabídli NIDV, sehnal se na to adekvátní lektor a ten to potom rozeslal.

Čili využít tu jejich infrastrukturu.

Zaprvé, využít infrastrukturu, využít databázi a všechny věci, který s tím mají spojené, včetně financí. Ale podnět by byl možná dobřej, kdyby vycházel z těch ZUŠ.

Tak teďko napojím tu moji otázku, jestli by se ZUŠ měly více angažovat v pořádání kurzů pro učitele ZUŠ nebo jiných typů škol, třeba základních škol, nebo dokonce pro profesionální umělce. Jaké by to podle Vás mohlo mít přínosy (lepší nabídka dalšího vzdělávání, zvýšení odbornosti lektorů – učitelů ZUŠ, zabránění syndromu vyhoření, prestiž školy, finanční přínos...). To zabránění syndromu vyhoření jsem právě myslel tím směrem, že vlastně když ten kantor ZUŠ něco dělá, zajímá ho to a bude mít podnět v tom smyslu, že „My bychom Vás rádi využili také při tom, že byste vzdělával jině kantory, protože Vy přeci tomuhle dobře rozumíte“, tak on by se trochu chytíl, dovzdělával by se ještě třeba a mohl by teda přednášet, jo. Takže takhle to

myslím, to zabránění syndromu vyhoření, nemyslím to, že když někdo půjde na nějaký kurz si poslechnout, tak že mu to zabráni syndromu. I když v ZUŠ tohleto téma není úplně aktuální.

Tak já Vám něco povím. Já tu mám kolegu, kterej dnes leží doma, je mu padesát, doma má dvě dcery a jedna hraje neskutečným způsobem na housle, druhá na dechový nástroj. On je vynikající muzikant, skvěle improvizátor, doprovází vlastně... a teď leží doma a už půl roku se dívá do zdi.

Hm, vyčerpalo ho to.

A nikdo neví, co bude dál. V podstatě nekomunikuje vůbec s nikým. Jestli tohleto je syndrom vyhoření, já nevím. Nemyslím si, že to je z pedagogický práce. Je to asi nešťastná kombinace mnoha vlivů, který na člověka, kterej je emocionální a kterej je citlivější, což většinou ti muzikanti jsou daleko víc, nebo umělci, který jsou schopný víc absorbovat emoce, nebo vytvářej ty emoce, že pro ně je něco podobného daleko snazší získat prostě než pro otrlýho businessmana, nebo člověka, který tak ty emoční věci prostě neprožívá nebo nemusí prožívat. Čili je strašně těžký se zabývat nějakým způsobem syndromem vyhoření – poznám, nepoznám, pomůžu, nepomůžu, dá se tomu předejít? To jsou věci, podle mého..., tomu se dá strašně těžko předejít.

No i s tím, že v těch ZUŠ se k tomu v tomhle stadiu nedoje tak daleko. Tak je to těžko nějak to zjednodušeně popsat. Dobře. Můžeme tohleto úplně pominout. Ale co si třeba myslíte o tom právě, že... Z tohoto pohledu to řeknu: třeba na základních školách nebo na gymnáziích se rází, že mají přednášet multižánrově, multioborově, mají to propojovat. A velmi často právě třeba už na těch základních školách je to tak, že oni by měli vyučovat třeba nějakou metodou napůl divadelní a ty děti by do toho měly být zapojeny, aby si to víc pamatovaly, atd. atd. A že by vlastně ty ZUŠ mohly i těmto kantorům něco předat, kteří v tom vůbec nejsou školeni, že jo. Jestli něco takového si myslíte, že by mělo třeba v horizontu deseti let, dejme tomu, nějaký úspěch.

Já jsem hluboce přesvědčen, že by to asi nějaký úspěch asi mohlo mít. Ale řekněme, že to je o stavbě celého školství – jak je to školství u nás postavené. Všichni víme, že hodina hudební výchovy jednou tejdne nikoho nezachrání, a taky víme, že někdo ztratí práci na ZUŠ, nebo se nedostane, a jde na základní školu, jestli by tam moh vyučovat, tak ho tam nevemou, protože nemá pedagogickou fakultu, má třeba konzervatoř nebo AMU, jo. Čili, že jsem si to prošel z vlastní praxe před x lety, tak to vím, že mi paní ředitelka řekla „My Vás ale nemůžeme vzít, Vy byste byl vůbec úplně v té nejnížší třídě, Vy nemáte na to vzdělání.“ „Vždyť já mám konzervatoř.“ „No jo, ale to není hudební vzdělání na to, abyste moh vyučovat hudební výchovu.“ Čili první je, že by se mohly ty základní školy třeba zamyslet nad tím, jestli teda, když tam někdo učí tu hudební výchovu, tak že ta konzervatoř je rozhodně dostačující škola, aby tam tu hudební výchovu mohl učit. Druhej způsob, druhá věc je, že v podstatě my s tou hudební výchovou na těch základních školách nemáme vůbec nic do činění. Tady není vůbec žádná ani spolupráce, ani nic podobného, já si myslím, že tím, že vlastně každá škola teď vlastně vytváří ještě svůj vlastní vzdělávací program, je to ještě dál, než to třeba bylo před lety. Čili nedovedu si to dost dobře představit. Dovedu si dost dobře představit, že tam učí někdo, kdo je hudebně vzdělaný a k těm dětem přináší toho daleko víc než někdo, kdo se musel naučit pár tónů na piano, protože jinak by mu to na té pedagogický fakultě nedali, ale „už to potom nebude nikdy, Pepíku, potřebovat, protože stejně jim tam řekneš, aby se naučili, kdy umřel Beethoven a kdy se narodil, a tím to prostě hasne. Pak jim pustíš z magnetáku nějakou nahrávku.“ Jo, čili a já ani zodpovědně nevím, co se dneska učí na těch základních školách, jaké je plán, co maj ty děti umět. Nevím, opravdu nevím, co oni považují za všeobecný vzdělání v hudbě. Nevím.

A ještě když jsem tady zmínil ty kurzy pro profesionální umělce. To byl takový nápad můj, dejme tomu, velmi mnoho umělců v praxi třeba vůbec nemá žádné zkušenosti s elektronickým zpracováním hudby nebo nazvučením, zvučením vůbec hudby. Velmi často se setkávám v praxi s tím, že hudebníci láteří „zase to zvukaři nám zkazili“, ale vlastně o tom vůbec nic nevědí. Tak jestli si myslíte, že třeba ZUŠ, které vyučují už v oboru zpracování hudby, tak jestli, kdyby v tomhleto, zase mluvím třeba v horizontu deseti let, kdy už by se to rozjelo, protože ono to třeba bude žádanější od těch dětí a rodičů, tak jestli by to třeba mohli nějakou formou jednoho semináře třeba vysvětlit jim...

No, jeden seminář nikomu nepomůže, to je první věc. Tohleto elektronický zpracování hudby já tady mám na škole, takže vím, že kolega, který to tady vyučuje... Stává se, a stává se dost často, že ty přijdou starší lidi, že by chtěli naučit na protoools, v nějakém notovém programu a takovýhle ty věci. Naučej se to a odejdou, jo. Ale vzhledem k tomu, že jsme ZUŠ, která disponuje nějakým dětem a s nějakým věkovým ohraničením, tak to až tak moc veřejně, a v podstatě skoro všechny ty ZUŠ, to ani až tak moc nenabízejí. Ale tahleta možnost tu rozhodně je a ten potenciál na výuku tady těch věcí, těch multimediálních, tady rozhodně je. Taky to se určitě netýká určitě jenom muziky, to se může týkat zpracování fotografie ve výtvarném oboru atd. Vůbec jako multimediální záležitosti, že jo, protože vždyť každý rok je to trochu o něčem jiným, počítačové zpracování obrazu a všech tady těch věcí, který s tím souvisej. Jak muzika, tak vlastně ta výtvarná záležitost. Ale až tak to neděláme. Ale jsou lidi, který, protože když sem přijdou už jako starší, tak pochopitelně je jiná cenová dotace za tu výuku, tak to vím od kolegy, kterej tady učil: „On se přihlásí v září, že chce tohleto umět, tady to umět, a na konci roku řekne, že už se to naučil, takže už dál nepotřebuje, tak vlastně končí.“ Čili i tohleto tady je. Ale jakým způsobem to nabízet, jakým způsobem to na tom stavět...

Tedy možná úplně plánu do vody, ale dejme tomu. Jestliže byla nějaká poptávka z venku pro vzdělávání seniorů, tak kdyby třeba nějaká hudební asociace řekla: „Podívejte, je zajímavé, že ty ZUŠ dneska už poskytují takovéhle vzdělání, co kdybychom jako nějakou dotaci vymysleli na to, aby se umělci, kteří o to budou mít zájem, hromadně třeba vzdělávali v tomhle tom na ZUŠ pana ředitele F.“ Kdyby takovýhle nějaký popud...

O jakých umělcích mluvíte?

No, já nevím, třeba muzikanti z praxe. To můžou bejt třeba klasický, nebo jakýkoliv muzikanti z praxe.

Máte pravdu. Vezmeme to po té praktický stránce. Nikdy k tomu nedoje. Jestliže já jsem dneska vystudovanéj muzikant, kterej má za sebou konzervatoř nebo akádu, já se přece nevrátím na hudebku. Co bych tam dělal?

Myslíte si, že právě z tohoto pohledu by to nešlo. Že by to třeba mělo být kdyžtak na vysokých školách třeba, tak jako my chodíme třeba na DVPP na Pedagogickou fakultu, že jo, tak že spíš tam by to mělo být?

Víte, ta praxe už potom je o něčem jiném. Buďto hrajete někde aktivně, a to se musíte naučit ty party doma... Jo, když mám něco těžkýho jako praxe nebo něco se stane vím, že... Mluvil jsem kdysi s flétnistkou, která už učila, dělala akádu, dneska myslím, že hraje první, nebo druhou flétnu v Český filharmonii, říkala „Člověče, mám tam takovej grif, tak jsem šla za tím Válkem, tak jsem mu to říkala. A on mi řek, to se zahraje takhle. A najednou mi ukázal to, co prostě mi nikdy nikdo nenaučil.“ Ale to jsou strašně drobný věci, neřkuli tomu, abych se někam vrátil. A když už potom jste v praxi, vyděláváte peníze, živíte rodinu, máte dopoledne zkoušku v divadle a večer představení, tak nebudete nikam chodit. Anebo, to, co měl Karel Gott celý život. Měl svojí učitelku na zpěv, ke který chodil pravidelně. Korn měl pravidelně, a chodil, co já vím, před léty pravidelně chodil na tancování, na výuku a tady t y věci. To jo. Ale to záleží na někom, kdo ví, že mu to ještě něco dá a vybere si někoho, kdo je ochoten mu tohleto dát.

My jsme si možná nerozuměli. Já jsem chtěl říct, že to musí cítit ten muzikant jako takovej, že chce chodit. Ne, že mu to někdo nařídí.

A ten si to najde. Ale abychom řekli: „Přátelé, vy sice hrajete tady v těch orchestrech, ale my tady máme Tondy, které je výbornej, vy ho znáte, pojďte se k němu učit.“ To nikdo neudělá, ne to nikdo neudělá. Aspoň to si myslím, jo, třeba si někdo myslí něco jinýho. Ale já si myslím, že tohleto nikdo neudělá.

Dobře, dobře, dobře. Mně to bohatě stačí takhle. Tak, k tomu, co vyplnili ostatní v tom dotazníku. Pouze jeden ředitel vyplnil, že má ve studiu pro dospělé studenty, kteří v dospělosti začali studovat, nebo se vrátili ke studiu v ZUŠ. Bylo jich čtrnáct a bylo to ve výtvarném oboru. Myslíte, že pokud by nestálo v cestě vysoké školné, byl by počet vyšší? Měly by podle Vás ZUŠ vzdělávat více pracujících dospělých?

Já jsem se s něčím podobným nesetkal, takže na to nemůžu odpovědět. Ani pozitivně, ani negativně. Ale ZUŠ má nějaký statut a nějaký poslání. To se nám teď rozšířilo o práci se seniorama, protože to je o tom, že senioři mají volno a mohou využít prostory dopoledne. Pracující člověk to nemůže využít a odpoledne tady jsou děti až do večera. Čili i tady z toho důvodu, já si myslím, že by to bylo velmi těžký naplnit, jo. Čili v okamžiku, jestliže budou fungovat akademie pro seniory a zájem o toto studium a odpolední výuka pro děti tak, jak je to koncipované, tak si myslím, že je to pro tu jednu hudebku bohatě stačí.

Dobře. Já jsem to směřoval tu myšlenku spíš k tomu, že kdyby náhodou by došlo k tomu, že prostě třeba na menším městě by ta kapacita nebyla naplněná v té ZUŠ, tím pádem se uvolní prostory, učitelé...

Určitě to může být místo od místa prostě jinak. Jak krajově, jak prostě... Tady v tom mluvím sám za sebe. Úplně jiný to může být na Moravě, úplně jiný to může být nahoře na severu, úplně jinde.

No a myslíte si tedy, že v případě kapacitních možností a... Ještě bych měl říct, že v celém tom mém šetření a návrhu nějakého modelu vůbec neuvažuju o finanční stránce věci. Úplně záměrně, protože ty finance to vždycky právě ovlivňují, velmi ovlivňují, naprosto zásadně, vždycky když nejsou finance, tak to nejde. Ale vlastně tím se nám zavírají určitý vrátka. Jestliže v tuhle chvíli na to finance nejsou, tak ty vrátka jsou zavřené. Proto schválně o těch financích vůbec neuvažuju, jestli mi rozumíte. Takže pokud bychom předpokládali, že na to třeba nějaká dotace by byla, co já vím, z Unie, to je jedno, tak myslíte si, že má smysl, aby chodili do ZUŠ dospělí? Třeba odpoledne, když mají čas?

To není jenom záležitost financí, to je záležitost celého školského zákona, celého systému. Dospělí...

My přece podle vyhlášky můžeme vzdělávat dospělé.

My vzděláváme dospělé podle vyhlášky, to máte pravdu, ale je jich velmi malé procento. Spíš bych, než to takhle postavil, spíš je to záležitost opravdu velmi individuální. Protože, dobře, mám rodinu, ale ještě bych rád pokračoval v tom, že jsem kdysi hrál na hoboje. Je to fajn, ale jsem na tom tak, abych mohl dát ročně, nebo za půl roku, devět tisíc z toho rozpočtu.

Jsme říkali, že pomíнем tu finanční stránku věci.

Ona se špatně pomíjí, co se týká vyučování dospělých. Je to postavený takhle. A my zase v tomto ohledu radši bysme odpoledne učili děti, než ty dospělé. To Vám říkám zcela na rovinu. Ale myslím si, že to je trošičku teoretická záležitost, že k tomu nedojde. Ale ty případy, kdy sem přijde rodič s dítětem a řekne: „Já by sem taky se chtěl učit na to piano, jak se učí tady malej, jo, protože abych mu mohl říct, co třeba dělá blbě, nebo tak,“ tady ty případy tady pochopitelně jsou.

Vy mně krásně začínáte odpovídat na další otázku. Tři ředitelé uvedli, že s dítětem se vzdělává v hodině rodič s tím dítětem. Bylo jich devatenáct v Praze. Myslíte, že takový způsob výuky by měl získat větší podporu? Například jako ve SRN, kde mají vyloženo... v některých zemích mají kurzy pro ty nejmenší děti, kde vyloženo ten rodič chodí do té výuky a nejenom jako sledovat, co by měli doma dělat, ale hrají spolu, učí se spolu.

Tohleto tady nemáme, to je pravda, že tohleto tady nemáme. Protože teda na ten způsob práce není pamatováno, není pamatováno ani finančně – jak by to vypadalo... Tady to je postavený tak, že jsou kantoři, kteří řeknou „Já nechci, aby v té hodině byl rodič. Ono je to rozptyluje, oni se na něj otáče...“ Na druhou stranu jsou učitelé, který řeknou: „Já strašně chci, aby tam byli rodiče. Protože pro mě to je podstatný, aby věděli, co s ním dělám, jak se k němu chovám, všechny tady ty věci, aby věděli, co s ním mají cvičit celý týden.“ Každý svým způsobem vychází z toho, jak se sám na ten nástroj učil a kdo s ním chodil, jo. Protože ty děti, je jedno procento z tisíce, který jsou šťastný, že si můžou sednout k nástroji a cvičit. Všichni ti ostatní se k tomu musej v podstatě dostrkat. A tomu pochopitelně pomáhají ty rodiče, když vědí, ještě lepší když umějí, ale když o to mají zájem, aby to dítě prostě fungovalo. Rodiče typu „To víte, já tomu nerozumím, takže co on si tam hraje, to mě celkem moc nezajímá,“ a je jich tady spousta, který prostě takhle jsou.

A třeba představa, že by oba začínali, je to, dejme tomu, šestileté dítě, a ten rodič na to taky nikdy nehrál, že to bude... třeba zobcová flétna, jo. A že by ten rodič si nosil svoji zobcovou flétnu do hodiny a hráli tam spolu. Byl byste pro podporu takovýhle, třeba i v rámci ŠVP...

Bude to velmi individuální, nebude toho moc, ale mně osobně by to vůbec nevadilo. Říkám, záleží na tom, jak se k tomu potom postavíte ty jednotliví kantoři, kteří tady budou, a jestli to budou považovat za optimální. Já proti tomu nic nemám. Naopak, já si myslím, že když to dítě doma cvičí a rodič říká: „Hraješ to blbě, protože tady to máš hrát třetím prstem a je to takhle,“ je to pro něj daleko lepší, než prostě když to dělá sám a tu chybu mu za ten týden řekne ten učitel znova.

No, že by doma cvičili společně a že by procházeli stejnými problémy – „No, gis, vidíš, těžký...“

Je to zase věc, která se v podstatě nedá nějakým způsobem paušalizovat, ale to, co cítíme všichni a na tom se shodneme, že ty rodiče jsou čím dál tím víc agresivní v poslední době. Vůči škole, vůči učitelům, vůči jakýmkoliv autoritám... Je to prostě, myslím, daný dobou, je to... Člověk by si neměl stěžovat na dobu, ale je to daný přístupem asi k životu, je to daný i způsobem života, způsobem komunikace atd. Pamatujeme skutečně, ano, určitě v době před internetem, mailama a mobilníma telefonama to bylo skutečně jiné. Já si tu dobu pamatuju. Čili ten způsob výuky těch dětí... Tady je potřeba rozlišit způsob mezi dětma, který chodí do katolické školy, která je tady kousek, a mezi těma, který chodí na ty normální školy. Spíš než těma dětma, možná mezi těma rodičema. Já tu agresivitu vidím dost často, stačí si chvilku stoupnout na to parkoviště, co tady je. Takže někdy je to přenášený na ty děti, tedy ty děti se chovají podobně. A dneska prostě vybudovat a vychovat to dítě jako komplexně, tak jak by to podle ŠVP mělo být... podle ŠVP, hlavně podle RVP, jak si stát to dítě představuje, je moc krásně napsaný. Dostat se k tomu je strašně dlouhá, těžká a trnitá cesta. Ale v tom ty hudebky, podle mého soudu, dělají obrovskou službu. Protože my občas, čas od času, sál, který tady máme, půjdeme na výchovný koncerty pro základní školu. A když potom vidíte ty pubescenty, jakým způsobem s nima komunikují ty učitelé z těch základek, nebo respektive spíš ty učitelky, protože těch učitelů je tam málo, tak jim to nezávidím. To ne, to je velmi nepříjemný. Tady to je výuka v rajský zahradě proti tomu, co tam mají oni.

Ono totiž to zase souvisí s těmi dospělými. ZUŠ vychovávají lidi i k věcem, které nejsou nikde napsány, a to je třeba samostatnost, přiměřená sebevědomost, týmová práce, nepokazit práci druhému. To jsou věci, který ZUŠ pěstují v těch lidech od malička jakoby mimochodem...

Aniž by na to příliš brali zřetel při té výchově, nebo se ty věci zdůrazňovaly.

To je jeden z motivů, který mě vede k tomu, proč by i dospělí měli chodit do těch ZUŠ. Že by prostě získávali, úplně vlastně by bylo vedlejší, co nakonec zahrajou, namalují nebo tak, ale čili učili by se tyhle věci v úplně nenásilném prostředí, kde nejde o živobytí. Protože víme, že v těch firmách je poslou na takovýhle kurz a jestli to nezvládnou, tak „Musíš jít!“ A on se tam třese, že mu tam budou teoreticky vysvětlovat, co je to týmová práce. Kdežto tady by se to naučil úplně jako samo sebou.

Tak to jsou věci, který se nenaučíte kurzem. Buďto je máte v sobě, nebo ne. Máte v sobě slušnost, máte v sobě morálku, pokoru, nebo to v sobě nemáte. A žádný kurz Vám...

Ono se to v těch lidech zabíjí celkem uměle jako v některých případech, v těch firmách a tak.

Asi ano.

Ještě přijdou s nějakou morálkou a tam ji definitivně ztratí, zvláště mladý lidi, no. Ale to jsme odbočili. Ještě jsem tam měl jednu zajímavou kapitolu. Jak se díváte na myšlenku, že by ZUŠ lépe využily svých učitelů otevřením elektronických online kurzů? Příprava na přijímací zkoušky, srovnávání vstupní úrovně před jinými kurzy, pro zájemce z řad laické veřejnosti. Na Vašich webových stránkách jsem si všiml, že zveřejňujete látku hudební nauky pro Vaše žáky, ale vlastně nejen pro ně, když to dáváte na web. Od toho by mohla cesta vést k otevření e-learningového kurzu pro laickou veřejnost. Myslíte, že ty ZUŠ, když mají odborníky, sám jste říkal, že ty školy jsou plné odborníků, s čímž naprosto souhlasím, tak, že by to mohli i v rámci svého zviditelnění, že by to mohli dávat na internet atd.?

Tak to víte velmi dobře, že ten potenciál, který v sobě skrývá počítač a komunikace, je obrovské a určitě je hodně ještě nevyužitý. Ale všechno je to otázka času, my žijeme strašně rychle, až mám někdy obavu, že žijeme tak strašně rychle, že si to ani nezasloužíme takhle strašně rychle žít. Protože když si dneska dojedete do Krumlova a sednete si tam na pětihodinovou barokní operu, tak po dvou hodinách odcházíte, protože už to nevydržíte. V té době to pro ty lidi bylo naprosto normální. Já jsem měl úžasnou zkušenost před dvěma lety, na konzervatoři kdysi učil profesor Jirmal, dneska mu je devadesát let, pořád hraje a měli jsme k sobě velmi přátelský vztah, i když já nejsem kytarista, a byl u kolegy, který právě taky má na škole seniory, a hráli tam spolu na učitelství koncertě. Hráli tam dvě skladby pana Jirmala a on kompozičně zůstal v těch sedmdesátých letech, takže to hráli všechno s téma repetice a da capo a on to tak krásně si tam prožíval a všichni už tam spali, protože prostě už to trvalo strašně dlouho. My jsme si odvykli na věci, který prostě byly dřív naprosto normální, a jsme teď tlačeni i k tomu, že prostě tím počítačem se ty věci strašně rychle naučíme. Já si myslím, že jo, že ano! Dobře, otevřu si Skype, na jedné straně bude kantor, na druhé straně prostě bude hlouček, třída, všichni do toho budou čumět, a během jedné hodinky, půl hodiny bude učit dvacet dětí. Já v tom nevidím problém. Problém to není. Můžu sedět tady, kolegyně vedle a nemusíme spolu komunikovat, můžeme si jenom e-mailovat, což je dneska v řadě firem taky normální. Vytrácí se z toho ten lidský faktor, který, podle mého názoru, je strašně důležitý. Jsou věci, který se e-learningem dají vyučovat. Řada lidí Vám řekne, že tohleto určitě problém nebude. Nebude to problém, ale ty lidi, který to budou používat, budou ochuzeni.

Já bych to doplnil. Já to považuju jako doplněk osobní výuky, nebo, jak tomu budem říkat, kontaktní výuky. Jedna z možností je právě třeba... Když jsme uvažovali právě třeba o tom, že by do Vaší ZUŠ přišli nějakí kantoři na nějaký kurz, tak je hrozně důležité, aby ten kurz proběhl co nejefektivněji a těch přenesených informací a znalostí bylo co nejvíce, tak je dobré srovnat počáteční vstupní úroveň všem. To by se dalo udělat třeba e-learningovým kurzem. Jo, že prostě tam bude nějaké pensum, co by měli vědět, než do toho kurzu vstoupí. Kdo to ví, to proletí a vůbec se tím kurzem nezdrží, kdo to neví, si to donastuduje. A přijdou všichni připravení, jo, tak k tomu si myslím, že e-learning je dobrá věc. A vím, že právě některé školy to používají pro, myslím, že jedna ZUŠ to má jako přípravu pro přijímací zkoušky na třeba konzervatoř nebo vysokou školu uměleckého typu, takže to tam někde mají. Myslím, že to je pan ředitel CH. Tak jestli si myslíte, že...

Myslíte, že podklad pro přijímací zkoušky...

Jestli ty ZUŠ by se tím vůbec měly zabývat. Tak bych chtěl postavit tu otázku. Dát víc ven, to co vědí. Ono to může být i placená forma, že jo, kdyby se to už rozjelo ve fázi, že by o to byl větší zájem veřejnosti, tak by se to dalo i zpoplatnit, tahle forma, samozřejmě. Ale takhle daleko asi nikdy nebudem.

Ne, takhle ne. Já nevím. Já Vám na to nedokážu odpovědět. Já si těžko dovedu představit, že je někdo přijat na základě vyplnění nějakého dotazníku. Jo, ale možný je všechno.

Myslíte na konzervatoř.

Na školu, nebo na konzervatoř. Dobře, jako podpůrná záležitost, řekněme po záležitostech teoretických. Pravda je ta, že jsem mluvil s kolegyní, která byla na půlroční stáží ve Státech, kde právě byla po hudebních školách, především státních, ale taky byla na soukromých školách, kde kupříkladu výuka pedagogiky nebo závěrečné zkoušky z pedagogiky, didaktiky atd., oni tam provádějí jenom tou počítačovou formou a výsledky potom jsou zpracovány a on se potom dozví, jestli ty závěrečné zkoušky udělal, nebo neudělal. Tam už potom je ten výstup jiný, ale asi tam je to zase postavený trošičku jinak, nebo já si to třeba nedovedu představit, ale možný je to zcela určitě. A tady to určitě možný taky je, a je to otázka personální, je to otázka finanční, je to otázka toho, kdo se tím bude, jakým způsobem a jak do hloubky zabývat a jak ho to strašně bude bavit a jak dovede namotivovat ty, kteří by tohleto měli dělat, aby se k tomu dostali a aby to tímto způsobem prováděli, než je běžná škola. Jako funguje to, vím, že ten způsob určitě funguje, že možný je, ale nevím, jestli to já ještě zažiju někdy, že na této škole tohleto bude fungovat tímto způsobem.

Tak, pojďme pomalu k závěru. Napadá Vás ještě nějaká možnost vzdělávání dospělých v ZUŠ?

Nevím, teď mě nic nenapadá.

Ještě mě zajímá – zaznamenal jste poptávku po vzdělávání dospělých ve Vaší ZUŠ, kterou jste třeba nemohl vyslyšet? Nebo, stalo se Vám, že jste v zájmu školy chtěli vzdělávat dospělé, ale museli jste je z nějakého důvodu odmítnout?

Obě dvě. V podstatě souvisí s tím, že když jsme rozjeli tu Akademii, tak se nám přihlásilo víc lidí, než kterým jsme byli schopný zajistit tu možnost toho studia. A protože to máme na ty tři roky uzavřený, tak se nám v podstatě každé rok neustále ještě hlásí lidi a my je odřikáme, že nemůžeme. No, čili, jako ten zájem tady o to studium, jak jsem řekl, je, stále to trvá a ty lidi se průběžně ptají, volají, jestli ta možnost je, nebo není, a zatím jim říkáme, že jako pilotní škola po těch třech letech teda uvidíme, jak to půjde dál.

Takže, jestli tomu dobře rozumím, tak Vy jste naplnili nějakou kapacitu, která byla určená pro ty seniory...

My jsme naplnili kapacitu, která byla určená pro seniory, pro jejich výukový program, kterou nám pokryly finance, který jsme na to dostali.

A tu kapacitu budete držet ty tři roky, a pokud třeba dobrovolně neodejdou, tak spustíte další kurz pro stejnou kapacitu.

Ano.

Dobře. Takže spíš z kapacitních důvodů. Dotazníkové šetření ukázalo relativně malou účast dospělých na vzdělávání v ZUŠ. Co myslíte, že je příčinou? Finanční náročnost, nezáměr dospělých, nezáměr, nebo spíš nemožnost to provozovat v ZUŠ, malá politická vůle nebo jiné?

Nevím, jestli to má něco společného s politickou vůlí. Myslím si, že to je otázka financí, to je první věc. Druhá věc je otázka času. Vemte si, aby ty lidi dneska tu rodinu uživil, kolik to vezme času. Kroužky a věci souvisejí se školou pro ty děti, pak se dostanou do určitého stavu, já to vidím na lidech, který ke mně chodili, pak odešli na vysokou školu, střední školu. Ta náročnost prostě toho studia je taková, že jednoho dne přišli a řekli: „Já už to prostě nestíhám. Rád bych, ale nedá se nic dělat, už je toho prostě tolik.“ Pak k tomu ještě přijde osobní život, čili já si vůbec nemyslím, že je to špatně, protože ty lidi jsou vychovaní k tomu, že něčím si prošli, ty lidi většinou, když můžou, tak jdou na zajímavý koncert, který ho zajímá, ty lidi se podívají na zajímavý hudební pořad v televizi, když jim napíšu smsku, že budou dávat tohleto a tohleto, což se kolikrát stává u některých mezech absolventů, že mám odezvu, že se jim to líbilo, že se na to koukali a že byli rádi, že jsem je na to upozornil. A žijou normální život kulturně vzdělaných lidí, což si myslím, je docela fajn věc. A i k tomu je vlastně ta škola předurčena. Ne k tomu jen vychovávat profesionály, protože dneska ten, kdo se dá na profesionální hudební dráhu, tak to vůbec nemá jednoduchý. Jako dneska se žít muzikou, to fakt není žádná legrace. Čili, spíš asi takhle.

Takže já myslím, že jsem vyčerpal své otázky. Mockrát děkuji za rozhovor.

Není vůbec zač.

Rozhovor s ředitelem CH

Pane řediteli, dovolíte mi, abych si tento rozhovor nahrál? Jeho anonymizovaný přepis poslouží jako podklad při psaní mé diplomové práce.

No dobře.

Tak proč jsem si to téma – Vzdělávání dospělých v ZUŠ – vybral? Protože současným tématem ve vzdělávání vůbec je celoživotní učení. Mluvíme o tom, že žijeme ve znalostní společnosti a všichni bychom se měli celý život vzdělávat, protože nestačí to, co jsme se naučili ve škole. Tak proto se zajímám o vzdělávání dospělých, potažmo v ZUŠ. To, co možná bude zajímat ZUŠ, je, že podle Statistického úřadu bude křivka porodnosti teď nadále klesat ještě patnáct let a v tom roce 2030 bude propad asi o 23 000 narozených dětí. Když jsem se podíval do statistik, tak v ZUŠ je 230 000 dětí v ČR, takže tohle je vlastně desetina. I když to porovnávám neporovnatelně, ale pro srovnání, abychom věděli, na čem jsme. Další věc je...

Ale to máte špatně spočítané. Těch 230 000 je 28% z populace základních škol.

Ano, já vím, proto říkám, že porovnávám neporovnatelně. Jenom abychom orientačně věděli, v jakých číslech se pohybujeme. Další věc je, že ten procentuální propad možná nebude tak přesně stejný jako třeba v základních školách, protože my přece jenom přijímáme podle nějakých kritérií ty děti, takže ne všechno úplně se dá přesně srovnat. Jenom uvádím nějaká čísla. Každopádně ten propad asi pravděpodobně nějaký nastane. Takže je zajímavé zabývat se v době, kdy máme, snad je to i tak u Vás, že máme dostatek dětí, tak v této době se zabývat tím, co by mohlo nastat, až ten dostatek dětí nebude. Zrovna Vaše škola je hrozně zajímavá v tom smyslu, že Vy jste mi do dotazníku uvedl spoustu možností, které bychom teďko mohli více probrat. Takže ke studiu pro dospělé. V otázkách na vzdělávání dospělých v rámci studia pro dospělé jste uvedl nejvyšší počty ze všech respondentů, ředitelů pražských ZUŠ. V kategorii žáků, kteří u Vás studují jako absolventi ZUŠ a zároveň studují střední, nebo vysokou školu, jste uvedl 32 studentů v hudebním oboru, a těch co pracují, jste uvedl v hudebním oboru 15 a tanečním 32. Můžete více přiblížit, jak funguje na Vaší škole studium pro dospělé?

Tak studium pro dospělé máme od začátku, co jsme vlastně vznikli v roce 1990, nebo 1991 v březnu. A to v oblastech, kde nebyla možnost se vzdělávat tenkrát na ZUŠ vůbec. Což byl tanec, kde jsme si udělali vlastní studijní plány na společenský a soutěžní tanec, pak už jenom soutěžní tanec, a to pro věkové kategorie: prvostupňoví, druhostupňoví, střední školství a dospělí. Ne vysokoškolský, ty jsem už pak nebral v potaz. No, takže to děláme celá ta léta s tím, že spíše než úbytek dětí je úbytek seniorů. Protože jsme začínali asi no kolem stovky dospělých v tom tanečním, měli jsme to třikrát týdně, máme velké sál k dispozici, prostředky k tomu máme. A to ostatní v hudebním oboru jsou vlastně buď absolventi naší školy, nebo absolventi jiných ZUŠ a jsou integrováni v orchestru nebo ve sboru. Ale ten sbor bohužel minulý rok skončil. Takže těch 15 lidí většinou patří do toho orchestru.

No a jak si vysvětlujete, že je u Vás počet nejvyšší? Je to tím, že teda máte více otevřené možnosti?

To si nemyslím. Tyhle možnosti má vlastně kterákoliv škola, pokud si to nějakým způsobem zafinancují. Já jsem se dozvěděl, že teď je nějaká ta senior akademie, což magistrát subvencuje částkou, která je pro mě nepochopitelná, je to strašně moc peněz na to. A proto si myslím, že to není dobře, protože na to nebudou peníze. Spíš by se měly změnit, bych řekl, metody financování těch našich škol, než tohle. A ne shánět peníze na to, co by mělo být normální, aby ta škola dělala. Tedy se prezentovala na veřejnosti, ať už svými produkty, myslím tím dětmi, a jejich vzděláváním nebo nabídkou. Takže si nemyslím, že je to tím, že jsme škola soukromá. Dneska tyhle produkty se mi vůbec nelíbí a vůbec je nevím jako nějaké prostě cejch, nebo něco takovýhleho. Prostě jsme ZUŠ a měli bychom mít rovné podmínky, to znamená rovné povinnosti.

V dotazníku jste uvedl, že se Vaší škole vzdělává šest rodičů v hodinách spolu se svými dětmi. Na tuto otázku odpovíděli ještě dva ředitelé, celkem bylo uvedeno devatenáct vzdělávaných rodičů. Já to předestřu. Já jsem tohleto téma otevřel, protože jsem se podíval taky trošičku do Německa a tam je, v některých těch zemích vyloženě otevírají kurzy, kde ten rodič přímo studuje s tím dítětem. Ne, že je jenom přítomen v té hodině prostě, ale je to jenom u těch nejmenších dětí. Takže můžete rozvést, jak tato forma výuky ve Vaší škole probíhá?

Naprostě jednoduchý nápad. Seděli dědečkové a babičky a četli si tam nějaký tyhle materiály, co tady máme, a nudili se ve své podstatě. Takže jsme nabídli možnost, ať jdou do hodiny, a nějakým způsobem aspoň, řekněme, koordinačním se zúčastní té výuky s tím, že potom doma cvičej. No a pak jsme si říkali, když už tam sedí, tak proč si nevzít ten nástroj a nezkusit to přes generaci. A to je vlastně naše motto – ta přesgenerační spolupráce. Čili většina těch koncertů, co mají žáci, tak jsou na LDNkách a na seniorských klubech a tak.

To je moc zajímavé. Takže Vy byste byl pro to, aby ta podpora třeba v dalších ZUŠ byla větší v tomhle směru, protože...

Tak, tak. Byl bych proto, aby se vytvořilo, nebo ve své podstatě rozšířilo, spektrum klientů pro ZUŠ a našly se pro ně prostředky, bych řekl reálný. Ne ty, který teďka ty čtyři školy, který to dělají, využívají. Protože, říkám, čím to bude dražší, tím méně na to dosáhneme, abychom ty seniory mohli vzdělávat. Ono je to taky docela dobrý, vychází to de facto z antický filosofie, i u těch nezaměstnaných – je tímto způsobem... Jak říkal, já nevím, kdo to byl, Marcus Aurelius mám dojem, to byl, že umění krásí ducha, jemní mravy, že jo. Tak v tomhle tom ohledu by měly ty ZUŠ se nějakým způsobem prostě taky zapojit do téhle věci. Je řada lidí, kteří přijdou o práci, a umět hrát. Můžou se zapojit do nějakých orchestrů, do tohohle toho, ale pochopitelně, že na ně nějaká koruna být pro toho pedagoga musí. A pokud jsem pochopil strukturu financování, zřizování teda magistrátní školy, tak vy tyhle věci musíte od sebe oddělovat, přísně oddělovat, že jo, a to prostě potom jako ta iniciativa končí tou statistikou. Tím výkaznictvím.

Mně se Vaše myšlenky hrozně líbí, ale přesně jak říkáte, narážíme velmi často na to, že to ta legislativa neumožňuje.

A přitom je to vlastně naprosto jednoduchý. Dneska se mluví o tý škole jako o teritoriu setkávání atd. Tak kdo jiný by měl nějakým způsobem manažovat tenhle projekt, než ZUŠ, který k tomu mají jak kvalifikaci, tak zkušenosti.

Vy jste možná jediný, který pochopil ten můj dotazník v té šíři, ve které byl, protože samozřejmě ten jeho obsah byl cílen tímto způsobem, ale klasické ZUŠ takhle nepřemýšlejí, protože dlouhodobě k tomu nejsou finančně motivovány...

Ale taky přemýšlejí... Já si myslím, že ten pražskej fenomén je trochu víc na té politický úrovni, než by se vlastně starali, ten management ZUŠ, o to, o co se starat mají.

K Akademii třetího věku. Na Vašich webových stránkách jsem si taky právě přečetl, že tedy máte Akademii třetího věku, ačkoliv asi jinak založenou, jinak koncipovanou, než...

Jenom jsem se přizpůsobil v názvu. Ale nechtěl jsem to kopírovat, tak tam máme Aktivní senior.

Uvedl jste, že ve výtvarném oboru je 14 studentů a v tanečním 27. Jaké motivy vedly k jejímu založení? Jestli to bylo z Vašeho popudu, nebo společenské poptávky?

No tak, ať chci, nebo nechci, tak se k tomu věku seniorskému blížím milovými kroky a mám ještě naživu rodiče osmdesátiletý, který vlastně díky tomu, že přišli s touthle technologií multimediální do styku až ve vysokém věku, potřebují prostě specifický přístup.

Vy mluvíte asi o té fotografii teďka...

No, o výtvarce teďka, jo, jako o tom výtvarném oboru. No a taneční obor je jednoduchý – hýbe se. Až se senior přestane hejbat, tak už jde do penálu.

Často u těch ředitelů, kteří ještě Akademii nemají, slyším, že říkají: „Přeci, co když si tam zlomí nohu, nebo, vždyť je to vlastně nesmysl. Copak senior může tančit?“ Jak byste na tohle odpověděl.

No, že si nachází důvody, aby nemusel být v práci, aby nemusel přemýšlet, aby chodil do zaměstnání. Je linej a nechce si přidělovat žádné starosti.

Dá se to tedy vymyslet tedy tak, aby to pro ty seniory bylo přizpůsobené...

Bez diskuse.

Máte na tohle třeba... Učí to Váš učitel tance, nebo máte na to...

Jistě.

Takže je to ten, co učí ty děti, tak učí i ty seniory...

Ten, co učí ty děti.

Výborně. Protože k tomu se pak dostaneme ještě. Jak to probíhá to vzdělávání těch seniorů? Čili jestli byste mohl říct nějakou strukturu toho programu.

Tak v té oblasti výtvarné to probíhá dopoledne, řekněme od 10 hodin, až si, ti senioři vstávají někteří později, mají ty svoje rituály, takže řekněme od 10 do 12 se pohybují tyhle aktivity. No a mají specifický přístup. To co je třeba ve studijním plánu, nebo v ŠVP, pro žáka na rok, je u nich na tři. Jo, řekněme, tu jednu hodinu opakují třikrát tak, aby si to opravdu zažili. A odměnou za to není ten plat učitele, ale ten vděk těch seniorů, který prostě potom nosej kafe, dorty a vnímají to už jako rodinnou záležitost, komunitní záležitost. A pomáhají si navzájem a ve své podstatě jsou daleko aktivnější ke svým kolegům než žáci. Takže je to nádherná práce a ten vděk konečně od nějaké té kategorie lidí tady je. Od dětí to čekat nemůžeme, od rodičů samozřejmě taky ne, takže ty senioři nám to saturují, takový to, že jsme tady opravdu důležitý.

Jeden pan ředitel řekl, že je pro něj důležitý spíš ten proces než ty výsledky. Tak s tím asi souhlasíte?

Naprosto.

A hned na to, vlastně, si budu protiřečit. Produkují třeba své výsledky veřejně?

Jistě. Máme to taneční oddělení registrované v Českém svazu tanečního sportu a mají svoji seniorskou soutěž.

Takže tam se jedná vyloženě o společenské tance.

V tomhle směru je to, co děláme, nevím, 24, 25 let, prakticky. A tu výtvarku máme dva roky, takže tam ve své podstatě ty zkušenosti sbíráme, ale vím, že už chtějí vystavovat. Chtějí vernisáže svých děl.

Nemaj třeba ostych?

Ne!

Chtěli by se takhle prezentovat?

Ostych mají, nebo budou mít, když s nima ten učitel bude zacházet: „Ty to neumíš, hele, ty se k tomu nehodíš.“ Jo, když je budete podporovat, tak oni Vám budou prostě zobat z ruky a nebudou se stydět.

Jaký je podle Vás přínos Akademie a pro koho? Já to tady mám rozdělené: frekventanti; žáci, ti malí, co k Vám chodí; učitelé, kteří je učí, jejich syndrom vyhoření, jiný způsob výuky; pro školu přínos; pro společnost?

Zkusíme to od začátku, kdybyste mi ještě jednou řekl...

Frekventanti, ti senioři...

Ve své podstatě aktivita těch, který sem ty děti voděj. Takže někteří jsou rádi, že si můžou s tou babičkou, s dědečkem zahrát, někteří ne. Druhá byla...

To byli ti žáci, ti malí.

Malí, no...

Pro ty seniory je ten přínos asi jasný, tam se budeme bavit o sociální...

Pak jste říkal něco o učitelích...

No, učitelé, ano...

Učitelé. Takový ty strašně neuchopitelný pojmy jako syndrom vyhoření atd., obzvlášť v té naší profesi syndrom vyhoření není, jako když vezmeme, já nevím, japonskou společnost, kde ten člověk prostě je vycucanej, vyždímanej ve třiceti. Takže tenhle pojem

nemám rád. V každém případě je to naopak pro ty učitele velice barevný, protože nemá takovej ten klasickej, jak bych to řekl, až tovární způsob existování. „Teďka přijde jeden, ten druhý bude ještě horší, nebo bude na stejný úrovni...“ A těšej se na to, že vlastně ta komunikace s tím dospělým člověkem a vůbec jako percepce je na jiné úrovni. Takže ve své podstatě je to takový jako odpočinek, na který se těší.

Hm, výborně.

Pro společnost, pro tenhle okruh... No samozřejmě, ta infrastruktura, řekněme ta sociální, na městských částech nefunguje jinak než seniorský nějaký kluby, který si žijou po svém. „My jim dáme čoučku a oni nás přestanou otravovat.“ A ty LDNky, tam to je jasné, že jo... Takže v tomhle ohledu to vidím jako fatální úkol těch ZUŠ naplnit to spektrum toho volného času, kterej má senior celej den. My dopoledne neděláme nic, že jo, a máme tu aktivitu jenom odpoledne. Takže když se to vyplní, tak aspoň se nebudou vyhazovat peníze za teplo, za energie do vzduchu. Minimálně. No a ta ZUŠ potřebuje tuhle reklamu. Ne reklamní trička, ne reklamní prostě... Já nevím, „My jsme byli první na soutěži.“ Ne, oni potřebují prostě vědět, že jsou otevřená škola a ten senior pak řekne tomu svému dítěti „Hele vem ty vnučata, a dej to tam, jo, je to prima.“ A to je ta přirozená reklama, kterou máme, by ta škola měla mít. A musím říct, že jsem získal řadu nabídek na reklamy a do novin a do tohohle. A já říkám, že to nepotřebuju. My máme plno, že jo, díky tomu, že jsme otevření, že vlastně jeden si to řekne druhému, ten specifických způsobů tady těch učitelů nekatedroidní...

Možná už jste částečně odpověděl... Jak je to pro učitele náročné učit seniory, když doposud učili děti?

Myslím si, že vůbec náročné, že naopak se na to těší, že konečně se budou moci vyjadřovat normálně a učit ve své podstatě normálně. Tam je problém ten, že přece jenom ta stará ruka na těch houslích nebo nezvyk dýchací atd., takže možná tohleto je pro ně... Ale rozeznávání not a rytmy, tyhle teoretické záležitosti, tak ty jdou hodně rychle dopředu. Ta motorika, když není vycvičovaná od dětství, tak je trochu složitější.

Rozumím. Myslíte si, že teda vytvářej nějaký vztah s tím seniorem, zvláštní, jiný než s tím dítětem? Mají větší úctu, třeba?

No tak v každém případě je tam větší odezva vděku od těch seniorů než od těch dětí. Protože, co si budeme podívat, to sem ty děti naženou maminky. Děti nejsou uvědomělé, že se tomu chtějí učit. A senioři se tomu učit chtějí.

Dělaj to vlastně z vlastního zájmu, motivuje je to zevnitř.

Tak. Z vlastní iniciativy.

Máte nějakou zpětnou vazbu od kantorů nebo těch seniorů nebo i dalších?

Pozvání na kávu, na dort, do výuky. Vesměs vynikající ohlasy třeba na tý městský části a...

Třeba, když jste zaváděl před těma dvěma lety tu fotografii, jak se k tomu stavěli třeba kolegové učitelé?

No, ta aktivita vyšla z nich.

Jo? Tak to je skvělý, to je nejlepší odpověď, kterou bych si přál. Jenom na závěr. Podle dosavadních zkušeností – má se pokračovat, rozšiřovat na další ZUŠ?

Já bych to řekl asi takhle. Měl by se vypracovat projekt novodobé ZUŠ, popsat ten její obsah ne tak, jak vlastně ho ta moderní porevoluční doba převzala z minulého režimu. Měl by být víc kategorizován, řekněme kategorie žáků, kteří se tomu chtějí věnovat, kategorie žáků, který to dělají pro své potěšení a kategorie seniorů, nebo respektive výuka veřejnosti v tom daném okruhu. Měla by se na to zpracovat nějaká koncepce, aby to prostě ty, který to potom budou subvencovat, pochopili. Jo, oni vůbec nechápu podstatu těch ZUŠ. Oni politici ve své podstatě opakují to, co tady zavedl Slávek Kohout po revoluci, že je to ojedinelý typ, který byl pouze v Rusku a u nás. I za minulého režimu, jo. Německo, Polsko, ty to měli všechno na té soukromý bázi, tu výuku, a nikde jinde to není. A tak se to více bere jako archeologické nález, jo. Mělo by se to pojmenovat trochu šířeji a mělo by se tomu prostě vetknout koncepce podstatně širší, než na kterou se zužuje díky soutěžím, díky ambicím učitelům, který se plácá po hubě jenom za to, že jejich dítě zrovna nezvítězilo, jo. To dítě to potom pochopitelně vnímá, je vnímavý, víc než si kdokoliv z nás dokáže představit, a zanechává to v něm to, co řek pan Klaus – školy pro ambiciózní maminky. Takže to by mělo, tenhle způsob by měl zmizet, mělo by se tomu tý profesionalitě, respektive ten potenciál profesionální, kterej tady je, by se měl hodně rozšířit a ty školy by měly být financovány podle toho, co dělaj, nejenom teda normativně. Tak to si myslím, že je v pořádku na těch ZUŠ, tenhle způsob financování si myslím, že je odpovídající a adekvátní. Ale další kapitola by měla být prostě, jak ta ZUŠ pracuje pro ten region, vytváří koncerty atd. Já nevím, třeba my, když děláme nějaký takový akce, včetně toho našeho orchestru, kterej je průřezem od žáků až k seniorům, řekněme profici, amatěři, sedí učitel, žák nebo bývalý žák tam, já nevím, důchodce z filharmonie nebo... Rozumíte mi, jo? Ten průřez je tam poměrně širokej. A děláme v řádu čtyři větší koncerty ročně, jejichž náklad je, řekněme, 200 tis. Kč. Pak by ta ZUŠ měla spočítat náklady, které má ne na výuku, ale na to, aby prostě, protože když nebudete hrát, ale budete jenom na tom sále zkoušet, tak Vás to demotivuje, za chvíli se to rozpadne. Potřebujete se exhibovat v tom dobrým slova smyslu. A v tom okamžiku na to potřebujete peníze a ty jsou důležité na prezentaci té činnosti.

Čili to je ta druhá kapitola, o které mluvíte, že by to mělo být teda nahrazeno té škole z vnějších prostředků, veřejných. Souhlasím.

Jo, s tím, že to navazuje i na aktivitu učitelů a jejich osobní ohodnocení. Ty, který nechtěj dělat, nechtěj maj standartní platy. Ty, kteří dělaj navíc, tak ať dostávají to, co přijdou ty, kteří chtějí dělat standartně, jo. A senior ať si to zaplatí v té výši, ve které si to zaplatí to dítě. Vždyť je na stejné úrovni, je nevýdělečněj. Je subvencovanej státem, má penzi. To dítě je součástí rozpočtu rodičů, nevýdělavá. Tak ať to stojí 1800 korun na pololetí, to si myslím, že jsem i senioři dát můžou a z toho toho ať se dělá odměna těm učitelům, kteří se v tomhle projevují aktivně. Ale když se tomu nedá systém a budou takhle jako takový ty výstřiky lávy jako je ta akademie třetího věku, nebo jak to mají nazvaný a zas to spadne, tak je to takový prostě spíš kontraproduktivní.

Uvidíme s tím financováním, jestli je to udržitelný stav, nebo ne. Ale jinak si myslím, že s panem ředitelem X mluvíte hrozně podobně, jo. V tom přínosu, že to je o tom procesu, ne o tom, že by se někdo někde měl veřejně prezentovat, o těch soutěžích mluvil, že prostě to není prioritou ZUŠ, neměla by být, cpát ty děti na soutěže za každou cenu a tak dále, že jde o ten proces, co se ty děti tam naučí, k čemu jsou vedeny a tak dál a tak dál, jo. Že mluvíte hrozně podobně v tomhle směru.

X (křestní jméno) k tomu ještě přidává trochu víc ideologie, vnímá neustále těch pár ZUŠ, kterých je soukromejch, jako konkurenta, jako instituce, které odebírají klientelu. Ale přitom když to vezmete jenom z prozaického hlediska - kapacita školy.

No, v tomhle chvíli si nemyslím, že by to byl nějaký konkurenční problém. U vás je zajímavé, že... Možná se k tomu ještě dostaneme, jste takový otevřenější, máte toho víc, děláte toho víc prostě, už jenom z toho dotazníku to vyplývalo.

Nemám zaměstnání, dělám to, protože mě to baví. A ještě na rozdíl od svých kolegů bych řekl, „nemusím pracovat, abych si vydělal“. Takže kdyžby mě to nebavilo, tak to zavřu.

Dobře. Pojďme k další kapitole toho dotazníku, kde jsem se zabýval pořádáním různých kurzů. Uvedl jste, že pořádáte kurzy multimédia v hudebním vzdělávání, a to ve dvou kategoriích, jednu jste uvedl pro učitele, nebo uvedl jste to do kolonky pro učitele a jedna je pro pedagogickou fakultu. Mohl byste to více rozvést, jak to probíhá?

Pro učitele máme centrum celoživotního vzdělávání, kde jsme nechávali akreditovat ministerstvem školství několik titulů, který by byly využitelný jakožto pro praxi. Zájem ze strany učitelů byl pouze o notační software Sibelius...

Já sám jsem jeho absolventem před mnoha lety.

Jo, no vidíte to. No a tím to skončilo. A ty lidi se ani nechtěli naučit, jenom potřebovali nějaké informace k tomu, aby mohli tvořit. A když získali, tak už s tím dál pracovat nechtěli. Takže to ve své podstatě zaniklo díky zájmu. Což je evoluční, to si myslím, že je v pořádku. No a potom jsem si vlastně uvědomil, že ty multimédia nejsou Sibelius. Že tam je řada věcí, které na sebe navazují a jsou zapotřebí. A v době, kdy prostě ta multimédia jdou do základní školy a neměly by být tady, tak to je hodně špatný, že jo. Takže jak vytvářet materiály, poslechový materiály, jsou ZUŠky, kde ještě pouštěj černý desky. Ono už se to skoro nedá poslouchat, ale furt na tom jedou. Nebo cédéčka, pak udrzte tu pozornost těch dětí. Dneska potřebujete prostě biograf. Přenos jejich mentálního rozpoložení do síně. Tu sín musej vidět, ty muzikanty musej slyšet, musej slyšet ten velký zvuk, tu akustiku a pak je můžete něčím zaujmout. A oni se budou třeba smát: "Hele, tenhle ten se podrbal" atd atd. Ale už vidíte, že to vnímají. Že, když už nevnímají tu hudbu jako takovou, takže jsou jen v tom problému.

Přítomni tomu procesu tam.

Tak. No a vono vytvořit takový materiál, to není jednoduchá záležitost. Tam vstupují do hry autorský zákony, kvalita zpracování, metodika jakým způsobem tyhle materiály vyrábět. No, tak jsem na to vytvořil takový program ve své podstatě jako seminář, abych dostal nějaké informace, co ty lidi neznají. Když začnou něco takového dělat, kde skončí, protože nevědí jak dál. No, a během té doby jsme se stali fakultní školou Univerzity Karlovy, katedře hudební výchovy se to moc líbilo, protože vlastně ve své podstatě v tomto duchu už vychovávají asi druhou generaci absolventů. Tak to učím tam. A protože mě to docela požívá, tak už jsem s tím nešel na trh ven. A hlavně jako fíkm - to jsou takový ty naprosto zbytečný manévry, kdy když něco děláte navíc, tak vás kolegové...

No jasně...nemají rádi, protože děláte něco jinak než oni.

A hlavně, soukromá škola a tak dále. To je přesně, jak se o tom mluvili na začátku, o té motivaci.

Když teď schválně odběhnu od toho konkrétního příkladu Vaší školy, jste tedy příznivcem toho, aby ty kurzy pro učitele ZUŠ se rozšiřovali, třeba tímhle moderním směrem?

Víte co...Určitě ano, to je jasný, Co je to celoživotní vzdělávání, jo, v tom širším spektru vnímání. Tam jde o to, jakým způsobem namotivovat toho učitele. A já jsem nenašel jinej prostředek, než staré židovské heslo: "Chceš li něco zvednout, musíš před sebe něco hodit." To je jediný. Když nemáte peníze, nepude vám studovat nikdo.

Já se k tomu chci ještě zeptat, jestli si myslíte, že pokud ta škola má třeba odborníka na něco, jako učitele který se na něco zaměřil a je ve svém oboru dál, než jenom že by to měl předávat těm dětem, myslíte si, že by to tedy měl učit ty ostatní učitele? A v tom případě jestli spíš na té ZUŠ, anebo jestli by měl být doporučený třeba do NIDV?

Zase dobrý bod do té koncepce široké ZUŠky. Rozhodně by se neměly integrovat do vykastrovaných titulů jako je NIDV a různý vzdělávací centra při městských úřadech a tak dále a tak dále. Ty žijou z těch aktivit, sami jí nevyprodukují. Ani to nefinancují. Jako dostávají nějakých 80 korun za lekci, to je prostě přišemný, že jo. Mělo by vzniknout při ty Ústřední umělecký radě, která je, vzdělávací centrum, který bysme si organizovali sami. Zprvu podle potřeb a za druhé nechceme, aby nám do toho kecal nějaký vědátor od katedry. To potom řeknou: "todlecto nemá, todlecto nemá a příliš málo vědeckých termínů a..." znáte to. Takže já bych navrhol, aby byla zřízena instituce - z Ústřední umělecké rady, nebo AZUŠ jako takový - v každém případě AZUŠ by měla být otevřenější, abysme tam mohli vstoupit i my, by nás řádově 40 a být na jedné lodi. Protože potom pochopitelně, že my máme ten backing trochu lepší, protože nestojíme tolik, uspokojujeme to samý co vy a "soukromá" je politická dneska vůle. Ale v každém případě bysme měli všechny tyhle věci opustit a jít za tím pedagogem a za kvalitou procesu.

Takže by podle vás měli ředitelé mluvit společně o tom, že "chybí nám vzdělávání takové a takové, já tady mám takovýho šikovného, ten by mohl, tak pojďme uděláme ..."

A tenhle at' dělá a metodiky na housle, tenhle at' dělá... Vono ve své podstatě nějak v tom starým duchu to funguje, že jo. Jsou nějaký ty kurzy, v Bechyni myslím, těch smyčců, kurzy dechařů, kurzy orchestrů atd. Ale to co je nenaplněný, jsou teoretický předměty a nový předměty jako je řekněme ve výtvarce fotka, animace, film atd. Takže to by se mělo nějakým způsobem doplnit a prostě mělo by to být pod náma. Měli by to vést zkušený lidi, který vědí co je ZUŠka. Nejenom ta pedagogika, nejenom didaktika, metodika atd. Prostě ta zkušenost s tím, protože když vymyslíte něco od katedry, tak to nemusí vždycky fungovat.

Tedy jsme možná odpověděli na spoustu těch otázek. Takže jak kurz probíhá u Vás jsme říkali. K poptávce. Takže teď vlastně uspokojujete hlavně studenty Pedagogické fakulty.

No uspokojuju... Ve své podstatě tam mám předmět, kterej tam vyučuju.

A v rámci Vaší školy teď něco probíhá v tomhle směru?

Když někdo něco řekne: "Hele, neporadil bys mi?" tak určitě, ale ne na bázi institucionální.

Ostatní ředitelé uvedli, že pořádají kurzy nových metod techniky hry na nástroje, interpretace děl různých období, kurzy zaměřené na pedagogiku, oborové didaktiky. Jestli by se ZUŠky měli více angažovat v pořádání kurzů, o tom jsme tedy mluvili, o tom systému. Co si myslíte o tom, že by ZUŠky mohly pořádat třeba kurzy pro profesionální umělce, kteří nejsou v základním uměleckém vzdělávání? Moje myšlenka byla právě hlavně tím multimediálním směrem, anebo tvorba zvuku, ozvučovací technika atd. Protože hrozně často slyšíme od muzikantů, kteří někde hrají, že: "ty zvukaři, ty tomu zase dali" a přitom tomu vlastně vůbec nerozumí. Tak jestli by ty zkoušky mohly být i v tomhle přínosné, že by přinášely nové znalosti pro výkonné umělce.

No, pokud odměna pedagoga bude na úrovni, seženu učitele na úrovni. Všechno ostatní jsou ve své podstatě samouci. Dneska se to vyučuje na AMU, ale tam to zase nemá bych řekl to pedagogický zaměření, ale profesionální. A když je někdo profesionál a jde támhle za dva a půl tisíce na frekvenci do studia, dostane za techniku, za obsluhu a za todlecto, tak mu řekněte, že mu dáte 200 korun na hodinu, aby to šel učit. Tak se vám vysměje. Takže si myslím, že spíš tyhle lidi, ty špičky v tom oboru, by měli dostat podklad, co potřebujeme, abysme mohli začít kvalitně vyučovat novou generaci v tomhle oboru a aby prostě proškolil v tomto duchu někdo lidi, kteří tomu rozumí. Ono obsluhovat techniku dneska je jedna profese a mít uši a cit pro zvuk, pro kompaktnost, je druhá. A jak to získáte tuhle schopnost? Tím, že hrájete, že jste součástí orchestru atd. Takže vyučovat... jsem se podíval, v některých ZUŠkách je míchání zvuku a skladba atd už v prvním stupni, chtěl bych to vidět. Nejdřív musíte získat nějakou praxi, nějaké teoretické vědomosti, nějaké zkušenosti a pak je můžete nějakým způsobem uplatnit v edukaci vyšší formy.

Takže když se vrátím k tomu, že byste rád vytvořil nějaký nový model pro ZUŠky, tak byste byl pro to, aby ten obor zvuková tvorba byl zásadně součástí toho, že ten žák zároveň studuje hru na nějaký nástroj?

Takhle bych to neřekl. Spíš méně techniky a více umu.

Jo, ta technika přijde s tím sama sebou.

Když o tom něco budete vědět, tak vám něco bude scházet. Zjistíte, co vám schází, to si nějakým způsobem doplníte. Ale nepotřebujete vědět například mastering, když máte nepoměry, když to nemáte vyrovnaný, tak čemu je vám že umíte přesně... A že máte za statisíce vybavení na mastering, když prostě toto se zmastertovat nedá. Jsou krásné technologie, MIDI a zvukový vzorky - samplý. Tam se ty děti můžou naučit... Když bude dostatek těchhle materiálů... Naučit se poměřovat ty zvuky, protože většina těch zvukařů jsou hluchaři. Vono tam něco není, tak ne aby zeslabili všechno ostatní, oni přidají. A furt přidávají a furt přidávají, až není kam a je z toho bordel. Takže v tomhle směru, to co potřebujete, když víte, když slyšíte, když identifikujete. Zkuste jenom u těchhle zvukařů a audiotvorby, říct: "hele, co tam hraje za nástroj?" Dejte mu jenom vymíchanou nahrávku, ať identifikuje nástroje. A pokud to neudělá, co ho chcete učit? Lepší si dohromady nějaké leporelo z hotových loopů a ještě to neestetickým způsobem míchá dohromady. Pominu-li identifikaci falše, nestylovosti, ať už to vezmete v populární hudbě, nebo ve vážné hudbě. Vůbec s tím nejsou seznámení, tak co je tam chcete učit?

Když se vrátím k těm mým otázkám. Když jsme mluvili o tom, že by ZUŠky organizovaly kurzy, které by vzešly z jejich potřeb. Myslíte si, že by to úplně minulo DVPP, anebo by to bylo v rámci toho?

DVPP je fenomén, který se bude plnit na nějaká procenta, aby se uspokojila ČŠI. Tam se musí postupovat úplně opačně. Třeba tak jako v tom vzdělávání seniorů tady. Píchat do vosího hnízda, aby ta aktivita přišla od nich. "Já tohle potřebuju, já bych tohleto dělal, ale já se to potřebuju někde naučit. Zatím to mám takový spontánní, ale potřeboval bych tomu nějakou metodiku, nějaký vybavení" To je další problém, všichni ti starší učitelé, nebo ředitelé si koupí raději křídlo, než aby vybavili studio. Protože tomu nerozuměj. A ještě k tomu vzdělávání učitelů, neměla by to být honba za certifikáty, vs. odměny. Měl by tam být jiný motivátor.

Takže spíš se zabývat tím co skutečně umí.

Tak. A jestli je to užitečný. A taky jde o tu aktivitu. Já tady mám řadu lidí, kteří se hudbou žijí, jsou významnými členy toho souboru 1728, jsou ve FOKu, ve filharmonii atd. Jenže to je přesně ten samej problém, jako když jsem kdysi měl takovej ten klasický Glenn Millerovskej Big Band, no a přišel mi Vašek Kejmar na první trumpetu na záskok. Všichni z toho byli pať, nepili, nekouřili, rozebrali se, no a Vašek Kejmar prostě nezapadl do té sekce, do frázování a tohleto. To je přesně v té pedagogice. Čím máte lepšího muzikanta, tým je prakticky menší jeho schopnost vyučovat. Mít tu trpělivost atd. Je to přesně tenhle efekt. Aspoň já ty zkušenosti mám a řada lidí je má taky. Oni ti ředitelé tam zaměstnají tohodlecto... "Já tady mám tohodlecto..." Jo a je to úplně o něčem jiném, než by to mělo bejt.

Že se nestará, jaký ten přínos bude pro ty děti, ale spíš pro jméno té školy.

Tak. Marketing.

Další kapitolou toho dotazníku byly e-learningové kurzy. Podle dotazníku pořádáte přípravné elearningové přípravné kurzy pro přijetí na uměleckou školu a dále kurzy hudební teorie, Moodle a Flipping Publisher.

Tak to není takhle, to jsem asi špatně pochopil otázku. Zpětná vazba. Veškerý materiály, který jsou a jsou nějakým způsobem zveřejnitelný, tzn. noty, který si sami přepíšeme, to je zase autorská práva, jsou k dispozici rodičům na našich webových stránkách, a můžu si ověřovat svoje znalosti. Že ten e-learning je spíš jako backing.

Jo, že to je zpětná vazba. Ale to si myslím, že je regulérní součást toho e-learningu. Takže můžete to více popsat? Vy tedy v rámci své výuky předáte nějaké informace, znalosti a oni pak mohou, nebo musejí...?

Tak, problém tohoto spočívá v hudební nauce, co si budem povídat. Dneska jsou ty děti tak strašně přetěžované kurzama, že se nevejdou, aby naplňovaly oba dva předměty. Vyhodit je za to nemůžete, protože ústava... za prvé má nárok... za druhé ne poskytuje stupeň vzdělání, když by se do toho začal míchat, radši bych ten bombónek nechal někomu jinému. Takže žáci mají konzultační hodinu a veškerý probraný materiály jsou na webu. Takže třeba jednou za měsíc si přijdou, většinou to máme pátky, když něčemu nerozumí. Anebo je to naučí rodiče přes ten web pomocí našich materiálů. To dít si ověřit svoje znalosti na testech, který jsou tam dělaný právě v tom Moodle.

Výborně. A je to tedy přístupný jenom přes nějaký heslo jenom těm, kteří navštěvují školu. Výborně, ale to je skvělá myšlenka. A v rámci Moodle, čili vy je vlastně musíte naučit i v tom Moodle, aby... Ačkoli oni to intuitivně zvládnou taky.

Oni to intuitivně zvládnou sami, ale můžou vyrobit test, který bude naprosto identický, ale s různými odpověďma. Oni si ten samej test udělej doma, ale to, co bude tady, bude jinak proházený. Takže tím si ověříme, jestli to umí a dělají to i u učitelů, jak... Ale všichni prostě musej udělat test.

Takže ať už tam chodí prezenčně, nebo si to nastudují doma, tak prostě všichni udělají stejný test a vy máte zjištěno, že teda všichni jsou na stejné úrovni.

Ty testy jsou pochopitelně stavěny na minimální znalosti.

Rozumím. Čili co vás vedlo jejich otevření je, že ačkoli nemají všichni možnost docházet do hudební nauky, tak aby na tom všichni byli stejně.

Ano, přizpůsobit se časovým možnostem dítěte.

Dobře. Jak je to náročné pro toho kantora? Vlastně asi o moc víc ne, protože on ten test vytváří i pro ty prezenčáky.

Učitelé hudebních nauk, který tady jsou, tak je to náročný jenom v tom ohledu, že mají, já mám dojem, že je tam asi 40 dětí na jednu konzultační hodinu, dětí, který nechoděj. Takže mají ve své podstatě jednou za měsíc hodinu či dvě navíc, který dostanou potom formou odměny satureovaný. Jinak vůbec ne. Ty materiály oni dávají požadavky, ty se konzultují durt, protože my máme pobočky po celý Praze, takže to projde mailem tímhle tím kolečkem...

A mluví o tom jenom ti kantoři té hudební nauky?

Ano.

Mě jenom napadlo, jestli když jste v tom takhle napřed, tak jestli jste nepřemýšleli nad tím, že by učitelé hudebních předmětů, jako nástrojů a zpěvu, dávali podněty k tomu, co by se mělo učit na nauce.

Zatím jsme se k tomuhle nedostali, tuhle iniciativu tady mají tři lidi, který to ve své podstatě konzultují s tou základnou. Takže nevychází to od nich nahoru, ale ze shora dolů.

Ptají se, co by měli učit. Tak tomu co vyplnili ostatní a k modelu vzdělávání obecně. Pouze jeden ředitel vyplnil, že má ve studiu pro dospělé studenty, kteří v dospělosti začli studovat, nebo se vrátili ke studiu v ZUŠ. Bylo jich 14 a všichni byli ve výtvarném oboru. To znamená, že má otevřený výtvarný kurz SPD, kde má 14 dospělých a jsou to vlastně začátečníci. Zřejmě pracující,

protože to neuvedl v té kategorii těch důchodců. Myslíte si, že pokud by nestálo cestě vysoké škoné, byl by počet vyšší? Měli by podle vás ZUŠ vzdělávat více pracujících dospělých?

Vzdělávat více pracujících dospělých můžete od osmi hodin večer, nebo od devíti hodin večer, až si obstarají rodiny atd. Takže to je nemožný v aktivním věku, seniory ve vyšším věku...

Já to jenom doplním. Protože odpoledne tam máte žáky klasické, takže vlastně na ně nemá škola čas. Škola má čas na dospělé až večer.

Ale to až později večer, protože přece jenom musíte ty rodiny zabezpečit, večere, děti atd. Takže řekněme, že po osmé hodině by to mohlo začínat pro ty pracující. Jsou určitě zaměstnání, který jsou na směnný provoz, takže se dá využít i to dopoledne, zrovna jako u těch seniorů. Anebo potom soboty, neděle. Ale vzhledem k pedagogické profesi jako celku, bych nechal ty víkendy kantorům jako regenerační.

Zaznamenal jste poptávku dospělých po vzdělávání ve vaší základní umělecké škole, kterou jste třeba nemohl vyslyšet?

Určitě jo, ale teď si nevzpomenu, co to bylo zrovna za nástroj, akordeon, mám dojem. Přišel dospělý, který se chtěl loučit na akordeon. A myslím, že to bylo jedno dítě, který se přestěhovalo z Radotína na Barrandov. V Radotíně je akordeon a chtěli chodit tady, takže...

A ten důvod je, že nemáte učitele na akordeon. Na jednu hodinu se nevyplatí, rozumím. A opačně? Stalo se vám někdy, že v zájmu školy jste chtěli vzdělávat dospělého, ale museli jste ho z nějakého důvodu odmítnout?

Ne. V nějaké formě se vždycky něco naučí, to by musel být člověk s nějakou patologickou vadou.

Touhle otázkou hledám ty důvody, proč se odmítají ti dospělí.

Já nevím. Já tu zkušenost nemám. Řekněme ti vysokoškoláci, tam ta poptávka je. Protože tady probíhá ta výuka pedagogický fakulty, tak mají třeba hodinu, dvě hodiny mezi předměty čas, není tedy kam jít, tak to chtějí využít, třeba že hráli saxofon, takže by se tady vzdělávali. Tak tohle tady bylo, to jsme se snažili jako fakultní škola nějakým způsobem uspokojit. Z řad rodičů, to jsou spíš ty maminky, který jsou na mateřský, je, že by jako rádi. Ale spíš s tím svým dítětem, jo? A z řad seniorů, to už jsem říkal. Tam ten zájem je a je vzrůstající.

No, to je důležitá věta, že je zájem vzrůstající. Dotazníkové šetření ukázalo relativně malou účast dospělých na vzdělávání v ZUŠ. Co myslíte, že je příčinou? Je to jenom ta finanční náročnost, nebo je to jejich nezájem, protože to není zvykem, nebo ty školy tomu nejdou naproti, protože třeba i hledají důvody proč to nedělat?

C je správně.

Anebo malá politická vůle?

Pochopitelně že když já vytvořím podmínky a je zájem o vzdělávání, pak musí být ještě ten trojúhelník, to znamená u vás zřizovatel, u mě ne, tam není tenhle problém, že to podpoří. A většinou jsou to lidi, kterým tohle vůbec nic neříká. Ty půjdou na koncert dětí měsíce dva měsíce před volbama, aby získali rodiče, respektive aby se představili rodičům, ale dál za tenhle moment nejdu.

Jeden z kontroverzních názorů k akademii třetího věku je, že důchodci jsou přeci také voliči, zvlášť v komunálních volbách, že pro to se to podporuje. Ale to by přeci zrovna tak byl důvod, proč podporovat vzdělávání jakýchkoliv dospělých.

Přesně tak. Jakmile se tohle začne do téhle sféry vzdělávání a umění tahat, tak se vracíme, že nebudeme hrát nějakého autora, protože je politicky na jiné úrovni. Já bych do toho politiku vůbec netahal.

Takže kdyby vzešel nějaký popud ze základních uměleckých škol, že by to bylo do budoucna vhodné? Opět se vracím k tomu, že se může stát, že budeme mít málo žáků. Teď jsme naplnění, ale může se stát, že to klesne, já to nedokážu předpovědět.

Já si myslím, že to neklesne. Klesnou základky, který se teď honem stavěj. Co se týká ZUŠ, tak si myslím, že do pěti procent je odhad hodně nadnesený, že o tu klientelu přijdeme. A to nám neublíží. Spíš bych viděl to věčný postavení v rámci kultury a vzdělávání. Tam prostě hodit tu kotvu. Protože mi neustále oscilujeme. Teď byla ta aféra s Magdalenou Koženou, že chtěla v dobré víře zachránit ZUŠky, přitom nebylo proč je zachraňovat. Ale už to rozmýšlelo nějakou, jo. A teďka se podrbali ty ekonomoidi, až zjistí, kolik to stojí, tak budeme mít velký problémy. To je jedno z nejdražších vzdělávání. Ale skrz celou vzdělávací soustavu. Kolik si myslíte, že stojí student na AMU? 300 tisíc ročně. Konzervatoř, hudební obor 120...?

Já co jsem zaznamenal, jak se nám vracívá pan ředitel z celorepublikových porad, tak ještě před nějakými třemi roky vždycky když se vrátil, říkal: "Já nevím, jak to s námi bude, to je furt takový jestli nás zruší, nebo co..." A teď poslední dva roky říká: "Už nám tam vozí lidi ciziny a oni se to od nás chtějí naučit..." Takže už snad ten government začíná chápat, ale je to samozřejmě běh na dlouhou trať a furt to musíme podporovat, že to že jsme jiní, je dobře, jako ten systém českých ZUŠ. Že to je dobře a že to nevadí, že to je drahý. Že to má spoustu efektů pro všechny zúčastněné, které se ve finále vyplatí.

Víte, co. Tady je v tomhlectom směru toho boje, to by neměl být prostě vztyčená pistole, jak to mnozí dělají, ale měl by to být trošku machiavellistický boj, jo. Nemluvit o penězích, mluvit o přínosu. A pakliže pochopím přínos, tak je jasný, že to něco stojí. Jakmile se budeme bavit o financích, tak prostě tyhlecty ekonomoidi si udělají statistiky tak, aby jim vyšly, jako potřebují. Oni to umí, my to neumíme.

Jenom bych chtěl k tomu doplnit, že já vlastně celej ten výzkum, výzkumné šetření, právě jsem úplně oprostil od finančních problémů. Záměrně, protože bych se dostal do toho, co už je, a neotevřely by se mi dveře tam, kde...

Víte co, ono to není. Jediný, co vám schází a co my máme navíc, to nejsou peníze, ale hospodaření s nimi. Vy nemůžete diferencovat, já můžu diferencovat. Vy dostanete kapitolu a musíte ji vyčerpat, anebo o to dostanete příště méně. Takže nemůžete kvalitně a kvalifikovaně s těmi penězi hospodařit. To je jedinej váš problém. Ten, když se vyřeší, budete mít peněz dost.

Samozřejmě, některé ZUŠ vycházejí špatně – to je přesně s tím hospodařením. U nás naštěstí tenhle problém není. Ale je pravda...

Problém spočívá v tom, že – přerozdělení... Kdyby to ministerstvo financí dalo na přímo, tak byste viděli, kolik peněz dostanete.

Přesně. My nemůžeme určité peníze použít na něco, co bychom potřebovali. Takže to je samozřejmě problém.

A oproti, kdybyste byl dobře informován, no, já jsem na tohle psal disertační práci před rokem – na financování soukromých škol – tak tam je 27%, dostáváme nebo jsme kráceni na rozpočtu proti státním školám. A to jsou všechno povinnosti vyplývající ze zákona zřizovatele, že vám musí zaplatit neinvestiční výdaje a ještě, myslím, nějaký učební pomůcky. To je těch 27%. Třeba naše škola má rozpočet, já nevím, nějakých 22 mil. Kč, ale náklady jenom, který musíte počítat, aniž byste měl žáky, jsou skoro 6. Nájmů, energie atd. Takže o těch 6 vlastně vy dostáváte víc. Protože zřizovatel je ze zákona povinen toto hradit. To jde jenom o tu představu, čím se lišíme. Jo, nelišíme se prakticky dneska už ničím. Česká školní inspekce na nás jde zrovna tak jako na vás, my se lišíme jenom tím, že když budeme mít nějaké zásek, tak se nám krátí dotace. V případě zřizování tyhlectý ZUŠ veřejný, přijde o odměny ředitel. Ale učitel to nepozná. Takže v tomhlectom směru jsme na tom, já neříkám, že hůř, prostě pro nás je tohleto motivátor. Ale v každým případě závěrem bych chtěl říct, že by na základě tyhlectý práce se měla iniciovat skupina, řekněme dlouholetých pedagogů, který jsou aktivní,

který se dají dohromady – ne, že si každé bude na tom svým písčíně, ale uvědomě si, nebo jsou schopní vnímat ZUŠ jako celek a jejich přínos směrem ven, ale i to vzdělávání. Neměli by nám do toho kecat prostě výzkumáci. Mělo by to všechno vycházet z nějakého takového dotazníkového šetření, který by ukázalo zájem té naší pedagogické veřejnosti, kterým by o to mělo jít. Jo, a když zjistíme, kam to jde, tak už máme motivátor, že se ten pedagog prostě přihlásí. Ne kvůli tomu, že dostane certifikát a 500 Kč odměny, ale protože mu to něco dá, že mu to něco přinese, půjde za tím.

Ale nejenom jemu...

... ale potažmo škole. Tam by měla být: „Pokud teda absolvuješ tenhle kurz, tak to uděláš na té škole, v rámci té školy, tu osvětu taky.“ Tam může mít tři, čtyři kolegy, který by využili...

Navnadil...

Tak, tak, tak. A v základu informoval, poučil. No, a pokud to bude takhle vystrukturovaný, tak to už se potom těžce taková ta dynamika zastavuje.

Když bude ta poptávka, tak se ten systém rozběhne a peníze se najdou.

Já si myslím, že problém tohleto Vašeho šetření není v tom, že bychom měli klientelu. Tu budeme mít vždycky, ty děti se budou rodit. Jo, ten stát si nemůže dovolit, aby se nerodily děti, to by zkolaboval, ale spíš, aby my jsme si pojistili tu naši existenci tím, že budeme dělat víc.

A lépe.

Tak. Pro širokou veřejnost. A ta veřejnost je asi tou kotvou naší. Ty to nedovolej politikům. Ono už jenom těch 250 000, když si to spočítáte krát dvě, to je půl milionu lidí, že jo, to je půl milionu voličů. A to už je velká síla. Vždyť se to snažilo tolikrát, a ty petice, co byly. Nikdo si to nedovolil. Snažili se prostě jenom něco ubrat, a ani to se jim nepodařilo. Já myslím, že nepropadat panice a nešířit ji, je podstatou vedení školy. Prostě nechat si to v sobě a hlavně nejednat jako učitelka klavíru po klimakteriu, být prostě vyšinutěj. Není to jednoduchý to zrušit. No a proto, abychom to stabilizovali, je dobrý to rozšířit, aby ta veřejnost prostě, aby ta ZUŠ byla známá v tom regionu a aby nebyla zavřená pro nějakou kategorii.

Jenom omezenou část společnosti. No, mluvíte mi z duše. Tak jo, já mockrát děkuju, myslím, že to bylo vyčerpávající.

Rozhovor s ředitelem K

Pane řediteli, dovolíte mi, abych si tento rozhovor nahrál? Jeho anonymizovaný přepis poslouží jako podklad při psaní mé diplomové práce.

No, když jinak nedáte?

Moje práce se týká tedy vzdělávání dospělých v ZUŠ a vedly mě k tomu výběru tématu dvě pohnutky. Dnes se hodně mluví o tom, že naše společnost je znalostní, v budoucnu hmotné statky přestanou být důležitými a je důležité, aby se každý vzdělával v celém svém životě, i v dospělosti. A co se týká ZUŠ, tak možná jste zaznamenal prognózu Statistického úřadu, jak bude klesat porodnost v příštích patnácti letech. Předpoklad je, že v roce 2030 klesne porodnost až o 23 000 dětí ročně. To je zhruba desetina všech dětí, které v současné době navštěvují ZUŠ. Já vím, že tato dvě čísla spolu úplně nesouvisí, že do ZUŠ vybíráme děti podle talentu, nicméně, myslím si, že se tento propad projeví. Teď, když máme ZUŠ plné, je čas přemýšlet nad tím, co podniknout, kdyby plné nebyly.

Téma, které je nyní aktuální je Akademie třetího věku, které provozuje asi šest ZUŠ v Praze a některé další. Já vím, že u vás jste ji ještě neotevřeli a začnu otázkou, zda o jejím otevření ve vaší ZUŠ uvažujete.

Já se na to podívám z hlediska pracovního práva. Víte, že je limitovaná pracovní doba, limitovaný počet nařízených přesčasových hodin, i dobrovolných, takže když tady máme učitele například na celý úvazek, tak mají vlastně během dopoledne nejenom nárok, ale i povinnost na domácí přípravu. Řekněme, odučí pět hodin, to je vlastně, když se to vydělí 1,7, tak je to vlastně ta alikvótní část z osmi hodinové pracovní doby. Takže on by se měl dopoledne připravovat. Měl by cvičit na nástroj, měl by studovat literaturu atd. Teď my založíme nějaké dopolední zaměstnání, a tím pádem on bude vlastně pracovat v rámci své domácí přípravy na odpolední vyučování. Čili se nám vlastně dostává do kolize jeho hlavní zaměstnání s tím, co by měl dělat jako navíc.

Představme si, že to je člověk, který má zatím částečný úvazek, a vy pro něj třeba nemáte další práci. Myslíte si, že v takovém případě by byla reálná tato možnost?

Tak v takovém případě určitě ano.

Takže bychom se tím pádem mohli posunout k otázce, jaký je podle Vás případný přínos a pro koho. Pro ty frekventanty samotné, pro vaše současné žáky (pro ty děti), pro učitele, pro školu, pro společnost?

Tak určitě by byl přínos pro učitele, kteří nemají možnost celého úvazku. Pro společnost samozřejmě taky. Ovšem jakou by to mělo přínosnost pro děti, které se tady učí odpoledne, to nevím, to si nedovedu představit.

Myslíte, že by se tedy vůbec nesetkali.

No asi by se nesetkali, protože většinou vím, že se to praktikuje tak, že ti dospělí chodí dopoledne.

Možná přemýšlíte nad tím, proč to zakládají ostatní ZUŠ. Jaké motivy je podle Vás mohou k tomu vést?

No nevím, já jsem s nimi nemluvil. Čím jsou motivováni? Jestli se chtějí zviditelnit? Nebo jestli chtějí dělat něco pro tu starší generaci?

Jestli si spíš myslíte, že to vychází z té školy samotné, nebo z nějaké společenské poptávky třeba v tom regionu, v té „určité Praze“, anebo od zřizovatele.

No já myslím, že ta společenská poptávka hraje asi hlavní roli. Záleží na tom, v jaké oblasti, v jaké čtvrti se ta Akademie třetího věku založí, protože někde, kde převažují senioři, tak tam to určitě má smysl. Někde, kde převažují na tom sídlišti třeba rodiny s malými dětmi, tak tam asi by těžko nějak naplňovali, nebo by čekali, až jim zestárnou.

Myslíte si, že je pro učitele náročné vzdělávat seniory, když doposud vzdělávali děti?

Já myslím, že můžeme člověka učit v jakémkoliv věku. Já když jsem začínal učit, tak jsem učil jednu důchodkyni, jako mladý začínající učitel. Sice ty pokroky nebyly takové, ale měl jsem radost z toho, jak ji to ohromně baví. Takže já tu zkušenost mám taky.

Výborně. Takže to by bylo z mé strany všechno k Akademii třetího věku. A teď, Vy víte, že jsem posílal nějaký dotazník. Posílal jsem ho všem ředitelům v pražských ZUŠ, vrátila se mi zhruba polovina. Byly tam různé otázky, a teď k jedné té otázce.

Pouze jeden ředitel vyplnil, že má ve studiu dospělých studenty, kteří v dospělosti začali studovat, nebo se vrátili ke studiu v ZUŠ. Bylo jich 14 a jen ve výtvarném oboru. Myslíte, že pokud by nestálo v cestě vysoké školné, byl by jejich počet vyšší? Měly by podle Vás ZUŠ vzdělávat více pracujících dospělých?

Ale teď mluvíme o něčem jiném. Já vím, že ta Akademie třetího věku je financovaná úplně jinak. Kdežto SPD je financováno úplně jinak. Pokud vím, tak vlastně není pokryto dotací ze státního rozpočtu. My tady máme několik těch, jak jim říkáme, „espěďáků“, a snažíme se ty nejlepší teda zachovat v tom studiu při zaměstnání, ale procházejí určitým výběrem. Máme třeba požadavek, aby koncertovali veřejně a podobně, aby tu školu reprezentovali, aby pro tu školu byli přínosem. A ještě je to SPD při studiu. Takže to jsou vlastně studenti vysokoškoláci, kteří platí u nás standardní školné, nemají dražší školné, a těch máme tedy málo. Myslím šest.

Já se schválně v té práci nezabývám finanční stránkou věci, i když vím, že je velmi důležitá a že je vlastně rozhodující. Kdybychom se dokázali povznést nad tuhle problematiku financování, myslíte si, že by to bylo vhodné pro tu školu, pro žáky v ní, pro učitele? Jestli by to mohlo mít nějaký přínos, kdyby sem chodili i dospělí lidé?

Pro školu? No určitě, samozřejmě. Protože každý kantor má pak vlastně z jakékoliv jiné práce určitý přínos, určitou inspiraci a podobně. Když to porovnáme - třeba začínající děti s dospělými studenty naší školy - tak to je úplně jiná práce, že. Natož kdyby šlo o rozdíl několik desetiletí, tak určitě by to bylo přínosem i pro ty kantory.

Ve smyslu, že ten dospělý rychleji vstřebává látku?

Ano jde taky o takovou tu životní moudrost, kterou načerpá. Takže může zas toho kantora obohatit.

Hm, hm. Dobře, děkuju. K jiné otázce. Tři ředitelé uvedli, že se v hodině s dítětem vzdělává i rodič. Takových rodičů tam bylo 19. Myslíte, že takový způsob výuky by měl dostat větší podporu? Například jako ve SRN? Já jsem se dočetl v nějakých německých materiálech, že to tam vyložene mají jako speciální kurz pro ty nejmenší děti – že ten rodič chodí do té hodiny a nejen proto, aby byl přítomen, aby věděl, co doma mají cvičit, ale že opravdu pracují všichni.

Tak u nás se to taky podporuje, tento způsob. Naopak doporučujeme těm rodičům, kteří vodí začínající děti, aby chodili na hodiny. Samozřejmě, nesmí do té hodiny zasahovat, natož kantorovi radit, jak má učit, že jo. Protože pak už to nefunguje. Taky se často stává, že s rodiči nacvičíme komorní hru – třeba tatínek přinese violoncello, zahráje s dcerou komočinu a prezentuje se to na koncertech. Takže určitě něco takového bych řekl, že je přínosem. Že to upevňuje i ty rodinné vazby, že jo, v tom kulturním vzdělávání.

Další takovou skupinou otázek, které jsem tam měl, bylo vzdělávání dospělých profesionálů – ať už pedagogů, nebo třeba umělců. V otázce, ve které jsem se ptal na kurzy pro učitele jiných ZUŠ, ředitelé jmenovali kurzy například nových metod a technik hry na nástroje, interpretace děl různých období, kurzy zaměřené na pedagogiku, oborové didaktiky, multimedia v hudebním vzdělávání. Měly by se podle Vás ZUŠ více angažovat v pořádání kurzů pro učitele ZUŠ nebo jiných typů škol, nebo dokonce pro profesionální umělce? Jaké by to podle Vás mohlo mít přínosy? Lepší nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků...

No určitě by měla být lepší taková ta spolupráce, nebo vlastně taková ta provázanost vzdělávacího systému. Já už učím skoro čtyřicet let, zabýval jsem se hudební naukou, a v osmdesátých letech bylo metodické centrum pro vzdělávání učitelů. A tam byly cykly, které byly třeba na dva, tři roky, a přednášeli tam kolegové, kantory, kteří jezdili do ciziny. To mělo obrovskou úroveň i efekt. No, nic takového bohužel teď nefunguje, protože škola někde támhle v Brně si vymyslí kurz, teď rozešle nabídku po republice. Kdo kdy se má možnost tam vypravit? Nemá to návaznost, nemá to systém. Čili určitě by nějaká systematická forma toho dalšího vzdělávání, rozšiřování toho akčního radia vzdělávání, byla dobrá.

Myslíte si, že by to mělo vzejít z těch ZUŠ a konat se na jejich půdě? Anebo vzejít ze ZUŠ a posunout to třeba na NIDV?

Já myslím, že by to mělo mít nějakou vyšší strukturu. Čili na to NIDV to posunout.

Nicméně podle toho, co jste říkal, byste se asi nebránil tomu, že by to vzdělávání prováděli kantory z těch ZUŠ.

No ano, jako se vlastně konstitovalo ŠVP, tak ředitelé nebo nejzkušenější kantory se na tom podíleli, takže takovouhle formou by se mohlo dělat cokoliv. Jakýkoliv obor, nástroj, že jo, a tak dále. Někde to funguje. Třeba výtvarníci vím, že to mají, takové ty dílny.

Třetí okruh otázek, který v tom dotazníku byl, se týkal elektronického vzdělávání po internetu. Jak se díváte na myšlenku, že by ZUŠ lépe využily znalostí svých pedagogů otevíráním elektronických e-learningových kurzů? Například příprava na přijímací zkoušky, nebo srovnání vstupní úrovně před prezenčním kurzem, nebo pro zájemce z řad laické veřejnosti. Rád bych vysvětlil srovnání vstupní úrovně, když jsme před chvílí mluvili o nějakém tom kurzu, který by ZUŠ chtěla pořádat. Je dobré, než ti lidé přijdou se tam vzdělávat, aby měli stejnou vstupní úroveň znalostí. Aby měli nějaké základní pensum znalostí, které pak využijí v tom kurzu, aby se vzájemně nezdržovali. Takže k tomu se například využívají tyto elektronické kurzy. Myslíte si, že by ZUŠ mohly být aktivní v tomto směru?

Myslím si, že určitě ano, ale záleží to na věkové struktuře toho sboru. My máme třeba v naší škole, protože to byla donedávna taková generační záležitost, tak tady máme, což je už děsné číslo, třetinu seniorů po šedesátce. Takže ti se těžko zapojí do něčeho takového. Ale ti mladí určitě bez problémů by to rádi přivítali. I když jsou tady třeba výborní muzikanti, kteří s tím počítačem moc nekomunikují. A někteří zase jsou tak zběhlí v těch internetových záležitostech, takže tam by nebyl problém.

Napadá Vás ještě nějaká jiná možnost vzdělávání dospělých v ZUŠ?

No, jiná možnost... Asi by bylo dobře, kdyby byli sdružováni do nějakých kolektivů. Třeba muzikant, když si s někým zahráje, tak je to úplně něco jiného, než když si hraje sám. Čili podporovat, aby ti seniori tvořili i nějaké soubory, orchestry a podobně. Dřív to fungovalo, já jsem mluvil s lidmi, jsem učil na menším městě před pár desítkami let, a ti tehdy staří lidé, kterým bylo, já nevím, osmdesát, tak mi vyprávěli, že za první republiky tam v tom třicátém městě bylo asi pět orchestrů. Byly to amatérské orchestry, což je nepředstavitelné v dnešní době. Tak takovýmto směrem já bych se snažil tak nějak kormidlovat.

Myslíte, že by amatérská veřejnost mohla mít v ZUŠ zázemí a mohli by se tam sejít a muzicirovat, případně připravit nějaké vystoupení? Čili tady myslíte na amatérskou veřejnost v tomto směru?

Ano, že při té škole by byl orchestr amatérských hráčů, kteří by vytáhli nástroj, na který hráli před dvaceti lety, teď by ho oprášili a zahráli by si v té škole. V panelácích to nejde, že. I když se to děje. Teď jsem četl, že to lidi organizují a sejde se tam třicet lidí v bytě v paneláku a tam nějaký dobrý sólista jim přijde zahrát.

Možná by to nemuselo být jenom pro seniory, ale pro všechny věkové kategorie.

Samozřejmě. Dědeček s vnučkou, proč ne.

To je moc hezká myšlenka, děkuji. Zaznamenal jste poptávku dospělých po vzdělávání ve Vaší ZUŠ, kterou jste třeba nemohl vyslyšet?

No, občas se nám ozve nějaký vysokoškolák, že by chtěl začít na nástroj. To znamená SPD bez státní dotace. Teď nám ani nezahraje na koncertě, protože bude zatížen tím vysokoškolským studiem. Za druhé, než se něco naučí v těch dvaceti letech, pak nám za rok odejde... Pro školu to nemá perspektivu, tohle.

A z obráceného pohledu, stalo se Vám někdy, že jste v zájmu školy chtěli vzdělávat dospělého, ale museli jste ho z nějakého důvodu odmítnout? A proč?

Tak v zájmu školy, to jsem vlastně vysvětloval. Tam jako zájem školy, v tomhle případě, by nebyl.

Tak a poslední otázka. Dotazníkové šetření ukázalo relativně malou účast dospělých na vzdělávání v ZUŠ. Co myslíte, že je příčinou? Finanční náročnost, jejich nezájem, nebo ta ZUŠ nemá zájem na vzdělávání dospělých, malá politická vůle nebo jiné problémy?

No tak, u těch SPD studujících vysokoškoláků, tam je to evidentně nedostatek dotace. Pokud vím, tak univerzity třetího věku jsou financovány z jiných prostředků, ty to mají snad zadarmo, ti senioři. Takže tam by důvod finanční nebyl. Ale spíš bych řekl, že je to taková všeobecná zlenivělost toho národa, že jsou zvyklí u té televize večer sedět, než aby vytáhli třeba hudební nástroje.

Úplně hypoteticky – dejme tomu, že za patnáct let už budou velmi dobře rozjeté ty Akademie třetího věku a byl by zájem i mladší veřejnosti po takovém vzdělávání a třeba by byla i politická vůle i, dejme tomu, čtyřicetileté lidi v té ZUŠ podporovat, tak myslíte si, že by to mělo význam?

No určitě by to mělo význam, ale muselo by to mít nějaký systém. Racionální systém, aby to nebylo prostě takový „uděláme si čárku“.

Jo, jo, rozumím. Napadá Vás ještě něco k tomuto tématu?

Myslím si, že ne. Ty Vaše otázky byly, myslím si, dost vyčerpávající. Tak už nevím, co k tomu.

Tak jo, tak já moc děkuju.

Rozhovor s ředitelem M

Pane řediteli, dovolíte mi, abych si tento rozhovor nahrál? Jeho anonymizovaný přepis poslouží jako podklad při psaní mé diplomové práce.

Samozřejmě, to vůbec není problém.

Proč jsem si to téma vybral. Fakultu velmi zajímá téma znalostní společnosti a celoživotního učení, tedy že by se měl člověk vzdělávat v průběhu celého života i pracovního, nebo i v důchodovém věku. Co si myslím, že hodně zajímá Základní umělecké školy je, že křivka porodnosti bude podle statistického úřadu klesat v následujících patnácti letech. V roce 2030 se předpokládá, že se narodí až o 23 tisíc dětí méně, což je zhruba desetina všech dětí v základních uměleckých školách v současnosti, kterých je 230.000. Já vím, že to přesně nesouvisí to číslo, ale to je jen pro porovnání. Tak to jenom pro to, proč jsem si to téma vybral.

Tedy už tedy k tomu, co mě zajímá. V tom dotazníku, který jsem vám posílal asi před měsícem, jste uvedli, že ve vaší škole se vzdělává 12 rodičů v hodinách spolu se svými dětmi. Na tuto otázku odpověděli ještě dva ředitelé, celkem bylo uvedeno 19 vzdělávaných rodičů. Můžete rozvést, jak tato forma výuky ve vaší škole probíhá?

Nevím, jestli se to dá nazvat přímo výuka, protože to jsou vlastně rodiče, který chodí se svými dětmi do hodin přímo, takže jsou vlastně účastníky hodiny, ale vzdělávají se jejich děti. S tím, že tady to přešlo do té úrovně, že vlastně jsou to většinou děti smyčcového oddělení a rodiče s panem učitelem, který si to vymyslel, se zapojili do hry v orchestru. Takže vlastně mají společné zkoušky s dětmi rodiče dohromady a dělají společné koncerty.

Tak to je přesně to, na co jsem se právě chtěl zeptat, to je hrozně hezký. Myslíte si, že takovýto způsob výuky by měl dostat větší podporu i v jiných základních uměleckých školách? Ve Spolkové republice Německo v některých zemích to mají v osnovách. Tam vyložené pro ty nejmenší děti se otevírají kurzy, kde se vzdělává i ten rodič i to dítě, kde to vlastně posunuli. My známe z našich základních uměleckých škol, že ten rodič je přítomen výuce zvláště těch malých dětí, aby prostě věděli, co doma mají dělat. Ale oni jdou tou cestou, že vlastně hrají oba v té hodině. Myslíte si, že by se mělo jít tímto směrem dál i v jiných školách?

Já myslím, že by to byla spíš jako jedna z možností, že bysme to nedělali úplně globálně, ale jednou z možností bych to asi nechal. Ale je to zase vázaný na finance, že? To je problém asi, který stojí v cestě.

Já bych chtěl k tomu říct, že vlastně v rámci tohoto mého šetření se vůbec nezabývám finanční stránkou věci, která to vlastně vždycky brzdí, o kterou se vždycky zakopne. Chci najít nějaké možnosti, které vlastně by bylo možno otevřít, nebo naopak zjistit, že je to třeba nesmysl. No a jaké máte s tímto třeba zkušenosti ve vašem orchestru?

No nejsou ještě, jak se říká, letitý, jo? Je to vlastně poměrně čerstvý, ale myslím si, že stojí to za to určitě. Že jak ty děti, tak ty rodiče to pak úplně jinak všechno vnímají celou tu výuku a tu školu vlastně a je to vlastně skvělý.

Říkali třeba ti rodiče nějaký poznatek?

No tak, ti jsou rádi, jsou šťastní a zažívání vlastně takový ty stavy, který vlastně dlouho nezažili. Taková ta tréma před koncertem a takový to, že teda teď musej dobře zahrát, takový ty stavy s tím, že teď vlastně hrajou s těmi dětmi a ty děti když jsou menší tak je to ještě dobrý, že sami vlastně navzájem se podporují, že? Takže to je dobrý.

Velké téma základních uměleckých škol je akademie III. věku. Uvažujete o založení Akademie III. věku při vaší základní umělecké škole?

No víceméně uvažuji, ale je to vázaný trošku na prostory a na další věci, který s tím souvisejí, takže letos, nebo teda ten příští školní rok do toho ještě určitě nepůjdeme, protože tady nás pravděpodobně čeká rekonstrukce tady toho celého objektu a tím pádem budeme mít ztížený podmínky sami pro sebe, takže není možný ještě to nějak rozšiřovat. Ale jinak do budoucna určitě uvažujeme a je to určitě dobrá věc.

Takže pak se rád zeptám, jaký je podle vás přínos akademie a pro koho. Mám tady pro frekventanty - seniory; pro žáky, kteří je tady budou případně potkávat; pro učitele - syndrom vyhoření, jiný způsob výuky; pro školu; pro společnost...?

Tak pro společnost určitě velké, protože ty senioři o to stojí se dál vzdělávat, nebo nějakou náplň najít pro sebe, což tohleto je opravdu smysluplný. A zase z druhé strany, co se týká učitelů, tak ty zase mají tu práci trošku jinou, je to opravdu takový zpestření. A nesmí toho být samozřejmě moc, aby je to nějak unavovalo nebo zatěžovalo. Ale pokud to bude v rozumný míře, tak si myslím, že to obohatí obě strany.

Myslíte si třeba, když o tom uvažujete, že by přišli do styku ti senioři s těmi žáky malými?

Tak já si myslím, že pokud by se udělala nějaká společná akce, tak určitě takhle. Jinak si myslím, že přímo asi ne.

Dobře. Jaké motivy podle Vás vedou školy jejímu zakládání?

Tak myslím, že je to takové to rozšíření nabídky a vlastně získání zase jiných klientů a tím se nabalí vlastně zase další jiný příbuzný těch dětí, který by do ty školy vlastně ani nešli. A je to takový vlastně jak se říká jméno školy se tím posílí taky.

A vnímáte třeba poptávku okolí po tomhleto druhu vzdělávání?

Tak jednak jsem se ptal už tady učitelů přímo, jestli by o to stáli, jestli by je to zajímalo a pak tady v (název městské části) je dost silný takový centrum, nebo klub seniorů a ti se vyjádřili, že by určitě někteří o to měli zájem. Takže do budoucna určitě asi...

Myslíte si, že je pro učitele náročné vzdělávat seniory, když doposud učili děti?

Tak náročný... Náročný je každý vzdělávání, jak pro děti, tak pro seniory. Je to malinko jiný, protože ty děti jsou víc vedený a ještě jak se říká, nevědí nic o životě. Kdežto ty senioři už toho vědí daleko víc, takže jejich dotazy a jejich zájmy jsou trochu jiné. Takže ten učitel se musí trochu jinak k nim chovat, přistupovat. Je to trochu jiný samozřejmě.

Já jsem právě slyšel takový názor, že ten učitel právě vybudovává určitý vztah s tím seniorem. Dejme tomu když ten senior je inženýr, oslovovat ho "pane inženýre". A prostě vybudovat si takovej nějaký přátelský vztah, aby si navzájem věřili a bylo to oba fajn.

To určitě.

Tak teď k tomu, co vyplnili ostatní. Pouze jeden ředitel vyplnil, že má ve studiu pro dospělé studenty, kteří v dospělosti začali studovat, nebo se vrátili ke studiu v ZUŠ. Bylo to ve výtvarném oboru a bylo to 14 studentů. Myslíte si, že pokud by nestálo v cestě vysoké školné, byl by počet vyšší? Měli by podle Vás ZUŠ vzdělávat více pracujících dospělých?

Tak je to otázka. Tady jde o to, říct si, co je hlavním smyslem ZUŠ, jestli jako výuka pro všechny, nebo jenom pro děti a mládež. Samozřejmě nabízí se, že proč ne pro všechny, ale pak tam jsou ty finance, že jo. A kdyby tam ty finance byly jak se říká pro, tak proč ne. Ty možnosti pro studium a všechno tu vlastně jsou.

Já právě tímhleto mířím trochu do té budoucnosti. Když by se dejme tomu povedlo rozjet akademie, už by to nějakou dobu běželo, zjistilo by se, že peníze se na to taky dají sehnat. Samozřejmě, že ten společenský zájem pro seniory je někde jinde, než u lidí, kteří pracují. Ale pokud by ty kapacity byly volné a byl by zájem těch dospělých, jestli si myslíte, že v takovém případě by to mělo smysl, nebo ne, jo? Protože on se nás ten propad nedotkne tak markantně, ten propad tý porodnosti, jako třeba jiných škol, protože u nás vlastně pořád bereme nějaké výběrové děti a dá se předpokládat, že takových bude relativní dostatek.

Doufáme. Asi jo.

Samozřejmě já tedy nevím, jak jste na tom Vy s naplněností a kolik například odmítáte žáků, ale my jsme se třeba dostali do fáze, kdy musíme odmítat dejme tomu v hudebním oboru to bude tak třetina uchazečů, kterou možná potom postupně dobíráme v průběhu školního roku, ale ve výtvarném oboru třeba odmítáme až polovinu. Takže my jsme se dostali zaplat'pánbůh do fáze, kdy si můžeme vybírat ty žáky. A kdybychom třeba chtěli zůstat u toho, aby ta kvalita nešla dolů... Protože známe to z těch minulých dob, že ty školy vzdělávaly v podstatě úplně kohokoliv a ne vždycky to bylo úplně správně. Takže kdybychom vlastně chtěli zachovat tu kvalitu a díky tomu by nás možná pálily počty žáků, tak by se potom nabízelo jak využít šaty volné kapacity jinak. Ale to je jenom tak na zamyšlení.

Tak k další otázce. V otázce na kurzy pro učitele jiných ZUŠ ředitelé jmenovali kurzy nových metod techniky hry na nástroje, interpretace děl různých období, kurzy zaměřené na pedagogiku, oborové didaktiky, multimédia v hudebním vzdělávání. Měli by se podle vás ZUŠ více angažovat v pořádání kurzů pro učitele ZUŠ, nebo jiných typů škol, nebo dokonce pro profesionální umělce? Jaké by to podle Vás mohlo mít přínosy? Lepší nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků; zvýšení odbornosti lektorů - učitelů ZUŠ; zabránění syndromu vyhoření; prestiž školy; finanční přínos? Myslíte si, že má smysl, aby ty ZUŠ se angažovaly v tom, že budou vzdělávat jiné učitele?

Tak já myslím, že určitě to smysl má. Ale myslím si, že nemá smysl, aby to dělala každá škola, nebo aby to dělal každý. To určitě ne. Spíš by to měli dělat jenom ty školy, kde mají nějakého výjimečného pedagoga. Učitele, kterej už je natolik považovanej za vynikajícího, že i to jeho jméno už samo o sobě přiláká ty další potencionální studenty, protože to stojí za to.

A myslíte si, že se do toho ta škola má pouštět sama, nebo spíš byste to přenechal na NIDV a doporučil byste třeba jim nějakého specialistu?

Já myslím, že tohle je spíš věc NIDV a těch jiných organizací, než škol.

Dobře. Tak pak jsem tam měl ty e-learningové kurzy. Jak se díváte na myšlenku, že by ZUŠ lépe využili znalosti svých učitelů otevíráním elektronických online kurzů. Mohla by to být třeba příprava na přijímací zkoušky na další školy, srovnání vstupní úrovně před prezenčním kurzem - to pak vysvětlím, anebo pro zájemce z řad laické veřejnosti? Já jsem tam uvažoval nad tím, že pokud by třeba ta ZUŠ pořádala dejme tomu pro pedagogy nějaký kurz, o kterém jsme teď před chvílíčkou mluvili, tak tam vždycky se naráží u toho prezenčního kurzu na to, že ta vstupní úroveň těch znalostí těch příchozích frekventantů je vlastně hrozně rozdílná a že první hodiny se vlastně zabývají jen tím, aby si srovnali vstupní výchozí možnosti. Takže na to se používají tyhle e-learningové kurzy, protože kdo to zná, tak ho proletí velmi rychle a nezdrží se s tím. A kdo to nezná ty věci, tak si to třeba dostuduje, projde si tím a pak už to znají všichni stejně. To je jenom na doplnění, co to znamená srovnání vstupní úrovně. Ale zajímavá určitě je ta příprava na přijímací zkoušky. Napadlo Vás tohleto někdy, že by se to dalo dělat elektronicky, nebo nějaké další myšlenky k tomu?

No abych řekl pravdu, tak přímo jsme se tím ještě nezabývali.

A například když... Určitě máte nějaké žáky, kteří se hlásí na konzervatoře, nebo na další školy, pomáháte jim v tomhleto nějak s tou přípravou?

Jo to máme pak speciální skupinu, nebo individuální studium pro přípravu na přijetí na konzervatoř.

Takže ta skupina pak vznikne třeba v hudební nauce a ty žáci si jakoby obnoví znova ty znalosti, které potřebují?

Tam se ta výuka trochu odvíjí jinak, aby to bylo jako příprava ke studiu.

Dobře. K tomu vzdělávání dospělých ještě. Napadlo vás třeba někdy, co by bylo potřeba změnit ve studiu dospělých, například absolventů druhého stupně?

Abych vám řekl pravdu, tak víceméně asi ne. Tak, jak je to nastavený, to víceméně vyhovuje. A co se týká pak těch financí, to je věc druhá, že jo. Asi pokud by ta cena třeba za to studium pro dospělé byla taková, aby to ty dospělí mohli lehce zaplatit, tak si myslím, že by pak nebyl žádný problém. Takže to jsou ale věci jiné, který vlastně my nevyřešíme.

Zaznamenal jste někdy poptávku dospělých po vzdělávání ve vaší ZUŠ, kterou jsem nemohl vyslyšet? Ptají se rodiče, že by na něco chtěli chodit?

No je to poměrně málo, abych řekl pravdu, máme na stránkách uvedenou cenu, tak já myslím, že pak když má někdo zájem, hledá někde jinde většinou.

Anebo naopak. Stalo se vám někdy, že jste chtěli vzdělávat nějakého dospělého, ale museli jste ho z nějakého důvodu odmítnout? No, to už je ale v minulosti, to jednou se stalo právě a to bylo proto, že jsme neměli žádnou kapacitu volnou. Prostě nebylo místo vůbec žádný.

Dotazníkové šetření ukázalo relativně malou účast dospělých na vzdělávání v ZUŠ. Co myslíte, že je příčinou? Finanční náročnost; nezájem dospělých; že ZUŠ nemají možnosti...

Nemá možnosti, kapacity, že jo, to taky nezaplatí, takže to je takový oboustranný. Ty finance jsou asi největší problém.

Dobře, tak toť vše. Děkuji vám za rozhovor.

Rozhovor s ředitelem X

Pane řediteli, dovolíte mi, abych si tento rozhovor nahrál? Jeho anonymizovaný přepis poslouží jako podklad při psaní mé diplomové práce.

Ale samozřejmě, jak je libo.

Napřed bych měl asi nastínit, proč jsem si to téma vzdělávání dospělých v ZUŠ vybral. Jednak je to celospolečensky zajímavé téma - znalostní společnost a s tím spojené téma celoživotního učení, to je téma celosvětové, ale i v České republice v různých dokumentech. Ale pro základní umělecké školy je důležité, že podle Českého statistického úřadu bude křivka porodnosti klesat. A v roce 2030 se bude rodit o 23 tisíc dětí méně. Takže tam bude znát propad ve všech školách a zřejmě i v základních uměleckých školách. A myslím si, že teď je ten správný čas, dokud máme školy plně přemýšlet nad jinými možnostmi, které by ty školy mohly...

Dovolte mi, abych vám do toho vstoupil. Ta vaše premisa klesajícího demografického vývoje je správná, je to dobré, že koukáte dopředu. Ale ZUŠ jsou jediný segment ve vzdělávání v České republice, který se neřídí demografickou křivkou. Ano, demografický vývoj bude klesat, ale my přijímáme žáky na základě vyhlášky podle prokázaných předpokladů ke studiu. To znamená, tam je hranice toho nadání, toho talentu a těch přijímacích zkoušek do té školy. A zřizovatelé to vědí, to že klesá demografický vývoj, ale talentovaných dětí je stále stejné procento.

Takže se nerodí ty netalentované děti. (smích)

Samozřejmě nemůžeme vyloučit to, že v některých školách čistě z existenčních důvodů ten talent hledají, kde se dá, i tam kde není. Ale když skutečně ty děti jsou přijímány podle talentu a myslím že, se dělalo nějaké testování, myslím asociace před pár lety, tak se zjistilo, že asi 15 až 20 procent objemu populace je talentovaných a nadaných. Tak se snížil ten počet, ze kterého se vybírá.

Ano, já neříkám, že to bude nějaké drama. Třeba mi teď odmítáme ve výtvarném oboru asi polovinu uchazečů, tak se to třeba doplnit tímhle. Dobře, tak teď k otázkám. Vaše škola organizuje akademii třetího věku, jaké motivy vedly k jejímu založení, zda vzešly z Vaší školy, nebo to byla společenská poptávka, nebo vás k tomu přivedl zřizovatel?

Byl to čistě náš nápad na této škole, my jsme byli první, kdo s tím přišel. Často slyším od prarodičů, kteří nám sem vodí vnoučata, že by si také rádi na něco zahráli. Ale také jsem přemýšlel nad tím, jestli by se ta ZUŠ neměla více otevřít a být více přístupná, když už teď máme ty limity toho typu přijímání pouze talentovaných, přesných osnov, učebních plánů a že ta otevřenost té školy by mohla být větší. A tak jsme si sedli s kolegyní a řekli jsme si, jestli by nebylo dobré tu školu otevřít lidem, kteří sem stejně chodí, stejně je tu potkáváme. Ale úplně ta první pohnutka nebyla nabízet nějaký servis, nebo nějaké kurzy, nebo nějakou další aktivitou jakési zájmové činnosti, ale spíš jsem hodně myslel na ty svoje učitele a na ty svoje děti. Že se tady promění atmosféra v tom, že vznikne ta mezigenerační solidarita, kterou pokládám za důležitou. V dnešních médiích vidíte pouze krásné mladé učené lidi, ale život je o něčem jiném. Jsou taky staří lidé, nemocní lidé a ty děti by měly vědět, že to je součást života. Takže teď mám školu, kde se potkávají staré babičky, dědečkové s holema, nejstarší student tady má 81 let a potkávají se s mými žáky a oni často pracují na společných skladech.

No, tak to je přesně voda na můj mlýn. Tak, kolik zhruba seniorů navštěvuje nyní v letošním roce vaši ZUŠ a jaké obory?

Ano, navštěvují všechny obory a já vám to řeknu teď přesně, dokonce vám mohu poskytnout tabulku, ze které dostanete výčet nejenom podle oborů, ale i z celkového pohledu všech těch šesti akademických škol a zároveň jsou tam důvody, kolik studentů ukončilo studium, kolik je potencionálních dalších zájemců atd. Je to taková excelová tabulka, kterou já sem teď obeslal těch šest ředitelů. To je výborná statistika. Jinak jestli se ptáte na nás, my máme v tuhle chvíli 96 a všechny obory jsou obsazené. Nejsilnější je samozřejmě hudební obor.

Jak vzdělávání probíhá? Četl jsem o slavnostní promoci, produkci třeba svoje výsledky veřejně?

Dobrý dotaz. Ta výuka je nastavená tak, že na rozdíl od ZUŠ se neřídíme žádnými osnovami žádnými učebními plány. To, co se učí v těch výukách, si nastavují studenti sami. Uvedu příklad, na přihlášce mi paní napsala: "Mám zájem naučit se hrát na klavír píseň Voskovce a Wericha a zazpívat si ji."

To je krásný.

Tak to je ta osnova. To jsou ty učební plány. Takže ten obsah toho vzdělávání je čistě na tom, jaký vznikne vztah s tím učitelem, co on může nabídnout a co on by rád dělal. Pak jste se ptal...

Na tu promoci třeba.

A na to vystupování, to je důležitý. A víte, co je strašně důležitý u takovéhle práce? V tom já vidím ten růst učitelů. Já tam totiž vidím ten rozdíl mezi tím, jak se dnes baví kolegové ve sborovně o žácích po té zkušenosti, co učí seniory. Ti učitelé jsou zralejší, najednou tady mám mladý lidi, kteří jsou úplně jinak zralí. Oni pracují se seniorem, to vůbec není jednoduchá věc. My jsme třeba pro učitele sestavili takové desatero věcí, jak se chovat k těm seniorům. Musíte je například oslovovat titulem, byl to pan inženýr celý život, tak se k němu musíte tak chovat. V podstatě je to velké koučování sama sebe. Jedna ze součástí té kultury zacházení se seniory, jak se ptáte na to vystupování, víte, jeden z velkých problémů ZUŠ obecně je, že jsou posedlé podáváním výsledků. A ti ředitelé se už prostě úplně zbláznil, už prostě nedělají nic jiného než PR marketing a vystupování od starosty počínaje až po nevim jaký senátory. A zapomíná se na to podstatný co je. A to je to vzdělávání, které nepotřebuje podávat výsledky, protože výsledkem má být změna lidská bytost a ta se nemusí prezentovat na vystoupeních a na koncertech. A proto já třeba prosazuji to, že se snažím dbát na to, aby při

vystupování seniorů na jevišti bylo naprosto jednou z nejdůležitějších věcí ohleduplnost vůči nim. Protože já třeba, když jsem to zakládal, tak se měl takový veliký představa, jak budeme tu mezigenerační solidaritu demonstrovat tím, jak budou koncerty babiček s dětmi atd. Vůbec ne, heleďte. Po roce fungování naprosto přesně vím, že nesmím dělat koncerty důchodců dětmi, protože to naprosto ty důchodce diskvalifikuje. Ty děti hrají často daleko lépe, děti nemají to profesionalitu toho zacházení se seniorem atd. To znamená, že na tom jevišti bych je postavil naprosto do trapného postavení ty seniory. To znamená že, my jsme začli jít tou cestou seniorských koncertů a oni si sami říkají, koho si pozvou, koho si nepozvou. Na prvním koncertě bylo šest diváků, ačkoli tam vystupovalo asi sedm seniorů.

Čili ti účinkující si vyberou své posluchače, rozumím tomu správně?

Ano, přesně tak. V tom prvním roce se styděli pozvat vlastní děti. Před čtrnácti dny jsme měli druhý koncert a bylo narváno, protože už si zkusili že to lze. A že se nemusejí před tou rodinou stydět. Je to velká škola taktu.

Vy mi krásně už odpovídáte na další otázky. Jaký je podle vás přínos akademie a pro koho? Pro ty frekventanty - seniory; žáky; učitele - syndrom vyhoření, jiný způsob výuky; pro školu; pro společnost?

Sobecky bych to sestavil jinak, první přínos vidím pro nás pro učitele. Pořád jsem placen za to, že jsem ředitel školy, ne že jsem ředitel akademie.

Promiňte, možná vám skočím do řeči a doplním ještě otázku jak je to pro učitele náročné, když doposud učili děti?

Byl jsem na valné hromadě asociace minulý rok, kde jsme prezentovali ten projekt akademie a na konci té přednášky byla diskuse. Já jsem je vyzval, aby mi říkali pouze potencionální rizika a nebezpečí, které možná vidějí. A jeden ředitel se tam přihlásil a říkal: “No, já když si představím, že dopoledne učí seniory a naprosto vyčerpaný a unavený po práci se seniorem odpoledne jde k dítěti, tak založením Akademie já ohrožuji práci ZUŠ, protože ti učitelé jsou unavení.” Víte, jaká je realita? Realita je taková, že je to absolutně dobří. Ono je to baví víc, než odpoledne. Oni jsou nadšení. A já jsem přemýšlel, co je to nadšení. Nejenom ten vztah s tím člověkem, tam je úplně jiná práce, určitá úcta, jiný zacházení. Ale nejpodstatnější je to, že oni dopoledne pracují s tím seniorem tak, jak já bych si přál, aby pak odpoledne pracovali dětmi. Totiž, že nejde o výsledek, ale že jde o tu cestu. My jsme posedlí neustále podávat dětem výsledky. U seniora žádný výsledek mít nebudete, ani to nejde. Tam prostě na něčem děláte a ten proces a ten vztah s tím učitelem je to nejcennější, co z toho dopoledne je. A když si tuhle filozofii ten učitel představí a řekne si: “vždyť já bych s tímhle přístupem mohl přistupovat i k dětem”, tak pak to odpoledne je hrozná pohoda, protože se nepracuje, aby se to dítě znásilnilo k nějakému výsledku, ale spolupracuje se s ním. Je to to doprovázení žáka. Takže opak je pravdou, ne že jsou vyhořelí z té práce se seniory, obráceně, ono je to dobří, protože oni si uvědomí, že se taky dá pedagogika dělat jinak, než furt ve stresu, že musím panu řediteli donést první cenu ze soutěže a nebo zahrát na večírku.

Jakou máte zpětnou vazbu od kantorů, frekventantů, jiných zúčastněných?

Od frekventantů ještě nemám a to bych vám taky mohl pak poskytnout... My jsme se s těmi šesti řediteli dohodli, že oslovíme právě frekventanty, aby nám řekli svoje názory na to, co by si představovali, co očekávali a jaká je realita atd. Já hodně dbám na to, aby to bylo striktně anonymní, a přemlouvám kluky, aby šli do toho vašeho googláckého dotazníku, který je anonymní, aby ti seniory odpovídali reálně. A ty výsledky budeme mít asi od čtyř až pěti set seniorů. A ten dotazník vám dám k dispozici. Od studentů na své škole zpětnou vazbu nemám, když nepočítám takový to: “Pane řediteli, děkuji vám, slavíme s manželkou narozeniny, přijďte taky” Jsou pozitivní, ale řeknu vám i pěknou... Minulý týden mi přišla paní učitelka z literární dramatického oboru, že se jí herečky pohádaly. A já jsem si říkal, že to k tomu patří. Kdyby se herečky nepohádaly, to by snad ani nebylo divadlo.

Tam ty emoce hrají velkou roli.

Přesně. Takže pozitivní, ale nemám to statisticky. Na rozdíl od učitelů, kde jsem takový dotazník skutečně dělal, a z toho vyšly ty stejné zkušenosti, jako já cítím tady ve škole. Že ty kolegy to baví, dokonce vám řeknu, moc je ani nezajímá, jestli to mají zaplacené, nebo ne. Na to dbají jako na to poslední. Ale nemyslím si, že je to charakter, to je spíš šlendrián, že si nevyplní kolonku.

Ale vnímají ten přínos pro sebe jako zásadní.

Určitě. Víte, co je ale strašně důležitý? Je strašně důležitý, aby to ty učitelé cítili jako přínos pro sebe, tak, možná Vám to bude připadat divný, ale jedna z důležitých věcí je, že je to těm studentům poskytováno zdarma. Tam je důležitý to, že není poškozené vztah mezi tím seniorem a pedagogem nějakou platbou, protože v tu chvíli tam vzniká ten vztah jako služba – já si vás platím – víte, jak to je. A jelikož je to zadarmo, tak tam vzniká mimořádně krásný vztah mezi tím studentem a mezi tím lektorem. Já osobně si myslím, že ředitelé, kteří založej, nebo založili tyhle Akademie, tak, já jsem to i vysvětloval kolegům, když oni se do toho pouštěli rok poté, co my jsme to dělali, já jsem jim říkal: „První věc, která musí být v diskusi s těmi učiteli, jestli chtějí jít do toho, protože to je dobrovolná věc – založit Akademii pro seniory – musí být ta etika té chuti poskytovat tuhle práci těm seniorům. Já Vám řeknu – my, když jsme to rozjízďeli u nás na škole, tak odpověď na to, kolik budou brát za hodinu, přišla až po té, co už jsme skoro roznášeli přihlášky. Pak jsem teprve řekl: „Helejte, bude to takhle a takhle placený.“ To znamená, jestliže se to postaví pragmaticky, že to je v podstatě velmi dobrý příjem pro učitele – dopoledne nemusejí chodit po kavárnách za 50 korun za hodinu atd., navíc si to učeje ve své třídě, navíc z toho neplatěj daně, protože je to udělaný v rámci té školy v rámci hlavní činnosti atd., zkrátka má to spoustu ekonomických výhod. Tak přesto to nesmí být na tom postavený. Jakmile to ten ředitel postaví na: „Helejte, máte možnost si teď vydělat 350 Kč dopoledne výukou,“ tak vlastně vytuneluje celý ten vtip, jo, a pak to nefunguje.

Podle Vašich zkušeností, má se pokračovat s Akademii, má se rozšiřovat na další ZUŠ?

Jo, je to moje ambice. Už je v republice jich několik – v Písku, ve Žďáru, prostě je toho víc. V Praze je toho nejvíc, je nás šest. Je perspektiva, teď se o tom jedná, že by byla perspektiva v příštím roce dalších šest zájemců. A taky jednáme s prezidentkou, o tom, že by se do toho zapojila Asociace krajů, že by ten celý projekt jakoby podporovala. A já to dávám zadarmo – celý know-how. Mám složku několika bytovou, kde prostě jsou od reklamních plakátů, kde jsou ale koupeny fotografie seniorů atd., všechno je to hotový – přihlášky, rozvrhy, celý projekt pro starostu, když chtějí žádat o peníze. Všechno to mám v jedné složce a já to dávám zadarmo.

Kdybych Vás o tohle mohl také požádat.

No, tak si napište k nám na adresu k nám do školy, a já Vás zařadím do té databáze těch žadatelů o tyhlety podklady. Ale jestli se pan ředitel rozhodne k tomu nastoupit do tohoto projektu, tak se budeme muset stejně znova sejít. Já jsem to dělal s těmi šesti, že jsme se sešli a prostě jsme si udělali takový dopoledne i odpoledne, takovou nalejvárnou, kdy já jsem jim říkal harmonogram – s čím přijít dřív, co pozděje, jak si zjistit nástroje... Takže to bysme si řekli. Ale pošlu Vám – napište si, že byste rád podklady pro založení Akademie. A pak to chci někam vložit, až to budu mít zkompletovaný, tak to chci celý někam vložit na nějaký úložiště, kde si to všichni vyzvednete.

Tedy v tuhle chvíli mě to zajímá spíš z hlediska té práce. A moje kolegyně, co jsem s ní teďko chodil na tu vysokou školu, tak mi vyložene řekla: „Ježíš, ty jdeš za panem ředitelem X. Kdyby k tomu měl nějaký materiály, to by mě hrozně zajímalo.“ Že by to chtěla u nich na obci.

Tak jí řekněte, ať mi to taky napíše na tu moji adresu. Protože já i díky tomu, že mi píšou, z který je to školy, tak já bych pak udělal databázi lidí, který to v republice chtějí dělat. A nevylučuju, že bysme si založili nějaký stránky internetový, kde bychom si nabízeli, protože každý má potom dobré zkušenosti třeba s literaturou nějakou a tak, že bysme udělali takovej nějaký prostor, kde bysme mohli mezi sebou komunikovat – ty školy, které to dělají. Takže kdyžtak ať mi to pošle, a já ji tam zařadím.

Ted' už bych teda opustil téma Akademie. Na Vašich webových stránkách v sekci „Péče o žáky se speciálními potřebami“ jsem se dočetl, že organizujete externí odborná školení. „Škola organizuje pro učitele odborné semináře a zajišťuje školení k problematice žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami“. Organizujete tyto semináře jen pro své učitele, nebo i pro učitele jiných ZUŠ?

Ne, jenom pro sebe. (...) Jo, Vy to vztahujete jako k tomu pořádání těch aktivit, jo...

Ano, protože v tu chvíli by to už byl kurz třeba DVPP, kde už bysme se bavili o tom profesním dalším vzdělávání. Takže ne.

Pane Brejcha, víte, co Vám ještě poradím... Takovou jednu důležitou okolnost. Jak jste o tom tam hovořil – ty možnosti, který hledáte pro ty ZUŠ, který jednou pak by neměly ty děti, a aby ta existence těch škol zůstala apod. Tak trochu opatrně s tím zájmovým vzděláváním nebo zájmovým činností, protože jsme škola. A jediná škola, která má RVP, tak má zároveň statut tedy odčerpávat ze státního rozpočtu peníze na svou činnost. Zájmové vzdělávání RVP nemá. A tím, že je nemá, tak tím pádem zároveň i jakoby finanční prostředky, který tam plynou atd., jsou úplně jinde. Celou dobu, co existuje Asociace, tak celou dobu se snažíme vymanit se z ranku zájmového vzdělávání. Já všude, kde chodím, tak říkám: „Nejsme zájmové vzdělávání, jsme škola.“ A argumentace typu, že jsme zájmové, protože děti choděj do školy a sem choděj dobrovolně ve svém volném čase, tak já vždycky říkám: „No pozor, to ale ze školského zákona je pouze základní škola, devítiletá, ze zákona povinná. Jinak Vás zavřou, když tam nedáte děti. Ale gymnázia, vysoké školy, střední školy jsou volnočasové aktivity dětí.“ Takže proč o nás říkají, že jsme zájmové, protože je to volno-, když jakýkoliv jiný typ školy je stejně zájmový jako ty naše. Takže trochu pozor s tím slovem zájmové vzdělávání, opatrně s ním, protože děláme všechno pro to, abychom do tohoto ranku nespadli. Vemte si, když já si třeba vezmu výroční zprávy jednotlivých krajů, tak už jenom ve struktuře výročních zpráv vidíte, kde ty školy zařazují. My děláme všechno pro to, aby nás zařazovali mezi školy, a ne mezi zájmové a volnočasové aktivity. A ještě jednu připomínku. Ve školském zákoně je to paragraf 109, tam je základní umělecké vzdělávání a zájmové. A ten důvod, proč jsme pod jedním paragrafem ve školském zákoně, což mnohý úředníci argumentují: „Jste taky zájmový“, jo, tak není ten, to je v důvodové zprávě zákona, není ten, že my jsme zájmové, ale ten, že neposkytujeme stupeň vzdělání. Takže opatrně s tím slovem zájmové vzdělávání.

Určitě, chápu Vaši připomínku, budu se tím řídit. Jestli já to můžu doplnit... Já právě celou dobu toho výzkumu razím myšlenku, že se jakoby oprostí uji od těch finančních problémů věci, protože to je tak složitá věc, která to neustále komplikuje, že bych se vlastně niče nedopátral.

To máte pravdu.

Taky tam vlastně byl trochu návod k tomu, protože do těch ZUŠ choděj třeba v rámci SPD žáci, kteří tam jsou tak jako neoficiálně – třeba vypomáhaj občas v nějakém orchestru nebo třeba v nějakém divadelním představení může někdo vypomoci atd.

Což nejsou žáci, to jsou hosté.

A v tu chvíli to nejsou žáci, ale je to nějaký zájem, poptávka, vyhovujeme si navzájem, jo... Takže i tohle mě zajímá samozřejmě. Ačkoliv vím, že když jsem tam chtěl celkový počet žáků školy, tak v tu chvíli mi to vlastně nespadá do toho. To já přesně dobře vím. Nicméně, ono to číslo, stejně ten celkový počet žáků se ve škole neustále mění, máme nějakou zahajovací statistiku a pak se to pořád houpe, ačkoliv se snažíme, aby ty žáci tam zůstali, tak zase udržet je tam za každou cenu nemůžeme...

Ono to má spoustu dalších problémů. V tu chvíli máte cizího člověka ve škole, což je naprosto z bezpečnostního hlediska... atd. Je to prostě strašně komplikovaná věc, no. Já jsem třeba tohle ošetřil ve svém ŠVP tak, že jsem tam napsal větičku, která mi jakoby legalizuje to, že to dítě tady v tu chvíli je. Já jsem tam zaregistroval ten Váš docela dobrý dotaz typu „absolvoval, ale stále má zájem“, nevím, jak jste to tam formuloval. Tak já tam mám větičku, že „Absolventům po ukončení studia umožňujeme formou konzultací...“ a teď je tam několik výrazů takových, aby mohli... „... další kontakt se školou.“ A dal jsem si to do ŠVP. To znamená, jestliže mi přijde inspekce a já tady budu mít v orchestru sedět kluka, který tady už dávno nechodí, tak je to přesně ta situace, kterou takhle... Ale není to, ta větička v ŠVP, není řešením pro to, když Vám spadne na topení a něco se tam stane.

No, to je jasné, ale nicméně děkuju za takovouhle informaci. Ted' k tomu, co vyplnili ostatní ředitelé, k tomu modelu mému obecně. Pouze jeden ředitel vyplnil, že má SPD studenty, kteří v dospělosti začali studovat, nebo se vrátili ke studiu v ZUŠ. Bylo to v jedné ZUŠ, bylo jich 14 a jen ve výtvarném oboru. Myslíte, že pokud by nestálo v cestě vysoké školné, byl by počet vyšší? Měly by podle Vás ZUŠ vzdělávat více pracujících dospělých?

Tak nejprve na tu druhou otázku. Myslím si, že ZUŠ jsou zřízeny na vzdělávání především dětí základního a středního vzdělávání. To, že máme možnost učit vysokoškoláky, to je v podstatě jistý kompromis, nebo jistá dohoda, která vznikla před lety, že jsme argumentovali právě tím, že když děti dosáhnou nějaké výkonnosti, tak ta výkonnost se dá zpracovat atd. SPD to je ještě další nadstavba, která je ještě nad tím. To znamená, podle mého názoru, dokavad mám dostatek dětí v téhle kategorii, tak si myslím, a tak je to i nastavené ve vyhlášce a myslím, že správně, tak musím upřednostnit ty děti. V tom SPD musejí upřednostnit generačně ty, kteří přicházejí. Protože mít ve škole velký počet žáků SPD, ať už to platěj, nebo neplatěj, nebo jsou pracující, nepracující, ale mít tam velký počet SPD a to je kapacitní důvod, proč nemůžu přijmout nové děti, které přicházejí ze spoda, to by bylo špatně. To by v tom systému bylo vlastně nelogický. Ale dovedu si představit, že někteří ředitelé takto uvažují, ale je to z toho důvodu, že právě ještě se nezbavili té představy, že to těleso musí nějak hrát. Protože...

Další otázka. Tři ředitelé uvedli, že s dítětem v rodině se vzdělává i rodič – celkem 19. Myslíte, že takový způsob výuky by měl dostat větší podporu? Například jako v SRN? Já jsem se v teoretické části té práce podíval trochu do Německa, protože jsou to naši poměrně jaks kulturně blízcí sousedé v tomhle oboru, a tam je třeba zajímavé, že dospělých tam chodí 10% z těch hudebních škol a 1,5% lidí v důchodovém věku. Ale číslo jsem nenašel, nicméně vím, že pořádají právě pro ty nejmenší děti, kdy ten rodič je přítomen v hodině, ale nejenom jako dozor, nebo aby věděl, co se má dělat doma, ale aktivně je součástí té výuky. Myslíte si, že bysme tohle měli podporovat?

Podívejte se. Já si myslím, že je to hodně otázka toho kontextu, kde se nachází Česká republika. My jsme střední Evropa a teď dokonce, jak jsou ty věci kolem komunikace v EU atd., tak jasně vidíte, jak se začíná odčleňovat, jak začíná být viditelný to chování té Visegrádské čtyřky anebo toho špalíru, já vždycky říkám ne té horizontály, ale té vertikály té střední Evropy a toho rozdílu, který podle mě začíná na česko-německých hranicích. A bohužel musím říct, že ten kontext právě toho, teď nechci říct Rakousko-Uherska – ono to možná bude hlubší, ale prostě ten kontext, ve kterým my žijeme, tak ta participace rodičů na vzdělávání je u nás brána trochu jako

s distancí. Když jste říkal tu zkušenost z Německa, já vím, jak to vypadá třeba ve Finsku. Tam je to součást, naprostá součást toho vzdělávání, a ty rodiče jsou účastníky toho vzdělávání. Dokonce už třeba ve věku dvou, tří let docházejí do školy, držejí si ty bejbátka a už muzicírují, hrají. Tam vznikají úplně jiné vztahy mezi rodičem a školou, protože když tu maminku znáte od tohohle věku, tak si myslím, že tam zákoník práce nemusej řešit. Takže já si myslím, že to je otázka kultury, ve který žijeme. A Češi, přestože si myslím a nakonec je to i teď vidět, že ještě mají furt naději jako nespádnout do toho úplného jakoby marasmu prostě toho středoevropského špalíru. A to se týká opravdu jakoby liberální svobody – to jak to vypadá v Maďarsku, co je dneska v Polsku... Prostě ta jakoby ta rakousko-uherská představa, že já jsem tady ten odborník v tom bílém plášti, který rozhoduje o všem a dává to razíko toho... a ten rodič jako musí zůstat prostě stranou, tak to tady bohužel je a bude to ještě hodně dlouho trvat, než přijmeme... Základní principy EU ve vzdělávání jsou participace, spravedlnost a subsidiarita. A ta participace, to je jeden ze tří základních parametrů progresivního vzdělávání na Západě, jo, říkám ty starý Evropy. A u nás ještě ta kultura taková není. Já bych si to strašně přál, ale... K čemu bych Vás to přirovnal. Třeba: když jsem před lety oslovil pedagogický sbor – a my jsme poměrně progresivní pedagogický sbor, nebo aspoň se snažím, ty učitelé aby měli ten prostor – tak jsem se zeptal – v rámci vlastního hodnocení jsme to dělali: „Kdo z vás by si přál, abychom přestali známkovat, protože z toho čísla rodič příliš nepozná, a třeba jsme přišli k jině podobě hodnocení žáků?“ Tak z učitelů se tenkrát, je to ale deset let zpátky, tak tenkrát se oslovil pouze jeden učitel, který by o to měl zájem, a to byl ještě výtvarník. Jinak ostatním vyhovovala známka. Tak jsem chtěl tomu vyjít vstříc a udělal jsem dotazníkové šetření u rodičů. A nedopadl jsem lépe. Rodiče nechtějí vědět, v čem je jejich dítě dobré, v čem lepší, v čem je talentované. Oni chtějí mít doma známku.

Tak je to něco, co je jasné srovnatelného asi. Ale ten rodič, kterého zajímá ten výsledek, ten si dojde do té hodiny a zeptá se tam. Takže si to doplní vlastně tu informaci o té známce. Děkuji. V otázce, kde jsem se ptal na kurzy pro učitele jiných ZUŠ, ředitelé jmenovali kurzy nových metod a technik hry na nástroje, interpretace děl různých období, kurzy zaměřené na pedagogiku, oborové didaktiky nebo multimédia v hudebním vzdělávání. Měly by se ZUŠ podle Vás angažovat více v pořádání kurzů pro učitele ZUŠ, nebo jiných typů škol, nebo dokonce pro profesionální umělce? Jaké by to mohlo mít přínosy?

Tak pro profesionální umělce to asi, asi ne. To asi myslím, že...

Já jsem tam měl představu třeba muzikanta třeba ve středním věku, který by se rád zdokonalil třeba v notaci na počítači, nebo ho šťve, že třeba přijde někam hrát a zvukař to neumí, tak prostě aspoň aby věděl... Jo, takovýhle třeba modernější věci.

Rozumím. Všechny ty aktivity, který jste tam popisoval... Chybí mi tam ještě hudební nauka. Výuka hudební nauky, aby nebyla formální a byla více zaměřená na praxi atd. Jinak se vším souhlasím a určité to podporuju. I se mi to líbí, když škola na to najde čas a těmhle aktivitám se věnuje. Je otázka, co je pohnutkou toho ředitele, když takovýhle aktivity pořádá. Protože já třeba zastávám teda tady ve škole názor, že... Myslím si, že jsem šikovnej ředitel a určitě moh bych tady dělat různé vedlejší hospodářské činnosti, jo. Tak to jsou vedlejší hospodářské činnosti – jsou školy, který otevrou dole bufet, nebo si založej vypalovačku cédeček, nebo prostě cokoliv. A z toho musí bejt zisk nějaký. Ale já říkám, že dokavad' mám dostatek peněz na to, abych vzdělával děti, tak se budu starat o vzdělávání dětí a o růst mých učitelů, protože tím roste ta škola. Nevím, kdy přijde ta doba, a už jsem dost starý, abych na tom byl tak výborně, abych si ještě založil kurzy na vzdělávání kolem dokola. Protože já tady mám 50 učitelů a máme před sebou spoustu práce.

Já jsem tu pohnutkou třeba myslel takovou, že kdyby se v tom kolektivu našel člověk, který je v něčem odborník a baví ho to se v tom vzdělávat, tak by to pak jako moh distribuovat dál a vlastně by to byla živná půda pro jeho práci.

Helejte, to jo. Ale pak bych takovýho člověka, kdybych věděl, že tady mám špičkového odborníka na něco, tak bych ho doporučil třeba do NIDV, aby ho specializovaná organizace, která se zabývá školením, protože u toho musí být PR, přihlášky atd., ať se o to stará firma, která to má, a já bych jim dodal toho člověka a určitě bych mu umožnil, aby mohl takovou lektorskou činnost provádět. Ale nevím, proč bych s tím měl jakoby se zabývat sám.

Rozumím. A teď jenom krátce k těm e-learningovým kurzům. Jak se díváte na myšlenku, že by ZUŠ lépe využily znalostí svých učitelů otevíráním elektronických online kurzů e-learningových. Například: příprava na přijímací zkoušky; srovnání vstupní úrovně před prezenčním kurzem – tady jsem myslel na to, kdyby ta škola teda pořádala nějaký kurz, kam by třeba ostatní kolegové z jiných škol přišli, tak pro srovnání vstupní úrovně jejich by byl vhodný třeba takovýhle internetový kurz;...

Chápu, chápu, to je dobrý...

... anebo pro zájemce z řad laické veřejnosti – prostě někoho ve věku 45 let napadne, že by chtěl něco vědět, tak proč by se nepodíval na nějaký kurz. Tak jak se díváte na takovouhle myšlenku.

Určitě ano, vůbec nejsem proti. To je určitě jako i trendový a určitě je to prospěšný. Ono taky s otázkou toho, kolik člověk má čas, tak ten e-learningový... je omezen. Víme oba, že e-learningové vzdělávání má svá velká omezení, jo, protože tam nemůžete konzultovat s lektorem věci atd., ale určitě je to prospěšný. A kdyby něco takového třeba organizovala Asociace nebo Ústřední umělecká rada v rámci vzdělávání – třeba, že by se udělal e-learningový kurz na správnou podobu vyplňování školních výstupů v ŠVP nebo něco takovýhleho, tak určitě to je prospěšný. Já jsem byl nedávno na takovém setkání v Libchavě – to je takové coach centrum, a tam se sjelo asi takových 60 významných osobností v oblasti vzdělávání – byl tam z Kellnerovy nadace a z různých takových... nepříliš formálního vzdělávání, spíše neformálního. Byly tam zkušenosti i ze zahraničí, tak Vám řeknu třeba konkrétně, jak říkáte e-learningový kurz, tak jak se třeba uvažuje venku. Tam třeba uvažují o tom, že už vzdělávání třeba v Austrálii, kde jsou hodně rozprostřeny ty... počet obyvatel na metr čtvereční...

Ty vzdálenosti jsou obrovský...

Tak aby ty děti chodily do školy každý ráno, to je prostě neřešitelný. Tak to dělají virtuálními univerzitami, který ale sídlí v Kanadě a v USA. A děti si prostě v určitou hodinu přidělají prostě ten virtuální ten a sednou si do třídy, kde skutečně sedí s těmi ostatními žáky, který tam dali ty data, a probíhá prostě vzdělávání. A učitel jim tam virtuálně prostě předvádí světadily atd. Já jsem takový kurz absolvoval, abych se podíval, jak se takovýhle vzdělávání dělá, protože jsem si říkal, že by to bylo hodně zajímavý učit třeba na dálku v ZUŠ na hudební nástroj. Ale musím Vám říct, že prostě z těch novátorů, kteří s tímhle přicházejí, tak jsem tam byla vlastně za starou strukturu, protože já jsem říkal: „Pozor, jo, vytrácí se z toho to, co já třeba pozoruju u těch seniorů. Ten vztah, to jsou nepřenositelné věci, který vznikají mezi učitelem a žákem.“ Tak jsem říkal: „Fajn, v Austrálii, když nemůžeš jet prostě do školy, tak dobře, ale pozor, má to velkou...“ Oni o tom mluvili, jako že to je to, kam to bude směřovat jakoby.

Já bych to viděl spíš tak, že se to o to obohacuje, ale ten kontakt nesmí zmizet úplně.

Přesně tak.

Napadá vás ještě nějaká jiná možnost vzdělávání dospělých v ZUŠ?

... mmm ... Nenapadá.

Nevadí, nemusíme... Zaznamenal jste poptávku dospělých po vzdělávání ve Vaší ZUŠ, kterou jste třeba nemohli vyslyšet? Nebo. Stalo se Vám, že jste v zájmu školy chtěli vzdělávat dospělé, ale museli jste je z nějakého důvodu odmítnout?

No určitě, samozřejmě. A týká se to také té akademie. Já mám asi takových přes 50 zájemců, které nemůžu uspokojit, protože prostě čekají, až skončí tenhle turnus, který je na 3 roky. Pak budeme přijímat nové studenty. Ještě nevím co s nynějšími studenty, když budou chtít pokračovat.

Takže v podstatě z kapacitních důvodů?

Určitě.

Dotazníkové šetření ukázalo relativně malou účast dospělých na vzdělávání v základních uměleckých školách. Co myslíte, že je příčinou? Finanční náročnost, nezájem dospělých, nezájem ZUŠ, malá politická vůle, jiné?

Tak malá politická vůle, to bych možná vynechal. Je to vůbec nezajímá. Politiky to vůbec nezajímá. Možná je zajímavá akademie, protože to je taky voličský potenciál. Když máte školu, kde je 120 seniorů, tak to není marné a na počet financí, které to stojí, je to jeden z velmi levných způsobů trávení volného času seniorů. Takže politiku ne. Nezájem ZUŠky, to zní trochu pejorativně, protože ZUŠky k tomu nejsou zřízené. To bych taky neřekl. A pak jste tam měl?

Nezájem těch samotných dospělých.

Tak to je taky pravda, ale oni zase nevědí, že ta možnost je.

Ano, v naší ZUŠ se čas od času jednou dvakrát ročně nějaký rodič zeptá: “Když už sem chodím s dítětem, nemohl bych taky na něco chodit?” My jim vysvětlíme ty finanční podmínky a tím to skončí.

A tím to skončí. Takže to jsou ty Finanční podmínky, že? Já přemýšlím, co by Vám mohlo pomoci, jakoby nějakou novou kategorií v tom nalézt ještě. Nezájem samotných ZUŠ, no. To myslím, že nebude ono. Ano v tom bude hrát roli trošičku historické povědomí. Že oni vyšli z těch Lidových škola umění a ještě to pořád slyšíme “chodí do lidušky”. Tam to vždycky bylo bráno jako vzdělávání pro děti a ne pro dospělé, tak možná i trošičku to historické povědomí toho, jak ty školy jsou vnímány. Že když přijde do ZUŠky, tak vůbec neví, že by mohl se taky vzdělávat jako dospělý. Myslím si, že ta informovanost veřejnosti v tomhle není. Ale asi ten hlavní klíč je v tom, to SPD, o kterém se tedy bavíme, nebo o té možnosti na ZUŠce, nebo nějakých vedlejších kurzů, tak to je opravdu přidaná hodnota. 230 tis. žáků chodí do těch škol. Když si potom představíte to procento dospělých, tak to vlastně nehraje žádnou roli.

Rozumím. Dobře pane řediteli, já jsem vyčerpal svoje otázky, mockrát děkuji za odpovědi.

Rádo se stalo, rádo se stalo. A budu moc rád, když mi to pošlete, já si to rád přečtu, až to budete mít hotové.

Určitě, určitě, to mě těší.

Príloha 4 – Vyhodnocení dotazníků

C - předvýzkum	B - předvýzkum	A - předvýzkum	1. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ studující zároveň SŠ, VOŠ, VŠ
19	14 ho	3 HO	
1	2	0	2. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ, kteří již pracují
0	0	0	3. SPD - dospělí žáci, kteří se vrátili v dospělosti do ZUŠ a pokračují ve studiu
	0	0	4. SPD - dospělí žáci, kteří začali až v dospělosti jako začátečníci
0	0	0	5. Seniori a zdravotně znevýhodnění dospělí občané
0	0	0	6. Rodiče studující v hodinách se svými dětmi
	0		7. Jiné možnosti
	0	0	8. Kurzy pro učitele jiných ZUŠ
pouze v rámci dvpp. většinou z nabídky NIDV a KCVJŠ			
0	0	0	9. Kurzy pro učitele a lektory z jiných typů škol
0	0	0	10. Kurzy pro profesionální umělce
0	0	0	11. Jiné kurzy
Ne	Ne	Ne	12. Přípravné kurzy pro přijetí na uměleckou školu (SŠ, konzervatoř, VOŠ, VŠ)
Ne	Ne	Ne	13. Přípravné kurzy pro budoucí frekventanty jakéhokoli kurzu pořádaného ZUŠ
Ne	Ne	Ne	14. Zájmové, nezávazné kurzy pro širokou veřejnost, která si chce obnovit, rozšířit, prohloubit znalosti zajímavou formou z pohodlí domova
Ne	Ne	Ne	15. Jiné e-learningové vzdělávání
Osobně si myslím, že ZUŠ není určena pro vzdělávání dospělých. Např. už kvůli metodice, která u 6letého dítěte bude pravděpodobně naprosto odlišná od 20-, 40-, 60-letého dospělého.		Kurzy vzdělávání tohoto typu neposkytujeme.	16. Prostor k vyjádření
840	909	272	17. Počet všech žáků Vaší ZUŠ
			18. Byli byste ochotni poskytnout krátký rozhovor na toto téma? Pak prosím zanechte kontakt
6.3.2016 20:42:21	6.3.2016 20:17:24	6.3.2016 16:06:44	Časová značka

D	
HO 8,	
HO 10	
0	
0	
Akademie 55+ počet: 82	
nevím	
nové metody a techniky hry na nástroje 20	
0	
0	
Ano	
Ne	
Ne	
Dospělí nevyučujeme, máme plnou kapacitu školy a nemáme je kde učit	
1440	
9.3.2016 11:25:21	

H	G	F	m	Označení respondenta
0	16	17	3 (VO)	1. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ studující zároveň SS, VOŠ, VŠ
0	0	0	3 (VO)	2. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ, kteří již pracují
0	0	0	2 (VO)	3. SPD - dospělí žáci, kteří se vrátili v dospělosti do ZUŠ a pokračují ve studiu
0	0	0	12 (VO)	4. SPD - dospělí žáci, kteří začali až v dospělosti jako začátečníci
0	0	75	0	5. Senioři a zdravotně znevýhodnění dospělí občané
0	0	0	0	6. Rodiče studující v hodinách se svými dětmi
0	19 bývalých žáků navštěvuje hru v souboru (Big Band, komorní orchestr)		dospělé vyučujeme výhradně ve výtvárném oboru, výuka v hudebních oborech je z ekonomického hlediska mimo jakoukoliv realitu	7. Jiné možnosti
0	Ne	většinou se jedná o kursy pro pedagogy různých hudebních oborů, zaměřeny buď na pedagogiku, či na interpretaci děl různých období.	0	8. Kurzy pro učitele jiných ZUŠ
0	Ne		0	9. Kurzy pro učitele a lektory z jiných typů škol
0	ne		0	10. Kurzy pro profesionální umělce
0	Ne	Od roku 2015 jsme jako pilotní škola pro výuku seniorů ve všech oborech	0	11. Jiné kurzy
Ne	Ne	Ne	Ne	12. Přípravné kurzy pro přijetí na uměleckou školu (SS, konzervatoř, VOŠ, VŠ)
Ne	Ne	Ne	Ne	13. Přípravné kurzy pro budoucí frekventanty jakéhokoliv kurzu pořádaného ZUŠ
Ne	Ne	Ne	Ne	14. Zájmové nezávazné kurzy pro širokou veřejnost, která si chce obnovit, rozšířit, prohloubit znalosti zajímavou formou z pohodlí domova
0	Ne		0	15. Jiné e-learningové vzdělávání
	Do budoucnosti plánujeme otevření Akademie pro seniory	Bude li to možné, setrváme u vzdělávání seniorů, což považují v současné době, za velmi dobrou a prospěšnou věc, ke které jsme přistoupili díky finanční podpoře MHMP	0	16. Prostor k vyjádření
720	708	1310	270	17. Počet všech žáků Vaší ZUŠ
		Kontakt-zde anonymizováno		18. Byli byste ochotni poskytnout krátký rozhovor na toto téma? Pak prosím zanechte kontakt
11.3.2016 11:12:06	9.3.2016 14:16:18	9.3.2016 12:56:38	9.3.2016 11:36:07	Časová značka

L	K	J	I	CH	Označení respondenta
7	6 HO		14 (HO: LDO)	HO 32	1. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ studující zároveň SŠ, VOS, VS
0	0	v	5 -HO	HO 15 TO 32	2. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ, kteří již pracují
0	0	y	0	nejsou	3. SPD - dospělí žáci, kteří se vrátili v dospělosti do ZUŠ a pokračují ve studiu
0		r	0	nejsou	4. SPD - dospělí žáci, kteří začali až v dospělosti jako začátečníci
0	0	a	0	VO 14 TO 27	5. Senioři a zdravotně znevýhodnění dospělí občané
0	0	z	0	HO 6	6. Rodiče studující v hodinách se svými dětmi
4- příležitostná spolupráce na jednotlivých vystoupeních rodičů se žákem v HO	0	e			7. Jiné možnosti
ne	0	n	neporádáme	Multimedia hudebním vzdělávání	8. Kurzy pro učitele jiných ZUŠ
ne	0	o	neporádáme	Multimedia hudebním vzdělávání PedF UK	9. Kurzy pro učitele a lektory z jiných typů škol
ne	0		ne		10. Kurzy pro profesionální umělce
0	0		ne		11. Jiné kurzy
Ne	Ne		Ne	Ano	12. Přípravné kurzy pro přijetí na uměleckou školu (SŠ, konzervatoř, VOS, VS)
Ne	Ne		Ne	Ne	13. Přípravné kurzy pro budoucí frekventanty jakéhokoli kurzu pořádaného ZUS
Ne	Ne		Ne	Ne	14. Zájmové nezávazné kurzy pro širokou veřejnost, která si chce obnovit rozšířit, prohloubit znalosti zajímavou formou z pohodlí domova
	ne			Hudební Moodle a Flipping publisher	15. Jiné e-learningové vzdělávání
	SPD pro studující omezujeme, protože nedostáváme na ně dotace, pracující dospělí nevyučujeme.		v současné době jsme natolik vyřízení studenti do 18 let, že na dospělé chybí kapacita.		16. Prostor k vyjádření
1040	828		460	1273	17. Počet všech žáků Vaší ZUŠ
	Kontakt-zde anonymizováno		ne	Kontakt-zde anonymizováno	18. Byli byste ochotni poskytnout krátký rozhovor na toto téma? Pak prosím zanechte kontakt
15.3.2016 11:30:09	15.3.2016 11:16:35	14.3.2016 13:51:25	11.3.2016 17:09:06	11.3.2016 16:47:45	Časová značka

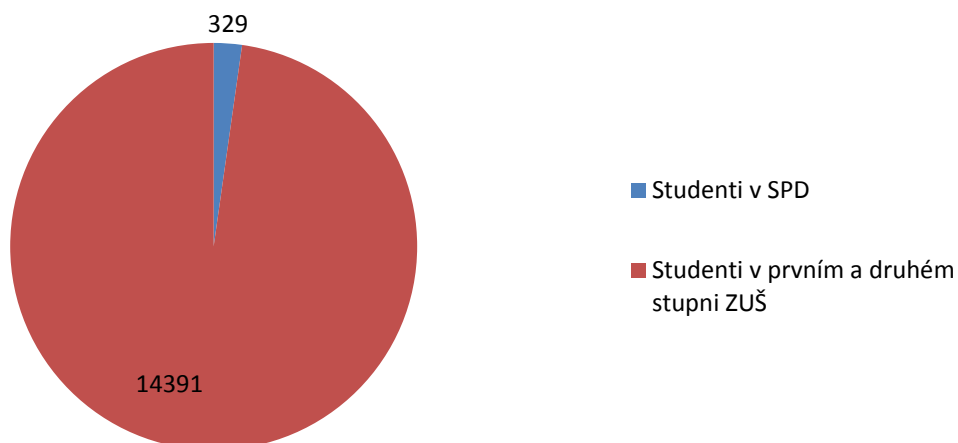
Q	P	O	N	M	Označení respondenta
20	0	17. HO, LDO	6	HO 9	1. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ studující zároveň SŠ, VOŠ, VŠ
0	0	28 HO, LDO	0	HO 2	2. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ, kteří již pracují
0	0	nesledujeme	0	0	3. SPD - dospělí žáci, kteří se vrátili v dospělosti do ZUŠ a pokračují ve studiu
0	0	0	0	0	4. SPD - dospělí žáci, kteří začali až v dospělosti jako začátečníci
0	0	0	0	0	5. Senioři a zdravotně znevýhodnění dospělí občané
0	0	0	0	12	6. Rodiče studující v hodinách se svými dětmi
0	0	0	0	0	7. Jiné možnosti
0	0	oborové didaktiky, cca 15 účastníků na každý seminář	0	0	8. Kurzy pro učitele jiných ZUŠ
0	0	ne	0	0	9. Kurzy pro učitele a lektory z jiných typů škol
0	0	ne	0	0	10. Kurzy pro profesionální umělce
0	0	0	0	0	11. Jiné kurzy
Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	12. Přípravné kurzy pro přijetí na uměleckou školu (SŠ, konzervatoř, VOŠ, VŠ)
Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	13. Přípravné kurzy pro budoucí frekventanty jakéhokoli kurzu pořádaného ZUS
Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	14. Zájmové nezávazné kurzy pro širokou veřejnost, která si chce obnovit rozšířit, prohloubit znalosti zajímavou formou z pohodlí domova
0	0	0	0	Ne	15. Jiné e-learningové vzdělávání
1089	236	930	416	800	16. Prostor k vyjádření
16.3.2016 14:56:58	15.3.2016 17:48:51	15.3.2016 16:48:43	15.3.2016 12:06:29	15.3.2016 11:53:12	17. Počet všech žáků Vaší ZUŠ
	Ne, děkuji				18. Byli byste ochotni poskytnout krátký rozhovor na toto téma? Pak prosím zanechte kontakt
					Časová značka

T	S	R	Označení respondenta
13	8 HO	HO 4, LDO 1, TO 0, VO 9	1. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ studující zároveň SŠ, VOŠ, VŠ
0	3 - TO	HO 5, LDO 0, TO 0, VO 11	2. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ, kteří již pracují
0	0	-----	3. SPD - dospělí žáci, kteří se vrátili v dospělosti do ZUŠ a pokračují ve studiu
0	0	-----	4. SPD - dospělí žáci, kteří začali až v dospělosti jako začátečníci
0	0	-----	5. Senioři a zdravotně znevýhodnění dospělí občané
0	0	HO 1	6. Rodiče studující v hodinách se svými dětmi
0		----	7. Jiné možnosti
0	ne	----	8. Kurzy pro učitele jiných ZUŠ
0	ne	-----	9. Kurzy pro učitele a lektory z jiných typů škol
0	ne	----	10. Kurzy pro profesionální umělce
0	ne	----	11. Jiné kurzy
Ne	Ne	Ne	12. Přípravné kurzy pro přijetí na uměleckou školu (SŠ, konzervatoř, VOŠ, VŠ)
Ne	Ne	Ne	13. Přípravné kurzy pro budoucí frekventanty jakéhokoli kurzu pořádaného ZUŠ
Ne	Ne	Ne	14. Zájmové nezávazné kurzy pro širokou veřejnost, která si chce obnovit, rozšířit, prohloubit znalosti zajímavou formou z pohodlí domova
	ne		15. Jiné e-learningové vzdělávání
ne			Kurzy, ani vzdělávání dospělých zatím neprovádíme, ovšem ve výtvárném oboru pořádáme přípravné studium v rámci výuky II. stupně zaměřené na přijímací zkoušky na SŠ a VŠ.
563	200	875	16. Prostor k vyjádření
ano			17. Počet všech žáků Vaší ZUŠ
21.3.2016 10:00:56	17.3.2016 13:39:43	17.3.2016 10:48:43	18. Byli byste ochotni poskytnout krátký rozhovor na toto téma? Pak prosím zanechte kontakt
			Časová značka

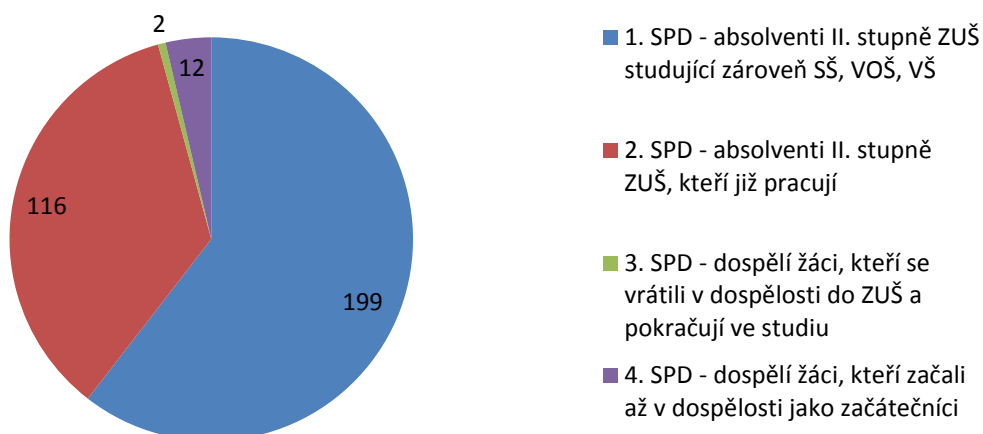
X	V – VYŘAZENO PRO NEODPOVÍDÁJÍCÍ STRUKTURU ODPOVĚDÍ	C	Označení respondenta
3	Za zásady omezuje SPD na minimum. Ve VO žádá, a v ostatních třech oborech, celkem souhlasím s rozumným vyjádřením - nabídkou v úvodu tohoto dotazu = se jedná i o (neoficiální) studenty, kteří např. vypomáhají pravidelně v orchestrech, souborech (TO, LDO). Celkové počty po uvedených oborech na přístech jedné ruky!!!	HO 6	1. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ studující zároveň SŠ, VOŠ, VS
0	Toto je "daňové" téma, tedy NEEEXISTUJÍ!!!	HO 2	2. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ, kteří již pracují
0	Pojem dospělý žák - asi rozumím, ale je-li schopen(u)dělat-li příjmačky...pokračovat např. ve II.stupni, tak se tyto výjimky staly... Jinak jde vždy o dohodu s pedagogem, resp. o vlastní soukromou výuku, nebo o doporučení oddělení "obrácenému" žákovi, kam se může obrátit o pomoc.	0	3. SPD - dospělí žáci, kteří se vrátili v dospělosti do ZUŠ a pokračují ve studiu
0	Toto je opět na Vás, spíše jako rada: výjimečně takový zájemce může být i v kontaktu jako soukromý žák!!!	0	4. SPD - dospělí žáci, kteří začali až v dospělosti jako začátečníci
96	Asi nový směr Akademie pro seniory...? u nás jsme toto nezřizovali...	0	5. Senioři a zdravotně znevýhodnění dospělí občané
0	U některých našich pedagogů se toto děje, ale jen a jen jako rodič, který se účastní hodin s dítětem.	0	6. Rodiče studující v hodinách se svými dětmi
		0	7. Jiné možnosti
NE	Učitelé bych nenazýval kurzy... spíše následky kolegiální výpomoci v oboru, a jistě se možná zmíním v závěru o NIDV!!!!	0	8. Kurzy pro učitele jiných ZUŠ
NE	TO = ALTA; žestě = Minihorn, LDO = Minifestival, Celorepubliková spolupráce s ČF a AZUŠ atd. atd.;	0	9. Kurzy pro učitele a lektory z jiných typů škol
ne	Na takové "kurzy" - workshopy chodíme my...	0	10. Kurzy pro profesionální umělce
		0	11. Jiné kurzy
Ne		Ne	12. Přípravné kurzy pro přijetí na uměleckou školu (SŠ, konzervatoř, VOŠ, VŠ)
Ne		Ne	13. Přípravné kurzy pro budoucí frekventanty jakéhokoliv kurzu pořádaného ZUS
Ne		Ne	14. Zájmové nezávazné kurzy pro širokou veřejnost, která si chce obnovit, rozšířit, prohloubit znalosti zajímavou formou z pohodlí domova
		NE	15. Jiné e-learningové vzdělávání
	Zde je nutné si uvědomit, že omezením studia na 26 let, naše škola o možnosti pokračovat v SPD vlastně přišly. Tedy v závěru dotazníku Vám nabízím možnost tel rozhovoru - vysvětlení - pokračování...		16. Prostor k vyjádření
942	Nemám u sebe Zahajovák, tedy jen celková kapacita je 700 žáků. Z hlavy HO je asi 392 žáků.	620	17. Počet všech žáků Vaší ZUŠ
Kontakt-zde anonyzováno		Z časových důvodů ne.	18. Byli byste ochotni poskytnout krátký rozhovor na toto téma? Pak prosím zanechte kontakt
4.4.2016 21:06	25.3.2016 14:31		Časová značka

Příloha 5 – Grafy Počty studentů v pražských ZUŠ a Počty studentů v SPD

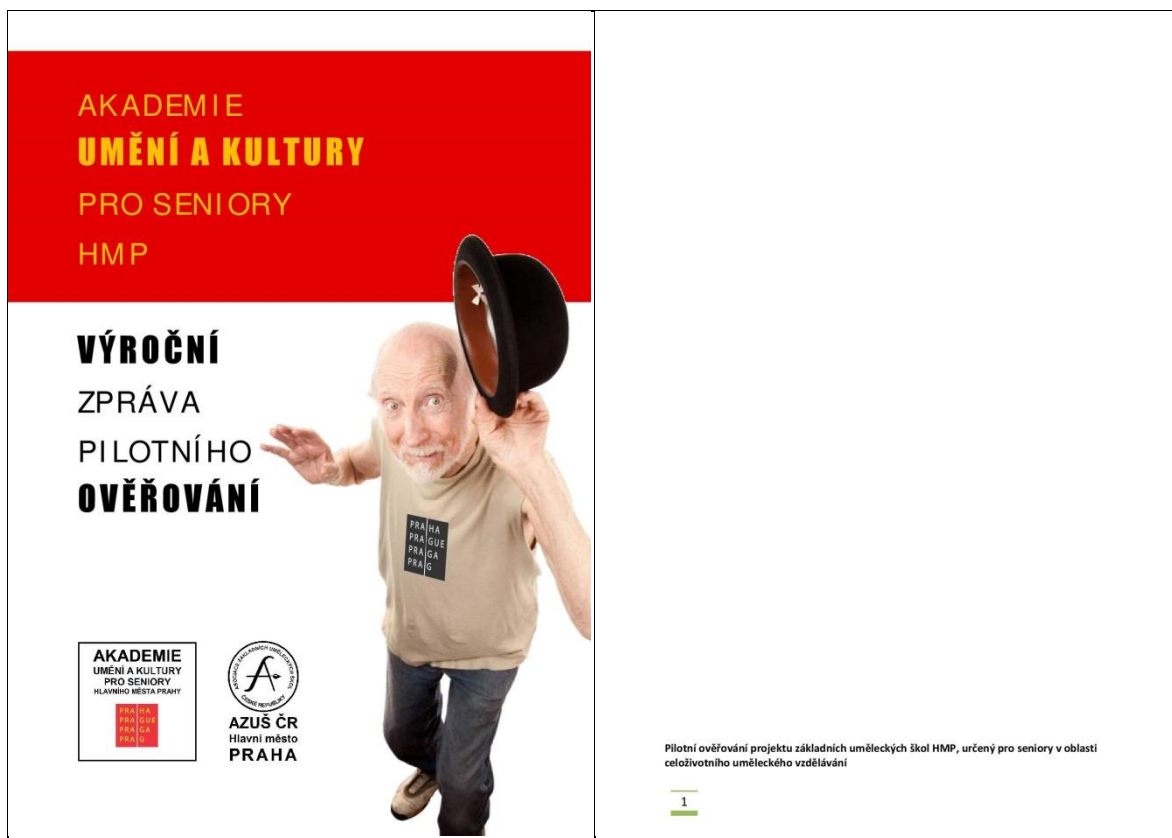
Počty studentů v devatenácti pražských ZUŠ			
	Studenti v SPD	Studenti v prvním a druhém stupni ZUŠ	Studenti v ZUŠ celkem
Počet studentů v ZUŠ	329	14391	14720
Procentuální vyjádření	2,24%	97,76%	100%



Počty studentů SPD v devatenácti pražských ZUŠ					
	1. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ studující zároveň SŠ, VOŠ, VŠ	2. SPD - absolventi II. stupně ZUŠ, kteří již pracují	3. SPD - dospělí žáci, kteří se vrátili v dospělosti do ZUŠ a pokračují ve studiu	4. SPD - dospělí žáci, kteří začali až v dospělosti jako začátečníci	Celkem
Počet studentů v SPD	199	116	2	12	329
Procentuální vyjádření	60,49%	35,26%	0,61%	3,65%	100%



Příloha 6 – Výroční zpráva pilotního ověřování Akademie umění a kultury pro seniory
HMP (vydáno v červnu 2016)



Osnova výroční zprávy:

1. **Popis projektu** – str. 3
2. **Naplnění cíle projektu** – str. 4
3. **Potvrzení potřebnosti** – str. 5
4. **Statistické údaje** – str. 6
5. **Vyhodnocení dotazníkového šetření (studenti)** – str. 7 - 30
6. **Vyhodnocení dotazníkového šetření (lektori)** – str. 31 - 40
7. **Mediální výstupy** – str. 41 - 45
8. **Téma k řešení pro následující období** – str. 46
9. **Závěr** – str. 47



2

1. Popis projektu

Rada hlavního města Prahy dne 25. 8. 2015 schválila záměr založení sítě Akademie umění a kultury pro seniory HMP na pražských ZUŠ. Pilotní ověřování projektu bylo zahájeno v říjnu 2015 (zimní semestr) na šesti pražských základních uměleckých školách (příspěvkových organizací HMP):

- Základní umělecká škola Adolfa Voborského, Praha 4, Botevova 3114
- Základní umělecká škola Jižní Město, Praha 4, Křtinská 673
- Základní umělecká škola, Praha 5, Štefánikova 19
- Základní umělecká škola Charlotty Masarykové, se sídlem Praha 6, Půlkruhová 99
- Základní umělecká škola, Praha 10, Bajkalská 11
- Základní umělecká škola, Praha 10 - Hostivař, Trhanovské náměstí 8

Akademie umění a kultury pro seniory HMP poskytuje lidem v postproduktivním věku, tj. seniorům („55 +“), odborné studium ve všech uměleckých oborech (hudební, výtvarný, taneční, literárně-dramatický. Na jednotlivé základní umělecké školy se postupně přihlásili zájemci do tříletého studia (v průběhu září).

Projekt je realizován v prostorách již existujících základních uměleckých škol zřizovaných HMP. Je personálně zabezpečen kvalifikovanými pedagogy z řad pedagogických pracovníků ZUŠ. Výuka probíhá formou didakticky přizpůsobených individuálních nebo skupinových výuk, přednášek, cvičení, seminářů, návštěv koncertů a představení, rozdělených do pololetních částí (semestrů). Vzdělávání je realizováno jednou týdně nebo jednou za čtrnáct dní a trvá 1 vyučovací hodinu (45 minut) u individuální výuky a 2-3 hodiny u výuky kolektivní.

Akademie pro seniory HMP se primárně zaměřuje na občany důchodového věku, kteří bydlí na území HMP a mají zájem se aktivně věnovat umění na neprofesionální úrovni.



3

2. Naplnění cíle projektu

Podle dosavadních poznatků z pilotního ověřování vzniká na pražských školách (ZUŠ) reálný prostor mezigenerační solidarity a komunikace. Zájemcům je umožněno smysluplné a aktivní naplnění volného času specificky zaměřeným studiem, které vhodné naplňuje jejich potřeby, a to jak psychické (tvořivost, seberealizace, uplatnění), tak potřeby sociální (navázání nových kontaktů s vrstevníky podobných zájmů).

Úkolem Akademie pro seniory HMP bylo motivovat občany seniorského věku k aktivnímu přístupu k životu a posílení jejich duševní i fyzické kondice prostřednictvím umění. Podle počtu přihlášených studentů a počtu zájemců, kteří očekávají přijetí ke studiu v dalším období, lze konstatovat, že na území kraje HMP vznikla (na ZUŠ) komplexně a systémově pojatá nabídka (v porovnání s jinými obcemi i kraji v ČR ojedinělá), která je otevřená pro vzdělávání všech generací.

Jelikož se projekt realizuje v prostorách již existujících základních uměleckých škol zřizovaných HMP, je vzdělávání uskutečňováno s **maximální finanční efektivitou** (účinné jsou tak využívány volné prostory ve školách v dopoledních hodinách, vybavené učebny, hudební nástroje k zapůjčení, kvalifikovaní učitelé (lektori) apod.).

Je zajištěna možnost posílení většího začlenění seniorů do společenského a komunitního dění ve městě a zároveň se podporuje osobnostní a profesní růst jednotlivých pedagogů ZUŠ, kteří se na vzdělávání podílejí („odklon od výkonu k procesu“). Vzdělávání v Akademii umění a kultury HMP je seniorským studentům **poskytováno zdarma!**

3. Potvrzení potřebnosti

Podle prognózy demografického vývoje Prahy se předpokládá další stárnutí obyvatel, které bude mít za následek vyšší počet seniorů (v některých částech města bude docházet k výrazné generační výměně). Přesto, že péče o seniory je v HMP kvalitně zajišťována (např. síť center sociální a ošetrovatelské pomoci), existuje řada občanů seniorského věku, pro které chybí dostatečně inspirativní podněty pro aktivní rozvíjení psychosociálních potřeb. Moderní sociologicko-spoolečenské projekty dnes nekládou akcent na pouhé prodloužení délky života, ale především na podporu **zvyšování kvality života**.



4



5

4. Statistické údaje

Celkové počty studentů v Akademii umění a kultury pro seniory HMP					
	počet studentů v HO	počet studentů ve VO	počet studentů v TO	počet studentů v LDO	počet studentů CELKEM
ZUŠ Bajalská, Praha 10	47	11	5	0	63
ZUŠ Hostavř, Praha 15	46	32	11	7	96
ZUŠ Ch. Masarykové, Praha 6	29	24	11	0	64
ZUŠ Křinská, Praha 4	36	24	7	6	73
ZUŠ Štefánikova, Praha 5	39	20	0	0	59
ZUŠ Voborského, Praha 4	26	31	11	2	70
					425
Celkové počty studentů, kteří v pilotním roce 2015/16 ukončili studium					
		důvody ukončení studium			
ZUŠ Bajalská, Praha 10	4	3-terminové problémy (zbor, VO)			
ZUŠ Hostavř, Praha 15	2	1-umění, 1-opravce sítě			
ZUŠ Ch. Masarykové, Praha 6	1	1-umění jeho lektora			
ZUŠ Křinská, Praha 4	5	6-odpovědi na problémy			
ZUŠ Štefánikova, Praha 5	2	1-terminové problémy (VO)			
ZUŠ Voborského, Praha 4	2	1-odpovědi komplikace			
	16				
Věkový průměr studentů v roce 2016 (bez ohledu na studovaný obor)					
ZUŠ Bajalská, Praha 10	68				
ZUŠ Hostavř, Praha 15	71				
ZUŠ Ch. Masarykové, Praha 6	68				
ZUŠ Křinská, Praha 4	66,6				
ZUŠ Štefánikova, Praha 5	68,2				
ZUŠ Voborského, Praha 4	69				
	68,47				
Předpokládaný počet nových žadatelů o studium pro další období (kvalifikovaný odhad)					
ZUŠ Bajalská, Praha 10	30				
ZUŠ Hostavř, Praha 15	50				
ZUŠ Ch. Masarykové, Praha 6	30				
ZUŠ Křinská, Praha 4	50				
ZUŠ Štefánikova, Praha 5	30				
ZUŠ Voborského, Praha 4	40				
	230				

6

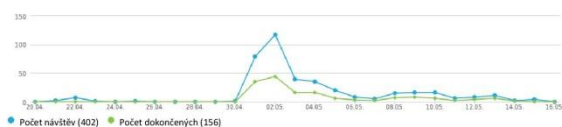
5. Vyhodnocení dotazníkového šetření (u studentů)

Odpovědělo 204 studentů.

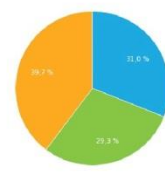
Statistika respondentů:

402 Počet návštěv 204 Počet dokončených 115 Počet nedokončených 122 Pouze zobrazení 48 % Celková úspěšnost vyplnění dotazníku

Historie návštěv (01. 05. 2016 - 14. 05. 2016)

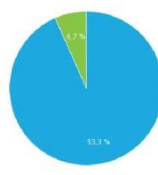


Celkem návštěv



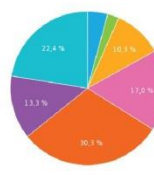
Pouze zobrazeno (30,3%)
Nedokončeno (28,6%)
Dokončeno (41,0%)

Zdroje návštěv



Emailová pozvánka (99,3%)
Přímý odkaz (6,7%)

Čas vyplňování dotazníku



<1 min. (4,2%)
1-2 min. (2,4%)
2-5 min. (10,3%)
5-10 min. (17,0%)
10-30 min. (30,3%)
30-60 min. (13,3%)
>60 min. (22,4%)

Výsledky šetření:

1. Jaká byla Vaše očekávání od studia?

- Ráda si doma kreslím a maluji. Od studia jsem očekávala, že poznám další výtvarné techniky, zdokonalím se v těch, co používám. Také jsem byla velmi zvědavá na témata, jím se budeme věnovat.
- Zopakovat si základy hry na klavír a rozšířit znalosti a repertoár.
- Přesně taková, jaká nastala.
- Chtěla jsem se naučit hrát na klavír.
- Od dětství jsem se toužila naučit kreslit a malovat. Přihlásila jsem se na výtvarnou školu, talentové zkoušky úspěšně vykonala, přesto jsem školu nemohla z rozhodnutí matky navštěvovat. Teprve s nástupem důchodu jsem měla více času a začala navštěvovat kurzy kreslení a malování s občasnou možností také zkoušet grafické techniky. Po sedmi letech však již pro mě hodnově cestování a přestupy na MHD, cena za kurzy atd. bylo problematické. Uvítala jsem možnost Akademie, jejíž sídlo v Bajkalské ulici je blízko mého současného bydliště. Věřila jsem, že se přiučím dalším výtvarným technikám a postupem pod vedením zkušeného lektora. I když jsem již senior, myslím, že je stále co se učit a já se chci učit.
- Těšila jsem se. Na malování. Nic zvláštního jsem neočekávala. Chtěla jsem prožívat radost.
- Vždy jsem měla zájem o malování, něco jsem si i zkusila, ale moc jsem nevěděla, jak na to. Možnost přihlásit se ke studiu jsem bez rozmyšlení uvítala s tím, že se konečně naučím a poučím jak o technických malby jak prakticky tak teoreticky.
- Chtěla jsem zkusit, kolik toho zůstalo v hlavě a prstech po 53 letech nicnedělání :-)
- Zvolený obor mne zajímal už od mládí, tak jsem ráda využila nabídky a přihlásila se ke studiu. Chtěla jsem získat nové zkušenosti a něco se naučit pod dohledem odborného učitele. O možnosti studia v Akademii pro seniory jsem se dozvěděla od své kamarádky a jsem jí velmi vděčná, protože jsem jí o tom nevěděla. Poslala nabídku i dalším kolegyním z našeho pěveckého sboru a 7 z nás toho využilo a přihlásilo se na různé obory na stejnou ZUŠ a rády se setkáváme na společných odborných seminářích.
- pohyb s hudbou
- Jsem původním povoláním technik. Provozovat hudbu aktivně mě nenapadlo. Snad kdysi jsem zpíval ve společnosti sobě rovných, anebo dcerce, když byla malá - s dost špatnou kytarou. Chtěl jsem tam trochu se snad zdokonalit....Občas zpívám v kostele, zde výhradně o hudbu liturgickou. Někdy v hospodě - to je zas jiný žánr... Bavi mě to...
- Zvládnout hru na housle
- Na studium slovního zpěvu jsem se přihlásila s cílem naučit se zpěvu z listu (zpívám už řadu let ve sboru, ale podle sluchu, přičemž ve všech hlaších jsou listáky a listáři, bohužel, u učitelka bohužel listáka není, takže zde zatím žádný velký pokrok nenastal. Ale získala jsem díky ní příležitost zpívat z perfectních not, mj. i ze série cvičení na zaxiování intervalů - takže aspoň něco. Očekávala jsem i zlepšení techniky zpěvu - a toho se mi dostává v plné míře - za to jsem velmi, velmi vděčná. Získala jsem i možnost účastnit se hodin hudební nauky (naprosto perfektně připravených a odučených), i možnost zpívání ve sboru.
- Protože jsem již dříve zpívala v sboru, neměla jsem žádná větší očekávání, ale přístup ke studiu zpěvu, přes časové omezení jedné hodiny za týden, mne přesto mile překvapil a profesionální přístup k nám seniorům ze strany naší lektorky je nesmírně trpělivý, ohleduplný, přívětivý a dokáže, tak z nás dostat i to v co jsme ani sami nedoufali, že bychom ještě byli schopni zazpívat. Detailním rozborem jednotlivých tónů a významu sloví a výrazů přednesu nám poskytuje radost z našeho bytí mnohdy neuměleckého výkonu. I když naše výkony před publikem jsou díky trémě poněkud zakřivené, oproti směřujícímu podání u učebně jsme rádi, že nás naše lektorka Lucie Valentová dokáže povzbudit a nadchnout k novým a složitějším výkonům.
- Studium moje očekávání splňuje, protože jsem jako mladá zaváhala a nešla na konzervatoř a hudbu mám moc ráda. Dále jsem se setkala s kultivovanými lidmi v první řadě s paní Mgr. Alenou Tichou a dále s p. učitelkou Westátovou/doufám, že jsem nespletla jméno/, která nás vyučuje teorii. Jsou to pro mě nesmírně cenné zážitky, že v této zemi jsou lidé, kteří se věnují hudbě s takovým nasazením a já je nesmírně obdivuji.
- Setkání s novými lidmi, něco nového se naučit, dělat to, co mě baví....
- Smysluplné trávení volného času, zdokonalení stávajících a získání nových dovedností a vědomostí. V neposlední řadě "bít" na sklon ke stagnaci a úpadku pokud člověk nemá motivaci. Seznámení s novými lidmi.

8

- Proniknutí do neznámého oboru
- Naučit se hrát na hudební nástroj. Je to vhodná forma pravidelné činnosti, osvěžuje paměť, zlepšení fyzické zdatnosti a manuální práci.
- Naučit se hrát na klavír.
- Jsem samouk na klavír a nyní jsem chtěl pokročit ve hře dál. Hlavně pokud možno vymýtit chyby, které dělám a dostat novou inspiraci. Klavír mě moc baví a určitě budu dále pokračovat.
- Naučit se něco nového, posílit tělesnou schránku.
- Chtěla jsem se naučit zpívat
- Chtěla jsem získat praktické rady pro malbu a kresbu.
- Naučit se techniku zpěvu.
- tesila jsem se
- Chtěla zažít požitek ze samotného hraní a jeho vnímání úplně jinak, než pouze poslechem. Hudba má jasnou stavbu a strukturu, proto jsem ráda, že do ní pronikám.
- Neočekávala jsem vzhledem ke svým schopnostem žádné zázraky ale jsem nadšená a kolem svých výtvorů chodím a nevěřím, že jsem to udeřala opravdu já.Díky citlivému a povzbuzujícímu vedení našeho pana lektora jsem získala novou napln života
- Vaše nabídka je úžasná, ani nevíte co to pro nás seniory znamená. Já osobně jsem dostala možnost učit se hrát na klavír, to mi rodiče, když jsem byla malá holka, nemohli dopřát. A pak na to nebyl v životě čas.
- Potrebovala jsem v odborné vedení, ale také shovívavost k vyššímu věku a menšímu nadání. Hru na klavír jsem pojala jako "antiaging" program a jeho cílem je "dělat si radost"
- Očekával jsem a dále očekávám, že si po téměř padesáti letech znovu obnovím techniku hry na klavír, abych mohl muzikovat pro vlastní potěšení, ale i v rodinném kruhu s vnoučkou a zetěm, kteří hrají na klavír.
- Dobry den, musim vyjádrit velkou pochvalu! Očekával jsem určitou formu hromadné výuky, ale byl jsem velmi překvapen osobním přístupem individuální výuky. Moc chválím a děkuji. Karel Machek, DiS.
- Pod odborným dohledem si rozpořenoout aspoň na část dovedností, které jsem získala v LŠU.
- Očekávala jsem, že se naučím nějaké techniky z oboru kreslení a výtvarné výchovy.
- ;) hlavně naučit se nakládat s barvami a štětky
- Doufala jsem, že se naučím několik skladeb, které bych si mohla zahrát s vnoučkou.
- Původně jsem předpokládala, že budu hrát podle not, které jsem používala před 50-ti lety a vše půjde snadno do poloviny publikace, kam jsem se tehdy dostala. Zpočátku mě zaskočilo, že lektor používal méně známé notové sešity. Musím říci, že to bylo ku prospěchu věci. Lektor nejprve testoval moje schopnosti a výběr skladeb tomu přizpůsobil.
- Výsledky práce ve výtvarné výchově ZUŠ Hostavř jsem poznala na výstavách ve stodole, byla jsem nadšená. Po možnosti zúčastnit se jsem doslova "chlapla". Jako mladá jsem ráda kreslila, penzi jsem se chtěla ke kreslení vrátit. Akademie mi umožnila splnit si svůj sen-sama bez ní bych ho asi neuskutečnila.
- prohloubení teoretických znalostí v oblasti výtvarné výchovy
- Chtěla jsem se setkávat při hraní hudby s lidmi různého věku a různých nástrojů, společně s nimi si zaměřovat a přitom se trochu hudebně zlepšovat.
- Největší obava, jestli alespoň trochu obzítím v oboru výtvarné výchovy. Dopadlo to dobře díky milému a přátelskému postupu pana Vladimíra Pěkného. A získala jsem partu nových přátel, se kterými se těšíme na každou další lekci.
- Protože ráda zpívám, očekávám zlepšení hlasového fondu a též setkávání se s příjemnými lidmi se stejným zájmem. A též zazpívání nových písní, které jsem doposud neznala.
- Jsem velmi ráda, že se mohu věnovat konečně tomu co mne baví. Na pár hodin uče od starosti a ve společnosti pozitivně naladěných spolužáků pronikám do tajů výtvarných technik. Ne vše se mi daří, ale tuze mne tato činnost baví a hlavně i obohacuje
- Seznámení s výtvarnými technikami. Rady a informace v průběhu vlastní tvorby.
- Chtěla jsem vždy studovat na výtvarné škole, využít si různé kreslířské, malířské a grafické techniky pod odborným vedením a dozvědět se více o dějích umění.
- dozvědět se něco nového a zopakovat si dosavadní vědomosti
- Privátla jsem možnost individuálního studia zpěvu. Podle původního záměru mělo jít o hodinu týdně, od února se bohužel zkrátila výuka na 2 hod za měsíc, což je škoda.
- Moje očekávání byla, že budu mít možnost se věnovat mému novému koníku (zkoušet) hrát na piano.
- Dobry den díky Vám jsem si splnil celoživotní sen, kterým jsem z různých důvodů nemohl uskutečnit. Přihlásil jsem se s velkými obavami zdali to ještě ve svých jedenasedmdesáti letech zvládnu.

9

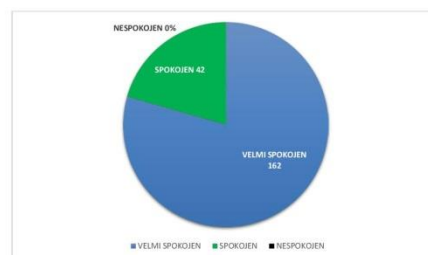
<ul style="list-style-type: none"> • Jako žákyně jsem hrála na klavír (asi 7 let). Bohužel jsem se klavíru pak nevěnovala 40 let a to ani příležitostně. Když jsem zjistila, že otevíráte Akademií, nevalala jsem ani minutu a chtěla klavír "oprášit". • Pokusit se trochu o zvládnutí hry na klavír. Po sedmi měsících úsilí a pod vedením pani Mgr. Kalfkové se mi to, díky této užasné lektorce, pomalu daří. Je to pro mě, seniorka, krásná náplň volného času. Rovněž jsou velmi zajímavé semináře, které vede pani Mgr. Kalfková. • Moc jsem se těšil, že budu moci opráší a zdokonalit své dovednosti získané v dětství, které byly odsunuty do pozadí. Lákala mě možnost ovládnout další nástroj a udržet si tak svěžest jak fyzickou, tak psychickou a mentální. Hudba pro mě byla celý život elixírem života a nyní je skvělé, že se ji mohu plně věnovat. Doufám, že se setkám s novými lidmi, jak svoji generace, tak s pochopitelně mladšími lektory. • Naučit se i v mém věku něco nového - a taky si splnit svůj dětský sen umět hrát na kytaru. • Zabyvat se činností, která mě zajímá • Zdokonalení ve hře na hudební nástroj (flétna). Profesionální metodické vedení ze strany vyučujícího a pro mě pravidelnost v přípravě. Velmi jsem možnost být studentem Akademie uvítala. • Znovu nabyt technickou jistotu ve hře na klavír, která jsem se v mládí nevěnovala 12 let. • Zda dokážu po více než 40 letech "oprášit" hru na klavír. • Vrátit se zpět do mládí a zkusit, zda budu umět čist noty a hrát na klavír. • Nové poznatky v oblasti výtvarného umění • Naučit se zacházet s vybraným hudebním nástrojem a zvládnout alespoň jednoduché melodie. • Dovědět se více o hudební teorii a případně něco i o dějinných hudby. • V dětství jsem si přála se učit na klavír, ale pro nedostatek financí mi rodiče klavír koupit nemohli. Koupili mi housle, učila jsem se cca 7 let u kapelníka v obci. Přijeli děti, zaměstnáni a na učení nezbyl čas. Před zahájením výuky na ZUŠ jsem cca 4 roky chodila se učit soukromě na klavír k paní, která však nebyla učitelkou, jen si tak přivydělává k inval. důchodu. Mohu tedy porovnat způsob výuky mezi skutečným učitelem a člověkem bez kvalifikace učitele. Velký význam pro mě má i fakt, že se konečně učím, k čemu jsou různé možnosti mého keyboardu, vč. doprovodu a akordů. • Očekávala jsem naplnění mého snu - doplnění hudebního vzdělání, které se mi v dětství nedostalo a celé roky mi chybělo. Nabídka přišla s mým odchodem do důchodu jako kouzlem. • Studium na Akademii umění беру jako užitečný vyplňující čas, kdy si člověk odvíjí co v mládí trochu uměl a o čem bavilo a něčemu se i přiučil, což se v našem výtvarném oboru splnilo. • Přihlášila jsem se na výtvarný obor, abych se naučila kreslit a dokázala nakreslit a namalovat, co obvykle fotografoval. Těším se, že budu na výlety do přírody a na vlastivědné procházky nosit místo fotoaparátu skicák, a že všichni tu nádhuru a své dojmy zdokumentuji vlastní rukou, resp. tužkami, pastelkami, atd. 1. Motivace ke zlepšení hry 2. Příležitost si zahrát • Do Akademie jsem vstupovala s velkou radostí, ale i s nadějí, že se hodně naučím. Částečně taky s obavami, zda budu stačit jako začátečník ostatním. Přála jsem si a doufala, co jsem si splní to, co jsem nestačila v mládí - malovat a i jinak se vnovat výtvarnému umění. • nechal jsem se vyhecovat vnoučkou a byl i rád, že po tolika letech mohu dělat to co se mi vždy líbilo a co má v naší rodině tradici. • Seznámil se s výtvarnými technikami a postupy, prakticky si některé výtvarné potupy vyzkoušel pod vedením lektora. • Těšilo řici, co jsem očekávala: odborné vedení, přátelskou atmosféru, zkrátka vše, co k výtvarné výuce patří. • A jsem spokojena; více si přát ani nemohu. • Očekávala jsem skupinu lidí podobně laděných, dělat to, co dělám ráda, prodloužit si aktivní věk. • Učím si zahrát jednoduché skladby • Výsledky hry na akordeon, získání nových dovedností. • Jako senior jsem se přihlásil na výtvarnou výchovu s cílem zdokonalit se v kresbě (malbě) zejména při použití a míchání barev, v technice černobílé i barevné kresby, jejího rozvození a pod. V uvedeném jsem měl zájem o kvalifikovanou pomoc a rady odborníka tak, abych následně při schopen lépe zachytit tváře, věci, krajinu atd. Současně jsem byl zvědav jaké další okruhy činnosti budou, kromě uvedeného, předmětem výuky. Konstatoji, že veškerá moje očekávání byla v uplynulém průběhu výuky překročena. Jsem potěšen vstřícností, přátelským přístupem mého vyučujícího a veškerých úloh spojených s výukou se zúčastňuji velmi rád. 	<ul style="list-style-type: none"> • Víceméně jsem netušila, co očekávat. Vzhledem k tomu, že jsem se už dříve věnovala kresbě a malbě, domnívala jsem se, že v tom budu pokračovat a prohlubovat, co už umím. Ukázalo se, že Akademie nabídla spíše ukázky nejrůznějších jiných technik, které jsem ale neměla (linoryt, keramika), tak jsem si řekla, proč ne, a bylo to a je to zajímavé. Náplň výtvarných dvouhodinovek jednou za čtrnáct dní je z mého hlediska docela optimální, více se do nich ani vejit nemohla. Když mě ale něco zaujalo, stejně jsem si to poté v nějaké jiné podobě zkusila sama doma, tudíž kurzy hodnotím jako inspirativní. • 1) Zbavit se, pokud možno, zlovýzků při hře na kytaru. • 2) Naučit se hrát podle not. • 3) Naučit se alespoň základy hudební teorie. • Nahlédnout do světyého, rozmanitého a od mých dosavadních hudebních zkušeností odlišného světa perkusních nástrojů. Jsem klavírista ze 2 ckyly LŠU doprovozjel jsem svou ženu i dcru v duu housle - klavír a po dobu 30 let jsem zpíval ve sborech. Nejdříve ve VUS Praha a potom ve Smíšeném sboru ČKD Praha pod vedením Mirka Košlera. Jazzyové bublenky jsem odedávna sledoval se zájmem a obdivem, také jazzyový vibrafon mě např. v osobách Karla Velebného a Lionela Hamptona velmi oslovoval. • Na ZUŠ Bajkalská jsem si pod vedením pana Stivna Jr. letmo prošel téměř úplný sortiment bicích, které škola vlastní. Doma mám tiché cvičitko na malý buben, k procvičování úderových a rytmických rudimentů. V druhém pololetí jsme se soustředili na melodické perkuse, zejména vibrafon (přip. i marimbú). Tímto směrem bych se rád dále specializoval. • Těšila jsem se, že se dočím tanec asi jako umí má 13letá vnuka, která stejně jako kdysi já, začala s tancem v ZUŠce v 6 letech. Jiný nabídnutý obor jsem si vybrat nemohla (malovat, keramiku, zpěv a hru na hudební nástroje, ke své velké štěstí, neumím vůbec). • Zbavení neschopnosti pracovat samostatně • V naší rodině se hodně zpívalo, ale nikdo nehrál na hudební nástroj. V dětství ani v mládí jsem neměla možnost ani příležitost se tomu věnovat. Pomáhám se svým starat o vnoučata, která navštěvují ZUŠky a tak jsem se s nimi začala pomalu učit znát noty. • Akademie je moje příležitost. • Poslech hudby, různého druhu , byl pro mne vždy důležitý odpočinkový a relaxační zážitek. Chtěla jsem si zkusit ,jestli dokážu sama pro sebe si udělat čas a prostor, abych hudbu ne jen slyšela, ale jednoduše si uměla něco zahrát sama pro sebe a udělat si radost. • Skoro celý život sportuji a tak jsem očekávala, že i ve vyšším věku se budu i nadále trochu hybat i když už ne tak intenzivně, což se mi splnilo. Navíc mám možnost se setkávat s novými lidmi, co se mi také splnilo. Jsme dobrá parta a užijeme si legraci. • Očekávání byla velká a také se naplnila. Vzhledem k tomu, že jsem byla samouk, tak mi odborné vedení dalo hodně. • Možnost studia na Akademii jsem s radostí uvítala a ihned jsem se přihlásila. Konečně si budu moci splnit svůj celoživotní sen, poněmít se do tajů výtvarného umění, seznámit se s dějinnami umění a vztit do ruky tužku, pastelku, štětec, křídlo ... a prostě začít. • Již představta, že budu moci pár hodin kreslit, cokoliv tvořit a moci se odreagovat, oprostít od své běžné pracovní náplně, byla pro mě lákavá a těšila jsem se na ni. Předpokládala jsem seznámení se s různými výtvarnými technikami, postupy, které jsem si neměla možnost třeba dosud vyzkoušet, odborné vedení, korekci, inspiraci. • Cílem přihlášky ke studiu na Akademii byla snaha obnovit a zdokonalit zapomenatou techniku hry na klavír a především zpestřit stávající denní režim. • Zdokonalení ve zpívání, pochopit techniku dýchání. • Chtěla jsem se po mnoha letech vrátit tam, kde jsem přestala. Totiž ke hře na klavír. Potřebovala jsem si připomenout noty, stupnice. • Zkusit navázat na vzdělávání ve hře na klavír před více než 40 lety. Velká očekávání jsem však neměla, nedovedla jsem si představit, jakou skupinu lidí zcela zdarma představit. Také jsem se obávala, zda osobně obstojím a nebudu trpět pocitý trapnosti • Očekával jsem: <ul style="list-style-type: none"> - že se budu moci zdokonalovat ve hře na nástroj pod odbornným vedením - že se setkám se stejně zaměřenými lidmi příbuzného věku - že mě účast k Akademii bude "nutit" k pravidelnému cvičení - že se budu moci věnovat tomuto koníčku více než v době kdy jsem byl pracovně aktivní - chtěl jsem se zapojit do více aktivit (mimo nástroj i souborového zpěvu) • Zazpívat si v dobré společnosti, naučit se něco nového, přinést radost sobě i druhým. • Přihlášila jsem se po smrti manžela...
<p>10</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moje očekávání se vlastně pomalu naplňují. • Jenom mi to jde pomaleji, než jsem očekávala a chce to denodenně cvičit. Ale jsem nadšená z každého pokroku. • Moc děkuji za tuto příležitost. • Naučit se alespoň základy hry na kytaru • Zdokonalení v malbě, naučit se modelovat, poznat nové lidi. • Těšil jsem se, že si zahrám na klarinet v duu nebo triu. To se od letošního ledna začíná konečně dařit. Rád bych si také zahrál s doprovodem klavíru. • Válení, i této akci pro seniory jsem se bohužel dozvěděla natolik pozdě, že jsem sike podala přihlášku v termínu, ale mi vycvičen obor - zpěv, už byl vlastně zaplněn dřívějšími přihláškami jiných zájemců. Dostala jsem se však na náhradní obor - táborková kytara se zpěvy, což mi ale taky vyhovuje. Mám malá vnoučata, a tak jsem se už po ně naučila i řádku lidových písní. • Jsem v oddělení hudebním. Očekával jsem, že si občas zahrám, tzv. "opráším" nástroj. Pravidelná návštěva školy, přiměřené úkony, očekávané vystoupení atd. mě velmi inspiroje a povzbuzuje k systematickému hrani. Škola, domácí hrani a také hrani v příležitostném orchestru mi dává velikou radost, mnohem víc, než jsem si na začátku představoval. • Neměla jsem zvláštní očekávání, spíše si sama za sebe udělám pro tvorbu více času, trochu pravidelnosti, mít možnost konzultace, a dostat se k možnostem zkusit i způsobů malby, na které bych doma neměla odvahu. • Zjistit, zda jsem schopna dalšího učení a rozvoje, protože se o výtvarné umění celý život zajímám. • Seznámení se se současným pojetím výtvarné tvorby. • naučit se výtvarné techniky • studium přišlo moje očekávání, v pozitivním smyslu • Neměla jsem očekávání. • Očekávání: opráší dovednosti léty zapadané • Nevěděla jsem, jak pojme AKADEMIE obor tanec. Jsem od první hodiny nadšená z realizace tohoto oboru, přístupu vedení a hlavně práce pani učitelky Markéty Muckšové. • Cílem mého zájmu o studium bylo rozšíření teoretických i praktických znalostí hudebního vzdělání. V rámci tohoto se snažím zdokonalit hru na kytaru. Bohužel jsem si vědom, že je to mnohem náročnější, nežli bych toho podnikl mnohem dříve. Ale i tak mě těší, že mohu akademií navštěvovat. Škoda jen, že hodina může být jenkrát za čtrnáct dní. • Možnost zdokonalit techniku hry v mezích svých možností. • Seznámení se s různými formami výtvarných činností, zjm. malby pod odbornným vedením. • Studium Akademie umění a kultury pro seniory splňuje téměř veškerá má očekávání, přestože mne mrzí, že výuka od odrůdného pololetí probíhá v intervalu 14 dní a tudíž netež z časových důvodů, vyzkoušet více technik. • Setkávání se s novými přáteli se smyslem pro výtvarné dovednosti mne velmi inspiroje a obohacuje v mém výtvarném tvoření. • Jsem velmi potěšena, že se mohu zabývat činností, která mne oslovovala už v mládí na LŠU. • Toulila jsem získat alespoň základní znalosti o malování. Výuka mě překvapila. Je neuvěřitelné, co dnes už dokážu namalovat. • Doplnit si vzdělání a postupy v oboru tvorby výtvarných prací. Dostat se k technikám, které v domácím prostředí nejsou možné - např. grafika, keramika. • Byly jisté obavy, zda dané věci ještě zvládnú, ale opak je pravdou. Velice citlivý přístup stran vyučujícího, užasná atmosféra v hodině. • Celková spokojenost a radost z každé hodiny. • Naučit se aspoň trochu hrát na piano. • Chtěla jsem začít malovat a nevěděla jsem jak a z toho důvodu jsem se přihlásila. Byla jsem seznámena s různými technikami malby a také s práci s hlínou a je pro mne přínosná účast na kurzech • Poznat hru na jiný hudební nástroj, než na který jsem hrál celý život. Dokázat sobě i vnukovi, že když se chce tak jde se při soustavné úbě a treninku dosáhnout vynikajících výsledků. Jedna se tě o dobrou seberealizaci v pozdním věku -75let- když užby mnohá motivace i • Jako důchodce, který má více volného času, vrátit se k aktivitám provozovaným ve studentských letech. Zopakovat si techniku a zdokonalit se, prokázat teoretické znalosti • Naučit se něco nového, zopakovat si něco známého, poznat nové lidi a hlavně si zatančit. Tanec je nejlepší druh pohybu pro celé tělo. • Zatím mě studium vyhovuje, ale mrzí mne, že se nekoná každý týden. 	<p>11</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bylo sympatické vědět, že se něco pořádá pro seniory, lákalo mě toho využít. Cítila jsem šanci zkusit něco, do čeho bych se asi jinak nepustila. Mým hlavním cílem bylo neseďet jen doma, být aktivní, cvičit mozek a hlavně paměť, prostě využít tuto cestu jako možnost dalšího boje proti předčasnému stárí. Doufala jsem, že potkám zajímavé lidi a že to bude mimo jiné také legrace. • Prohloubit a zlepšit znalosti v daném oboru, kontakt s lidmi s podobnými zájmy a prodloužit aktivní činnost i do věku seniorského. • Moje očekávání byla úměrná stavu poznání. Rozhodně jsem nečekal, že se stanu malířkou. Tato profese nevyžaduje jen poznání a dovednosti, ale člověk musí ioci řídit vlny. Přesto moje očekávání bylo rozhodně splněno. • Naučit se hrát na klavír a zjistit zda to dokážu • Vyplnit smysluplné přebýtek volného času a naučit se něco, co jsem v mládí zanedbal, nebo mi nebylo dopřáno. • Dobrý den, mám velmi vřelý vztah k hudbě a zpěvu. Od studia očekávám, že se k hudbě přiblížím. Naučím se ovládat hudební nástroj i základy nauky. Seznámím se blíže s životopisy hudebních skladatelů, včetně jejich skladeb. Ráda bych si vrcholné skladby i poslecha. • Celý život mám ráda zpěv a hudbu, jako dítě jsem měla možnost začít hrát na hudební nástroj, avšak potřebné náplně, bylo rodinné zázemí chybělo. Nyní v důchodu jsem si mohla splnit přání, mám z toho radost, můj život je plnohodnotnější a za to vám také děkuji. • Navštívila jsem několik koncertů v této ZUŠ a libilo semí jak žďc pěkně hrají a zpívají, tudíž jsou také dobře vedeni. Líbí se mi moc koncert učitelů a také jak jsou koncerty velice poutavě uváděny. Tato škola je velice a zajímavě aktivní, jsou tu akce i pro veřejnost. Proto i v seniorském věku mohu sledovat a porovnat jak je to nyní s výukou, oproti tomu, když já jsem začínala tenkrát v LŠU. • Prospědi školy je velice příjemné a hlavně dobrí lektři. • Uvítala jsem proto možnost studovat i v seniorském věku a těšila jsem se proto na zajímavou a kvalitní výuku. • Na AUK jsem se chtěla naučit jazzyový styl hrani, rock and roll apod, ale pochopila jsem, že je to dost obtížné a musím začít postupně. V dětství jsem navštěvovala poze 3 roky soukromou výuku, proto jsem velmi vděčná za možnost poznat i tento typ výuky na AUK. Oceňuji, že mohu navštěvovat i lekce teorie, což jsem ani neočekávala a které jsou pro mě velkým přínosem. • Nabídkou AZV při ZUŠ jsem byla naprosto nadšená. V ZUŠ Křtinyš jsem se nakonec rozhodla pro to nejtěžší - hru na housle, což považuji za opravdovú výzvu. Mým očekáváním je naučit se hrát tak, aby se moje hra dala posluhat, co mám ještě dva roky. • V další otázce zaškrtávám ANO, protože se naplnila veškerá očekávání co se týče kvality výuky, způsobu komunikace, sociálního naplnění a ostatně celého nápadu, za který děkuji a ke kterému gratuluji. • Chtěl jsem zpívat ve sboru pod odbornným vedením. To se skutečně splnilo. Lektory jsou výborné muzikanty a až mě "dělá" jak přesně slyší každou moji pěveckou nepřesnost. Velice mě potěšily i hodiny hudební nauky, což jsem ani nepředpokládala. Lektorka výborná, má krásné prezentace. • Naučit se noty a základy hry na klávesy. Chtěl jsem raději hrát na klarinet, ale vybrány byly klávesy. • Očekávala jsem možnost, že se budu vzdělávat v hudební oblasti, konkrétně ve zpěvu (sborovém) a ráda bych i přidala hru na hudební nástroj (housle). Výuka se mi velmi líbí a jsem s ní spokojena. Bohužel jedna hodina za 14 dní je velmi málo, to jsem trochu smutná, protože za tak krátkou dobu se opravdu nic nestihne i když se pani lektorka velmi snaží. Také je škoda, že nemohu přicházet novi lidé, když původně přihlášení nemohou z různých důvodů chodit. Nevím důvod, proč by sbor nemohl být doplněn dalšími lidmi, kteří by rádi chodili, ale nestrefili se přesně do přihlášení. Je to velké škoda pro sbor i pro mě. • Akademie III. věku byla pro mne novinkou. Uvolnila jsem se od běžného života seniorky. Našla jsem nové přátele. U sebe jsem objevila to, co jsem o sobě nevěděla (přenést s pomocí lektora na papír zajímavé kresby různou technikou malování i kreslením). • Trochu mne při zahájení studia na Akademii zaskočilo, že budu studovat "dějiny jazzu", když jsem měla studovat obor hudební s výukou hudební teorie, dějiny hudby a vývoje jazzu. Mým záměrem bylo doplnit a rozšířit své dosavadní znalosti dějin hudby, které mám v oboru hudby vážné. Ale prostřednictvím sympatického lektora, pana Jana Andra, jsem se záhy chytila, postihla nové informace, které mne v hudebním světě zavedly trochu jiným, nicméně zajímavým směrem a nakonec své dosavadní znalosti rozšířil o pohled na oblast tvorby, ze které důvěrně znám swing, skladby Luise Armstronga a nahrávky Glena Millera, při kterých jsme se v tanečních a na zájích jako mladí dokonale "vyřádili". Při výkladu mi vytanou v paměti vzpomínky např. na osobní nezapomenutelný zážitek z koncertu Luise Armstronga v Lucerně, kdy jsem za vstupenku ke stání výhled kravých 70, Kč, což byla částka, která v tehdejší době představovala 1/3 měsíční mzdy. Ale stálo to za to. A panu lektorovi jsem připsala vzpomínkou a fotem do výkladu. Takže se těším na každou další hodinu, která vždy naprosto
<p>12</p>	<p>13</p>

- Moje lektorka je velmi kvalitní, neuvěřitelně empatická a dokáže vzbudit chuť pro hudbu. Naše lekce prožívám jako velmi radostné, příjemné zpestření mého života.
- Pani učitelka Markéta Mukšová je osoba na správném místě. Milá, kreativní, profesionální. Sama za sebe jsem netušíla, že někdy budu vystupovat na jevišti a před lidmi. Díky motivaci pani učitelky jsem překonala ostych a moc si to užívám.
- Nemám žádné výhrady, jsem spokojen
- S lektorem jsem velmi spokojena,
- Mgr. J. Trávníčková naplnila očekávání vrcholové - má přípravu, vysvětlí, poradí, je trpělivá a nesmírně laskavá.
- Jsem velmi spokojena s přístupem, ochotou a inspirativními námety pani lektorky Mgr. K. Dohnalové.
- Pan Karel Matějčák je velmi nadaný malíř a dokáže vše vysvětlit tak, že i laik to pochopí. Je velmi trpělivý a po celou lekci nám vysvětluje postup a opravuje velmi citlivě všechny naše chyby. Jsem s ním velmi spokojena.
- Ano, se svým lektorem jsem spokojen
- Nesmírně spokojen!
- Jsem velmi spokojena jak s přístupem k nám starším lidem, tak s přístupem k naší práci v hodinách
- Výborná a příjemná lektorka, člověk i vyučující
- Lektor vysvětlí a předvede, co se má dělat. Při samotné práci individuálně radi.
- Jsem velice spokojená, je milý, trpělivý a skvělý.
- Jsem spokojená
- Spokojena jsem velmi. Vzhledem k mému věku mě překvapila hlavně nesmírná trpělivost a tolerantní přístup. Současné ale cítím, že lektorka bere výuku vážně a nikterak ji nezlehčuje. Zejména oceňuji všemožnou podporu v boji proti trémě.
- Jsem spokojen s naším lektorem, neboť vždy poradí jak postupovat dál, kde a kdy se vyvarovat chyb. Rovněž pomůže při výběru téma.
- S Mgr. Doušovou jsem absolutně spokojená
- Nadměru spokojen.
- S lektorem jsem velmi spokojená, s výukou postupuje přiměřeně mým možnostem. Dané úkoly má zaměřené na procvičování nedostatků, které v nauce mám. Svoji práci bere vážně a zodpovědně.
- S lektorem hudby jsem velmi spokojena, oceňuji zkušenost, veličnost a hlavně trpělivost. To mi dodává nády, že se mi podaří naučit se hrát na zvolený hudební nástroj, i když mi to jde zatím pozvolna, ale věřím, že se mi to podaří.
- S mým lektorem jsem velice spokojena, způsob výuky mě vyhovuje. Přístup je profesionální, nemám žádné námitky. Oceňuji, že každou skladbu dotáhneme důsledně do těch nejvíce možných detailů, pak ta výuka má smysl a vždy se na hodiny moc těším.
- Pi. lektorka Dobošová je milá a umí vysvětlit příslušné pasáže, které případně předvede. Je perfekcionista.
- Můj lektor je skvělý pedagog. Jeho zásluhou mám pocit, že se mi hra daří, především mě hrani hodně baví.
- Během prvního roku jsme měli dvě lektorky, obě jsou skvělé. Jsou taktní, příjemné, během lekce skutečně pracujeme a nepovídáme.
- Jsem nadměru spokojen.
- S naší pani lektorkou na sborový zpěv Mgr. H. Velickou jsem spokojena a byla jsem spokojena i s pani lektorkou Mgr. V. Pračkovou. Líbí se mi i přístup pani lektorky na výuku teorie. M. Veřtátovou. Je vždy dokonale připravena a výuka je zábavná.
- Jsem spokojená s přístupem našeho lektora
- Velmi. Pan Jan Andr je sympatický mladý muž, na výuku je vždy dobře připraven, ochotně zodpoví dotazy na otázky, které nás napadají. Pro doplnění dalších zajímavostí, které se do vyměřeného času výuky již nevejdou, nabídně vhodnou webovou stránku.
- Ano, s lektorem je velmi dobrá spolupráce, má aktivní přístup k výuce a vyhoví i přání z mé strany, co bychom mohli hrát. Velice oceňuji jeho trpělivost a snahu srozumitelně vysvětlit a naučit.
- Jsem více než spokojena, jsou skvělí oba - Zuzanka i Vířda
- Jsem velice spokojena a každou hodinu se moc a moc těším.
- Naprostou spokojen - vůbec nevidí žádný věkový rozdíl mezi námi.
- Až výtvarem "nepolíbená", díky mgr. Trávníčkové se mi otevřel úplně jiný svět. Je úžasná.
- Ano. Vysvětlí, co potřebuji vysvětlit, pomůže, ukáže a poradí, kde je třeba.
- (2x) Pan mgr. Janbor je velmi dobrý pedagog, jeho přístup k výuce mi vyhovuje. Dovede vše dobře vysvětlit a názorně předvést. Moc hezky zpívá a hraje na klavír. Nemám žádné připomínky.
- Lektorka je vstřícná, milá, kreativní, pracovat s ní je velká radost. Jsem nadšená.
- Jsem NAPROSTO spokojena a moje očekávání je nadměru naplňováno
- Jsem s naší lektorkou velmi spokojen. Má příjemné vystupování a hezký projev.

18

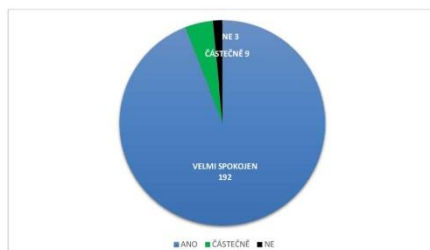
- S pi. učitelkou jsem moc spokojená, ráda chodím každý týden zpívat, ona je usměvavá, s námi trpělivá - prostě bezvadná
- S lektorem jsem velmi spokojen a mohu potvrdit, že na každou hodinu se těším a že toto je první škola v mém životě která mě baví.
- Velice spokojen, často ho však lituji, jak musí trpět. A zároveň obdivuji, s jakou trpělivostí mě vždy dokáže v klidu převést přes všechna úskalí, jež jsou mezi pěti linkami, nad nimi i pod nimi tak často obsažena.
- S lektorkou jsem velmi spokojen.
- Jsem velmi spokojena, nemám žádné připomínky. Všechny mé dotazy jsou zodpovězeny během výuky.
- Jsem velmi spokojena, trpělivosti i porady pani lektorky si velmi vážím
- Jsem spokojená
- S naším lektorem - panem Martinem Janoušem - jsem naprosto spokojená a nemám nejmenší připomínku. Společně hodiny jsou naplněné radostnou pohodou a tvořivostí.
- Pani lektorka je k našemu věku velice vstřícná.
- S miladou Jirglovou jsem moc spokojená, je to výborný pedagog.
- Jsem velmi spokojena. Pani Zuzana Hášová je velmi milá, příjemná a schopná pani učitelka i pro důchodce.
- Markéta je úžasná, skvělá, příjemná s dokonalým profesionálním přístupem. Pod jejím vedením se z nás stala perfektní parta, která se i přes vyšší věk něco naučila. Děkuji jí i za velkou trpělivost. Hodiny strávené s ní byl pro mne zážitek. Děkuji.

4. Jak jste spokojen(a) s prostředím, ve kterém výuka probíhá? (označte jednu z možností)



19

5. Obdržel(a) jste před začátkem nebo během studia dostatek potřebných informací?



6. Jaké další informace byste potřeboval(a)?

- Žádné, vše potřebné víme od naší lektorky, popř. máme informace e-mailem od ředitele školy.
- Všechny informace jsou dostačující.
- (4x) Žádné
- Žadne informace nepotřebuju.
- Přihlásila jsem se na "malování a kreslení", netušíla jsem, že polovinu doby se budeme zabývat keramikou, která mě nikdy neoslovovala a ani jsem se jí nechtěla zabývat. Nemám k této práci vztah, a tak mi hodiny strávené při keramice připadají jako zbytečná ztráta času. Myslim, že informace o tom, že k malování a kreslení bude patřit výroba keramiky, by měla být uvedena v letáku hned před přihlášením.
- (7x) Žádné
- S informacemi, které nám pravidelně pani Simona Lowyová, jsem spokojená.
- Zatím o žádných dalších nevim.
- Pokud bych potřebovala, jistě je dostanu od "svě" pani profesorky, popř. od ředitele školy.
- O společných akcích jsme dobře informováni. Původně jsem nevěděla, že studium je na 3 roky. Možno by bylo dobré vědět, jestli bude studium ukončeno nějakým diplomem nebo pod. a co se od nás očekává. Také by mne zajímalo, jestli teoretické semináře povedou stejní lektori jako v tomto školním roce a jestli už jsou známá další témata.
- Jsem spokojena
- Informace dostávám průběžně od lektorky. Nezodpovězeno zůstává to poslední: "Proč vlastně..."
- Ale s dobrou písní je lip na světě!
- nepotřebuji
- Informaci o možnosti zúčastnit se výuky sborového zpěvu jsem obdržela až později, jinak bych byla chodila hned od začátku.
- Na naše dotazy během výuky odpovídá naše lektorka okamžitě, nebo v složitějších případech nám přinese pro každého odcený i písemný přehled probrané látky nebo texty písní.

20

- Myslim, že probíráme vše, co je ke studiu potřeba a vždycky se těším na další hodinu a nyní i na koncert v květnu.
- Žádné, mám všechny informace
- Vrátí si se počet vyučovacích hod na původní 1 krát týdně.
- Bude pokračovat výuka i v příštím roce?
- Možná informaci, jestli by bylo možné něco změnit die mého námetu v následujícím bodě.
- Hodiny v dopoledních hodinách mi nevychovovaly.
- Bude možno dále pokračovat ve studiu i po 3. ročníku?
- Trochu více rad pro kresbu a malbu. Více konkrétních návodů včetně praktických ukázek. Lektorka je milá, ale spíše sochařka. Ale pokud to není v možnostech akademie, jsem spokojená.
- Jak dlouho bude ještě studium pokračovat.
- momentálně nevim
- Vše co potřebuji vim.
- nepotřebuji.
- Nevim, jaké další informace bych potřebovala.
- nic mě nenapadá
- Informace od vedení školy i od mé lektorky jsou plně dostačující.
- Děkuji.
- Informace jsou dostatečné.
- Nic mě momentálně nenapadá. Vše se dozvíme od lektorů případně z PC
- Myslim, že informace, kterých se nám dostává od pi. lektorky i od přednášejícího p. profesora, jsou dostačující
- Všechny potřebné informace jsem dostala na setkání s vedením školy 19.4.2016.
- Nepotřebuju
- Vše je organizováno výborně, nic není potřeba doplňovat nebo měnit.
- nevim, jsem spokojena
- Lze se přihlásit třeba od října na nějaký další kurz? Kupříkladu na tanec apod?
- ráda bych znala plán na zbývající dva roky studia, čemu se budeme věnovat
- Nejsm si jistá, zda studium bude pokračovat, měla jsem dojem, že tato otázka není ještě úplně vyřešená.
- Jak budou probíhat další semestry.
- Informace získávám průběžně,
- Nemám pocit, že bych nebyla dostatečně informována.
- Nepotřebuji
- Zda bude po 3 letech Akademie pokračovat. Moc bych si to přála.
- Informace jsou naprosto dostačující.
- možná kontakty na ostatní studenty akademie.
- Zajímaly by mne údaje o Akademii jako celku - kolik je zapojeno studentů a učitelů, v jakých oborech... Líbila by se mi nějaká ročenka či almanach.
- nevím potřebu dalších informací
- Zatím vždy veškeré informace byly konkrétní s dostatečným časovým předstihem.
- Nepotřebuji.
- Domnívám se, že všechny potřebné informace mám.
- Pi. Vaňková nás trpělivě obesílá spoustou informací o kulturních akcích a připomíná Semináře. Díky
- dosavadní průběh splňuje má očekávání
- kdy jsou hodiny teorie a případně další akce v rámci akademie. Stačilo by pouze informovat na webových stránkách.
- Nepotřebuji žádné další informace.
- nevím další požadavky
- Pokud mi nějaká informace chybí, ptám se lektora v běhu kurzu. A umím si vyhledat v knihách či na internetu, co potřebuji.
- Nic mne nenapadá.
- Myslim, že informace dostávám také průběžně a nemám pocit, že by jich bylo nedostatek.
- nejsou třeba
- Všechny potřebné informace mám.
- Neumím si představit, že bych něco navíc vymyslela. Jsem spokojena.
- Jestli po skončení studia bude možné pokračování ve stejném nebo i jiném oboru.

21

<ul style="list-style-type: none"> Právě např. v případě hry na akordeon bych uvítal podrobnější informace o vyučujícím. Aby se se nemohlo stát, že příjmu žáka na akordeon a nemají učitele na akordeon, jak se stalo mému známému na jižním městě... K výuce dostávám průběžně veškeré potřebné informace od mého lektora a k nim ani dalšími týkající se chodu Akademie-nemám připomínky. Nedomnívám se, že bych potřebovala další informace. Pokud jde o předchozí dotaz, označila jsem "částečně", což se vztahuje k začátku studia, avšak nyní během studia bych odpověděla zaškrtnutím kolonky "ano". Pokud nějaké informace potřebuji, není problém si je prostřednictvím lektora snadno zjistit. Zda na nás tříletý "bakalářský" cyklus budou finance. Ale to ještě závisí také na vyhodnocení tohoto průzkumu a patřičné razantní prezentaci závěrů městským konšely. Ale již tak jste, pane Stárku, vyčaroval kouzelnou a motivující platformu tak říkaje na "zeleň louce", a to je v současné chaotické situaci (ve všech rezortech, ale kultuře a školství zejména) téměř nad lidský výkon. Já osobně bych, vzhledem ke své inklinaci k melodickým perkusím a tomu, že zatím doma nevlastním vibrafon ani marimbů, uvítal nějaký (pro ZUS legislativně schůdný) návrh, jak se moci dostat častěji ke skutečnému (nikoliv pouze imitovanému) cvičení na reálný nástroj. Takto si na ně brknou 2x do měsíce, a to je pro serózní práci zcela nedostačující. Nenapadá mně nic, co k této krásné příležitosti pro nás dost. Mohu jen chvilku! Vynikající jsou i semináře o našich slavných, světoře proslulých, hudebnících. Ty jsou zrovna tak postavě a smyslu plné přípravy s vybranými zajímavými ukázkami. Věřím, že určité totéž prožívají i v jiných oborech - o malířích a pod. Jsem ráda, že se můžeme takto inteligentně vzdělávat. A ještě k tomu v hezké, čerstvě zrenovované škole a tím v hezkém prostředí. Moc si toho, co nám Magistrát a ZUS Křinská, umožňli, vážím! Potřeboval bych spíše nadání než informace. Protože mám i jiné aktivity, stačí mi informace, které dostávám. Jsem dobře informovaná! Bude Akademie pokračovat i nadále? Nevím, nic mně nenapadá. Informaci mám dostatek. Nepotřebuji nic víc, než zdraví a dobrou náladu, abych mohla i nadále pokračovat ve studiu a setkávat se s milými lidmi. Nenapadá mně konkrétní potřeba nějaké informace, aktuálně se práce vuce. Přivítala bych napoak informace ze strany ZUS o problemě, které provázejí realizace Akademie, kde by bylo možno ze strany účastníků přispět k odstranění problému a po ukončení tohoto semestru informovat účastníky o jeho vyhodnocení. V jakém rozsahu bude výuka probíhat příští školní rok? Informace o eventuelní možnosti pokračování v příštím školním roce. Děkuji, žádné. Nevím žádnou další potřebu, navíc mezi "studenty" probíhá již komunikace v několika úrovních, což umožňuje sdílet vše potřebné, např. pozvánky na různé koncerty, záznamy skladeb, apod. Jak bude dál studium probíhat - hlavně časově. Změna výuky na dobu 1x za 14 dní je časově nedostatečná - za 3/4 hodiny se toho moc naučit nedá! Jsem spokojená. Ku žádné. K výcvarném vzdělávání a technikám již probíranými nevím jaké informace... jsme amatéři, nevím co můžeme požadovat Informaci ze strany Akademie je zatím dostatek. Přestože chodím po Praze s kytarou na zádech a pozoruji někdy dost udivené pohledy kolemjdoucích lidí, jsem i probíhající výuky nadšená a těším se na pokračování. Myslím, že mám tolik informací, kolik zrovna při postupující výuce potřebuji. Měl jsem od začátku dostatek informací, také proto, že jsem v době příprav Akademie chodil do ZUS jako rodič. A ve školním roce - vše potřebné probereme v hodinách. Ráda bych měla rámcový program na celou délku studia, témata, kterých se dotkne - ne časově závazný. Je zřejmé, že se mi částečně přizpůsobovat množstvem a event. požadavkům účastníků. Ráda bych poděkovala paní Vaňkové, za její naprosto jedinečný přístup a informace a všem dalším s kterými jsem se během roku setkávala též poděkování za pozitivní přístup a přímé jednání Žádné. Veškeré informace mám k dispozici. Všechny informace mám poskytlé paní učitelce Markétě. nejsou informace, kterých by se během studia nedostávalo Mám pocit, že všechny informace jsou dostačující Postupovat dále obdobě jako dosud. 	<ul style="list-style-type: none"> Zajímá mě, zda bude akademie dále pokračovat, jestli bude výuka opět jedenkrát v týdnu, jak bylo na začátku prezentováno. Myslím, že mám před sebou ještě čas, abych mohla vstřebat aspoň část toho, co malování obnáší. Podle již absolvovaných lekcí vím, že postupně budu pracovat na dalších obrazech a typech malby. Zajímá by mne celkový plán studia, které je rozděleno do šesti semestrů (zatím jsem absolvoval dva semestry). Není potřeba žádných informací, jsem plně o všem informována. Informace ani ne. Potřebuji jen hrát a hrát. Domnívám se, že vzhledem k prvnímu roku docházky do tohoto kurzu jsem se dozvěděla dost. V příštích letech docházky se dozvim více o jednotlivých technikách a současně i s jejich prohlubováním při práci v hodinách. Všechny zatím mám od lektorů. Další informace nepotřebuji. Případné otázky a vzniklé problémy řeší lektori, popř. zaměstnanci ZUS, na místě. Jenom jednu, a to, jestli bude výuka pokračovat i v příštím školní roce. Informace jsou dostačující Na rozjezdu nebyly podávány informace dost podrobně nebo jednoznačně. Ale to bylo logické vzhledem k tomu, že se celý projekt teprve rozjížděl... Později jsem byla velmi mile překvapena dobrou organizací a kvalitou kurzů i společných přednášek. Teď už je informací dostatek. Je mi jen líto, že výuka je jen 1x týdně, ale důvody chápu. Informace jsem získával úměrně rozšiřování svých znalostí a dovedností. Zajímali by mě grafické i barevné úpravy fotografií a způsob opravy zřetelných starých plátů. Zatím nemám potřebu dalších informací. Zatím se moc neorientuji ohledně letních prázdnin, ráda bych věděla předem délku školního roku, pro nás seniory. Jestli je již nyní možno říci, kdy začne nový školní rok. V současné době nepotřebuji jiné informace a aktivity vaší školy sleduji na vašich nástěnkách. Lektorka hudební nauky je velmi empatická, informuje a seznamuje nás se vším, co souvisí s muzikou nebo je v této oblasti zajímavé. Dostávám zatím dost potřebných informací. Zda můžeme s určitostí počítat s tím, že nám budou financovány další 2 roky na Akademii. Zda by bylo možno do studia se 14 denním intervalem vložit dle potřeby krátkou konzultaci s lektorem, kdy by byly zodpovězeny nejistoty a mohlo se efektivně cvičit další týden. ZUS komunikuje vynikajícím způsobem. Každý měsíc dostávám konkrétní informace o tom, na jaké téma bude výtvarný a hudební seminář, dostávám pozvánky na koncerty... Moc ráda bych věděla, zda budou otevřeny další A3V při dalších ZUS a zda bych by bylo možné se tam přihlásit třeba na pohybovou výuku či kreslení? Nepotřebuji žádné jiné informace. Rád bych pokračoval další rok ve studiu. Chtl bych vědět, zda to bude možné. Jestli bych chtěla chodit na hru na housle, ale jestli jsem to dobře pochopila, tak až za tři roky. To ovšem vzhledem k mému věku (66) je to dlouho. Ráda bych si i připlácela. Akademie III. věku je na 6. semestrů. Mám dotaz, jestli je možné dále pokračovat ve studiu po ukončení tohoto tříletého studia. Jsem spokojena, prozatím žádnou chybičci informací nepostrádám. Jsem šťastná, žeřpám z výkladu, na každou otázku, která mě během programu a doplňujících hudebních ukázek napadne, obdržím odpověď. Materiálu k dalšímu samostudiu je dostatek, záleží na každém z nás, posluchačů, jak dalece tu "korunu strumu dovednosti" budeme dále rozvíjet. Bude možno po skončení tříletého cyklu ve studiu pokračovat? Dlouhou dopředu (nyní) znát časový rozvrh na příští šk.rok (aspoň pro pozdními semestr) Myslím, že nepotřebuji další informace. Zda bude pokračování i v příštím školním roce a za jakých podmínek. Informaci mám dostatek. Děkuji zatím zadně Znáť rozvržení hodin v příštím roce již nyní na jaře, aby náhodou nedošlo na pozdím ke změně, a nedošlo tak ke kolizi s termínem jiného závazku, resp. jiné mé aktivity. Takto vycházím z rozvrhu aktuálního, ale bude to tak? Zjištění změny až v říjnu je dost pozdě. (Zx) V jaké frekvenci bude probíhat kurz příští školní rok? Informace získávám od lektorky průběžně a aktuálně ve škole také sleduji. Žádné, dnes, pokud ji student má, není problém si info opatřit. Mám na mysli materiály k jednot. umělcům apod. Mám, dostatek informací.
<p>22</p> <ul style="list-style-type: none"> Nic mi nechybí, díky. Informace které obdržím od svého lektora jsou pro mne dostatečné. Jak postupovat po Semu 2017 (pokud ve ho dočkáš obyč. Žák Akademie), abych nezapomněl to, co se tu naučím. Protože už mi paměť moc neslouží, uvítal bych výtčštěný stručný přehled, který by k jednotlivým malířským prostředkům (akvarel, ...) obsahoval informace: na co lze malovat, zda a jaký podklad malba vyžaduje, postup malby s ohledem na bílou a světlé odstíny, požadavek na zaschnutí, způsob fixace malby apod. Mám dostatek informací. Veškeré moje dotazy paní lektorka trpělivě zodpovídá, informace jsou vždy k mému dotazu plně dostačující Informace jsou dostatečné a když mi nějaké chybí, tak se zeptám Paní Vaňkové nás vždy s předstihem perfektně informuje o všech akcích spojených s Akademií a dalších možných volnočasových aktivitách - chtěla bych ji moc poděkovat. Jelikož učební čas je krátký nezbyvá mnoho prostoru na teoretickou přípravu která musí probíhat současně. Info bylo vždy v pořádku. Chtěla bych se zeptat jestli se mohu ještě někdy přihlásit. <p>7. Vaše další náměty nebo poznámky k Akademii:</p> <ul style="list-style-type: none"> Stále si nemohu dostatečně vynachlít nápad založit Akademii pro seniory. Vždy, když jsem dříve šla kolem ZUS, záviděla jsem dětem, které do ní chýžely, či vycházely. Ani jsem si v duchu netroufala vyslovit přání, aby mohlo být něco podobného i pro seniory. Neměli by totiž na to vesměs peníze. V podstatě se mi splnilo nespelnitelné. I vše okolo je velmi promyšlené - slavnostní imatrikulace, dárky od HMP, pamětní list, index, plánované rozloučení se školním rokem. Jiné, co bych doporučila, aby bylo co nejméně odmítnutých zájemců. Všechno je perfektní, škoda, že to nepříliš dříve. Jen tak dále. Splnilo očekávání. Jsem spokojen. Chci pokračovat dál spolu s mojí oblíbenou učitelkou. Omluvte, prosím, za špatnou cestinu: neumím dobře mluvit. Těžko připsovat poznámky, když jsem věčná za te, že vůbec tato Akademie pro nás důchodce existuje. Vím moc dobře od známých, že nám, kteří bydlíme na Praze 10, závidí tuto možnost. Snad jen, pokud je to v možnostech pořádajících, tak rozšířit výtvornou činnost na dvě části, a to: 1. keramická výtvarná činnost a 2. malování, kreslení a grafika. Jsem se vším moc spokojená. Někdy mi vědčká, že mi bylo umožněno, prožívat radost při malování, s lektorkou a kolegy. Je tam pohoda. Obobacuje mě to novými zkušenostmi. Projskuje to můj život. Moc ZA TO DĚKUJI!!! Děkuji za umožnění tohoto studia. Doufám, že tato akce není pouze jednorázová a že bude po 3 letech vyhlášena další "tříletka"... (rozradila jsem paní profesorce svůj tajný hudební plán :-)) a za 3 roky se nejspíš nedá splnit...). Ale bez legrace: POUVAŽUJÍ NÁPAD ZALOŽIT AKADEMII PRO SENIORY ZA NAPROSTO GENIÁLNÍ!!! DĚKUJI VŠEM, KTERÉ SE O TO ZASLUŽILI. Další náměty ani nemám, ale chi vyjádřit poděkování všem, kdo se podíleli na tom, abychom tuto možnost studia v seniorském věku dostali. Také chi poděkovat našim lektorům z praktické i teoretické výuky. Jsem ráda, že v Akademii máme přátelské vztahy mezi sebou i s lektory a vedením školy. Využívám možnost navštěvovat oba semináře, výtvarný i hudební, protože se v obou případech dozvím zajímavé věci, o kterých bychom se jinak ani nedozvěděli. Vážím si toho všeho a moc ráda tam chodím. Díky!!! Jsem spokojena Velmi zajímavá byla mimořádná lecke o rytmu ... tak to třeba zkusit ještě jednou? Je to výborný nápad umožnit se vzdělávat v Akademii umění a kultury pro seniory hlavního města Prahy na základní umělecké škole a pro mne to znamená velké zpestření vědních dnů. <p>24</p>	<p>23</p> <ul style="list-style-type: none"> Má-li být v průběhu 45minutové výuky sborového zpěvu zajištěno kvalitní rozepínání a pak nácvik skladby po jednotlivých třech hlaškách, na konečný nácvik sborového zpěvu zbyvá velmi, velmi málo času. Proto také bohužel s b o r e n í s c h o p e n na každém jednom koncertě předvést žádný výstup z této výuky. Prostíme o navýšení jedné vyučovací hodiny v tom 14denním intervalu - ve prospěch mnoha studijních najejdou a se zatížením jen jedné vyučující - t o t o b y s e n a d m o h o p o d a t i t !!! Také věříme, že bude možnost náhrady hodin odpadých z důvodů na straně vyučujících. Jinak m o c d ě k u j e m e za vynikající iniciativu, která vede k aktivnímu přístupu k životu a k udržování pověsti o nás že "Co Čech, to muzikant" ! V rodinách se dnes už moc nezpívá - jsme to my, kdo jsme udržovateli tradice, jsme vzorem pro moucháta a náš příklad snad dodá odvahu i dalším dospělým, aby nás následovali... Velký dík Vám, pane řediteli Stárku a všem dalším, kteří jste tuto úslannou iniciativu dokázali zrealizovat a na k v a l i t n í ú r o v n i !!! Na konci studia spojit všechny obory, připravit společné závěrečné představení, třeba ve formě kabaretu, kde by zpívaly zpěváci, zatančili tanečníci, kulisý namalovali absolventi kreslení a zahráli ti hudebníci, kteří by si troufli na doprovod a konečně předvedli vtipné scénky i naše herečky nebo doprovodily a spojily slovem celé představení. Možná by si troufli i hero zpívat, zpěváci trochu tančit a doprovodné kulisy pomohli malovat všíchni. Spojit vše jednou myšlenkou nebo vybrat společné téma v horším případě vybrat zvláštní hru, kde by se uplatnily všechny obory. Do roka by se to snad dalo zrealizovat, jen zadat včas společné téma všem lektorům. Nejspíš práce oboru kreslení by mohly být vystaveny i v sále nebo v předšál. Ráda bych pochválila všechny vyučující, kteří se nám ve svém volném čase věnují. Je to pro mně opravdu čest a jsem ráda, že tuto příležitost mám studovat na této Akademii. Děkuji mnohokrát. Abť nebyla omezena pouze 3 školními roky Velké díky všem, kteří se o Akademii zasloužili a starají se o chod této bohužel činnosti. Vše je tak, jak má být. Děkuji Vše se dá zlepšit, ale jsem spokojen. Jedině co mne trápí, zda bych mohl pokračovat i po třetím roce výuky. Jsem odhodlaný si hodiny mě platit. Jediný problém: Doma mám Yamahu Clavinovu, v ZUS se vyučuje na klasickém klavíru. To je velmi rozdílné. Ptal jsem se lektora, jestli bych mohl dostávat i ve době, kdy bude místnost volná, tam mohla občas cvičit. Ale dle něj to není povoleno. Mně by to moc pomohlo, možná se s tím dá něco dělat. (Zx) Nemám žádné náměty. Děkuji, že mohu na Akademii studovat Vzhledem k možnostem akademie nemám nějaké velké nároky. Jsem šťastná, že mohu do školy chodit a věnovat se svému koníčku, což je v mém věku užasná záležitost. Za to vám patří velké díky. Nemám volnasky do divadel a koncertu Hodně spokojených studentů mladých i těch duchem mladých. Chtěla bych poděkovat všem, kteří nám toto studium umožnili a obohatili seniorský život o nové poznatky a dovednosti a v neposlední řadě také poznat prima partu. Ještě jednou děkuji Tomkovi Vladimíra Při koncertu v obřadní sílni MU Prahy 15 mi poněkud vadilo průvodní slovo té paní, která tam mluvívala. Ono to tak někdy bývá, že se se seniory mluví jako s malými dětmi. Není to jen můj pocit. Celá řada studentů Akademie má výslovně koškové vzedání, a tak možná přistě by měl být na jejím místě někdo jiný. Pouze vyjádřím naději, že pro lektorky a lektory - zejména ty mladší - je práce s námi profese a hlavně lidský přínosná. Po sedmiměsíční návštěvě Akademie jsem s touto formou studia spokojený a náměty ani připomínky nemám Děkuji. Je to výborný nápad. Děkuji!!!! Budu o tomto přemýšlet, třeba mě ještě něco přínosného napadne a doplním to. Zatím vše probíhá na výtečnou a jsem velmi spokojena se vším co pro nás podnikáte. Možná by stálo za úvahy podniknout třeba pocházku nějakou zajímavou výstavou a dostat k tomu výklad Ráda bych ještě pochválila užasnou lektorku hudební nauky. Je velmi pozitivní a každou výuku má vždy pečlivě připravenou. Celý projekt by si zasloužil větší publicitu. Vedení i přístup obou lektorů k seniorům jsou obdivuhodné. Jzo zvykl pracovat s nadanými dětmi. Poradili si i s méně nadanými seniory. Děkuju profesoru Pěknému a jeho paní Zuzaně Hášové za potěšující dny a už se těším na další rok studia na Akademii. namám Je moc prima, že máme možnost setkávat se při hudbě jak s vrstevníky, tak se žáky ZUS, je to velmi inspirativní. <p>25</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Uvítala bych častější frekvenci výuky • V případě sborového zpěvu se mi zdá 3/4 hodiny 1x za 14 dní velice málo času na výuku. Uvědomuji si, že je to výuka pro seniory zdarma, ale přesto je to nedostatek. • podle mého názoru negativní odpovědi neobdržíte, všichni v kurzu jsme spokojeni • Zatím žádné další náměty ani poznámky nemám. • Líbilo by se mi, kdyby měli studenti Akademie slevy na výstavách jako mají studenti jiných škol. • Věřím, že Akademie bude dále prohlubovat svojí činnost. • ano • Bezplatné studium v rámci Akademie umění a kultury považují za velký přínos pro aktivní seniory, kteří stále chtějí čelit výzvám. Jsem za tuto nabídku vděčná a velmi ráda ji využívám. Děkuji. • Pro hru na klavír mně chybí znalosti hudební nauky. Nebylo by možné aspoň nějaký základní kurs přidat? • Dobro! "žakovská knížka" je velmi logicky upravená s nedostatečným prostorem pro poznámky lektora (úkoly na další lekci) pro jednotlivé semestry. Děkuji Vám za vaši práci i zájem, Jan Ječmínek • Je to naprosto ušasné, moc děkuji za všechny. • Myslím, že by bylo báječné, pořádat pravidelná setkávání studentů akademie, ostatně, času jako seniori máme dost. Mohla by být i neformální, kde bychom se mohli vzájemně seznámit a podílit se o své úspěchy i nezdary. Věřím, že to nebude snadné, neboť v našem věku se člověk hůře seznamuje s novými lidmi, ale hudba, umění a společný koníček je ta platforma, kde by se to mohlo podařit a kde by mohla vzniknout nová přátelství. • Moc se mi to líbí a děkuji všem organizátorům za celý nápad i jeho realizaci. • Akademie je asi finančně náročný projekt, ale jsem přesvědčena, že smysl a účel, proč vznikla určitě naplňuje. Byla by velká škoda, kdyby mělo zůstat jen u "krušebního" období. • Poděkování ZUŠ Křtinská za otevření Akademie. • Dále pokračovat v této výběrné iniciativě. • Chci všem, všem, kteří se na Akademii pro seniory podílely moc poděkovat. Je to velká dob • Chci moc poděkovat také všem, kteří se zasloužili o Akademii. Moc, moc. Je to obaccození života seniorů. A také bych si přála, aby byli další ročníci Akademie pro další dříve narozené. Mockrát děkuji. • Jen tak dál • Jsem takto spokojena. • K akademii nemám co dodat, snad jen, pokud by bylo možné do učebny přemístit keyboard. • Akademie by mohla akci pro veřejnost, kde by se představily všechny obory pěvecké, hudební a výtvarné najednou je to skvělý počín. Možná bych vřela občasné mluvení v plénu, kdyby to slo zorganizovat. • Námět - uspořádat celopražské setkání s koncertem • Jak už jsem uvedla, jsem opravdu spokojena a jsem ráda, že nám to štěstí a mohu tuto školu navštěvovat. V dřívějších letech tato možnost nebyla a já jsem za to opravdu vděčná. • Ti tři roky budou za chvíli pryč a to bude námi • Zřízení Akademie se mi splnilo přání vykoušet si výtvarné techniky pod vedením lektora, se kterými jsem se dosud seznamovala pouze teoreticky čtením různých knih s tématem "Kreslení". S průběhem jsem velmi spokojená a nejráději bych chodila častěji (každý týden). • Zúčastnila jsem se schůzky a bohužel pochopila, že se musíme spokojit s termínem výuky pouze dvakrát měsíčně - všichni jsme rádi chodili každý týden. Škoda, že se původní frekvence výuky nemohla dokončit alespoň do konce tohoto školního roku. Bylo to zklamání, ale jsem ráda, že máme alespoň stávající možnost. Děkuji za danou možnost, jsem jí nadšená. • Vím, že je dotazník anonymní, ale ráda se podepíši - Eva Pěkníková • Velký dík panu řediteli, že se Akademie otevřela, a naši lektore Markétce za to, že nám vrací ve svých hodinách kousek mládí :-) • bez poznámek • Každé poletoletí by mělo končit koncertem. • Konstatuji, že veškerá moje očekávání k obsahu výuky byla v uplynulém období splněna, jsem potěšen vstřícností a přátelským přístupem lektora i dalšími pracovníky Akademie. • Právě ke klasické hodnocení průběhu a přínosu výuky pro mne, jsem nucen vyjádřit požitování nad snížením počtu výukových hodin proti původnímu záměru, přestože si uvědomuji finanční náročnost chodu Akademie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nejsm si úplně jistá, zda je chvalyhodné výtvarně vzdělávat najednou zájemce o "ruční práce", "ornamenty", "tiskání kroužků a jejich vybarvování" spolu se zájemci o větší malířskou "kreativitu" a "rozevřatost". Nemám na to jednoznačný názor. Ostatně protože výtvarný obor Akademie funguje na základní umělecké škole, mohu s čistým svědomím napsat, že "základy" tohoto oboru studentům - seniorům předkládá. Ráda bych touto cestou znovu poděkovala, že mohu Akademii navštěvovat. • Velmi rád bych se zúčastnil setkání studujících na závěr školního roku, bude li se konat. • Akademie je pro seniory je tím nejpřínosnějším způsobem, jak mohou kantorů ZUŠ nám postarším předat své znalosti za rozumnou kompenzaci. V mém případě to dělají na jedničku, můj speciální problém je s přístupem k nástroji - vibrafonu, marimbě (vše výše). S díky za nové podněty a cíle Miloslav Franců ZUŠ Bajkalská, žák Jiřího Štívná J. • Myslím, že je vše dokonale a nemám co dodat. Chci jen věřit, že ani my jsme školu nezklamali, že máme také vzornou docházku a že to naše lektorka a celá ZUŠ s námi vydrží ještě v dalších ročních Akademii. • Náměty ani poznámky nemám • Pro seniory, který má rád umění a kulturu je Akademie výborná aktivita. Lze jen poděkovat lidem kteří ji v rámci HMP navrhli a povedlo se jim ji realizovat. • Ituji nic mne nenapadá • Zatím nemám žádné náměty. • Bylo by dobré setkání s dalšími účastníky jiných oborů a vzájemná výměna názorů, eventuelně výstava a třeba si společně zahrát. • Škoda, že výuka neprobíhá každý týden. Jsem ale za tuto možnost velmi vděčná a děkuji! • Velké poděkování za tento vynikající nápad a realizování. V mém kurzu patří m k těm skoro "nejmladším", a tak vidím, s jakou chutí a zápletem se do práce s línou, línou nebo kresby používají m o deset i více let starší kolegové, a to mě naplňuje pokorou a obdivem. Obrovsky si tuto aktivitu všichni užívají a za to patří tomuto projektu poklona. • Považuji Akademii za velmi dobrý počín k rozšíření hudebního zájmu a propojení mezi seniory jejich rod. příslušníků. • Nemám žádné další podněty a poznámky. • Chci vyjádřit díky za to, že jsem účastníkem tohoto "projektu". Je to ušasný nápad, blahopřeji a děkuji těm, kteří jej vymysleli Projekt považují za velmi zdařilý a prospěšný. Doporučuji možnost účasti jednoho "studenta" na více aktivitách, nepodporuji talentové zkoušky. • Moc děkuji Hana Víková • Chválím celou aktivitu Akademie. • výuka jednou týdně je nedostačující • Rád bych věděl, jestli je na naší Akademii zvykem, aby pan ředitel chodil namátkově na inspekci do některých hodin, jako to bývá na běžných typech škol. Je škoda, že nám v příštím školním roce ubude jedna hodina měsíčně. Pro komorní hru, ale i pro ostatní nástroje, by bylo třeba alespoň jednu hodinu přidat i za cenu eventuelního příplatku. • Zájem na Praze 5 další seniory, kteří by měli o tuto akademii zájem a rádi by se od září 2016 přihlásili do - řekněme - 1. ročníku. Osobně nevím, jestli se to sem zrovna hodí, ale narodila jsem se v roce 1950 a pořád bych ještě měla mimo tu kyrtaru zájem (i třeba za příplatek) také o sborový zpěv s vrstevníky, tedy hlavně o různorodé písně tzv. "našeho mládí", takové zpívání pro radost. • Akademie velmi fandím nejen za sebe, ale i za případné budoucí žáky. Moc se mi tento projekt líbí. Škoda jen, že bude kurs pokračovat už jenom rok. • Velice si vážím možnosti tohoto studia. • Velmi prospěšný projekt. Čtěl by to větší intenzitu. • K diskutované otázce přijímání zkoušek a vybírání školního bych se připojila podpořením vybírání symbolického školného , přijímání pohovory nechám na odbornících školy • Velké poděkování. Lukášová • Vzhledem k tomu, že studujeme již druhý rok, před námi je už bohužel jen jeden rok, sešla se v našem oboru dobrá parta, obávám se ukončení. Ale zatím je to naštěstí ještě v nedohlednu. • Jak jsem již výše uvedl, věděl počet výukových hodin i za cenu finanční účasti by byl přínosem • Nemám vůči Akademii, žádných připomínek
<p>26</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stávající přístup a způsob naplňování výukových bloků mi zcela vyhovoval. Pozn. V průběhu práce mě nic neboli a nemám v hlavě starosti - není to úšasné? A jako bonus je zjištění, že práce má i výsledky - moc mě to baví. • Stejně tak jako dříve, tak jako obecně ve školství, se setkáváme s nedostatečným vybavením, pomůckami atd. Mám asi trochu velké představy o "vynálezecké výtvarné výchově" inspirované výtvarníky např. Fr. Novým, B. Šumským aj. Podivuji se s přímouvele anonymitě tohoto dotazníku! • Moc bych se těšila na to, aby tato akce nebyla jen jednorázová. Když si člověk v tomto věku může splnit svůj sen, je to opravdu výborné. Má před sebou cti, setkává se s ostatními studenty a může dokonce navázat nová přátelství místo toho, aby seděl sám doma. Moc se na každou lekci těším a mám proto mnohem bohatší život. • Počet hodin studia byl v průběhu druhého semestru zredukován (namísto týdenního vyučování čtrnáctidenní). Tím se ztrácí kontinuita při tvorbě výtvarných prací, jejich časová náročnost překračuje do dalších výukových hodin. Pokud je to takto nevyhnutelné nutné, bylo by zřejmé vyhodnotit, redukovat vyučovací hodiny v okrajových termínech jednotlivých semestrů s tím, že by závěrečné semestrální práce byly tvořeny mimo ateliér. Popřípadě by měl lektor vyrazeny pouze konzultační hodiny, kde by bylo možno semestrální práce konzultovat. • Velké přání, aby projekt pokračoval. • Líbí se mi to, jsem spokojena. • Nemám další náměty - jsem začátečník a nechávám se vést lektorkou • Zvážit možnost vrátit se na týdenní hodiny.14 dní si opakují chybu, které jsem špatně porozuměl.Při vymezení-nemoc lektor nebojá.porada,dovolená atp.již je hodina jen jedna za měsíc. • Děkuji tvůrcům.ZUŠ,Magistráta a všem kdo mi tuto vzdělání umožňují • Podle zájmu o studium v roce 2015/2016, který nebyl plně uspokojen, otevřít v roce 2016/2017 nové studijní skupiny i mimo stávající ZUŠ. • Nemám.Děkuji. Krupová • Byla bych ráda,kdyby výuka byla více zaměřena na kresbu a malbu • Hlavně, aby celý projekt vydržel a nezhroutil se či nenarazil na nějaké rádo by nepřekonatelné překážky. Držím vám i nám palce. • Těším se na další setkávání v novém výukovém roce. • Nechtím se kompetentní navrhovat náměty, snad možná ty, které jsem v předchozím bodě. • není co bych měla • Tímto projektem jsem opravdu nadšen a přejí všem, kteří na něm chtějí být účastní, mnoho zdaru. • Se studiem na Akademii umění a kultury pro seniory jsem velmi spokojená, jak s výukou, lektorkou i prostředím. Vědomosti, co jsem zatím stáhla získat, mě již nyní velmi důvěrně obobhatly. pozn. Velmi pozitivně působí recepce a kávarna při vstupu do školy, to jistě ocení maminky i malými dětmi. děkuji všem. • Týdenní vyučovací lekce by byly určitě přínosem a možnosti náhradních termínů také (pokud by došlo ke zrušení pravidelných). • Vážím si toho, že tato ZUŠ umožnila výuku pro seniory v rámci Akademie umění a kultury. Pro mě to znamená dále obaccození i v seniorském věku. • Možná by bylo zajímavé znát názor od lektorů, jaká je rozdílnost ve výuce se seniory oproti žákům školy. • Je zřejmé, že mnoho stávajících studentů AUK pro seniory by chtělo pokračovat i po 3 letech. Pokud by bylo možné, uvítali bychom zajištění dalších kurzů za nějakou cenu přijatelnou pro důchodce, např. ceny, které platí děti. • Velmi dobrý a důležitý program, lidé v seniorském věku mají šanci se věnovat tvůrčí činnosti, procvičovat paměť, motoriku, dovednosti. Program je důležitý i sociálně - potkávají se lidé se stejnými zájmy, což nepochybně bude mít pozitivní dopad zdravotně-psychosomaticky. Spokojení lidé nepochybně méně marodí, neboť ani nemají na nemoci čas :-). • Jediná slabina a organizování Akademie je, že nelze přijímat další členy. Zvláště ve sborovém zpěvu by vůbec nevalilo, když by nás chodilo víc, popř. by se sbor doplnil. • Soudasné fungování je vyhovující. Uvítal bych 1 hodinu týdně. Druhý semestr už je pouze 1 hodina za 14 dní, a to je hodně dlouhá pauza. • Myslím, že Akademie je pro seniory úšasná záležitost a jsem moc ráda, že se jí mohu zúčastnit. Jen prosím o prodloužení výuky • Navštěvujeme "školu" 2x měsíčně. Bylo by možné "chodit" do školy častěji ? 	<p>27</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nemám poznámky, snad jen vyjádřím lítost, že čas, který je pro výuku vymezen, je žalostně krátký. Ale s tím se nedá nic dělat. Tam, kde lačné nasloucháme a dozvídáme se cokoliv nového, zajímavého a obohacujícího, ubíhají hodiny zvrátanou rychlostí. • Před závěrem letního semestru děkuji panu řediteli ZUŠ Štefánikova za přiležitost, kterou nám, seniorům, nabídl každému z nás podle směru jeho zájmu prostřednictvím dotazního titulu naplnit část dne kulturním studijním prožitkem. • Chci vyjádřit velké uznání a pochvalu Akademii, že nám toto studium umožňuje. Děkuji! • Účastním se i VVČ (vzdělávání volného času). Tam jsou přednášky v úterý a středu, aktivity KVP (klubu vzájemného porozumění) potom v pondělí, čtvrtek a pátek. Na přednášky se MUŠIM přihlásit již nyní, a protože nevím, ve kterých týdnech bude výtvarka, mohu se přihlásit pouze na téma, přednášené odpovídne (tak mi unikají 4 témata. Přitom výtvarka je nyní 2x měsíčně, přednášky třetí 2x měsíčně - možná by zrovna termíny vyšly • Pokud by bylo možné plánovat termíny dopředu, pak čím dříve, tím lépe. Pochopitelně počítám s tím, že se kdykoliv může termín změnit (z provozních, zdravotních ap. důvodů.) • Děkuji velice předem, pokud by šlo vztít můj neskromný požadavek v úvahu. Zuzane ani Vláďovi jsem to ještě ani neřekla, napadlo mi to až na výzvu v dotazníku. Jinak velice a srdečně děkuji za Váš šikovný nápad U3V pro seniory na Vaši ZUŠ. Iva Kočarová • Nic mě nenapadá, jsem velice spokojena. • Bylo by dobré pokračovat a nebránit bych se ani rozumnému poplatku. • Těším se na druhý ročník. • Jen tak dál • Přínosem z 3 roky v Akademii pochopitelně mohou vést jen k určitému čiastčnému zdokonalení. Pokud se přestane, budou všechny nově nabyté dovednosti zase rychle ztraceny. Byla by škoda, kdyby po těchto 3 letech nebyla dána studentům možnost pokračovat ve studiu v nějakém navazujícím cyklu. • (Zx) Bude možné přibírat ještě další zájemce? • Společné setkání absolventů akademie by mohlo být přínosem a povzbuzením pro všechny. Děkuji vám všem za všechno, co pro nás starší projektujete, jsem ráda a vážím si toho. • Náměty nemám žádné, akorát bych chěla MOC poděkovat za možnost, které se nám v rámci Akademii dostává, ale hlavně za všechno co pro nás - seniory - dělá pedagogický sbor na Křtinské ul. Úšasné!!! Jsem nadšená. Děkuji. • Jsem s Akademii spokojen. • Zatím nemám • Nic světoborného mě nenapadá a nezbyvá mi nic jiného,než panu řediteli,mému skvělému lektorovi a celému realizačnímu kolektivu který se na tomto projektu podílí vyslechnout hubokou poklonu a dík, že se do Akademie pro seniory pustli. • Využívám webové stránky školy, kde je v sekci Akademie III.věku/Aktuálně stále jako poslední informace z 10.10.2014 o zahájení výuky. • -Zafadit do výuky více teorie, snad alespoň 1 x za semestr v rámci možnosti. • Děkuji za možnost účastnit se Akademie. • Ráda bych na tomto místě poděkovala za možnost studia na Akademii III. věku. V zimním semestru školního roku 2015/2016 probíhala výuka v rozsahu jedné vyučovací hodiny (45 minut) každý týden, ale ve letním semestru už jen každých 14 dnů. Domnívám se, že by bylo prospěšné u výuky hry na housle zachovat původní frekvenci výuky, tj. jednu vyučovací hodinu (45 minut) týdně po celou dobu studia ve všech semestrech i v dalších letech. PhDr. M. Tůmová, studentka ZUŠ v Praze 5 • Protože s výtvarnou prací nemám zatím žádné zkušenosti, nemám žádné další náměty. Jsem plně spokojena. • Doufám, že Akademie vydrží silované 3 roky a že se podaří získat prostředky na to abychom mohli opět chodit každý týden. Jinak jsem velmi vděčná, že Akademie vznikla a mohu ji navštěvovat. • Jsem velmi vděčná za tento počín. Jak lekce Literární dramatického oboru, tak teoretické semináře jsou velmi zajímavé a přínosné. • Očekával bych větší časový prostor pro výuku. Takového předměty vyžadují čas i na přípravu. • Akademie je výborná akce a doufám, že se Vám podaří v ní pokračovat. • Zdravím a děkuji! Helena Jichová • Jsem spokojena • Váš nápad s Akademii třetího věku byl, jak se ukázalo, skvělý a proto je následovalo mnoho dalších škol. Děkuji Vám, že jsem se mohla zúčastnit. Je mi moc líto, že budeme příští rok končit. Ještě jednou Vám děkuji, že jsem se mohla stát součástí tohoto projektu.

111

<ul style="list-style-type: none"> • Vybudování partnerského vztahu na základě vzájemného pochopení a tolerance, což je podstatné pro hudebně vzdělávací komunikaci. • Schopnost skloubit vlastní představy s představami "svých" seniorů tak, aby zůstala oboustranná radost ze společných hodin. Zdá se, že tohou po kvalitním nastudování skladeb je pro ně méně podstatná. Upřednostňují kvantitu před kvalitou, chtějí vidět rychlé výsledky, proto preferují jednodušší repertoár. Pro mě z toho vyplývá menší snaha o "dokonalost" a větší důraz na výběr repertoáru. • Stejně jako u mladších žáků je nejdůležitější respektovat osobnost a dokázat rozpoznat specifickou vloh. Seniori jsou našimi kolegy ve vážném zájmu o výtvorné umění a vyžadují spíše konzultaci. Přicházejí se samostatnými tématy k projektům a očekávají tak pomoc s technologií a realizací. • Empatii, trpělivost, vstřícnost • Osobní zaujetí pro práci s hudbou, jemnost, trpělivost • Důležitý je citlivý chápavý a otevřený přístup ke každému seniorovi. Probrat s ním jeho situaci i optat se na jeho životní zkušenosti může být přínosem nakonec i pro nás lektory i náš letošní projekt „Můj domov, moje rodina, můj celý svět“. • Setkání generací a porozumění je jedna malá věc co rozhodně může udělat náš svět alespoň o trochu lepším. • Empatii a porozumění • Přátelský vztah založený na vzájemné důvěře a pochopení. • Seniori si velmi rádi povídají s lektorem a dalšími studenty. Za nejcnější považují jejich životní zkušenosti, vzpomínky a zážitky. Ve výuce nejde ani tak o to, kolik materiálu student za ten rok stihne udělat, ale že se něco nového naučí. Velkým přínosem Akademie je skutečnost, že se studenti mezi sebou seznámí. Jsou rádi, že poznali lidi stejného věku, kteří mají podobné koníčky. Často se stává, že se pak seniori setkávají i mimo Akademii (koncerty, divadlo, setkání doma u klavíru, posazení v kavárně atd.). • Realizace a splnění dříve tužby seniora-citlivý a komunikativní přístup pedagoga= pozitivní práce. • Připravit hodinu tak, aby si ji seniori užili. Nejde o výsledek ani o splnění cíle, či dosáhnout skvělé techniky. • Harmonickou spolupráci. • Normální, přirozený lidský přístup, stejně jako pro práci s dětmi. • Motivace. Umožnit seniora motivovat k práci. <p>2. Vnímáte nějaký dopad Vaší lektorské práce se seniori na pedagogickou činnost na ZUŠ? Změnilo se něco ve Vašem přístupu k žákům?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeden z pozitivních dopadů, které mohu uvést, je, že výuka seniorů se stává novou příležitostí pro další směřování zainteresovaných pedagogů - pedagogové sdílejí své nové zkušenosti, které se mnohdy mohou využít i při vzdělávání mladších žáků. Zajímavé je srovnání výukových fází mezi seniori a dětmi a uvědomění si silných (i slabých) stránek obou skupin. Seniori o nových poznatcích velmi zodpovědně přemýšlí a často se nejlépe s vyučujícím diskutovat a sdílet vlastní návrhy. Mladší žáci přistupují k výuce zase mnohem bezprostředněji a víceméně bez zábran, což může být velká výhoda při veřejném vystupování (i na hodinách před učitelem) i osvojování si nových a nezřídka obtížných dovedností. • Vnímám práci se seniori jako cenné doplnění pedagogické činnosti. • Velmi vnímám rozdíly mezi žáky seniori a dětmi v chování a přístupu k výuce; žáci-seniori mají vlastnosti jako učta, respekt, pile, nadšení, vychování a přesné tyto chyby žákům-dětem; zatímco děti mají mnohdy daleko větší sebevědomí • Myslím, že ano. Jsem klidnější a více si uvědomuji, že nejde o výkon, ale je důležité, abychom každému žákovi umožnili seberealizaci. • Myslím, že si také více uvědomuji životní priority a beru pedagogické situace pak více s nadhledem. • Ne. Postupuji stejně. • Myslím, že ne...Opět o smysluplnosti.Rozdíly jsou patrné při: Výuce STUDENTA, který chce (víz seniori) X ŽÁKA, který musí (v prip iniciativy ze str rodičů) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne, práce s oběma skupinami je podobná. • Myslím, že se v mé výuce nic neměnilo. • Práce se seniori je nová zkušenost, nicméně můj přístup k žákům to neovlivnilo. • (Zx) Ne. • Myslím, že ne. • Nevnímám, je příliš brzy na hodnocení. Neměnilo. • Uvědomila jsem si nutnost rozdílu v přístupu k dětským žákům, kde často bývá rezerva v domácí přípravě a k seniorům, kteří pracují s nadšením. Z tohoto důvodu se mi zdá výhodnou spolupráce mezi oběma generacemi. • Seniori cvičí a jsou vždy připraveni. Jsou zodpovědnější. Můj přístup se však neměnil. Možná v tom, že si vážím své práce více. • V mém přístupu k žákům ZUŠ nevidím důvod jej měnit. • Vyučuji dospělé i mimo ZUŠ, považují za přirozené přenášet podněty z jednoho místa zájmu do druhého. Na věku žáků nezáleží, učím se od malých i velkých. • Nemyslím, že by se něco změnilo v mém přístupu k žákům, ale je to podle mě skvělý nápad-obrovský psycholog.dopad na vnitřní duševní život seniorů, forma propagace ZUŠ, pro mě je to zpestření pedagog. práce, nové impulsy, další odabstrahování problematických jiným způsobem • ne, neměnilo • Učení seniorů i žáků je vlastně stejné - žádné rozdíly nevidím. • Práce se seniori může dát dětem i mě určitá srovnání. Zatím nemůžu říci, že by to změnilo můj přístup k žákům, spíše se rozšířila oblast ve kterých se pohybují během příprav, což se projevuje i při práci s dětmi. • Nevnímám a neměnilo to přístup k žákům. • Těžko říci. Na žáky je třeba být "přísnější". Mnoho žáků by mohlo podávat lepší výkony, kdyby lépe přes týden pracovali. • Nemyslím si. • Ne, můj přístup se neměnil. • Z tohoto pohledu se v mém přístupu k žákům nic neměnilo. Uvažuji však o možném praktickém propojení tvorby obou věkových skupin. • Nevnímám, nic se neměnilo... • Dopolední výuka pro seniori je ideálním časem a velkou výhodou oproti dětem, které (zvlášť ty nejstarší) mají výuku až kolem 18h. Přichází ze školního vyučování poměrně unavené a některé z nich nedokáží vyburcovat tělo ke 100% výkonům. • Každopádně - seniori jsou více zapálení a ochotni více pracovat, ale ve své podstatě jsou to žáci se stejnými manýrami: doma mi to šlo", "zapomněl jsem noty", "nestihl jsem cvičit", ... • Musím ale říci, že mám velmi pracovitě seniori. • Nevím, jestli to změnilo můj přístup k žákům, každopádně je to nová zkušenost. • Rozšíření obzorů a možnosti pedagogické činnosti. Práce mě více baví, protože od seniorů mám přímou-většinou kladnou spětnou vazbu. Dokáží říct, co očekávají, s čím jsou spokojeni a naopak, takže komunikace se studentem seniorem je jednodušší. • To nevím, jen si uvědomuji rozdíly v přístupu ke studiu u dětí a u seniorů. Také je zajímavé porovnat problémy u obou skupin a vidět vliv věku, psychiky, životních zkušeností nebo naopak jejich nedostatek, zdravotního stavu, rodinného zázemí, motivace... Rozhodně to je zajímavé rozšíření pedagogických zkušeností! • Myslím, že se nedává srovnávat práci s dětmi a se seniori. • ne • Provéření a prohloubení metodiky "Nejkratší cestou k úspěchu" v odlišných podmínkách (vyšší motivace, nižší tělesná kondice). Hledání nestandardních přístupů a aplikací ve běžné výuce. • Práci se seniori vnímám trochu odlišně než práci se žáky, které musíme častěji více motivovat, nutit do příprav. Seniori přistupují k této činnosti zodpovědněji, je tam patrný jiný přístup z jejich strany, osobní zájem, velká snaha, i když to jde ve výuce třeba pomaleji. Zajímá je podstata problému, který řešíme, chtějí jít víc do hloubky. Jejich dotazy na jakýkoliv problém jsou velmi konkrétní a promyšlené. • Lektorská práce je zasazená do zcela jiné situace než práce na ZUŠ. Ze se při ní zaměřit na konkrétní přání seniora, jelikož není zastřešována dokumentem ŠVP. To má svoje "pro" i "proti", vzhledem k věku studentů, to však považuji za výhodu. Ačkoli při lektorování i při práci na ZUŠ dochází k učení hubdy, vnímám ji jako dva různé učební obory. Zcela určitě mě práce se seniori obohacuje jako člověka i jako učitele, přímým vlivem na učení žáků ZUŠ si však nejsem tak jistý. V případě použití stejných výukových prvků dokáže senior lépe formulovat pocty a dešifrovat problémy se kterými se potýká, což může učitel pomoci i při výuce těch, kteří toto nedokáží. To se však děje spíše výjimečně a vůbec k němu dojit nemusí.
<p>34</p> <ul style="list-style-type: none"> • Já osobně nikoho nepodceňuji jen proto, že se narodil dříve než ostatní žáci. Pokud má student (jakéhokoliv věku) chut pracovat, je to i pro mě inspirující. • Učím, jsou to další zkušenosti. Seniori jsou jiní než děti. Přístup k žákům mám stejný. • Častější komunikace s kolegy. V přístupu k žákům žádná změna. • Průběh výuky je pro praktické stránce totožný s běžnou výukou dětí a mladších na ZUŠ. Můj přístup k žákům zůstává stejný, ke každému zájemci o studium hry na nástroj přistupuji individuálně • Jako externista nedokážu posoudit. • Větší propojení rodin, žák - babička, atp. Neměnilo. • Práce se seniori na můj přístup k žákům nemá vliv. Používám ale zkušenost s nadšením a soustavnou plni seniorů k motivaci mladých žáků, kterým tyto vlastnosti chybí. • Každá nová zkušenost člověka obohacuje a přináší mu lepší chápání druhých lidí a už jde o žáky nebo seniori. Každý žák je osobnost, každý senior je zajímavá osobnost a stojí za to, aby byl potkán. Metody a formy práce jsou však zcela odlišné v práci s dětmi a v práci s dospělými lidmi. • V podstatě se nic neměnilo. Pedagogický přístup k žákům a seniorům je rozdílný, vzájemně se tedy neovlivňují. • Neměnilo. • Asi ano. Více si uvědomuji, že něco se naučit, může být skutečně obtížné, že to není jen tak samo sebou a že to nemusí být vždy jednoduché... A potom je to ještě asi i to, že ať jsme různé mladší či starší, tak jsme stále lidé, kteří si nezávisle na věku a výsledném výkonu zaslouží od druhých to "dobré" - respekt, pochopení, ocenění, podporu, někdy také určité "vedení" a někdy naopak dopřát tomu druhému více samostatnosti. Pokud možno, aby to vše bylo ve vyváženém poměru. A to platí, jak pro děti, tak pro seniori. • Práce se seniori mne velmi ovlivnila a pomohla i při práci s dětmi. Se seniori mne netlačí žádné osnovy ani výsledky a přesto pracujeme naplno a postupujeme celkem rychle dopředu v látce a zároveň v úplném klidu a bez stresu. Tutto zkušenost jsem si převzala i do výuky s dětmi, pracujeme ve větším klidu, více si hrajeme a přesto posun v látce a výsledky nejsou vůbec horší, spíše lepší. A navíc nás to moc baví :-) • Pedagogická činnost mě začíná více bavit. • Co u dětských žáků stáčí vysvětlit, ukázat a nechat žáka vykoušet, musí být se žákem seniorem na hodinu mnohem déle praktickoáno. Teprve pak je šance, že žák bude doma pracovat správně a nezapomene větší informaci. Při práci se seniorem z důvodu nedostatku vyučovacích hodin používám video (či záznamník na mobilu). Velmi se osvědčuje a proto ho častěji využívám i při práci s dětmi, které mají k moderním technologiím mnohem blíže. • Vzdělávací proces je velmi odlišný z pohledu plnění zadání ze strany seniorů a žáků. Snad i v získání určitého nadhledu. • Touto pedagogickou činností si ověřuji správný metodický postup pro lepší pochopení a technické zvládnutí skladyb. • Dopad mé práce se seniori na výuku dětí neshledávám v podstatě žádný. Spíše naopak, mě zkušenosti s výukou dětí a jisté metodické postupy vyučování při práci s dospělými. Jinak je to odlišné, u dětí jde o běh na delší trať, tedy mnoho let, během kterých dochází k vývojovým proměnám, zatímco u seniorů se jedná o krátkodobější a navíc méně frekventovaný zájem, který je možná vnímám více jako zpestření než jako učení. • Rozhodně se učíme lépe hospodařit s časem i silami. Tam, kde s dětmi společně téma rozvíjíme ve hře s výtvarnými prostředky a vlastně "dobijeme baterky", když se práce daří, se seniori navrhujeme často pouze techniku a jak na to...což vyžaduje někdy hodně tolerance. Osobnost staršího žáka lze pouze kultivovat (pokud je to v našich silách) a již nelze očekávat velké změny a „vývoj“. Často je třeba se spokojit s tím, že se jedná jakousi arteterapii, neboť vznikly smetelné skupiny a lektor tak funguje v roli „poradce“. Velkým plusem je ale rozhodně v prvé řadě setkání generací, což je případ, kdy k nám chodí kromě dcery i babička nebo dědeček. • To nemohu říci, že každému žákovi přistupuji zcela individuálně. • Práce se seniori mne obohacuje o celkový životní nadhled • Méně pozitivní je větší psychické únavy ve dnech, kdy máme dopoledne akademii a pak do večera mladší žáky. Pozitivem a satisfakcí je, že se děti velmi zajímají o to, co kreslí a malují jejich babičky, což přináší větší toleranci mezigenerační. Je zcela jasné že svět dětí je jiný než byl svět jejich babiček a dědečků. O nás- snad „střední generace“-pomocím, protože nás, tak jak jsme kriticky přistupovali k našim rodičům, budou zas hodnotit naši potomci... • Nevnímám. • Neměnilo, není totiž možné srovnávat pedagogický přístup k dětem a k seniorům, je naprosto dimenzálně odlišný. • Snaha o větší porozumění ve vztahu k žákům. Tvorba pozitivního klima ve třídě navzdory problematice individuálního vyučování. 	<p>35</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nikdy jsem seniori neučila, takže je to pro mě velmi příjemné a zajímavé zpestření mé učitelské kariéry. Seniorům, pokud jsou uplní začátečníci, jde práce pomaleji, ale musím říct, že jsou mnohem více trpělivější, než děti. Nikdy by studium nevedla, mají velkou motivaci se naučit hrát. S pokročilejšími studenty si zahrávají skladyb, které bych s žáky ZUŠ jen těžko mohla kdy nastudovat, protože jde o obtížné kompozice. • Seniori mají o výuku velký zájem. Váží si studia mnohem více než děti (resp. jejich rodiče, kteří výuku na ZUŠ berou jako naprostou samozřejmost). Seniori jsou rádi, že mají možnost se něco naučit, váží si, že se jim lektor individuálně věnuje. Když se dílo daří, seniori jsou nadšení; když se dílo nedaří, jsou k sobě dost kritičtí (někdy až tvrdí) a o to více se snaží, což se na nich lidí. • Přístup ke stávajícím žákům se neměnil • Seniori okamžitě upozorní, čemu nerozumí a nechápu. Nutí mě to vysvětlovat látku jinak, asi pochoptitelněji a srozumitelněji. Díky seniorům vím, že není kam pospíchat a soustředím se na samotný proces než výsledke • Neměnilo se nic. • Přirovnal bych práci se seniorem k práci s - náctiletým adolescentem, oba jsou již vyhranění, ale pocítují, že seniori jsou přístupnější. <p>3. Jakou podporu, či další pomoc potřebujete při práci se seniori od vedení školy?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Napadá mě např. doplnění nových výukových materiálů (zejména not) vhodných pro dospělé začátečníky do archivu ZUŠ. Škola by též mohla zavést novou sekci na webových stránkách určenou seniorům, kde by se mohli dovést k různým možnostem, jak se aktivně zapojit do kulturních akcí. Stejně informace by pak mohl být přístupné i v papírové formě (např. na nástánekách školy). Další věc, kterou by seniori jistě ocenili, by bylo zajištění hudebních nástrojů pro domácí cvičení či uzavřování o jejich zpřístupnění v ZUŠ i v době mimo výuku (pokud by nebyly využívány). • rozhodně dobrou informovanost ohledně plánů školního roku v rámci Akademie pro seniori, protože výuka jednou za dva týdny je trochu omezená, ačkoliv současně pro studenty méně stresující • Líbilo by se mi, kdyby se více pořádaly koncerty, přednášky, více seniori zapojuvat. My jsme teď hrály 4-ručky či 6-ručky a bylo vidět, jak dámy ožily, to je to, co je baví: abychom se mohly včlenit společně setkávat. • Takže myslím, že pro ně je nejdůležitější citlivý přístup a dávat jim více zpětnou vazbu. Studenti, kteří navštěvují např. výtvarku, dramafat nebo tanec jsou v kolektivu, u nástrojářů toto odpadá a je potřeba to něčím nahradit. • Dočasná spolupráce je dostačující. • Zatím zvládáme..děkujeme. • Více je naprosto perfektní. Jen za studenty klavírního odd prosím o koncerty v prostorách, kde je akustický nástroj, protože je pro začátečníky velice obtížná adaptace na klávesy, nejen z hlediska jiného vizuál vjemu, ale zejm jiného způsobu úhozu a výsledek takového rozhození se poté odráží na kvalitě výkonu při veřejném vystoupení. :) Jinak vše super ! • V současné době nic dalšího nepožaduji. • S podporou od vedení školy jsem maximálně spokojena. Pomoc nepotřebuji. • Meredukovat hodiny pro další školní rok, se staršími lidmi se př delší proděle hůře navazuje. • Učení seniora každý týden • Zřejmě není třeba nic měnit. • Víse funguje díky a nasledovanou Jáchym Štětku ZuŠ Štefánikova • Asi by pro studenty Akademie výhodné povolení větší svobody při vytváření rozvrhu-např. ve volbě místa výuky, kdyby se řesli třeba bezbarierový prostor nebo i časových možnostech, které mohou být omezeny např. momentální zdravotní indispozicí (Bylo by možné, aby mohly některé hodiny proběhnout třeba u studenta a jeho bytě?) • Mám výborné podmínky pro svou práci, nepotřebuji tudíž žádnou jinou podporu, než jakou mám nyní. • Vedení mojí ZUŠ mi poskytuje vše, co potřebuji při práci se seniori. • Nic mě nenapadá • myslím, že podpora je optimální • (Zx) žádnou

- Kromě možnosti poskytnutí prostoru pro učení je největším přínosem to, že si senior může zdarma zapůjčit hudební nástroj. Bez této možnosti by se určité pro hru nerozhodl.
- Pro naši ještě větší efektivitu a soustředěnou práci by bylo lepší, kdyby lekce probíhaly jednou týdně. Během 14ti denního cyklu je narušena kontinuita a spousta věcí se zapomene.
- Nevím.
- Nic mne nenapadá, podpora mi připadá dostatečná.
- Mít k dispozici např. žakovské soubory ZUŠ
- Sem velice spokojena.
- Vzhledem k tomu, že se jedná o výtvarný obor, potřebuji odpovídající zázemí. Vhodný prostor, kde se výuka odehrává, finanční prostředky na základní pomůcky a materiály a také vstřícnost vedení školy k dalším možným požadavkům týkajících se potřeb seniorů.
- Nic konkrétního, zatím mám veškerou podporu ..
- Zatím jsem žádnou zásadní pomoc pro Akademii nepotřebovala.
- Vedení školy se velmi stará o tuto oblast, takže to, co bych potřebovala po mnoha letech ve třídě, jsou dva klavíry - vřídla, což kdysi bývalo.
- Více financí na materiály - výtvarný obor. Seniori by rádi chodili častěji než jednou za 2 týdny.
- Nevím, nic mne nenapadá.
- Vedení odvedlo maximum a vytvořilo podmínky pro práci se seniory.
- ne
- Podpora je výhodující.
- Dominikám se, že vedení školy tuto činnost velmi dobře podporuje. Samotná práce spočívá hlavně na činnosti lektorů, jejich odbornosti a osobním citlivém přístupu každého z nich.
- Se zázemím školy jsem zcela spokojen. Já i studenti bychom přivítali rozšířenou hodinovou dotaci: možnost volitelné souborové hry o 2-4 studentech a možnost docházet na více oborů zároveň.
- Jak jsem se již vyjádřil v odpovědi na první otázku, důležitá je systematická. Pokud se sejdou s žákem 1x za 14 dní, pokroky jsou logicky poloviční než při hodině 1x týdně. Otázka podle mě nestojí tak, co potřebuje učitel, otázka je, co potřebuje studující. A studující potřebuje pouze školu a učitele, kteří mu dohromady umožní dělat co největší pokroky.
- Žádnou.
- Podpora je maximální, na dostačující úrovni.
- Podpora od vedení školy je naprosto dostatečná.
- Vedení školy poskytuje dostatečnou podporu.
- Jsem v tomto spokojen.
- Mít zavedené podepsané studijní indexy
- Držet palce.
- Vedení školy poskytuje dostatečné podmínky k realizaci výuky jak seniorům tak pedagogům.
- Jsem s přístupem vedení školy spokojena.
- Nevím, co mám odpovědět. Asi momentálně nemám nějaký konkrétní problém, který bych teď potřebovala řešit.
- Více potřebné od vedení máme.
- Zatím nepotřebuji vůbec nic a jsem s tímto stavem spokojen.
- Žádné zvláštní pomůcky při výuce hry na hudební nástroj nepotřebuji. Výuka 1x za 14 dní je ale z mého pohledu nepostažující.
- Veškerý proces probíhá podle patřičných parametrů, vstřícnost vedení školy je na úrovni.
- S podmínkami jsem spokojen.
- Žádnou podporu ani pomoc ze strany vedení prozatím v mých hodinách nepotřebuji.
- Bude třeba dořešit uložné prostory pro práce žáků (regály). Na opravu keramické pece stále čekají díla ještě z minulého roku. Akademie III. věku je rozhodně projektem důležitým a významným, což je vidět i na nařazení našich žáků od pěti do sto pět.
- Dostatek financí pro pravidelné lekce a možnost přijímat nové uchazeče o studium v podzimním semestru
- Na výtvare se potýkáme s nedostatkem uložných prostorů pro práce žáků a dost nám chybí nová keramická pec. Díky kontaktům i z řad našich akademiků však také dokážeme získat výtvarný materiál často i jako sponzorský dar (lino na linyoty, pauzovací papír atd). Děkujeme tedy všem uvědomělým sponzorům i z řad akademiků a jsme si jisti, že i čtvrtý semestr, tak jako ty další přispějí k oboustranné spokojenosti. Jsme totiž tím smeleným společným vážným zájmem. Tímto děkuji i vedení školy za otevření akademie i za podporu myšlenky univerzity III. věku.

38

- Celkem nic, jsem s prací se seniory spokojená, možná bych poukázala na to, že na výuku keramiky jsou 3 vyučovací hodiny jednou za 14 dní málo. Není možné stihnout to, co máme v plánu. Zůstávám tam s nimi velice často přesčas, který mi nikdo nezaplatí.
- Možnost učení seniorů po malých skupinkách, jednak kvůli efektivnějšímu využití času (možnost vzájemného prošťování studentů, možnost zapojení seniorů např. do jednoduché komorní hry a také kvůli sociálnímu kontaktu mezi sebou.
- Byla bych ráda, aby tento projekt neskončil po třech letech, ale byla tu možnost ještě dalšího studia pro stávající studenty.
- Zatím není třeba další zásadní pomoc ze strany vedení školy.
- Mám maximální podporu
- Větší honorář.
- Nad rámec běžné výuky dětí žádnou.
- Uvítal bych koncert lektorů pro seniory.

39

Příloha:

Dotazník pro lektory Akademie umění a kultury pro seniory HMP

Vážení lektorky, vážení lektori Akademii, věnujte prosím několik minut vyplnění následujícího anonymního dotazníku. Byli bychom rádi, kdybyste se podělili o své dosavadní zkušenosti z práce se seniorskými studenty. Vaše názory jsou pro nás důležité a jsme přesvědčeni, že výsledky budou zajímavé i vás. Prosíme o vyplnění dotazníku do 6. května 2016. Děkujeme vám!

Ředitel Akademie umění a kultury pro seniory HMP na pražských ZUŠ

1. Co pokládáte za nejdůležitější pro práci se seniorem? (napište prosím stručnou a konkrétní odpověď)

2. Vnímáte nějaký dopad Vaší lektorské práce se seniory na pedagogickou činnost na ZUŠ? Změnilo se něco ve Vašem přístupu k žákům?

3. Jakou podporu, či další pomoc potřebujete při práci se seniory od vedení školy?

40



8) Mediální výstupy

Výběr několika výstupů za období pilotního ověřování 2015/16 bez časové posloupnosti:

Vážení a milí Pražané, žáci a rodiče,

dovolují si Vám představit Akademii umění a kultury pro seniory hlavního města Prahy. Jedná se o unikátní projekt, který má za cíl otevřít brány základních uměleckých škol v naší metropoli seniorům, nabídnout jim možnost aktivního trávení volného času, umožnit jim uměleckou seberealizaci a posílit jejich kulturní a sociální vazby.

V průběhu bezplatného tříletého studia si mohou naši spoluobčané v důchodovém věku za podpory odborných pedagogů i žáků základních uměleckých škol vyzkoušet celou řadu uměleckých a kulturních aktivit a věnovat se naplno hudbě, výtvarnému umění, tanci či například divadlu. To vše bez jakýchkoli talentových či přijímacích zkoušek a bez jakéhokoli průběžného hodnocení. Zkrátka, pouze pro radost.

Věřím, že se tento projekt setká se zájmem veřejnosti a přispěje ke spokojenosti našich starších spoluobčanů a ke zkvalitnění jejich života v hlavním městě Praze.

Mgr. Ing. Irena Ropková, radní hl. m. Prahy
oblast sociální politiky a školství



**AKADEMIE
UMĚNÍ A KULTURY
PRO SENIORY
HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY**



41

Tisková konference 1. října 2015
k představení projektu Akademie umění a kultury pro seniory HMP



42



43

Slavnostní imatrikulace seniorských studentů



44

Pražští senioři vyměnili křížovky za štetce i za elektrickou kytaru



45

9) Témata k řešení pro následující období

- Jakou zpětnou vazbu ke své práci mají lektori + ředitelé Akademie (činnost nepodléhá odborné kontrole ze strany ČSÚ)?
- Potřebují studenti nějakou formu zpětné vazby (zatím neexistuje žádná podoba jejich hodnocení)?
- Mají lektori i ředitelé možnost nějaké „podpory“ pro řešení pedagogických i organizačních témat („přijde lektor za ředitelem, že má s něčím problém, co udělat ředitel? Jde za druhým ředitelem“)?
- Pražské ZUŠ budou vnímány pro ostatní Akademie (ZUŠ) v ČR jako „vzorové“. Nebylo by dobré ale vytvořit nějakou společnou komunikační „platformu“ (např. www stránky, facebook) s ostatními kraji k vzájemné výměně zkušeností lektorů, ředitelů (ukládání studijních materiálů) apod.?
- Je zajištěna nějaká forma poradenské pomoci studujícím seniorům ze strany škol?
- Jakou podobu by měl mít vzorový „školní řád“ pro provoz Akademie na „území“ ZUŠ (úprava chování a pohybu dalších osob /studenti Akademie/ v prostorách školy, práva a povinnosti studentů apod.)?
- Jak vyřešit otázku pokračování ve studiu u těch, kteří ukončí tříletý cyklus (promoci), ale budou mít zájem ve studiu pokračovat dále (převís postávky)?
- Jakou podobu bude mít „promoce“ (jednotná podoba certifikátu, podpis ředitele + radní HMP)?
- Ve kterém období je třeba začít připravovat na zahájení další zájemce pražských ZUŠ?
- Je potřeba otevřít odbornou diskusi k tématu „co je výsledkem práce seniora“ (důstojné postavení studenta versus výkon, úspěch a prezentace školy). Navázat spolupráci s některou specializovanou VŠ (zpracování tématu + výzkum)?
- Bylo by užitečné zorganizovat společné setkání lektorů Akademii (workshop, předávání zkušeností, seminář)? Ve kterém období?

46

10) Závěr

Podle výsledků anonymního dotazníkového šetření (u seniorských studentů) vyplývá, že plánované cíle projektu se daří v pilotní fázi projektu naplnit. Výrazně kladné odpovědi potvrzují pozitivní dopad na cílovou skupinu, což potvrzuje i pokračující zájem o studium u dalších seniorů v HMP. Kraj HMP tak by byl první v ČR, který využít potenciál základních uměleckých škol a umožnil seniorům komplexní umělecké vzdělávání.

Dalším rozšířením sítě Akademii pro seniory v HMP na základních uměleckých školách by došlo k pokračujícímu zefektivnění využití prostorových kapacit těchto škol (výuka na ZUŠ probíhá především v odpoledních hodinách a naopak seniorská populace může k výuce využít dopolední čas). Ekonomická aktivita záměru je dále zdůrazněna vybavením škol hudebními nástroji, zajištěním specifickými pomůckami pro výuku výtvarných, tanečních a divadelních technik, zabezpečením kvalifikovanými a aprobovanými učiteli, fungující logistikou v přijímání žáků, v komunikaci s veřejností apod.

Jako účinný se jeví i záměr poskytovat vzdělávání seniorům zdarma. V komunitě seniorů to zvyšuje důvěru v nabízené aktivity HMP, přispívá k pozitivnímu nastavení vztahu lektora a studenta. Umělecké vzdělávání v hlavním městě Praze se tak dostává do dimenze mezigenerační spolupráce, jejichž pozitivní dopady na žáky, rodiče i místní komunitu potvrzují zkušenosti z pilotního ověřování. Pozitivní dopad lze pozorovat i v osobnostním posunu pedagogického sboru směrem k aktivnějšímu sebevzdělávání, zájmu o nové pedagogické přístupy, metody a formy vzdělávání.

Další plánované rozšíření uměleckého vzdělávání pro seniory v HMP je i v souladu s moderními evropskými trendy v oblasti sociologicko-společenských programů, zaměřených na zvyšování kvality života občanů seniorského věku v EU.

47



48